

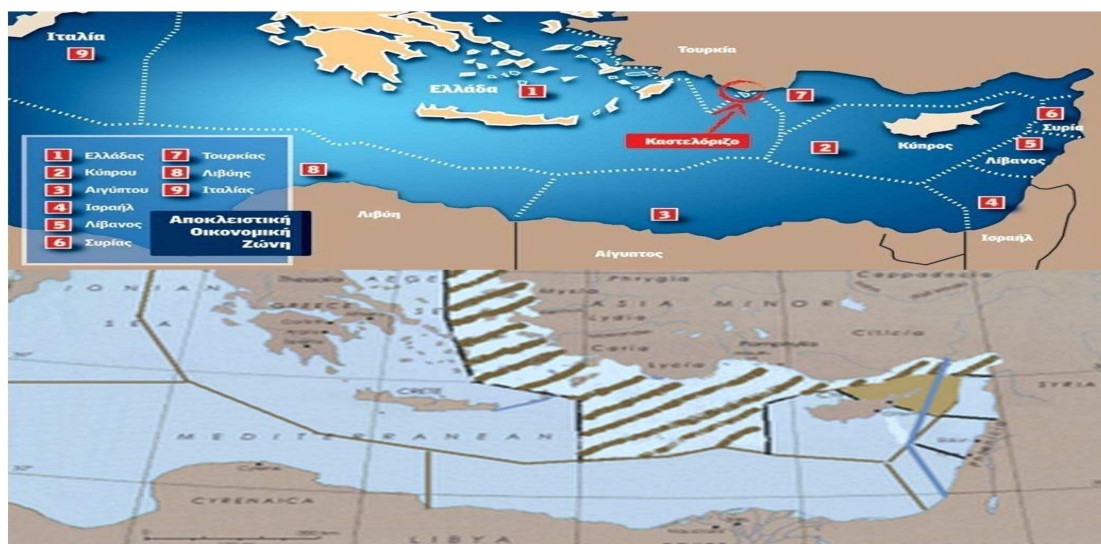
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
 «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ
 ΤΟΥ
ΠΑΠΑΔΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΑΜ. 249 ΈΤΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ 2011

ΜΕ ΤΙΤΛΟ

Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη Ελλάδας – Τουρκίας : Προβλήματα, Συνθήκες και Προοπτικές .

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

ΛΑΒΔΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΡΕΘΥΜΝΟ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2013

ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

1. ΛΑΒΔΑΣ Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
2. ΞΕΝΑΚΗΣ Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
3. ΣΤΕΡΓΙΟΥ Ν. ΑΝΔΡΕΑΣ

Ημερομηνία Αξιολόγησης:

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη - Σύντομο Βιογραφικό.....	5
Εισαγωγή.....	6

Α΄ ΜΕΡΟΣ :Ελληνοτουρκικές σχέσεις , Ιστορική αναδρομή και αναφορά προβλημάτων ανάμεσα στις δυο πλευρές με έμφαση στο Αιγαίο

1.1 Μικρασιατική Εκστρατεία – καταστροφή, η Συνθήκη της Λωζάννης και η απαρχή των διεκδικήσεων στο Αιγαίο	10
1.2 Διωγμός Ελλήνων Κων/πολης 1955 ,1964.....	13
1.3 Κύπρος : Το χρονικό μέχρι το 1974 , η εισβολή και οι συνέπειες στο Αιγαίο.....	16
1.4 ΜΤΑ Sismik I 1976 και η συμφωνία της Βέρνης και των Παρισίων.....	21
1.5 ΜΤΑ Sismik I 1987 και το πνεύμα του Νταβός του 1988.....	24
1.6 1995 CASUS BELLI 12 Ναυτικά Μίλια.....	28
1.7 ΙΜΙΑ 1996(Γκρίζες Ζώνες) διένεξη για υφαλοκρηπίδα – ΑΟΖ.....	30
1.7.1. Το χρονικό της Κρίσης των Ιμίων και η συμφωνία της Μαδρίτης.....	30
1.7.2. Οι συνέπειες της Κρίσης των Ιμίων , η εμφάνιση των Γκρίζων Ζωνών.....	38

Β΄ ΜΕΡΟΣ :Αιγιαλίτιδα Ζώνη - Συνορεύουσα Ζώνη – Υφαλοκρηπίδα - ΑΟΖ , Ελληνική , Τουρκική και Διεθνής νομοθεσία

2.1. Αιγιαλίτιδα Ζώνη.....	42
2.1.1.Διεθνής Νομοθεσία – Δίκαιο της Θάλασσας.....	42
2.1.2. Ελληνική Νομοθεσία.....	43
2.1.3.Τουρκική Νομοθεσία.....	45
2.2.Η Συνορεύουσα Ζώνη και η σημασία της για την Ελλάδα	48
2.3.Υφαλοκρηπίδα	51
2.3.1. Η Υφαλοκρηπίδα και τα δικαιώματα παράκτιου κράτους σε αυτή.....	51
2.3.2. Το ζήτημα της Υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου.....	53
2.4. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη.....	57
2.4.1.Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και το Νομοθετικό πλαίσιο σε διεθνές επίπεδο (Συνθήκη Montego Bay 1982)	57
2.4.2.Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και η Ελληνική Νομοθεσία.....	59
2.4.3.Η χρήση της ΑΟΖ για στρατιωτικούς σκοπούς.....	62

Γ' ΜΕΡΟΣ :Προοπτικές Επίλυσης, Παράδειγμα της Κύπρου , Ευρωπαϊκή Προοπτική της Τουρκίας , Χρήση Δεδικασμένων του Δ.Δ.Χ., Δ.Θ.

3. Χρήση παραδείγματος οριοθέτησης ΑΟΖ από την Κύπρο.....	64
3.1. Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αίγυπτο.....	64
3.2. Δημιουργία Νομοθετικού Πλαισίου – Διενέργεια Γεωφυσικών Ερευνών.....	66
3.3. Οριοθέτηση ΑΟΖ με τον Λίβανο.....	68
3.4. Διεξαγωγή πρώτου γύρου Αδειοδοτήσεων.....	71
3.5. Οριοθέτηση ΑΟΖ με το Ισραήλ.....	73
3.6.Διεξαγωγή δευτέρου γύρου αδειοδοτήσεων.....	75
3.7. Η στάση της Τουρκίας στις Κυπριακές Ενέργειες.	79
4.Εύρεση λύσης μέσα στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο.....	82
4.1 Η Ευρωπαϊκή προοπτική Τουρκίας και η χρήση της ενταξιακής διαδικασίας της Τουρκίας ως μοχλό πίεσης.....	82
4.2.Η συμβολή στη λύση της «εμβρυακής» Ευρωπαϊκής ΑΟΖ.....	87
5. Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης , Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας, χρήση νομικών δεδικασμένων για την περίπτωση Ελλάδας-Τουρκίας.....	90
5.1 Απόφαση 3 Φεβ 2009 του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης επί της οριοθέτησης ΑΟΖ Ρουμανίας - Ουκρανίας στη Μαύρη θάλασσα	90
5.2 Απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου για το Δίκαιο της Θάλασσας (ITLOS) 14 Μαρτίου 2012 για το καθορισμό της ΑΟΖ Μπαγκλαντές -Μιανμάρ.....	94
5.3.Απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης (ΔΔΧ) , 19 Νοε 2012 για την οριοθέτηση της ΑΟΖ Κολομβίας-Νικαράγουας.....	97

Δ' ΜΕΡΟΣ :Στρατηγικά βήματα της Ελλάδας για οριοθέτησης ΑΟΖ με όμορες γώρες και έπειτα με την Τουρκία ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας

6.1 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αλβανία	102
6.2 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Ιταλία	108
6.3 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Λιβύη.....	114
6.4 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αίγυπτο.....	121
6.4.1. Εξελίξεις και διαπραγματεύσεις έως και το 2009.....	121
6.4.2. Εξελίξεις από το 2009 έως και σήμερα.....	122
6.5.Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Κύπρο	129
6.6.Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Τουρκία	135
6.6.1.Η σημασία της Συμμαχίας Ελλάδας – Κύπρου με το Ισραήλ.....	135
6.6.2. Η επιλεκτική χρήση από την Τουρκία της σύμβασης του 1982 του Δ.Θ. στη Μαύρη θάλασσα.....	138
6.6.3. Ζουράφα ή Λαδοξέρα , και η αξία της στη διαπραγμάτευση ή στη προσφυγή στο Δ.Δ.Χ.....	139
6.6.4. Οι Τουρκικές διεκδικήσεις , η Ελληνική Ρηματική Διακοίνωση και η Τουρκική απάντηση	142
6.6.5. Η Γεωστρατηγική αξία του Καστελόριζου για την Ελληνική ΑΟΖ και η πιθανότητα θερμού επεισοδίου.....	146
6.6.6. Οι Σεισμικές Έρευνες στο Ιόνιο και τη Κρήτη.....	149
6.6.7. Η ενίσχυση της διαπραγματευτική ικανότητας με την παροχή ευρωπαϊκής στήριξης	154

Ε' ΜΕΡΟΣ

7.Συμπεράσματα μέσα από τη βιβλιογραφία , συμπεράσματα συγγραφέα.....	162
8.Ελληνική Βιβλιογραφία.....	171
9.Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	173
10.Ελληνόγλωσσες Ηλεκτρονικές Πηγές.....	174
11.Ξενόγλωσσες Ηλεκτρονικές Πηγές.....	183

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη παρούσα εργασία αφότου κάνουμε μία ανασκόπηση της πορείας των ελληνοτουρκικών σχέσεων και του πώς αυτές οδηγήθηκαν σε μία πληθώρα προβλημάτων , κυρίως στο Αιγαίο , όπως είναι το θέμα των 12 Ναυτικών Μιλίων , η υφαλοκρηπίδα και η ΑΟΖ , όπως και σε άλλα σημαντικά , αλλά σχετικά μικρότερης σημασίας θέματα, θα αναφερθούμε εν συνεχεία στις θαλάσσιες ζώνες και στην νομολογία σχετικά με αυτές τόσο σε διεθνές , όσο και εθνικό επίπεδο (Ελλάδα, Τουρκία) .Ακολούθως θα αναφερθούμε στις προοπτικές επίλυσης του προβλήματος , μέσα από το παράδειγμα της Κύπρου και του πώς αυτή κατάφερε σε αντιξοότερες συνθήκες να οριοθετήσει ΑΟΖ , τη χρήση της Ευρωπαϊκής προοπτικής της Τουρκίας ως μοχλό πίεσης για την επίλυση των προβλημάτων , και τέλος το πώς μας επηρεάζουν τα δεδικασμένα έως σήμερα του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης και του Δικαστηρίου για το Δίκαιο της Θάλασσας . Κλείνοντας θα αναλύσουμε τα στρατηγικά βήματα που θα πρέπει να κάνει η Ελλάδα προκειμένου να οριοθετήσει ΑΟΖ , κατά σειρά «δυσκολίας» , πρώτα με την Αλβανία , εν συνεχεία με την Ιταλία , τη Λιβύη , την Αίγυπτο και τη Κύπρο , και τέλος με την Τουρκία , έχοντας ενισχυθεί διπλωματικά από τις προηγούμενες οριοθετήσεις .

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Όνοματεπώνυμο :Παπαδάκης Κωνσταντίνος Όνομα Πατέρα : Ιωάννης
Ημερομηνία Γεννήσεως : 26/07/1980 Τηλέφωνο :6977222896 ,2831031238
Διεύθυνση Εργασίας : Κουμπές Ρεθύμνου E-MAIL : kstppdk@hotmail.com
Οικογενειακή Κατάσταση : Έγγαμος με δύο παιδιά

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ- ΕΙΔΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

I)Ιούνιος 2003 : Πτυχιούχος της Στρατιωτικής Σχολή Ευελπίδων με βαθμό πτυχίου «ΑΡΙΣΤΑ» και Μ.Ο. «8.94».

II)Μάρτιος 2011 : Πτυχιούχος του Τμήματος Επιστήμης Υπολογιστών του Πανεπιστημίου Κρήτης με βαθμό πτυχίου «ΛΙΑΝ ΚΑΛΩΣ» και Μ.Ο. «7.21».

III) Αγγλικά : CERTIFICATE OF PROFICIENCY IN ENGLISH

IV) Γερμανικά :ZERTIFIKAT DEUTSCH

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Εργάζομαι ως Αξιωματικός του Στρατού Ξηράς στο όπλο του Πεζικού από τον Ιούνιο του 2003 έως και σήμερα . Αυτή την στιγμή υπηρετώ στο 547 Αερομεταφερόμενο Τάγμα Πεζικού στο Ρέθυμνο .

Εισαγωγή

Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις θεωρούνται μία από τις κλασικές περιπτώσεις «αντίπαλων δυνάδων» και βαθιά ριζωμένων εθνικών συγκρούσεων , με πολύχρονη ιστορία αντιπαράθεσης και εχθρότητας , όπως οι περιπτώσεις Γάλλων – Γερμανών (1800-1945) , Αρμενίων – Τούρκων , Σέρβων – Αλβανών , Ισραηλινών – Αράβων , Ινδών – Πακιστανών ή Κινέζων – Ιαπώνων . Μάλιστα , θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η ελληνοτουρκική αντιπαλότητα είναι ίσως η μακροβιότερη συνεχιζόμενη εθνική και διακρατική διαμάχη , ακόμη και αν η έναρξη της τοποθετηθεί , με αυστηρά κριτήρια , στο 1912 αντί του 1821 ή πιο πριν .¹

Για τους σχεδιαστές της τουρκικής πολιτικής εθνικής ασφάλειας , η Ελλάδα αποτελεί μία απειλή , όχι τόσο λόγω των επιθετικών στρατιωτικών της ικανοτήτων , όσο λόγω της πρόθεσης της να μετατρέψει το Αιγαίο σε «Ελληνική λίμνη» (σύμφωνα με τους τουρκικούς ισχυρισμούς) . Η Τουρκία θεωρεί τη στρατικοποίηση των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου ως παραβίαση διάφορων διεθνών συνθηκών (όπως η συνθήκη της Λωζάννης του 1923) . Αυτό δημιουργεί μία «απαράδεκτη» απειλή για την Τουρκική ασφάλεια . Πρόσθετα σημεία τριβών ανάμεσα στις δύο χώρες αποτελούν η συνεχιζόμενη κατοχή της Β. Κύπρου , η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας , η αμφισβήτηση του εύρους του ελληνικού εναέριου χώρου και των χωρικών υδάτων στο Αιγαίο και η μουσουλμανική μειονότητα στη Δυτική Θράκη . Θα πρέπει βεβαίως να σημειωθεί ότι οι ελληνοτουρκικές σχέσεις δεν αποτελούν το σημαντικότερο ζήτημα της τουρκικής πολιτικής εθνικής ασφάλειας (όπως αντιθέτως συμβαίνει με την αντίστοιχη ελληνική).²

Η Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 , εισήγαγε πολλές καινοτομίες μεταξύ των οποίων και η δημιουργία Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ), η οποία αρχίζει από την ακτογραμμή και φθάνει μέχρι και 200 ναυτικά μίλια από αυτή.

Αναμφισβήτητα ,η διαμόρφωση των κανόνων του διεθνούς δικαίου σχετικά με την ΑΟΖ είναι ευνοϊκή για την Ελλάδα , διότι αφενός επιτρέπει την επέκταση της δικαιοδοσίας της για ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και χρήσεων της θάλασσας σε

1.Ηρακλείδης Αλέξης , *Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 21
2.Ντόκος Ι. Θ.: *Ο Γεωστρατηγικός ρόλος της Τουρκίας* . Αθήνα , Εκδόσεις Τουρίκη , 2001 , σελ 102 .

απόσταση 200 ναυτικών μιλίων από τις ακτές και, αφετέρου, αναγνωρίζει δικαίωμα ΑΟΖ σε όλα τα νησιά με την εξαίρεση των βράχων που δεν μπορούν να συντηρήσουν δική τους οικονομική ζωή .

Μέχρι πρότινος, η Μεσόγειος ήταν η μοναδική θαλάσσια περιοχή στην οποία τα παράκτια κράτη δεν είχαν θεσπίσει ΑΟΖ, με την εξαίρεση ίσως του Μαρόκου και της Αιγύπτου που δεν είχαν όμως καθορίσει συγκεκριμένες γεωγραφικές συντεταγμένες και παρέμεναν σε μία γενική διακήρυξη αρχής . Η πρωτοβουλία της επιτροπής της Ε.Ε. να προτείνει τη θέσπιση ζωνών προστασίας της αλιείας στη Μεσόγειο, αποτέλεσε το έναυσμα για ευρύτερες διεκδικήσεις.³

Η υιοθέτηση ΑΟΖ στη Μεσόγειο θα δημιουργήσει μία πληθώρα περιπτώσεων (εν δυνάμει διαφορών) οριοθέτησης . Υπολογίζεται ότι απαιτούνται τουλάχιστον 35 διμερείς συμφωνίες για την πλήρη οριοθέτηση της Μεσογείου. Η Ελλάδα θα έχει να αντιμετωπίσει έξι οριοθετήσεις με γειτονικά κράτη, δηλαδή την Ιταλία, την Αλβανία, την Κύπρο, την Αίγυπτο, τη Λιβύη και την Τουρκία . Ειδικότερα, η υιοθέτηση ΑΟΖ στο Αιγαίο θα εμπεδώσει την παρουσία της Ελλάδας στην ευαίσθητη αυτή περιοχή, αλλά είναι πολύ πιθανό ότι θα δημιουργήσει ένταση με τη Τουρκία η οποία αμφισβητεί τα υφιστάμενα θαλάσσια σύνορα, ενώ εξακολουθεί να υποστηρίζει την θεωρία των «Γκρίζων Ζωνών» στο Αιγαίο .

Συνακόλουθα, θα δημιουργηθεί ένα ακόμα θέμα οριοθέτησης θαλάσσιας ζώνης με την Τουρκία πέραν εκείνου της Υφαλοκρηπίδας και της Αιγιαλίτιδας Ζώνης, αν και δεν αποκλείεται η χάραξη «ενιαίου θαλάσσιου συνόρου για Υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ»⁴

3. Δίπλα Χαριτίνη - Ροζάκης Χρήστος Λ. : *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004, σελ 206-207

4. Ο.Π. σελ 196-197

Α΄ ΜΕΡΟΣ : Ελληνοτουρκικές σχέσεις , Ιστορική αναδρομή και αναφορά προβλημάτων ανάμεσα στις δυο πλευρές με έμφαση στο Αιγαίο.

Από τότε που ιδρύθηκε το Ελληνικό κράτος , η αντιπαλότητα Ελλήνων και Οθωμανών ήταν αναμενόμενη λόγω της Μεγάλης Ιδέας (του Ελληνικού ιρρεντεντισμού) από τη μια και της παρακαμάζουσας οθωμανικής αυτοκρατορίας από την άλλη. Με αυτά τα δεδομένα η διάλυση της οθωμανικής αυτοκρατορίας ήταν αναπόφευκτη , άπια ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος την επέσπευσε ⁵.

Ωστόσο το 1923 , η συνθήκη της Λωζάννης τακτοποίησε με οριστικό τρόπο τις εδαφικές διαφορές Ελλάδας – Τουρκίας . Με αυτά τα δεδομένα και τις άριστες σχέσεις που επικράτησαν από το 1930 έως το 1954 , οι τεταμένες ελληνοτουρκικές σχέσεις των τελευταίων 50 ετών και τα ανοικτά θέματα που παραμένουν σχεδόν όλα ανεπίλυτα , φαντάζουν εκ πρώτης όψεως περίεργες , με τα βαθύτερα αίτια να μην είναι προφανή¹ . Οι δύο χώρες δεν αναγνωρίζουν τις ίδιες διαφορές ως σημεία τριβής ή ως τα κύρια προβλήματα μεταξύ τους . Ακόμη εκεί που χονδρικά συμφωνούν ως προς τις υφιστάμενες διαφορές , τις ιεραρχούν διαφορετικά ως προς τη σοβαρότητα , γιατί άλλο ζήτημα «πονάει» τον ένα περισσότερο και άλλο τον άλλο⁶ .

Ιστορικά η πρώτη διαφορά που παρουσιάζεται είναι τα μειονοτικά και το πατριαρχείο , κυρίως τη περίοδο 1923 – 1929 . Στη συνέχεια είναι το κυπριακό από το 1954 και έπειτα , που δεσπόζει όλων των θεμάτων όπως και του μειονοτικού που επανήλθε την περίοδο 1955 – 1964 ως αντανάκλαση στο Κυπριακό . Τα θέματα του Αιγαίου δεν υφίστανται πριν το 1973 και τα περισσότερα ξεπηδούν λόγω της μεγάλης κρίσης του κυπριακού , το καλοκαίρι του 1974 , που λειτούργησε ως «κουτί της Πανδώρας.»⁷

Η κατοχή του Βόρειου τμήματος της Κύπρου και ο στρατηγικός έλεγχος ολόκληρης της νήσου με χαμηλό συνολικά κόστος , ενίσχυσε μετά το 1974 στη Τουρκία την αντίληψη ότι η πολιτική δια των όπλων αποδίδει καρπούς και ότι η απειλή βίας (π.χ. casus belli 12 ν.μ.) αποτελεί αποτελεσματικό επιχείρημα έναντι της Ελλάδας . Η εισβολή ακόμα επιβεβαίωσε την απομάκρυνση της Τουρκίας από τους κανόνες που επέβαλε ο Ψυχρός Πόλεμος και επέτρεψε στον εταίρο αυτό του ΝΑΤΟ να ενεργοποιήσει τις δικές του γεωστρατηγικές φιλοδοξίες ⁸.

5. Ηρακλείδης Αλέξης Ασπονδοί γείτονες : *Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 69-70

6. Ο.Π., σελ 71

7. Ο.Π.,σελ 73

8. Βερέμης Θάνας : *Ιστορία των Ελληνο – Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998*. Αθήνα , Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998 , σελ 133

Οι κυριότερες διαφορές στο Αιγαίο και οι πλέον δυσεπίλυτες είναι :

- I. Η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας των δύο χωρών στο Αιγαίο.
- II. Το θέμα των ορίων της αιγιαλίτιδας ζώνης των Ελληνικών νησιών του Αιγαίου (12 Ναυτικά Μίλια).
- III. Τα όρια του εθνικού εναέριου χώρου της Ελλάδας (FIR).
- IV. Η αποστρατικοποίηση των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου⁹.
- V. Η Στρατιά Αιγαίου (αντίθετα από όλες τις υπόλοιπες στρατιωτικές δυνάμεις της Τουρκίας δεν υπόκειται στο ΝΑΤΟ) που περιλαμβάνει σχεδόν όλο τα αποβατικά πλοία του Τουρκικού Ναυτικού και το σύνολο των ειδικών δυνάμεων¹⁰.
- VI. Τα Ίμια/Καρντάκ και , κατά την Τουρκία οι «Γκρίζες Ζώνες » στο Αιγαίο.
- VII. Ο έλεγχος της εναέριας κυκλοφορίας στο Αιγαίο
- VIII. Ο επιχειρησιακός έλεγχος του ΝΑΤΟ στο Αιγαίο

Επιπρόσθετα των παραπάνω οι διαφορές που προέκυψαν από τις εξελίξεις του Δικαίου της Θάλασσας (Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας , Μοντέγκο Μπέι 1982) αλλά δεν είχαν τεθεί τάπητος μέχρι πρόσφατα , κυρίως γιατί η Ελλάδα είχε δείξει αυτοσυγκράτηση είναι :

- IX. Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη
- X. Η Αποκλειστική Αλιευτική Ζώνη
- XI. Η Συνορεύουσα Ζώνη.¹¹

9.Ηρακλείδης Αλέξης Άσπονδοι γείτονες : *Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 73

10.Εφημερίδα «Το Βήμα» , Νίκος Χασαπόπουλος (01/09/2011) «Η Στρατιά του Αιγαίου «διαλύθηκε» για... λίγες ώρες» , <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=417495> (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

11.Ηρακλείδης Αλέξης Άσπονδοι γείτονες : *Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 74.

1.1. Μικρασιατική Εκστρατεία – καταστροφή, η Συνθήκη της Λωζάννης και η απαρχή των διεκδικήσεων στο Αιγαίο .

Η ανακωχή του Μούδρου στις 30 Οκτωβρίου 1918 τερμάτισε το πόλεμο στα μουσουλμανικά εδάφη και σήμανε την αρχή του κατακερματισμού τους. Ο Βενιζέλος με υπόμνημά του (30 Δεκεμβρίου 1918) ζήτησε από τους νικητές τη Βόρεια Ήπειρο , την επικύρωση της Ελληνικής κυριαρχίας στα νησιά του Αιγαίου , τη Σμύρνη και την ενδοχώρα της και το σύνολο της Θράκης . Στις 10 Αυγούστου 1920 ο Βενιζέλος υπέγραψε στο Παρίσι την συνθήκη των Σεβρών με το επίσημο οθωμανικό κράτος.

Η συνθήκη αναγνώριζε στην Ελλάδα την προσάρτηση της Θράκης ως την Τσατάλτζα και των νησιών του Αιγαίου εκτός από τα Δωδεκάνησα . Αναγνωρίστηκε ακόμα το κράτος της Σμύρνης με το μεγαλύτερο τμήμα του βιλαετιού του Αϊδινίου και ανατέθηκε στην Ελλάδα η άσκηση κυριαρχικών δικαιωμάτων για μία πενταετία ώσπου να αποφασισθεί με δημοψήφισμα η τύχη της περιοχής που είχε 950.000 τούρκους και 620.000 έλληνες .

Η Κωνσταντινούπολη παρέμεινε πρωτεύουσα των Οθωμανών και έδρα ενός δέσμιου σουλτάνου υπό την εποπτεία των συμμαχικών δυνάμεων που στάθμευαν εκεί. Η ξένη κατοχή ενίσχυσε τον Τουρκικό εθνικισμό και ο νέος ηγέτης Μουσταφά Κεμάλ κήρυξε τον Φεβρουάριο του 1920 την ανεξαρτησία του από την κυβέρνηση της Κωνσταντινούπολης και τον αγώνα εναντίον όλων των ξένων εισβολέων .

Η αποτυχία του Βενιζέλου στις εκλογές του 1920 άλλα και η επιστροφή των βασιλοφρόνων στην εξουσία αλλά και του ίδιου του Κωνσταντίνου στο θρόνο συνδυάστηκαν με την ανασύνταξη των Τούρκων , την εχθρότητα των ιταλών , την καιροσκοπική στάση των άγγλων , και τέλος τη σοβιετική βοήθεια προς τον Κεμάλ . Η Συνθήκη των Σεβρών που δεν αναγνωρίστηκε ποτέ από τον Κεμάλ , έπαψε και τυπικά να ισχύει μετά την προέλαση των τουρκικών δυνάμεων και την κατάληψη της Σμύρνης τον Αύγουστο του 1922¹².

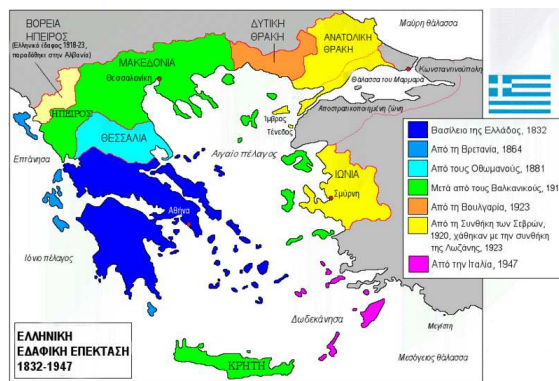
Στην ιστορική Διάσκεψη ειρήνης της Λωζάννης (1923) που ακολούθησε , οι δύο χώρες εκπροσωπήθηκαν από τον Ελευθέριο Βενιζέλο και από τον δεύτερο στην ιεραρχία της τουρκικής ηγεσίας Ισμέτ Πασά (Ινονού , από την νίκη στο Ινονού)¹³ .

12.Βερέμης Θάνος : *Ιστορία των Ελληνο –Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998*. Αθήνα , Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998 , σελ.81-83

13.Ηρακλείδης Αλέξης : *Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ. 62

Σε μία διαδικασία μνημειώδη ο Βενιζέλος προσπάθησε να περισώσει όσα μπορούσε για την ηττημένη Ελλάδα, εδραιώθηκαν χερσαία σύνορα μεταξύ των χωρών, που ισχύουν έως σήμερα (με εξαίρεση τα Δωδεκάνησα), ανταλλάχθηκαν οι πληθυσμοί και ορίστηκε η μειονοτική προστασία γι' αυτούς που αποφασίστηκε να παραμείνουν στις εστίες τους (οι μουσουλμάνοι στη Δυτική Θράκη και οι χριστιανοί στην Κωνσταντινούπολη, την Ίμβρο και τη Τένεδο)¹⁴.

Η Συνθήκη της Λωζάννης αποτελεί τη βασική συνθήκη ρύθμισης των Ελληνο-τουρκικών σχέσεων. Με αυτή, η Τουρκία ανακτούσε την Ανατολική Θράκη, την οποία η Συνθήκη των Σεβρών είχε παραχωρήσει στην Ελλάδα. Επίσης, έπαιρνε και πάλι την περιοχή της Σμύρνης. Η Ελλάδα διατήρησε τα νησιά του Αιγαίου, εκτός από δύο στην είσοδο των Δαρδανελίων, την Ίμβρο και την Τένεδο, που της είχαν χορηγηθεί με τη Συνθήκη των Σεβρών (βλέπε χάρτη Νο 1). Τέλος, η Άγκυρα αναγνώρισε την προσάρτηση της Κύπρου από τη Μεγάλη Βρετανία και των Δωδεκανήσων από την Ιταλία.

Χάρτης Νο 1, Εδαφική Επέκταση Ελλάδας 1832-1947

Μετά τη Συνθήκη της Λωζάννης του 1923, στόχος του Βενιζέλου αποτελούσε η διασφάλιση ενός κλίματος ύφεσης κυρίως με τα όμορα κράτη που θα επέτρεπαν στη χώρα να επιδοθεί ανεπηρέαστα σε ένα μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό έργο, κάτι απαραίτητο μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και την εισροή μεγάλου αριθμού προσφύγων από τη Μικρά Ασία. Πρώτος σταθμός της διπλωματικής δραστηριότητας του Βενιζέλου ήταν η Ιταλία. Στη συνέχεια, η Ελληνοτουρκική Συνθήκη Φιλίας, Ουδετερότητας, Διαλλαγής και Διαιτησίας και το Πρωτόκολλο Περιορισμού των Ναυτικών Εξοπλισμών υπεγράφησαν στην Άγκυρα στις 30 Οκτωβρίου 1930⁸. Χαρακτηριστικό των προσδοκιών της συμφωνίας ήταν τα πρωτοσέλιδα του τύπου της εποχής (Βλέπε Φώτο Νο 2)¹⁵.

Φώτο Νο2, Ελεύθερο Βήμα (31/10/1930)

14. Ηρακλείδης Αλέξης, Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο. Αθήνα : Σιδέρης, 2007., σελ. 62

15. Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) Ντόκος Θ. (10-1-2010) «Αλφαβητάρι των Ελληνο – Τουρκικών σχέσεων», <http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2010/05/%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

1.2. Διωγμός Ελλήνων Κων/πολης 1955 ,1964 και η σχέση τους με το Κυπριακό

Μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο οι ελληνοτουρκικές σχέσεις βελτιώθηκαν αισθητά και μέσα στο ψυχροπολεμικό κλίμα τα δύο μέρη συνεργάζονται πολιτικά και στρατιωτικά. Σύμμαχοι μπροστά στον «από βορρά κίνδυνο» οι δύο χώρες εντάσσονται από το 1947 στο δόγμα Τρούμαν, συμπεριλαμβάνονται στο σχέδιο Μάρσαλ και εντάσσονται το 1949 στο Συμβούλιο της Ευρώπης και το 1952 στο ΝΑΤΟ. Το γενικότερο αυτό κλίμα της ελληνοτουρκικής προσέγγισης επηρέασε θετικά και την αντιμετώπιση της Ελληνικής μειονότητας.

Από την άλλη, το νέο κοινωνικοπολιτικό κλίμα που διαμορφώνεται στην Τουρκία μετά το τέλος του πολέμου, αλλά και μετά την άνοδο στην εξουσία του Δημοκρατικού Κόμματος (ΔΚ), δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για τη μειονότητα. Το φιλελεύθερο κλίμα που επικρατεί οδηγεί σε μια νέα άνθηση της μειονότητας, η οποία θα έχει απτά αποτελέσματα στην εκπαιδευτική, κοινοτική και πολιτισμική οργάνωση της κοινότητας των Ελλήνων¹⁷.

Το 1955 όμως η κατάσταση άλλαξε δραματικά, οι Βρετανοί που αντιμετώπιζαν την εξέγερση των Ελλήνων της Κύπρου κατάφεραν να εμπλέξουν στη διαμάχη τους Τουρκοκύπριους και τελικά την Τουρκία ως ενδιαφερόμενη για την τύχη της Κυπριακής μουσουλμανικής μειονότητας. Στις 6 Σεπτεμβρίου 1955, με αφορμή μία κατασκευασμένη βομβιστική ενέργεια κατά του τουρκικού προξενείου της Θεσσαλονίκης – και οικίας του Κεμάλ Ατατούρκ –, το οποίο η εφημερίδα *İstanbul Ekspres* γνωστοποίησε με δύο έκτακτες εκδόσεις (βλέπε Φώτο Νο3 δεξιά), ξέσπασαν φοβερές ταραχές στην Κωνσταντινούπολη με συνθήματα προσάρτησης της Κύπρου και επιθέσεις εναντίον των Ελλήνων της πόλης¹⁸.

Φώτο Νο3, Πρωτοσέλιδο Εφημερίδας *İstanbul Ekspres*

17. Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού "Σεπτεμβριανά του 1955" <http://constantinople.ehw.gr/Forms/fLemmaBody.aspx?lemmaid=11006> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

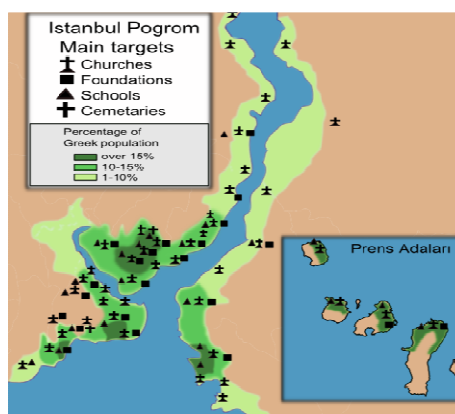
18. Βερέμης Θάνος : *Ιστορία των Ελληνο-Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998

Αργά το απόγευμα της 6 Σεπτεμβρίου 1955 ξεκινάει μια διαδήλωση στην πλατεία Ταξίμ, η οποία σε λίγο εξελίσσεται σε λεηλασία των καταστημάτων των μη μουσουλμάνων στην οδό Ιστικλάλ στο Πέρα. Μέσα σε λίγη ώρα μεγάλες ομάδες διαδηλωτών επιτίθενται σε καταστήματα, κατοικίες, εκκλησίες, σχολεία και νεκροταφεία σχεδόν σε όλες τις περιοχές της Κωνσταντινούπολης όπου υπήρχαν κοινότητες Ελλήνων¹⁹. Χαρακτηριστικά ήταν τα πρωτοσέλιδα του Ελληνικού Τύπου της 8 Σεπτεμβρίου 1955 αναφορικά με το εύρος των καταστροφών (Βλέπε Φώτο Νο4 δεξιά).

Φώτο Νο4 , Πρωτοσέλιδα Εφημερίδων της 8-9-1955

Υπολογίζεται ότι στα επεισόδια συμμετείχαν περίπου 100.000 άνθρωποι . Οι βιαιοπραγίες εκδηλώθηκαν σχεδόν ταυτόχρονα και «ομοιόμορφα», κάτι που δείχνει ότι υπήρχε προσχεδιασμένη στρατηγική. Υπάρχουν ενδείξεις ότι την εκτέλεση των λεηλασιών διεύθυναν άτομα-καθοδηγητές, οι οποίοι ήταν εφοδιασμένοι με καταλόγους των «στόχων», ενδεικτικός είναι ο χάρτης στα δεξιά (Χάρτης Νο5), της μεθοδικότητας των επεισοδίων . Υπάρχουν επίσης πολλές μαρτυρίες που αποδεικνύουν ότι είχαν μεταφερθεί διαδηλωτές από τα προάστια της Πόλης, αλλά και από την επαρχία. Πολλά στοιχεία επιβεβαιώνουν ότι εκπρόσωποι τοπικών οργανώσεων του Δημοκρατικού Κόμματος (ΔΚ) ήταν μεταξύ των υποκινητών. Οι τοπικές οργανώσεις του ΔΚ αλλά και εργατικά σωματεία υπήρξαν αποφασιστικοί παράγοντες στην εκτέλεση των βιαιοπραγιών και στη μεταφορά και τροφοδότηση των ταραχοποιών με λοστούς, ρόπαλα, βενζίνη κτλ.²⁰.

Χάρτης Νο5 , κύριοι στόχοι των ταραχοποιών

19. Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού "Σεπτεμβριανά του 1955" <http://constantinople.ehw.gr/Forms/fLemmaBody.aspx?lemmaid=11006> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

20. Βερέμης Θάνος : *Ιστορία των Ελλήνων –Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998*. Αθήνα , Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998 , σελ112-114 .

Πολλοί μελετητές αποδίδουν το γεγονός ότι ο αριθμός των τραυματισμένων και νεκρών ήταν περιορισμένος –σε σχέση με τις διαστάσεις των γεγονότων– στο ότι οι δράστες είχαν οδηγίες να αποφύγουν σωματικές βλάβες μιας και η κυβέρνηση Μεντερές αυτό που επιδίωκε , εγκλωβισμένη σε οικονομική και πολιτική κρίση , ήταν να προσπαθήσει να στρέψει την προσοχή της τουρκικής κοινής γνώμης στα «εθνικά θέματα», δηλαδή στο Κυπριακό.

Ο Ελληνισμός της Κωνσταντινούπολης πλήρωσε κατά την επόμενη δεκαετία το τίμημα των τουρκικών αντιδράσεων στον αγώνα των Ελληνοκυπρίων . Ο Πατριάρχης Αθηνάγορας δέχτηκε πιέσεις να αποκηρύξει τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και όταν δήλωσε ουδετερότητα , κατηγορήθηκε από τον τουρκικό τύπο ότι ενίσχυε οικονομικά την ΕΟΚΑ²¹ .

Ο Ελληνικός πληθυσμός της Κωνσταντινούπολης άρχισε από το 1955 ,οπότε και αριθμούσε πάνω από 250.000 μέλη , να διαρρέει προς την Ελλάδα , η πλειοψηφία αυτών έφυγε από την Τουρκία μετά την εισβολή στην Κύπρο το 1974 με αποτέλεσμα σήμερα να έχουν απομείνει μόλις 3 χιλιάδες Έλληνες στις παλιές τους εστίες²² .

Οφείλουμε λοιπόν να τονίσουμε ότι όλες οι οξύνσεις στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και τα αντιμειονοτικά μέτρα στην Τουρκία στην περίοδο 1954-1974 συνδέονται με το Κυπριακό. Για παράδειγμα, υπήρχε άμεση σχέση του Κυπριακού με τις απελάσεις του 1964. Αυτό οδηγεί την τουρκική κυβέρνηση από τη δεκαετία του '50 να χρησιμοποιεί τη Ελληνική μειονότητα ως αντικείμενο διαπραγμάτευσης. Οι αντιμειονοτικές συμπεριφορές σίγουρα εκφράζονται στο πλαίσιο της «παράδοσης» του τουρκικού εθνικισμού και επικαιροποιούν παλαιές στρατηγικές, αλλά μετά το 1954 κυρίως χρησιμοποιούνται εκβιαστικά κατά της Ελλάδας στο πλαίσιο αντιπαράθεσης για το Κυπριακό²³.

21.Βερέμης Θάνος : *Ιστορία των Ελλήνων –Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998*. Αθήνα , Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998 , σελ112-114

22.Helsinki Watch , *Denying Human Rights and Ethnic Identity . The Greeks of Turkey.* , Human Right Watch , New York , 1992,Πηγή: <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/TURKEY923.PDF> , (τελευταία πρόσβαση 14/5/13).

23. Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού “Σεπτεμβριανά του 1955” <http://constantinople.ehw.gr/Forms/fLemmaBody.aspx?lemmaid=11006> (τελευταία πρόσβαση 14/5/13).

1.3. Κύπρος : Το χρονικό μέχρι το 1974 , η εισβολή και οι συνέπειες στο Αιγαίο

Στις 30 Οκτωβρίου του 1930, ο Βενιζέλος προχώρησε στην υπογραφή του πρώτου, στην ιστορία των δύο χωρών, συμφώνου φιλίας με την Τουρκία. Πιο συγκεκριμένα, υπογράφηκε στην Άγκυρα, ανάμεσα στον Ελευθέριο Βενιζέλο και τον Ισμέτ Ινονού, τον Τεβφρήκ Ρουσδή και τον υπουργό εξωτερικών Ανδρέα Μιχαλακόπουλο, συνθήκη φιλίας, ουδετερότητας, διαλλαγής και διαιτησίας, που συνοδευόταν και από ένα Πρωτόκολλο περιορισμού των ναυτικών εξοπλισμών, συμβάσεις εγκαταστάσεων προξενικής αρχής και εμπορίου μαζί με την πολιτική συνθήκη φιλίας . Οι αγαστές σχέσεις άντεξαν για ένα τέταρτο του αιώνα παρά το γεγονός ότι η προσέγγιση αυτή δεν είχε βαθύτερες ρίζες στους δύο λαούς.

Μετά από είκοσι πέντε χρόνια , το 1954 , η ελληνοτουρκική διένεξη αναζωπυρώθηκε με επίκεντρο τη Κύπρο αυτή τη φορά . Οι στόχοι των δύο πλευρών φαίνονταν ασυμβίβαστοι σε σχέση με τη Κύπρο (Ένωση από τη μία – διχοτόμηση από την άλλη.)²⁴

Κατά τη περίοδο 1957 – 1958 η διακοινοτική διαμάχη στην Κύπρο έλαβε ανεξέλεγκτες διαστάσεις . Οι Ελληνοκύπριοι μαχόταν για την ένωση με την Ελλάδα μέσα από το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης , ενώ οι Τουρκοκύπριοι υπερασπιζόταν την Βρετανική κατοχή ή πρόκριναν τη διχοτόμηση της νήσου και τη διπλή ένωση των τμημάτων με την Τουρκία και την Ελλάδα αντίστοιχα.

Η ένταση εκτονώθηκε πρόσκαιρα με τις συμφωνίες της Ζυρίχης και του Λονδίνου το 1959 που εξασφάλισαν στη Κύπρο ανεξαρτησία υπό την εγγύηση της Ελλάδας και της Τουρκίας και εξασφάλισαν στο Ηνωμένο Βασίλειο τη διατήρηση της κυριαρχίας της στις μεγάλες βάσεις του Νότου . Μεσολαβητικό ρόλο έπαιζαν και εξακολούθησαν έκτοτε να παίζουν ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία οι Η.Π.Α..

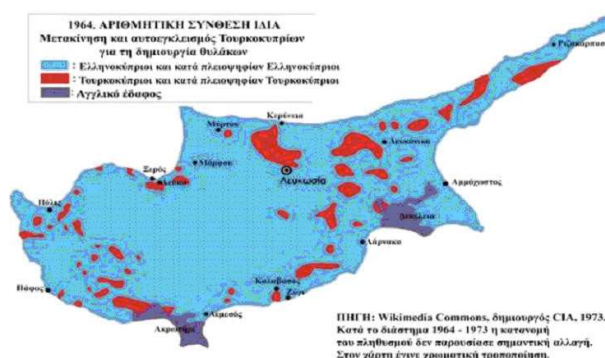
Τον Αύγουστο του 1960 η Κύπρος έγινε ανεξάρτητο κράτος με πρόεδρο Ελληνοκύπριο και αντιπρόεδρο Τουρκοκύπριο , τον καθένα εκλεγμένο από την κοινότητα του με δικαίωμα αρνησικυρίας (βέτο) σε θέματα εξωτερικής πολιτικής , άμυνας και εσωτερικής ασφάλειας. Το υπουργικό συμβούλιο περιελάμβανε τρεις τουρκοκύπριους στα δέκα μέλη του με δικαίωμα σε ένα από τα τρία σημαντικά υπουργεία (Άμυνας , Εξωτερικών και οικονομικών)²⁵

24.Ηρακλείδης Αλέξης Ασπονδοί γείτονες : *Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 63

25.Βερέμης Θάνας : *Ιστορία των Ελληνο –Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998*. Αθήνα , Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998 , σελ115-116

Οι Τουρκοκύπριοι με τις παραπάνω συμφωνίες, παρά το γεγονός ότι ήταν μόνο το 18% του πληθυσμού, εξασφάλιζαν το 40% της συμμετοχής στο στρατό, το 30% στη δημοσιοϋπαλληλία και το 30% του συνόλου των βουλευτών. Οι ρυθμίσεις αυτές φιλοδοξούσαν να αποκλείσουν τα δύο αιτήματα της ένωσης και της διχοτόμησης που είχαν γίνει η αφορμή για τη σύγκρουση ανάμεσα στη δεσμευμένη και την παρακωλυτική πλειοψηφία.²⁶

Η συμφωνία όμως είχε λάβει χώρα σε διμερές ελληνοτουρκικό επίπεδο και δεν ικανοποιούσε διόλου του Ελληνοκύπριους. Έτσι στις 30 Νοεμβρίου 1963 ο Ελληνοκύπριος πρόεδρος της δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος πρότεινε τροποποιήσεις στο σύνταγμα (τα λεγόμενα «13 σημεία»), που αφορούσαν στη διανομή των εξουσιών ανάμεσα στην ελληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή κοινότητα και θα το καθιστούσαν, κατά την ελληνοκυπριακή άποψη, πιο λειτουργικό και αποτελεσματικό²⁷. Οι τροποποιήσεις που πρότεινε ο Μακάριος αφαιρούσαν το δικαίωμα βέτο από τον Ελληνοκύπριο πρόεδρο και τον Τουρκοκύπριο αντιπρόεδρο και γενικώς άλλαζαν το σύστημα από δικοινοτικό (απαιτούνταν ομοφωνία και των δύο κοινοτήτων) σε πλειοψηφικό (αρκούσαν οι περισσότερες ψήφοι απ' όπου κι αν προέρχονταν) με εγγυήσεις για τα δικαιώματα της μειονότητας. Η τουρκοκυπριακή κοινότητα θεώρησε αυτές τις προτάσεις ως προσπάθεια αλλαγής της Συνθήκης Ζυρίχης-Λονδίνου και περιορισμού των δικαιωμάτων της. Τη συνταγματική κρίση διαδέχονται αιματηρές διακοινοτικές ταραχές, με κύριο επιτιθέμενο τους Ελληνοκύπριους και πολύ περισσότερα θύματα από πλευράς Τουρκοκυπρίων, οι οποίες οδήγησαν τους Τουρκοκυπρίους στην απόσυρση τους σε θύλακες και στην αποχή από την πολιτική ζωή της χώρας (βλέπε χάρτη Νο 6 δεξιά). Αρχικά στους θύλακες η Κυπριακή κυβέρνηση επέβαλε οικονομικό αποκλεισμό στους αυτοέγκλειστους και κίνητρα για επιστροφή στις εστίες τους. Ως το 1967 οι περιορισμοί και οι πιέσεις είχαν σταδιακά αρθεί, όμως η εξάρτηση των Τουρκοκυπρίων από τη Τουρκία είχε συντελεστεί.²⁸

Χάρτης Νο6, με κόκκινο χρώμα είναι οι Τ/Κ και με μπλε Ε/Κ

26.Βερέμης Θάνας : *Ιστορία των Ελληνο-Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998, σελ115-116

27.Ηρακλείδης, Αλέξης *Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο*. Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 63

28.Βερέμης Θάνας : *Ιστορία των Ελληνο-Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998, σελ117

Δύο φορές , το 1964 και το 1967 , η κρίση κορυφώθηκε αλλά αποσοβήθηκε η τουρκική απόβαση . Την πρώτη φορά με επιστολή του Προέδρου των Η.Π.Α. Λίντον Τζόνσον προς τον Τούρκο πρωθυπουργό Ισμέτ Ινονού (η κυβέρνηση του οποίου είχε αποφασίσει να εισβάλει στρατιωτικά στη Κύπρο προκειμένου να εγγυηθεί την προστασία της Τουρκο-κυπριακής κοινότητας) , ότι ``οι Η.Π.Α. δεν θα συμφωνούσαν στη χρήση Αμερικανικού στρατιωτικού εξοπλισμού από του Τούρκους για εισβολή στη Κύπρο `` . Προειδοποίησε επίσης τη Τουρκία ότι σε περίπτωση που μία τέτοια ενέργεια οδηγούσε σε Σοβιετική επέμβαση , οι Νατοϊκοί σύμμαχοι δεν θα ήταν υποχρεωμένοι να συνδράμουν στην προστασία της²⁹. Τη δεύτερη φορά το 1967 η απόβαση αποφεύχθηκε με ταπεινωτικές υποχωρήσεις της ελληνικής δικτατορίας.

Το 1974 εξαιτίας της απόπειρας πραξικοπήματος του Ιωαννίδη κατά του Μακαρίου , η Τουρκία βρήκε την ευκαιρία που γύρευε. Ο Ιωαννίδης και οι περι αυτών συνωμότες είχαν λησμονήσει ότι η Τουρκία ήταν « εγγυήτρια » δύναμη ,σύμφωνα με τις συμφωνίες του Λονδίνου και της Ζυρίχης και ότι δικαιοτάτο να παρέμβει στη Κύπρο , όπως επί καιρό σχεδίαζε , μόλις της δινόταν η κατάλληλη ευκαιρία³⁰. Την ευκαιρία την παρείχε ο πραξικοπηματίας Ιωαννίδης αλλά και ο Μακάριος ο οποίος μετά την απόπειρα εναντίον του κάλεσε μέσω του BBC την Τουρκία « να αποκαταστήσει την συνταγματική νομιμότητα » , την οποία ο ίδιος είχε ανατρέψει με τις περίφημες ``13 προτάσεις αναθεωρήσεως του συντάγματος``.¹⁴ Η πρώτη Τουρκική στρατιωτική επέμβαση γνωστή και ως ``ΑΤΤΙΛΑΣ Ι`` είχε σαν αποτέλεσμα την κατάληψη του 7% του εδάφους του νησιού και μετά την αποτυχία της πενταμερούς διάσκεψης της Γενεύης ακολούθησε ο ``ΑΤΤΙΛΑΣ ΙΙ`` , που είχε ως αποτέλεσμα την παράνομη κατοχή του 37% της Κυπριακής Δημοκρατίας (βλέπε χάρτη Νο7).

Χάρτης Νο7 , με ανοιχτό κόκκινο υπό Ε/Κ έλεγχο , με σκούρο κόκκινο υπό Τ/Κ έλεγχο , και με ανοιχτό καφέ οι Βρετανικές Βάσεις.

29. Καραμπέλιας Γ. : *Ο ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων στην πολιτική ζωή της Τουρκίας και της Ελλάδας*. Αθήνα , Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα , 2001 ,σελ 293-294

30.Βερέμης Θάνος : *Ιστορία των Ελληνο-Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998*. Αθήνα , Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998 , σελ117

Περίπου 200.000 εκδιώχθηκαν από τα σπίτια τους, έγιναν πρόσφυγες στην ίδια τους την πατρίδα, περίπου 4.000 νεκροί, και 1.619 δηλώθηκαν αγνοούμενοι. Οι Τούρκοι κατακτούν το 65% της καλλιεργήσιμης έκτασης, το 70% του ορυκτού πλούτου, το 70% της βιομηχανίας, το 80% των τουριστικών εγκαταστάσεων.

Η Αγγλία αρνήθηκε να παρέμβει ως όφειλε σαν συνεγγυήτρια δύναμη ενώ οι Η.Π.Α. που στο παρελθόν είχαν αποτρέψει συγκρούσεις είχαν εκείνη τη περίοδο κενό εξουσίας λόγω της παραιτήσεως του προέδρου Νίξον εξαιτίας του σκανδάλου ‘‘Γουότεργκέιτ’’³¹. Το μόνο που έκαναν οι Η.Π.Α. ήταν το Φεβρουάριο του 1975 να επιβάλλουν εμπάργκο όπλων στη Τουρκία επειδή κατά την εισβολή είχε χρησιμοποιήσει όπλα τα οποία της είχαν παραχωρηθεί στο πλαίσιο της Αμερικανικής βοήθειας. Η κυβέρνηση Κάρτερ ήρε αυτό τον αποκλεισμό το 1978 υπό την προϋπόθεση ότι θα υπάρξει πρόοδος στην επίλυση του Κυπριακού και να μην ξαναχρησιμοποιηθούν τα όπλα για επιθετικές ενέργειες³².

Η διεθνής ύφεση συνέβαλε επίσης στην επιτυχία της τουρκικής επιχείρησης. Η ομόφωνη απόφαση των Ηνωμένων Εθνών (3212) τον Νοέμβριο του 1974 που ζητούσε την άμεση απομάκρυνση όλων των ξένων στρατευμάτων από την Κύπρο και την επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους, αποτέλεσε ηθική δικαίωση των διωγμένων χωρίς όμως ουσιαστικό αντίκρισμα μιας και η Τουρκία όχι μόνο κώφευσε σε αυτή την απόφαση αλλά άσκησε και μία επιθετική πολιτική σε όλα τα μέτωπα που η ίδια επέλεξε καθιστώντας την εισβολή στη Κύπρο προηγούμενο για την έγερση Τουρκικών διεκδικήσεων στο Αιγαίο, οι οποίες έκαναν την εμφάνιση τους στις αρχές της δεκαετίας του 1970 με κυριότερες :

- Το FIR του Αιγαίου
- Την υφαλοκρηπίδα των ελληνικών νησιών
- Την αποστρατικοποίηση των νησιών
- Τον ελληνικό εναέριο χώρο
- Την αναθεώρηση του επιχειρησιακού ελέγχου του Αιγαίου στα πλαίσια του ΝΑΤΟ³³.

31.Κόλμερ Κωνσταντίνος, *Τα πετρέλαια της Ελλάδος*. Αθήνα, Εκδόσεις Λιβάνη 2006. Σελ 183-184

32.Ντόκος Ι. Θ.: *Ο Γεωστρατηγικός ρόλος της Τουρκίας*. Αθήνα, Εκδόσεις Τουρίκη, 2001, σελ 87-88.

33.Βερέμης Θάνος : *Ιστορία των Ελλήνο –Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998, σελ119-120

Με αυτό τον τρόπο το δεύτερο , μετά το 1922 , δραματικό γεγονός του 20^{ου} Αιώνα για τους δύο λαούς καταγράφεται για μόν τους Έλληνες και Ελληνοκύπριους ως “Αιμοσταγής Αττίλας” και παράνομη εισβολή και κατοχή , και μάλιστα ως απαρχή του κυπριακού προβλήματος , για δε τους Τούρκους και τους Τουρκοκύπριους ως “ ειρηνευτική αποστολή ” που έσωσε τους Τουρκοκύπριους από την καταστροφική για αυτούς ένωση , αλλά και από την γενοκτονία , απελευθερώνοντάς τους από την στυγνή καταπίεση τους από τους Ελληνοκύπριους υπό τον “ Αιμοσταγή παπά ” Μακάριο.

Όσο για τις αυστηρά διμερείς ελληνοτουρκικές διαφορές , στο τελευταίο τέταρτο του 20^{ου} Αιώνα , μετά τη μεγάλη κρίση της Κύπρου (1974), Ελλάδα και Τουρκία αν και σύμμαχοι στο ΝΑΤΟ , βρέθηκαν να έχουν κάκιστες σχέσεις μεταξύ τους , σε ένα ψυχρό πόλεμο τόσο τεταμένο που δεν αποκλείονταν ακόμη και η πιθανότητα θερμής σύγκρουσης . Το πόσο τεταμένες και εχθρικές ήταν οι σχέσεις τους φάνηκε σε τρεις περιπτώσεις, ανά δεκαετία , από το 1975 έως το 1996: με την κρίση του ΣΙΣΜΙΚ-Ι (Χόρα) τον Ιούλιο του 1976 , την κρίση του Μαρτίου του 1987 , και την κρίση των Ιμίων/Καρντάκ στις αρχές του Φεβρουαρίου του 1996³⁴ .

Η όξυνση αυτή που έφτασε στα όρια της ένοπλης σύγκρουσης ανάμεσα στις δύο χώρες συνοδεύεται και από μία σειρά αξιώσεων και διεκδικήσεων που εγείρει η Τουρκία στο Αιγαίο , αμφισβητώντας έτσι σχεδόν το σύνολο του νομικού καθεστώτος που είχε διαμορφωθεί μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο αλλά και πριν από αυτόν (ελληνικός εναέριος χώρος των 10 ναυτικών μιλίων ,FIR , επιχειρησιακός έλεγχος στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ) . Παράλληλα η Τουρκία διεκδικεί την κατανομή της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου ανάμεσα στις δύο χώρες με κριτήρια πολιτικά και με λύση μέσω διμερών διαπραγματεύσεων , μη αποδεχόμενη το διεθνές δικαστήριο Χάγης ως μέσο για την επίλυση της διαφοράς , ως το μόνο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο³⁵.

34.Ηρακλείδης, Αλέξης Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 64-65

35. Σημίτης Κώστας . Πολιτική για μία δημιουργική Ελλάδα 1996-2004 . Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ , Αθήνα , 2005 ..σελ 55 .

1.4. ΜΤΑ Sismik I 1976 και η συμφωνία της Βέρνης και των Παρισίων

Μετά την εισβολή του 1974 στη Κύπρο, το Ελληνικό στρατηγικό δόγμα δίνει προτεραιότητα στην Τουρκική απειλή. Η άποψη που επικράτησε στην Αθήνα είναι ότι η Τουρκία, σύμμαχος της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ, έχει υιοθετήσει μία επεκτατική πολιτική, η οποία αποσκοπεί στην αλλαγή του status quo που επιτεύχθηκε με τις Συνθήκες της Λωζάννης (1923), του Μοντρέ (1936) και των Παρισίων (1947). Τόσο οι Έλληνες στρατηγικοί αναλυτές όσο και η πολιτική ελίτ και η κοινή γνώμη πιστεύουν ότι απώτερος στόχος της Τουρκίας είναι η επέκταση προς Δυσμάς. Αυτή η πεποίθηση είναι κοινή σε όλα τα κόμματα χωρίς σημαντικές διαφοροποιήσεις. Ενδείξεις απειλής ερμηνευόμενες από Έλληνες στρατηγικούς αναλυτές ως σημάδια επερχόμενου κινδύνου περιλαμβάνουν :

- Δηλώσεις της τουρκικής πολιτικής ηγεσίας
- Διπλωματικές πρωτοβουλίες
- Στρατιωτικές αποβατικές προετοιμασίες.

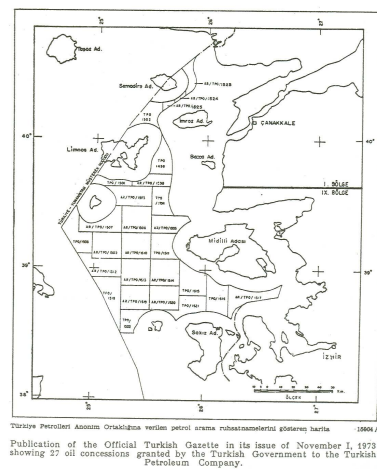
Απειλητικές δηλώσεις από Τούρκους αξιωματούχους έχουν γίνει επανειλημμένα από την αρχή της τουρκικής εισβολής στη Κύπρο το 1974 ανεξάρτητα από το αν η κυβέρνηση της Άγκυρας ήταν πολιτική ή στρατιωτική. Ενδεικτικά ο πρωθυπουργός της Τουρκίας Sadi İrmak δήλωσε στην *Hurriyet* στις 18 Ιανουαρίου του 1975 ότι “ Δε θα παραχωρήσω το Αιγαίο σε κανέναν. Το μισό Αιγαίο μας ανήκει και όλος ο κόσμος πρέπει να το γνωρίζει ”, και ακολούθησε ο Τούρκος ΥΠ.ΕΞ. που δήλωσε το 5 Φεβρουαρίου του 1975 ότι “ Στο Αιγαίο πρέπει να ακολουθηθεί δυναμική πολιτική. Οι συνθήκες σήμερα είναι διαφορετικές από το 1923. Η Τουρκική δύναμη έχει μεγαλώσει, η Κύπρος ήταν το πρώτο βήμα προς το Αιγαίο³⁶ ”.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να πούμε ότι η Ελλάδα είχε υποπέσει στο σφάλμα μετά την εισβολή στη Κύπρο, με απόφαση της τότε κυβέρνησης εθνικής ενότητας του Κ. Καραμανλή, να αποχωρήσει από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, στις 28 Αυγούστου του 1974. Πολύ γρήγορα φάνηκαν οι αρνητικές συνέπειες από την πολιτικό-στρατιωτική απομόνωση της Ελλάδας, όταν ειδικά για ζητήματα του Αιγαίου η Τουρκία άρχισε να μονοπωλεί τη ρύθμιση τους χωρίς η Ελληνική πλευρά να μπορεί να υπερασπιστεί τα συμφέροντα της³⁷.

36. Ηφαιστος Π., Πλατιάς Α., *Ελληνική Αποτρεπτική Στρατηγική*. Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 1992. Σελ 22-23.

37. Καραμπέλιας Γεράσιμος : *Ο ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων στην πολιτική ζωή της Τουρκίας και της Ελλάδας*. Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, 2001. Σελ 103

Η ένταση μεταξύ των δύο κρατών κλιμακώθηκε με αφορμή την έξοδο στο Αιγαίο του ερευνητικού σκάφους Σισμίκ (πρώην Hoga). Το Σισμίκ απέπλευσε από τον Βόσπορο στις 23 Ιουλίου 1976 και αρχικά διενεργούσε έρευνα στην περιοχή της Τουρκικής Αιγιαλίτιδας ζώνης . Το εν λόγω σκάφος συνοδευόταν από μόνο ένα τουρκικό πολεμικό σκάφος , αντί των 32 που είχαν παραταχθεί προκλητικά με το Τσανταρλί το 1973. Στη συνέχεια όμως το τριήμερο 6-8 Αυγούστου το Σισμίκ άρχισε να προβαίνει σε έρευνες στην κατά του Έλληνες “ ελληνική υφαλοκρηπίδα ” και κατά τους Τούρκους “ αμφισβητούμενη ” όπως βλέπουμε και στο χάρτη Νο 8. Έτσι προκλήθηκε η πρώτη από τις τρεις μεγάλες κρίσεις στο Αιγαίο από το 1976 έως σήμερα.

Χάρτης Νο8, Περιοχή ερευνών Σισμίκ

Ο Καραμανλής αντέδρασε κατά γενική ομολογία ψύχραιμα παρά το γνωστό βυθίστατο το Χόρα του Ανδρέα Παπανδρέου που αντηχούσε τότε στην Ελλάδα. Ο Παπανδρέου ζήτησε επίσης την επέκταση της Ελληνικής Αιγιαλίτιδας ζώνης στα 12 Ν.Μ. . Η Ουάσινγκτον θορυβήθηκε και επέστησε τη προσοχή της Αθήνας στο γεγονός ότι το Σισμίκ δεν είχε επιχειρήσει φυσική επαφή με το βυθό , και ως εκ τούτου τυχόν χρήση ένοπλης βίας δεν δικαιολογείτο ενώ η Μόσχα από τη πλευρά της τόνισε ότι την ανάγκη διατήρησης ελευθερίας των θαλασσών σε μία περιοχή με έντονη Σοβιετική παρουσία³⁸.

Η Ελληνική κυβέρνηση αποφάσισε να προβεί την ίδια μέρα σε δύο καίριες διπλωματικές πρωτοβουλίες με στόχο την εκτόνωση της κρίσης . Προσέφυγε την ίδια μέρα (10 Αυγούστου 1976) τόσο στο Συμβούλιο Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. όσο και στο Διεθνές δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ). Στη Χάγη προσέφυγε (α) για την επίλυση της διαφοράς για την Υφαλοκρηπίδα και (β) για τη λήψη προσωρινών μέτρων που στόχο είχαν να παγώσουν τη διαφορά όσο θα κρατούσε η εκκρεμοδικία στο δικαστήριο. Η εμπειρία από αυτή διπλή προσφυγή δεν ήταν η αναμενόμενη , διότι το μεν Σ.Α. συνέστησε απλά αυτοσυγκράτηση , το δε Δ.Δ.Χ. έκρινε ότι οι Τουρκικές έρευνες επί της υφαλοκρηπίδας δεν συνιστούν διακατοχή του Αιγαίου και συνεπώς αντενδεικνύεται η λήψη προσωρινών μέτρων.³⁹

38.Ηρακλείδης, Αλέξης ' Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 100-101

39.Κόλμερ Κωνσταντίνος , Τα πετρέλαια της Ελλάδος . Αθήνα , Εκδόσεις Λιβάνη 2006 .Σελ 186-187

Η ταυτόχρονη αυτή ενέργεια της προσφυγής σε Σ.Α. και ΔΔΧ κρίθηκε ατυχής από του Έλληνες νομικούς διότι έλαβε χώρα ταυτόχρονα και επειδή δεν χρησιμοποιήθηκαν τα καταλληλότερα δυνατά νομικά ερείσματα για την προσφυγή στη Χάγη που ούτως ή άλλως , ως μονομερής που ήταν παρουσίαζε εγγενείς δυσκολίες .Ο ΥΠ.ΕΞ. Δημήτριος Μπίτσιος είχε ταχθεί κατά της ταυτόχρονης αυτής προσφυγής διότι όπως έλεγε η μία προσφυγή βλάπτει την άλλη . Όμως δεν εισακούστηκε με κύριο επιχείρημα ότι η Ελληνική κοινή γνώμη θα δυσκολευόταν να αντιληφθεί γιατί δεν θα γινόταν προσφυγή και στο συμβούλιο ασφαλείας . Πάντως είναι ενδιαφέρον ότι η ενέργεια του Καραμανλή εντυπωσίασε τους Τούρκους ως κίνηση. Η μονομερής προσφυγή στο ΔΔΧ τους δυσαρέστησε σφόδρα αλλά την προσφυγή στο Σ.Α. τη θεωρούσαν στα μέτρα τους .

Στη συνέχεια είχαμε δύο συναντήσεις μεταξύ των εμπειρογνομόνων των δύο χωρών , για την υφαλοκρηπίδα (Βέρνη) και για τον εναέριο χώρο (Παρίσι) , που άρχισαν συγχρόνως στις 2 Νοεμβρίου 1976. Η πρώτη κατέληξε σε σύντομη αλλά σημαντική γραπτή συμφωνία , γνωστή ως “ Πρακτικό της Βέρνης ” (11 Νοεμβρίου 1976) και η δεύτερη με συμφωνία (20 Νοεμβρίου) για την επαναλειτουργία της τηλεφωνικής επικοινωνίας μεταξύ των αεροπορικών διοικήσεων της Λάρισας και του Εσκή Σεχίρ , που είχε διακοπεί κατά την κρίση του Κυπριακού τον Ιούλιο του 1974.

Το πρακτικό / διακήρυξη που υπογράφηκε από τους πρέσβεις Τζούνη και Bilge και ιδιαίτερα οι παράγραφοι 6 και 7 έχουν ιδιαίτερη σημασία ακόμη και σήμερα :

- «6. Τα δύο μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση όπως απόσχουν πάσης πρωτοβουλίας ή πράξεως σχετικής με την Υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου , η οποία θα δύνατο να παρενοχλήσει τη διαπραγμάτευση »
- « 7.Τα δύο μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση όπως , καθόσον αφορά εις τας διμερείς των σχέσεις , απόσχουν πάσης πρωτοβουλίας ή πράξεως η οποία θα έτεινε να μειώσει το κύρος του έτερου »

Στην Ελλάδα το πρακτικό της Βέρνης επικρίθηκε τότε από το σύνολο των κομμάτων , ακόμη και από τους μετριοπαθείς πολιτικούς ηγέτες πλην του Ηλία Ηλιού (ΕΔΑ) που είχε τη νηφαλιότητα να συμφωνήσει με τον χειρισμό του Ελληνικού υπουργείου εξωτερικών . Στη Τουρκία από την άλλη τα αισθήματα για τη διακήρυξη ήταν ανάμεικτα. Ο ΥΠ.ΕΞ. τόνισε ότι το διαδικαστικό κείμενο ήταν καλό και δημιουργούσε το κατάλληλο κλίμα για διαπραγματεύσεις , όμως ο Ετσεβίτ δεν πείστηκε και καταδίκασε τη Βέρνη μη αναγνωρίζοντας την διαδικασία αυτή .⁴⁰

40.Ηρακλείδης, Αλέξης .Ασπονδοί γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 101-106

1.5 ΜΤΑ Sismik I 1987 και το πνεύμα του Νταβός του 1988

Η επόμενη ελληνοτουρκική κρίση για τα πετρέλαια του Αιγαίου εκδηλώθηκε το 1987. Είχε προηγηθεί η νίκη του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στις εκλογές της 13 Οκτωβρίου 1981, την νύκτα της οποίας ο νέος πρωθυπουργός Ανδρέας Παπανδρέου είχε δηλώσει ότι «δεν θα οδηγήσω τον Ελληνικό λαό σε περιπέτειες» αναφερόμενος στα Ελληνοτουρκικά. Την πασιφιστική δήλωση του εκμεταλλεύτηκαν αμέσως οι Τούρκοι που συνέχισαν και εξέτειναν τις παραβιάσεις του Ελληνικού εναέριου και θαλάσσιου χώρου της Ελλάδος. Τον Φεβρουάριο του 1982 η Τουρκία διαμαρτυρήθηκε για τις έρευνες της «Ελληνικής Δημόσιας Επιχείρησης Πετρελαίων» βορειοανατολικά της Θάσου και η κυβέρνηση Παπανδρέου συμφώνησε τον Ιούλιο σε ένα μορατόριουμ ερευνών στο Αιγαίο «χάριν καλλιέργειας κλίματος ύφεσης στο Αιγαίο».

Ως απάντηση σε αυτή τη κίνηση καλής θέλησης, μετά από ενέργειες της Τουρκίας, το Νοέμβριο αυτοανακηρύχθηκε ανεξάρτητο το τουρκοκυπριακό κράτος στη Βόρεια Κύπρο. Η Ελληνική κυβέρνηση αιφνιδιάσθει και αντί να επεκτείνει αμέσως τα χωρικά ύδατα στα 12 Ν.Μ., ως αντίποινα στη Τουρκική αυθαιρεσία, περιορισθεί να προσφύγει στο Σ.Α. και να διακόψει το διάλογο με τη Τουρκία⁴¹.

Η δεύτερη αυτή κατά σειρά μεγάλη κρίση στο Αιγαίο – και σε σχέση με τη διένεξη στο Αιγαίο – παραλίγο να οδηγήσει σε ελληνοτουρκικό πόλεμο ίσως περισσότερο από την κρίση του 1976. Η κρίση ξεκίνησε, κατά την επίσημη Ελληνική τότε άποψη, με τον απόπλου του τουρκικού ωκεανογραφικού σκάφους ΣΙΣΜΙΚ Ι (19 Μαρτίου 1987), που συνοδευόταν από δύο τουρκικά πολεμικά και είχε σκοπό να κάνει έρευνες σε περιοχές που η Ελλάδα θεωρούσε δική της υφαλοκρηπίδα (εννοείται ότι δεν είναι κανενός ελλείψει οριοθέτησης).

Πλην όμως η απαρχή της κρίσης δεν ήταν αυτή. Το ξετύλιγμα της κρίσης είχε ξεκινήσει λίγο πριν, με έναυσμα την πρόθεση της Αθήνας, που ανακοινώθηκε δημόσια από τον τότε υπουργό Αναστάσιο Πεπονή, να εξαγοράσει τις μετοχές μίας εκ των ξένων εταιρειών (της Denison) που είχαν αναλάβει τις γεωτρήσεις στο Πρίνο της Θάσου λόγω της στρατηγικής σημασίας των κοιτασμάτων αυτών. Η κατάσταση οξύνθηκε με την ανακοίνωση της Denison ότι θα άρχιζαν γεωτρήσεις στα ανοικτά της Θάσου, δηλαδή εκτός Ελληνικών χωρικών υδάτων⁴².

41. Κόλμερ Κωνσταντίνος, *Τα πετρέλαια της Ελλάδος*. Αθήνα, Εκδόσεις Λιβάνη 2006. Σελ 189-190

42. Ηρακλείδης, Αλέξης Άσπονδοι γείτονες : *Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο*. Αθήνα : Σιδέρης, 2007., σελ 149

Με πρόφαση αυτό το γεγονός, την επέκταση δηλαδή των γεωτρήσεων έξω από τα ελληνικά χωρικά ύδατα, αλλά πάνω στη θεωρούμενη ελληνική υφαλοκρηπίδα, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ υποστήριξε ότι δεν επιτρέπεται η κοινοπραξία να ασκεί την εξωτερική πολιτική της χώρας και αποφασίζει την κρατικοποίησή της, για λόγους προστασίας του γενικού συμφέροντος και της εθνικής ασφάλειας. Αυτή η κίνηση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, που στην ουσία έχει ως στόχο τον κρατικό έλεγχο και την αποκλειστική εκμετάλλευση των πετρελαίων στο Βόρειο Αιγαίο, προκαλεί την έντονη διαμαρτυρία του Καναδού υφυπουργού Εξωτερικών και των πρεσβευτών των ΗΠΑ, Καναδά και Γερμανίας, προς τον τότε υπουργό Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, Αναστάσιο Πεπονή, για την κρατικοποίηση της «Ντένισον»⁴³.

Η απόφαση αυτή ξάφνιασε όχι μόνο τους Τούρκους αλλά και τους κατεξοχήν Έλληνες χειριστές των Ελληνοτουρκικών σε πολιτικό επίπεδο (όπως τον ΥΠ.ΕΞ. Κάρλο Παπούλια, τον αναπληρωτή ΥΠ.ΕΞ. Γιάννη Καψή και τον ΥΠ.ΑΜ. και πρώην ΥΠ.ΕΞ. Γιάννη Χαραλαμπίδου), ακόμη και τον διευθυντή του Διπλωματικού Γραφείου του Πρωθυπουργού και στενού του συνεργάτη σε διεθνή θέματα Χρήστο Μαχαιρίτσα. Η κρίση του Μαρτίου είχε προέλθει από εκατέρωθεν παρερμηνεία που οφειλόταν σε μία σειρά από παρεξηγήσεις και όχι σε σκόπιμη ενέργεια των Τούρκων (η αρχική άποψη Παπανδρέου) ή των Ελλήνων (η Τουρκική άποψη) για να πιέσουν, να «τεστάρουν» την άλλη πλευρά και να την φέρουν προ τετελεσμένων. Ο Τούρκος πρέσβης στην Αθήνα Nazmi Akiman προσπάθησε απεγνωσμένα στις πολλές συναντήσεις που είχε με το Καψή να του αποσπάσει ότι οι Έλληνες δεν είχαν σκοπό να προβούν σε γεωτρήσεις εκτός των χωρικών υδάτων αλλά οι απαντήσεις που ελάμβανε δεν έκαναν τίποτε άλλο από το να ενισχύουν τους φόβους ότι οι Έλληνες είχαν κακές προθέσεις. Τα πράγματα χειροτέρεψαν και οι δύο πλευρές έφτασαν στα άκρα με το Τουρκικό πλοίο ΣΙΣΜΙΚ I να έχει βγει και εκείνο στο Αιγαίο με τη συνοδεία 17 πολεμικών σκαφών⁴⁴(βλέπε Φότο Νο 9 δεξιά)

Φότο Νο9: Το ΣΙΣΜΙΚ κατά την έξοδο του από τα Δαρδανέλια. Πηγή: <http://www.enet.gr>

43.Μανουσάκης Γ.: *Η εξωτερική πολιτική της Ελλάδος κατά την περίοδο 1980-1989*. Αθήνα, Τεχνική-Εκδοτική, 1989.Σελ. 271-2
44.Ηρακλείδης, Αλέξης. *Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο*. Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 150-151

Με προφανή στόχο την έρευνα εκτός τουρκικών χωρικών υδάτων , και από Ελληνικής πλευράς μερική επιστράτευση και γενική κινητοποίηση του Ελληνικού Στόλου . Η Τουρκική αντίδραση φάνηκε τότε άκρως προκλητική στον Παπανδρέου που όμως δεν γνώριζε τα διαμειφθέντα μεταξύ Καψή και Akiman⁴⁵.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας ο Έλληνας υφυπουργός Εξωτερικών, Γιάννης Καψής επικοινωνεί τηλεφωνικά με τον γ.γ. του ΝΑΤΟ, λόρδο Κάρινγκτον και κατά τη διάρκεια της συνομιλίας τους χωρίς περιστροφές του τονίζει ότι το πρωί της επομένης οι στόλοι των δύο χωρών θα διασταυρώσουν τα πυρά τους ανατολικά της Θάσου, αφού δεν υπήρχε το παραμικρό ενδεχόμενο υποχώρησης, ούτε από τη μία, ούτε από την άλλη πλευρά. Του υπογραμμίζει ότι ο ελληνικός στόλος βρίσκεται ήδη στο Αιγαίο σε τάξη μάχης με ρητές εντολές να εμποδίσουν κι εν ανάγκη να βυθίσουν το *Σισμίκ*. Και οι εντολές αυτές δεν μπορούν πια να αλλάξουν, επειδή ήδη έχει επιβληθεί «σιγή ασφαλείας» και δεν υπάρχει επικοινωνία με τα πλοία. Η μόνη λύση είναι να σταματήσει η πρόκληση της Τουρκίας. Αυτή η τοποθέτηση του Γ. Καψή κινητοποιεί τον γ.γ. του ΟΗΕ, ο οποίος και αναλαμβάνει πρωτοβουλία για εκτόνωση της κρίσης.

Πραγματικά, ο Τούρκος πρωθυπουργός Τουργκούτ Οζάλ, που βρίσκεται στο Λονδίνο καθοδόν για την επιστροφή του στην Άγκυρα, μετά την εγχείριση στην οποία είχε υποβληθεί στο Χιούστον, διαβεβαιώνει τον λόρδο Κάρινγκτον ότι αποδέχεται τη διαμεσολάβηση και ανταποκρινόμενος στην έκκληση για εκτόνωση της κρίσης, τα μεσάνυχτα της Παρασκευής, σε συνέντευξή του στον τηλεοπτικό σταθμό του BBC, δηλώνει ότι το τουρκικό ερευνητικό πλοίο που πρόκειται να πλεύσει στο Αιγαίο, δεν θα βγει στα διαφιλονικούμενα νερά, εκτός μόνον εάν η Ελλάδα πράξει το ίδιο.⁴⁶ (φώτο Νο 10 το χαρακτηριστικό πρωτοσέλιδο του Βήματος)

Φώτο Νο 10, το πρωτοσέλιδο του «Βήματος» στις 29 Μαρτίου 1987

45.Ηρακλείδης, Αλέξης Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 150

46.Καψής Γ. *Οι τρεις μέρες του Μάρτη*. Αθήνα , Εκδόσεις Λιβάνη, , 1990, σελ. 88,89,194

Η κρίση λαμβάνει τέλος και λίγους μήνες αργότερα μετά τη συνάντηση στο Νταβός μεταξύ Τουργκούτ Οζάλ και Ανδρέα Παπανδρέου (Βλέπε Φώτο Νο11 δεξιά). Στο ανακοινωθέν του Νταβός οι δύο πρωθυπουργοί συμφώνησαν ότι μία κρίση σαν αυτή του Μαρτίου «δεν πρέπει να επαναληφθεί και ότι οι δύο πλευρές πρέπει να συγκεντρώσουν την προσοχή τους στη δημιουργία μόνιμων ειρηνικών σχέσεων».⁴⁷

Φώτο Νο11 , η συνάντηση στο Νταβός μεταξύ των δύο πρωθυπουργών

Ο Παπανδρέου έκανε αυτή την εντυπωσιακή στροφή 180 μοιρών διότι όντως πείσθηκε ότι η Τουρκία , τουλάχιστον σε επίπεδο ανώτατης ηγεσίας , είχε καλές προθέσεις και δεν είχε επεκτατικές βλέψεις , ή έστω δεν είχε όσο βρισκόταν ο Οζάλ στην εξουσία , του οποίου ο στόχος ήταν η είσοδος στην Ε.Κ. και ακόμα ότι το τουρκικό πολιτικό-στρατιωτικό κατεστημένο που δεν έβλεπε με καλό μάτι την πολιτική της Ελληνοτουρκικής προσέγγισης του Οζάλ βρήκε την ευκαιρία ένεκα της ασθένειάς του (είχε υποβληθεί σε εγχείρηση ανοικτής καρδιάς στο Χιούστον του Τέξας), προκειμένου να ανατρέψει αυτή την πολιτική .

Ο Ανδρέας Παπανδρέου επιστρέφοντας από το Νταβός βρήκε την πλειονότητα των Ελλήνων να έχει εκλάβει «το πνεύμα του Νταβός » περίπου ως ένα ανοσιούργημα , η στιγμή τότε δεν ήταν ώριμη για μία τέτοια προσέγγιση ή οποία βασιζόταν κυρίως στη καλή χημεία που υπήρξε μεταξύ Παπανδρέου και Οζάλ .Υπό αυτές τις συνθήκες η εξανέμιση του πνεύματος του Νταβός ήταν θέμα χρόνου , αλλά ακόμη και αυτός ο χρόνος παραήταν μικρός για να μπορεί να μιλήσει κανείς για χειροπιαστή περίοδο ύφεσης μεταξύ των δύο κρατών .Παρά την ασάφεια και την κακή διατύπωση του ανακοινωθέντος , δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία ότι επρόκειτο για ένα ριζοσπαστικό κείμενο για τα Ελληνοτουρκικά δεδομένα της εποχής που αν εφαρμοζόταν , αν όχι κατά γράμμα , έστω στο πνεύμα του θα άνοιγε μία νέα σελίδα στα Ελληνοτουρκικά ανάλογη με αυτή που ήρθε μετά από 12 χρόνια το 1999⁴⁸.

47.Καψής Γ. *Οι τρεις μέρες του Μάρτη*. Αθήνα , Εκδόσεις Λιβάνη., 1990, σελ. 317.

48.Ηρακλειδής, Αλέξης *Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 150,154-5

1.6. 1995 CASUS BELLI 12 Ναυτικά Μίλια

Η Ελλάδα, βάσει του άρθρου 3 της Σύμβασης των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας (Montego Bay, 1982), το οποίο αποτελεί παράλληλα και εθνικό δίκαιο, δικαιούται να επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη της μέχρι τα 12 ν.μ. Κατά την επικύρωση της Σύμβασης των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας, η χώρα μας προέβη στη δήλωση ότι ο χρόνος και ο τρόπος άσκησης του δικαιώματος επέκτασης της ελληνικής αιγιαλίτιδας ζώνης είναι ζήτημα που απορρέει από την εθνική της στρατηγική, χωρίς αυτό να σημαίνει ούτε κατ' ελάχιστον απεμπόληση εκ μέρους της του δικαιώματος αυτού. Επίσης, το αρ. 2 του νόμου 2321/1995, με τον οποίο η χώρα μας κύρωσε τη Διεθνή Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας, ορίζει ότι «η Ελλάδα έχει το αναφαίρετο δικαίωμα κατ' εφαρμογή του αρ. 3 της κυρούμενης Συμβάσεως να επεκτείνει σε οποιονδήποτε χρόνο το εύρος της χωρικής της θάλασσας μέχρις αποστάσεως 12 ν.μ.».

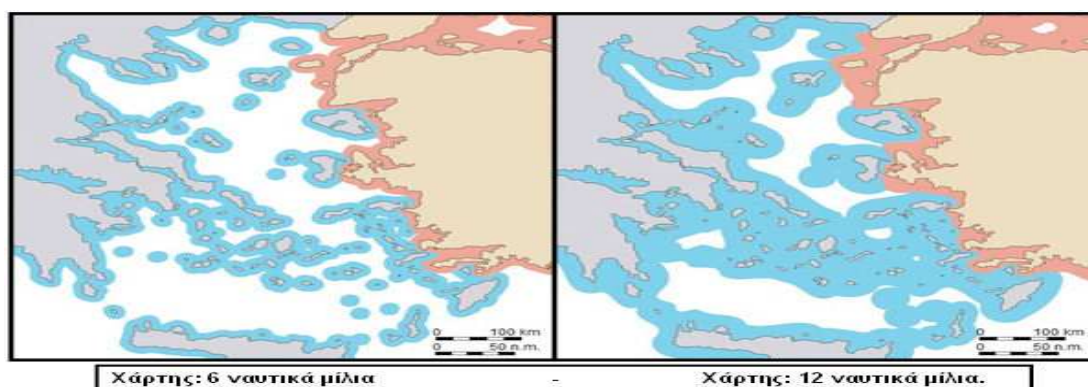
Η Τουρκία αντιδρώντας σε αυτή την ενέργεια της Ελλάδας, με ομόφωνο ψήφισμα της Τουρκικής Εθνοσυνέλευσης (8/6/1995), απειλεί με πόλεμο την Ελλάδα σε περίπτωση επέκτασης της ελληνικής αιγιαλίτιδας ζώνης πέραν των 6 ν.μ. (casus belli). Ας σημειωθεί ότι η Τουρκία έχει ήδη επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη της στα 12 ν.μ. στον Εύξεινο Πόντο και τη Μεσόγειο. Αξίζει να αναφερθεί ότι μόνο πέντε κράτη στο κόσμο δεν έχουν επικυρώσει τη Διεθνή Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας, η Τουρκία, η Βενεζουέλα, οι Η.Π.Α., η Β.Κορέα και το Ισραήλ.⁵⁰

Η αντίδραση αυτή μπορεί να γίνει κατανοητή με το σκεπτικό του Τούρκου ΥΠ.ΕΞ. Αχμέτ Νταβούτογλου ότι τα νησιά του Αιγαίου, που έχουν συνολική έκταση περίπου 23.000 τετρ.χιλ., καλύπτουν το 10% του θαλάσσιου χώρου. Το γεγονός ότι η συντριπτική πλειονότητα των νησιών του Αιγαίου βρίσκεται υπό Ελληνική κυριαρχία αποτελεί το σημαντικότερο αδιέξοδο της πολιτικής της εγγύς θαλάσσιας περιοχής της Τουρκίας. Σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς των χωρικών υδάτων που διαμορφώνεται βάσει της αρχής των 6 ν.μ., την οποία υποστηρίζει και η Τουρκία, μόνο το 8,8% του Αιγαίου βρίσκεται υπό Τουρκική κυριαρχία. Το ποσοστό που κατέχει η Ελλάδα βάσει αυτού του καθεστώτος, που δεν της αρέσει, αγγίζει το 35%, ενώ το 56,2% του Αιγαίου συνιστά ανοικτή θάλασσα (διεθνή ύδατα)⁵¹.

50.Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας «Παραβάσεις - Παραβιάσεις Χωρικών Υδάτων» http://www.geetha.mil.gr/index.asp?a_id=2740 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

51.Αχμέτ Νταβούτογλου : *Στρατηγικό βάθος, η διεθνής θέση της Τουρκίας*. Αθήνα, Εκδόσεις Ποιότητα, 2010, σελ 268-269.

Στην περίπτωση που ισχύσει η εφαρμογή των 12ν.μ. , η Τουρκία στην πράξη δεν θα έχει πρόσβαση στο Αιγαίο χωρίς την άδεια της Ελλάδας. Σε αυτή τη περίπτωση , ενώ το ποσοστό της ανοικτής θάλασσας θα υποχωρήσει στο 26% του Αιγαίου , η κυριαρχία της Ελλάδας θα ανέλθει στο 63,9% , το Αιγαίο θα γίνει μία κλειστή θάλασσα της Ελλάδας και το ποσοστό της Τουρκίας θα κυμαίνεται γύρω στο 10%.⁵¹ Χαρακτηριστικός της σημασίας των 12 Ν.Μ. είναι ο παρακάτω χάρτης(No12)

Χάρτης Νο12. Αριστερά με μπλε τα χωρικά ύδατα της Ελλάδας στα 6Ν.Μ. και δεξιά στα 12 Ναυτικά μίλια . Πηγή :wikipedia

Η Τουρκία ισχυρίζεται ότι ανησυχεί για το ενδεχόμενο «στραγγαλισμού» της από τη μετατροπή του Αιγαίου σε «ελληνική λίμνη», αφού η επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης σε 12 ν.μ. θα αύξανε τα ελληνικά χωρικά ύδατα από 43,5% σε 71,5%, ενώ της Τουρκίας από 7,5% σε μόλις 8,8% του Αιγαίου. Είναι γεγονός ότι τυχόν επέκταση θα είχε σημαντικές συνέπειες και για το εύρος των διεθνών υδάτων , αλλά και για θαλάσσια περάσματα που χρησιμοποιούνται από τη διεθνή ναυσιπλοΐα. Για το λόγο αυτό, η Ελλάδα τονίζει ιδιαίτερα το δικαίωμα αβλαβούς διέλευσης εμπορικών και πολεμικών πλοίων⁵².

Δεδομένης της τουρκικής απειλής πολέμου , η μη επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια , ανεξαρτήτως της ορθότητας η μη της επιλογής που έχει κάνει η Ελληνική πολιτική ηγεσία , αποτελεί ένδειξη, αν όχι απόδειξη ότι η άσκηση κυριαρχικών δικαιωμάτων από μέρος της Ελλάδας εξαρτάται από την βούληση μίας άλλης δύναμης της περιοχής , ενός άλλου κράτους .Υπό αυτό το πρίσμα , η Ελληνική κρατική κυριαρχία είναι σε ένα βαθμό περιορισμένη καθώς ο υφιστάμενος συσχετισμός ισχύος δεν την ευνοεί και δεν της επιτρέπει να αγνοήσει τη διακηρυγμένη θέση της Τουρκίας⁵³.

51.Αχμέτ Νταβούτογλου : *Στρατηγικό βάθος, η διεθνής θέση της Τουρκίας*. Αθήνα ,Εκδόσεις Ποιότητα , 2010 , σελ 268-269.

52.Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής(ΕΛΙΑΜΕΠ) Ντόκος Θ. (10-1-2010) , «Αλφαβητάρι των Ελληνο – Τουρκικών σχέσεων» <http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2010/05/%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%9D%CF%84%CF%8C%CE%BA%CE%BF%CF%821.pdf> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

53.Χρήστος Γ. Κολλιάς . *Ελλάδα – Τουρκία , Άμυνα ,Οικονομική και Εθνική Στρατηγική* .Αθήνα , Εκδόσεις Πατάκη , 2001, σελ 185

1.7 ΙΜΙΑ 1996(Γκρίζες Ζώνες) διένεξη για υφαλοκρηπίδα – ΑΟΖ

1.7.1. Το χρονικό της Κρίσης των Ιμίων και η συμφωνία της Μαδρίτης

Όπως και στις δύο προηγούμενες κρίσεις (1976,1987) , και σε αυτή την περίπτωση των Ιμίων(ελληνικά)/Καρντάκ (Τουρκικά) ούτε η Αθήνα , ούτε η Άγκυρα επεδίωκαν την κρίση στα πλαίσια μίας στρατηγικής της ισχύος και της « κρημνοβασίας » , όπως αντίθετα πίστευε τότε η μία πλευρά για την άλλη . Η κρίση αυτή ήταν μάλλον η σοβαρότερη , υπό την έννοια ότι οι δύο πλευρές ήρθαν πιο κοντά ,από ότι οποιαδήποτε άλλη φορά, σε ένοπλη σύγκρουση , και μάλιστα σύγκρουση σφοδρή (μεταξύ στόλων) . Η κρίση προέκυψε από τα ΜΜΕ (με πρώτα τα ελληνικά ΜΜΕ) και από προκλητικές ενέργειες ιδιωτών που προς στιγμής πήραν στα χέρια τους την εξωτερική πολιτική των χωρών τους. Η στιγμή δεν θα μπορούσε να είναι πιο ακατάλληλη και για τις δύο χώρες , καθώς και οι δύο κυβερνήσεις – η κυβέρνηση του Κώστα Σημίτη και η προσωρινή κυβέρνηση Τανσού Τσιλλέρ- μόλις που είχαν αναλάβει τα ηνία⁵⁴. Ένα χρονικό των γεγονότων μέχρι τη κορύφωση της κρίση των Ιμίων/Καρντάκ (βλέπε χάρτη Νο13) της 30/31 Ιανουαρίου είναι :

Χάρτης Νο13 ,Η θέση των Ιμίων

- 26 Δεκεμβρίου 1995 : Το τουρκικό φορτηγό πλοίο «Φιγκέντ Ακάντ» προσαράζει στις βραχονησίδες Ίμια (βλέπε Φώτο 14) . Ο Τούρκος πλοίαρχος ισχυρίζεται ότι βρίσκεται σε τουρκικά χωρικά ύδατα και αρνείται να δεχθεί βοήθεια από τα Ελληνικά μέσα έρευνας και διάσωσης .

Φώτο Νο14 , Το Φιγκέντ Ακάντ στα Ίμια

- 28 Δεκεμβρίου : Τα ελληνικά και τουρκικά ρυμουλκά απεγκλωβίζουν από κοινού το τουρκικό πλοίο (κάτι που αργότερα χαρακτήρισε μέγα σφάλμα ο Αχμετ Νταβούτογλου) , το οποίο οδηγείτε στη Τουρκία⁵⁵ .

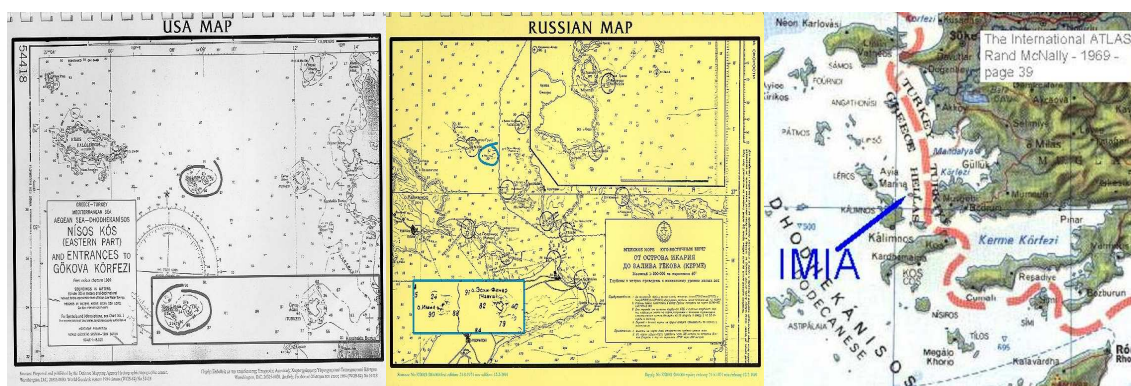
54. Ηρακλείδης, Αλέξης : Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 165-166

55. Μηλιάκας Δημήτρης : Η απόρρητη ιστορία του Αιγαίου . Αθήνα, Εκδόσεις Το Ποντίκι , 2012 , σελ 220-221 .

- 10 Ιανουαρίου 1996 : Η Ελλάδα με ρηματική διακοίνωση , απορρίπτει τη θέση του τουρκικού ΥΠ.ΕΞ. και υπενθυμίζει ότι με τη συνθήκη των Παρισίων του 1947 οι βραχονησίδες Ίμια παραχωρήθηκαν από την Ιταλία στην Ελλάδα κατά την ενσωμάτωση των Δωδεκανήσων⁵⁶ , κάτι που φαίνεται και σε επίσημο χάρτη του τουρκικού ΥΠ.ΕΞ. του 1953 (βλέπε χάρτη Νο15) , σε χάρτη του Βρετανικού Ναυαρχείου (βλέπε χάρτη Νο16), σε δύο Αμερικάνικους (USAF βλέπε χάρτη Νο17 , και του Υπουργείου Αμύνης χάρτης Νο18) , ένα Ρωσικό της υδατογραφικής υπηρεσίας του ΥΠ.ΑΜ του 1974 (βλέπε χάρτη Νο19) και στη διεθνή έκδοση του παγκόσμιο Άτλα του 1969 (Χάρτης Νο 20)⁵⁷. Οι χάρτες αυτοί είχαν σημαντική σημασία στη στήριξη των Ελληνικών θέσεων⁵⁸.

Χάρτης Νο 15 ,Τουρκικού ΥΠ.ΕΞ. 1953 Χάρτης Νο 16 , Βρετανικού Ναυαρχείου Χάρτης Νο 17 , της USAF

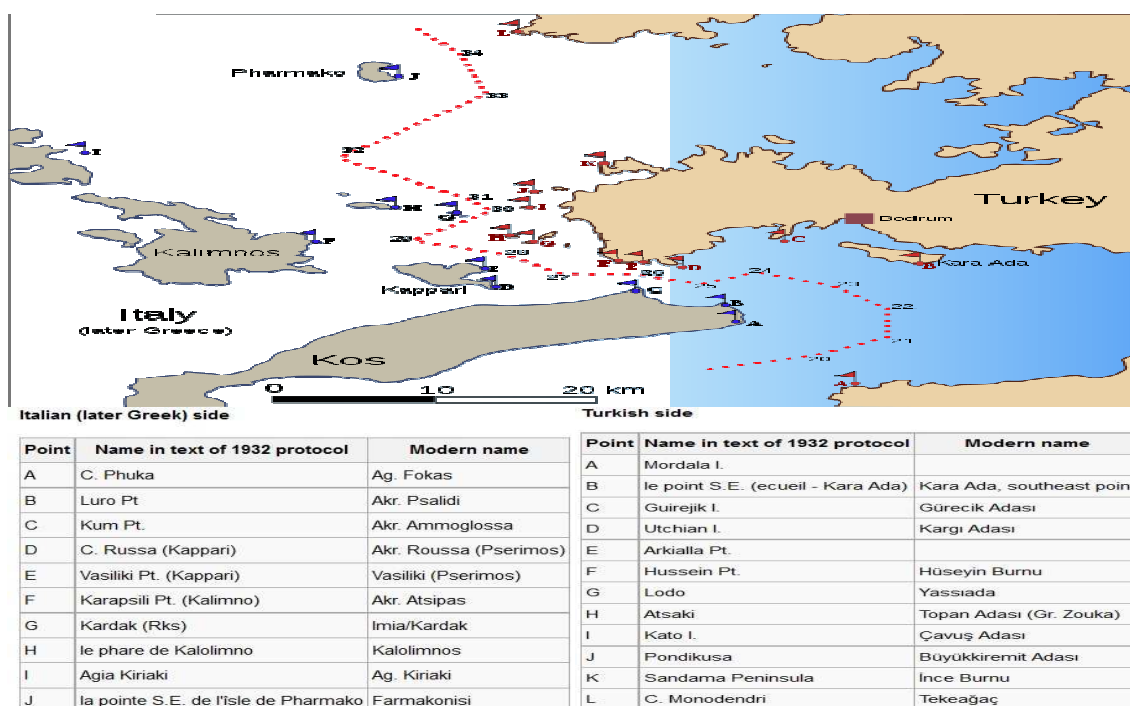
Χάρτης Νο 18 USA ministry of Defence Χάρτης Νο 19 ,Russia ministry of Defence Χάρτης Νο 20,Διεθνής Άτλας 1969

56.Μηλλάκας Δημήτρης : *Η απόρρητη ιστορία του Αιγαίου* . Αθήνα, Εκδόσεις Το Ποντίκι , 2012 , σελ 221 .

57.Πηγή χαρτών : ΥΠ.ΑΜ των Η.Π.Α. , Η.Β. , ΡΩΣΣΙΑΣ , Παγκόσμιος Άτλας . Το Τουρκικό ΥΠ.ΕΞ , αφαίρεσε το χάρτη Νο26 από την επίσημη ιστοσελίδα μετά από τη κρίση των Ιμίων/Καρντάκ

58. Σημίτης Κώστας . *Πολιτική για μία δημιουργική Ελλάδα 1996-2004* . Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ , Αθήνα , 2005 ,σελ 61 , 1^η Παράγραφος .

Ωστόσο , πέρα των ελληνικών και ξένων χαρτών που σημειώνουν τα Ίμια ως Ελληνικά ως σημειωθεί ότι με το Ιταλο-τουρκικό πρωτόκολλο του 1932 για τη χάραξη της μεθοριακής γραμμής μεταξύ Τουρκίας και Δωδεκανήσων, η Άγκυρα είχε επισήμως αναγνωρίσει ότι τα Ίμια ανήκουν στα Δωδεκάνησα . Όπως φαίνεται και στο παρακάτω χάρτη από το πρωτόκολλο του 1932 που είχε υπογραφεί μεταξύ Ιταλίας και Τουρκίας⁵⁹(Βλέπε χάρτη Νο21).

Χάρτης Νο21 , Η συνοριακή διευθέτηση σύμφωνα με το πρωτόκολλο του 1932 μεταξύ Τουρκίας και Ιταλίας

Ενδεικτικό του παραπάνω γεγονότος ήταν ότι σύμφωνα με αμερικάνικα έγγραφα , τα οποία έπαιξαν ρόλο στη στάση των Η.Π.Α. , ο Τούρκος πρέσβης στη Ρώμη είχε προειδοποιήσει την πρωθυπουργό Τσιλέρ , πριν την κρίση των Ιμίων , ότι η Ιταλία κατείχε έγγραφα τα οποία αποδείκνυαν πέραν πάσης αμφιβολίας ότι η νησίδα των Ιμίων άνηκε στα Δωδεκάνησα και ήταν επομένως αναμφισβήτητα ελληνική . Έμμεσες ευθύνες για την κρίση είχε η Ιταλία , η οποία μάλιστα εκείνη τη περίοδο ασκούσε την προεδρία της Ε.Ε. , λόγω της καθυστέρησης με την οποία αντέδρασε σε ένα τόσο λεπτό θέμα που αφορούσε την εδαφική ακεραιότητα ενός Ευρωπαίου εταίρου της . Σε τηλεγράφημα του ο Αμερικάνος πρέσβης στην Αθήνα τονίζει ότι «η Ελλάδα μπορεί να ενδιαφέρεται ακόμα περισσότερο να προσφύγει στο Δ.Δ.Χ. τώρα που τα επιχειρήματα της ενισχύονται» και προσθέτει «είμαστε όλοι κάπως ενοχλημένοι από την εξαιρετική βραδύτητα της Ιταλικής προεδρίας όσον αφορά την επίλυση της διαφοράς αυτής»⁶⁰.

59.Χ. Λυμπέρης, *Πορεία σε ταραγμένες θάλασσες*, Ποιότητα, Αθήνα, 1999, σελ. 529.

60.Ελλης Α.,Ιγνατίου Μ. . *Ίμια , τα απόρρητα τηλεγραφήματα των Αμερικανών* .Εκδόσεις Λιβάνη, 2009 , σελ 18,19

- 19 Ιανουαρίου 1996 : Στην Ελλάδα ξεκαθαρίζει η κατάσταση με τον ασθενή Ανδρέα Παπανδρέου και Πρωθυπουργός γίνεται ο Κ. Σημίτης .
- 25 Ιανουαρίου 1996: Ο Δήμαρχος Καλύμνου Δ.Διακομιχάλης (ο εν λόγω δήμαρχος συνδεόταν με τον υπουργό Άμυνας Γεράσιμο Αρσένη) και ο αστυνομικός διευθυντής της Καλύμνου Γ.Ριόλας μαζί με έναν ιερέα μετέβει στη μία από τις νησίδες Ίμια και ύψωσε την Ελληνική σημαία . Η Hurriyet (η εφημερίδα με τη μεγαλύτερη κυκλοφορία στη Τουρκία) δημοσίευσε στο πρωτοσέλιδο της τη φωτογραφία της ύψωσης της σημαίας , στην οποία φαινόταν και ο παπάς⁶¹ (Φώτο Νο22) με τα ράσα ξεσηκώνοντας κύμα αντιδράσεων στη Τουρκία⁶².

Φώτο Νο 22, Ο δήμαρχος με τον ιερέα

- 28 Ιανουαρίου 1996: Ομάδα τούρκων δημοσιογράφων της εφημερίδας Hurriyet φτάνει στα Ίμια και με ελικόπτερο , υποστέλλει την ελληνική σημαία και υψώνει την Τουρκική δημοσιεύοντας παράλληλα ως πρωτοσέλιδο αυτή τη πράξη αυτή (βλέπε Φώτο Νο23).

Φώτο Νο23,το επίμαχο πρωτοσέλιδο της Hurriyet

- Λίγο αργότερα , οι άνδρες του περιπολικού πλοίου «Παναγόπουλος» αντιλαμβάνονται την τουρκική σημαία .Ο Αρχηγός ΓΕΝ δίνει εντολή στο κυβερνήτη του παράκτιου περιπολικού να αφαιρέσει την σημαία και να υψώσει ξανά την ελληνική .Ο Αρχηγός ΓΕΝ επικοινωνεί με τον Α/ΓΕΕΘΑ , Ναύαρχο Λυμπέρη , τον οποίο ενημερώνει για τα γεγονότα. Ο Λυμπέρης ενημερώνει με τη σειρά του τον ΥΕΘΑ Γεράσιμο Αρσένη⁶³.
- Ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης δεν είχε ενημερωθεί για το συμβάν από τον ΥΕΘΑ , πράγμα σοβαρό μιας και η τοποθέτηση σημαίας και η ύπαρξη αγήματος να το φυλάει μπορούσε να αποτελέσει πρόσχημα για νέο επεισόδιο . Σε αυτό το σημείο πρέπει να πούμε ότι ο Αρσένης σε συνεδρίαση του ΚΥΣΕΑ στις 8-2-1996 είπε ότι η «η εντολή που έδωσα ήταν να φύγει η τουρκική σημαία.»⁶⁴

61.Η λεπτομέρεια αυτή είναι σημαντική γιατί για το μέσο τούρκο η εικόνα ενός παπά με τα ράσα να ανεμίζουν είναι ιδιαίτερα αποκρουστική γιατί αμέσως συνδυάζεται με τον Ελληνικό εθνικισμό και τη μεγάλη ιδέα του 19^{ου} αιώνα (έως το 1922) , καθώς επίσης και με το Μακάριο (τον κατά αυτούς αιμοσταγή παπά)

62.Ηρακλείδης, Αλέξης : Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 167

63.Μηλλάκας Δημήτρης : Η απόρρητη ιστορία του Αιγαίου . Αθήνα, Εκδόσεις Το Ποντίκι , 2012 , σελ 221 .

64.Σημίτης Κώστας . Πολιτική για μία δημιουργική Ελλάδα 1996-2004.Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ , Αθήνα ,.2005.,σελ 59-60 .

- 29 Ιανουαρίου 1996: Ο νέος πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης , στις προγραμματικές του δηλώσεις στη βουλή , στέλνει μήνυμα προς την Τουρκία ότι σε οποιαδήποτε πρόκληση η Ελλάδα θα αντιδράσει αμέσως και δυναμικά .
- 30 Ιανουαρίου 1996 : Η πρωθυπουργός της Τουρκίας Τανσου Τσιλέρ δηλώνει μέσα στη τουρκική βουλή ότι την επόμενη μέρα η ελληνική σημαία θα έχει κατέβει από τα Ίμια⁶⁵ .

Η κατάσταση είχε πλέον εξελιχθεί σε μεγάλη κρίση , παρά τις προσπάθειες του Σημίτη να αποφευχθεί μία ένοπλη σύγκρουση γιατί στην Ελλάδα «από τα ΜΜΕ αλλά και από τις ένοπλες δυνάμεις καλλιεργείται κλίμα θερμού επεισοδίου και πολεμικής αναμέτρησης » . Χωρίς έγκριση από το Σημίτη , με διαταγές του Αρσένη και του Λυμπέρη , παρατάχθηκε ο ελληνικός στόλος στο ανατολικό Αιγαίο και στη συνέχεια το ίδιο έκανε και ο τουρκικός στόλος , με διαταγή της Τσιλέρ προς τον αρχηγό του τουρκικού ναυτικού , ναύαρχο Guven Erkaya.

Η κρίση αποκλιμακώθηκε κυρίως λόγω της αυτοσυγκράτησης που έδειξε πρώτος ο Σημίτης , ειδικά όταν κατάλαβε ότι το επεισόδιο ήταν τυχαίο και αντιλήφθηκε τον εμπρηστικό ρόλο του Αρσένη και του Λυμπέρη ο οποίος ζητούσε το πράσινο φως για εμπλοκή με τον τουρκικό στόλο επειδή η Ελλάδα υπερτερούσε 2:1 και θα τον βύθιζε με μικρές απώλειες .

Από την τουρκική πλευρά η νηφαλιότητα άργησε λίγο περισσότερο και αυτό γιατί την κλιμάκωση την ευνοούσε η ίδια η Τσιλέρ , προκειμένου να εξασφαλίσει την πρωθυπουργία , όπως την κατηγόρησε και ο ίδιος ο Γιλμάζ (που τελικά την διαδέχθηκε ως πρωθυπουργός αμέσως μετά την κρίση).⁶⁶

Από Αμερικανικά έγγραφα προκύπτει ξεκάθαρα , σε «πείσμα των μονίμως παθιασμένων οπαδών της συνωμοσιολογίας » , η Ουάσινγκτον όχι μόνο δεν δημιούργησε την κρίση αλλά αντίθετα προσπάθησε να αφυπνίσει την «κοιμώμενη» Αθήνα προειδοποιώντας ότι αυτή πλησιάζει , και στη συνέχεια λειτούργησε «πυροσβεστικά» , αποτρέποντας τον πόλεμο⁶⁶. Καίριο ρόλο στην αποκλιμάκωση έπαιξε ο ΥΠ.ΕΞ. των Η.Π.Α. Warren Christopher , ο ΥΠ.ΑΜ. William Perry αλλά και ο ίδιος ο πρόεδρος Bill Clinton (με τηλεφωνήματα στους Έλληνες και Τούρκους Ομολόγους)⁶⁷ .

65.Μηλάκας Δημήτρης : *Η απόρρητη ιστορία του Αιγαίου* . Αθήνα, Εκδόσεις Το Ποντίκι , 2012 , σελ 221-222.

66.Ηρακλείδης, Αλέξης Άσπονδοι γείτονες : *Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 168-169

67.Έλλης Α.,Ιγνατίου Μ. . *Ίμια , τα απόρρητα τηλεγραφήματα των Αμερικανών* .Εκδόσεις Λιβάνη, 2009 , σελ 17-18

Το τελικό πακέτο της λύσης ήταν να μην υπάρχει καμία σημαία στις δύο βραχονησίδες και να ισχύσει το status quo ante ως προς τις βραχονησίδες , εννοείται όπως το αντιλαμβανόταν η κάθε πλευρά⁶⁸.

Ενδεικτικά αξίζει να αναφέρουμε ότι σε ερώτηση ,προς το τέως πλέον πρόεδρο ,Bill Clinton από τον δημοσιογράφο Αλέξη Παπαγελά σχετικά με τα Ίμια αφού χαρακτήρισε το συμβάν "τραγικό", ομολογώντας ότι τον έκανε "καλύτερο πρόεδρο" , σημείωσε ότι η επίλυση του προβλήματος απαιτούσε εξαιρετικά λεπτούς χειρισμούς. "Καθόμουν στο γραφείο μου και ξαφνικά άρχισαν να κτυπούν τα τηλέφωνα", είπε. Η πρωθυπουργός της Τουρκίας Τανσού Τσιλέρ , προσπαθούσε να μου εξηγήσει ότι "Ελλάδα και Τουρκία ξεκινούν πόλεμο, επειδή δύο τούρκοι δημοσιογράφοι και κάποιοι έλληνες βαρκάρηδες συνεπλάκησαν σε έναν βράχο που κατοικούσε μία κατσικά , στην αρχή γέλασα κι εγώ σαν κι εσάς, αλλά μετά, αφού ανάλωσα αρκετές ώρες για να δω τους χάρτες της περιοχής, να διαβάσω τις συμφωνίες που έχουν υπογραφεί για τη λεπτή γραμμή των θαλάσσιων συνόρων Ελλάδας – Τουρκίας και να συζητήσω με τους συμβούλους για την ακριβή εκτίμηση της κατάστασης συνειδητοποίησα ότι ένα ζήτημα που σε κάποιους μπορεί να φαίνεται μικρό, για κάποιους άλλους είναι ιδιαίτερα σοβαρό και το αντίστροφο".⁶⁹

Η Ελληνοτουρκική στρατιωτική σύγκρουση στο Αιγαίο (Ίμια) τον Ιανουάριο του 1996 αποφεύχθηκε χάρις τον ισχυρό διαιτητικό ρόλο των Η.Π.Α. Οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί παρείχαν ελάχιστη έως καθόλου βοήθεια και δεν έδειξαν καμία διάθεση να μεσολαβήσουν παρά το γεγονός ότι τους προηγούμενους μήνες η Ελληνική κυβέρνηση είχε προσπαθήσει εναγωνίως να τους εμπλέξει σε αυτή την διαμάχη . Η Ελληνική σοσιαλιστική κυβέρνηση από τότε και μετά άλλαξε την στάση της αναφορικά με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στήριζε από τότε κάθε προσπάθεια ενίσχυσης της⁷⁰ .

Η συμβολή των Αμερικανών ήταν τόσο καιρία , ώστε ο νέος στη πρωθυπουργία Σημίτης αισθάνθηκε την ανάγκη να ευχαριστήσει από το βήμα της βουλής την Ουάσιγκτον για τη συμβολή της κάτι που για τα ελληνικά δεδομένα θεωρείται μεγάλο ατόπημα με δεδομένο τον αντιαμερικανισμό που ίσχυε και τότε⁷¹.

68.Ελλης Α.,Ιγνατίου Μ. . *Ίμια , τα απόρρητα τηλεγραφήματα των Αμερικανών* .Εκδόσεις Λιβάνη, 2009 , σελ 18
69.CAPITAL.GR (6-10-2007) «Ο Κλίντον παρουσίασε στην Αθήνα τη μοντέρνα οικονομία» <http://www.capital.gr/news.asp?Details=372065> (τελευταία πρόσβαση 14/4/13).

70.Kostas A. Lavdas. *The Europeanization of Greece : interest politics and the crises of integration* . London/ New York: Macmillan, 1997 , σελ 254 .

71.Ηρακλείδης, Αλέξης *Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 168-169

Επί της ουσίας ο λόγος για τον οποίο ο Πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης είχε ευχαριστήσει τις Η.Π.Α. ήταν διότι δεν είχε καταφέρει να έρθει σε επικοινωνία με κανέναν από τους Ευρωπαίους ηγέτες , παρά την αγωνιώδη προσπάθειά του , οι οποίοι ηγέτες κυριολεκτικά δεν του σήκωναν το τηλέφωνο και μόνο οι Η.Π.Α. έδειξαν ισχυρό ενδιαφέρον για την αποσόβηση της κρίσης με προσωπική παρέμβαση του τότε προέδρου Bill Clinton⁷² .

Από την ημέρα της μεγάλης κρίσης για τα Ίμια , και της παραλίγο πολεμικής σύρραξης που αποσοβήθηκε χάρις στις ενέργειες της Ουάσινγκτον , οι Αμερικανοί εργάστηκαν μεθοδικά για να προετοιμάσουν και τελικά να επιτύχουν τη συμφωνία Σημίτη – Ντεμιρέλ στη Μαδρίτη , στις 8 Ιουλίου 1997 .Σύμφωνα με αυτή οι δύο χώρες θα αναλάβουν προσπάθεια που θα βασίζεται σε :

- I. Αμοιβαία δέσμευση για την ειρήνη , της ασφάλεια και την συνεχή ανάπτυξη σχέσεων καλής γειτονίας .
- II. Σεβασμό στη κυριαρχία κάθε χώρας .
- III. Σεβασμό των αρχών του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συνθηκών
- IV. Σεβασμό στα νόμιμα , ζωτικά συμφέροντα και ενδιαφέροντα της κάθε χώρας στο Αιγαίο , τα οποία έχουν μεγάλη σημασία για την ασφάλεια και την εθνική κυριαρχία τους .
- V. Δέσμευση αποφυγής μονομερών ενεργειών στη βάση του αμοιβαίου σεβασμού και της επιθυμίας , ώστε να αποτραπούν συγκρούσεις οφειλόμενες σε παρεξήγηση και
- VI. Δέσμευση διευθέτησης των διαφορών με ειρηνικά μέσα , στη βάση αμοιβαίας συναίνεσης και χωρίς τη χρήση βίας ⁷³.

72.Κώστας Λάβδας (24 Νοεμβρίου 2011), ΠΙΜΣ τμήματος Πολιτικών Επιστημών . Διάλεξη στα πλαίσια του μαθήματος “ Πολιτικό Σύστημα και Εξωτερική Πολιτική των Η.Π.Α. .

73.Έλλης Α.,Ιγνατίου Μ. . *Ίμια , τα απόρρητα τηλεγραφήματα των Αμερικανών* .Εκδόσεις Λιβάνη, 2009 , σελ 381,382.

1.7.2 Οι συνέπειες της Κρίσης των Ιμίων , η εμφάνιση των Γκρίζων Ζωνών.

1.7.2.α .Η διαχείριση της Κρίσης των Ιμίων

Εξετάζοντας τη διαχείριση της κρίσης ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι η παρατήρηση των Μαυρίδη και Φακιάλα ότι «η διαλεκτική σύγκρουση της ελληνικής και της τουρκικής στρατηγικής στα Ίμια φανέρωσε τη σύγκρουση δύο διαφορετικών λογικών . Την ελληνική λογική που ήταν να κερδηθεί είτε η ειρήνη είτε ο πόλεμος , και την τουρκική που ήταν να κερδηθεί η κρίση με στρατηγική διαχείριση της κρίσης χωρίς τη δογματική προσήλωση στο δίλλημα πόλεμος ή ειρήνη » :

Η Τουρκική στρατηγική ήταν συνδυασμός επιθετικών πολιτικών στρατηγικής διαχείρισης κρίσης με άξονα τη στρατηγική του εξαναγκασμού και τη λογική περιορισμένου πολέμου . Πέρα από την απειλή γενικευμένου πολέμου , στηρίχθηκε στην επιχειρησιακή εκτέλεση περιορισμένου και εύκολα ανα(σ)τρέψιμου , διατηρώντας την κλιμάκωση της κρίσης στο στάδιο της χαμηλής έντασης βίας και περιορίζοντας το κίνητρο της Ελλάδας για προσφυγή σε μετωπική ένοπλη σύρραξη .

Ένας παράγοντας που επηρέασε αρνητικά τις προσπάθειες χειρισμού τις κρίσεως ήταν ότι ενώ η πολιτική ηγεσία ήταν αποφασισμένη να αποφύγει τη σύγκρουση ,στις ένοπλες δυνάμεις είχε δημιουργηθεί πνεύμα κλιμάκωσης και προετοιμασίας για επιχειρήσεις . Διαπιστώθηκε επίσης ότι η έλλειψη γνώσεων και εμπειρίας της πολιτικής ηγεσίας (υπουργών , βουλευτών) , τόσο όσον αφορά στις βασικές αρχές χειρισμού κρίσεων όσο και τους Κανόνες Εμπλοκής , οι οποίοι δεν είχαν οριστεί με σαφή και συγκεκριμένο τρόπο κατά τη διάρκεια της κρίσης , αποτελεί σημαντικό πρόβλημα . Η διαπίστωση αυτή ισχύει όχι μόνο για την κυβέρνηση αλλά και για όλο τον πολιτικό κόσμο γενικότερα.

Τέλος , αρνητική εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι τόσο στα Ίμια όσο και σε άλλες κρίσεις (π.χ. S-300 , Οτσαλάν κ.α.) δεν υλοποιήθηκε ,τουλάχιστον σε εθνικό επίπεδο , αν όχι και σε επίπεδο συγκεκριμένων υπουργείων , η θεωρούμενη ως κλασική διαδικασία της εξαγωγής συμπερασμάτων (Lessons Learned) . Είναι , βεβαίως , εύλογο το ερώτημα: Αν δεν εντοπιστούν τα τυχόν σφάλματα στο χειρισμό μίας κρίσης , πως θα γίνουν διορθωτικές κινήσεις με στόχο την πιο αποτελεσματική λειτουργία του μηχανισμού χειρισμού κρίσεων⁷⁴ .

74.Ντόκος Θ. – Τσάκωνας Π. : *Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας* . Αθήνα , Εκδόσεις Παπαζήση , 2005 . Σελ 267, 268, 275

1.7.2β.Οι συνέπειες της Κρίσης των Ιμίων

Αναφορικά με τις συνέπειες της κρίσης των Ιμίων η Άγκυρα θεωρεί τα Ίμια «αιχμή του δόρατος» στην προσπάθειά της να επιβάλει το μεγάλο ζήτημα των γκρίζων ζωνών στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με την Ελλάδα. *«Για εμάς τα Ίμια δεν αποτελούν ελληνική βραχονησίδα βάσει της συμφωνίας του 1996, την οποία διαπραγματεύθηκε ο Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ, αλλά έδαφος ακαθόριστης κυριαρχίας προς διευθέτηση»* τονίζει χαρακτηριστικά τούρκος διπλωμάτης.

Οι ελληνικές διπλωματικές υπηρεσίες εκτιμούσαν αρχικά πως οι γκρίζες ζώνες δεν αποτελούσαν πραγματική διεκδίκηση αλλά διαπραγματευτικό χαρτί το οποίο θα έπαιρνε πίσω η Τουρκία στο τέλος. Με την πάροδο του χρόνου όμως έγινε σαφές πως το τουρκικό ναυτικό σε συνεργασία με το υπουργείο Εξωτερικών αποφάσισαν να εγείρουν συνεχώς και με εμμονή το θέμα. Βετεράνος έλληνας πολιτικός θυμάται συζήτηση που είχε με τον πάλαι ποτέ τούρκο υπουργό Εξωτερικών Γκιουνενσάι για το ποιες ήταν οι διμερείς εκκρεμότητες στο Αιγαίο. Ο έλληνας πολιτικός παρατήρησε πως έπειτα από πολλή ώρα, αρκετά τσιγάρα και κουβέντα, ο Γκιουνενσάι δεν είχε αναφερθεί στις γκρίζες ζώνες. Δεν πέρασε λίγη ώρα για να αντιληφθεί πως ένας υπηρεσιακός παράγοντας προσπαθούσε επίμονα να δείξει ένα χαρτάκι στον Γκιουνενσάι. Όταν τελικά το είδε, γύρισε και είπε: *«Α, και βεβαίως να μην ξεχάσω το σημαντικό για εμάς θέμα των γκρίζων ζωνών!»*. Ερωτηθείς, όπως κάθε τούρκος αξιωματούχος, *«μα ποιες επιτέλους είναι αυτές οι ζώνες;»*, ο Γκιουνενσάι απάντησε: *«Όσες δεν έχουν ρυθμισθεί από τις διεθνείς συνθήκες. Δεν ξέρουμε πόσες μπορεί να είναι, αυτά θα τα βρούμε την ώρα της τελικής διαπραγμάτευσης»*.

Η κυβέρνηση Σημίτη είχε αποδεχθεί τις γκρίζες ζώνες ως πραγματικό θέμα προς συζήτηση. Κατά την άποψη του πρώην πρωθυπουργού και των στενών του συνεργατών, το θέμα δεν μπορούσε να εξαιρεθεί από την ατζέντα, ενώ οι διεθνείς νομικοί σύμβουλοι που είχε προσλάβει η αρμόδια συμβουλευτική ομάδα υποστήριζαν πως η Ελλάδα θα κέρδιζε σε αυτό το σημείο στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Η μετέπειτα κυβέρνηση Καραμανλή δεν συμφωνούσε με αυτή την εκτίμηση και θέλησε να παγώσει για όσο διάστημα γινόταν τη διαπραγμάτευση σε αυτό το εκρηκτικό θέμα, βάσει του οποίου για πρώτη φορά τίθεται θέμα αμφισβήτησης της κυριαρχίας ελληνικού εδάφους⁷⁵.

75.Εφημερίδα το Βήμα , Παπαγελάς Αλέξης (16-1-2005) «Βόμβα οι «γκρίζες ζώνες» Τι επιδιώκει η Τουρκία με τις προσεγγίσεις της στα Ίμια », <http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=163604> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Η Άγκυρα όμως επέμεινε και έστειλε το μήνυμα συνεχώς «πως θέλει τώρα λύση, λύση, λύση», όπως χαρακτηριστικά συνήθιζε να αναφέρει ο Ταγίπ Ερντογάν. Πολλοί διπλωματικοί παρατηρητές εκτιμούν πως τα Ίμια και οι γκρίζες ζώνες κυρίως , βρίσκονταν πίσω από την απόφαση του κ. Κ. Καραμανλή να εγκαταλείψει το Ελσίνκι και να προσπαθήσει να κερδίσει χρόνο παρατείνοντας τη διαπραγμάτευση.

Σημαίνοντες κυβερνητικοί αξιωματούχοι στην Αθήνα εκτιμούσαν ότι η υπόθεση των γκρίζων ζωνών αποτελούσε μία ωρολογιακή βόμβα, που μπορούσε εύκολα να εκραγεί στο Αιγαίο με ένα-δυο αδέξιους χειρισμούς. «Αντιληφθείτε το εξής», τόνιζε έμπειρος στρατιωτικός αξιωματούχος, «οι Τούρκοι δεν μας έχουν ποτέ πει τι θεωρούν γκρίζα ζώνη. Αν αύριο το πρωί ένα τουρκικό εμπορικό πλοίο προσαράξει στη βραχονησίδα Χ, είναι εντελώς πιθανό το τουρκικό επιτελείο να κρίνει ότι πρόκειται για γκρίζα περιοχή και να αρχίσει μια κλιμάκωση με επικίνδυνες συνέπειες». Ο ίδιος αξιωματούχος περιμένει νέες μίνι κλιμακώσεις με πολύωρες επισκέψεις τουρκικών σκαφών γύρω από τα Ίμια, σε μια προσπάθεια να πεισθεί η Αθήνα πως δεν κερδίζει τίποτε αρνούμενη να διαπραγματευθεί το τελικό deal στο Αιγαίο⁵⁵. Από τη κρίση των Ιμίων και έπειτα , με άξονα τη διαφορά για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας , η Τουρκία άρχισε σταδιακά να θέτει σε εφαρμογή την πολιτική των επαυξανόμενων αμφισβητήσεων και διεκδικήσεων που σταδιακά περιέλαβε:

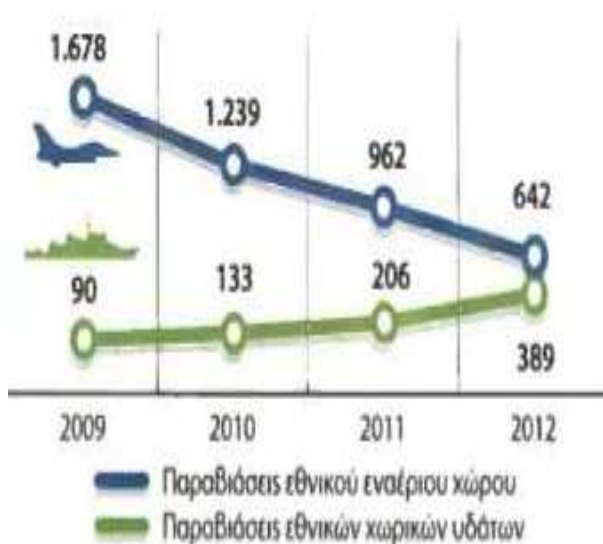
- αμφισβήτηση του νομίμου και κυριαρχικού δικαιώματος της Ελλάδας, με απειλή πολέμου (casus belli), να επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη της μέχρι τα 12 ναυτικά μίλια, όπως προβλέπει το Δίκαιο της Θάλασσας και όπως έχει πράξει το σύνολο σχεδόν των παράκτιων κρατών της διεθνούς κοινότητας .⁷⁶
- αμφισβήτηση του εύρους του ελληνικού εθνικού εναέριου χώρου, μέσω συνεχών παραβιάσεων του από τουρκικά μαχητικά αεροσκάφη,
- αμφισβήτηση της ελληνικής κυριαρχίας επί νησιών (καινοφανής θεωρία γκρίζων ζωνών) και παραβίασή της ακόμα και στην περίπτωση κατοικημένων,
- αμφισβήτηση των θαλάσσιων συνόρων , κυρίως Υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ
- αμφισβήτηση των αρμοδιοτήτων εντός του FIR Αθηνών που ασκεί η Ελλάδα βάσει αποφάσεων του ICAO, και η συνεχής άρνηση συμμόρφωσης της Τουρκίας προς τους κανόνες εναέριας κυκλοφορίας⁷⁷,

76.Εφημερίδα το Βήμα , Παπαγεωργίου Αλέξης (16-1-2005) «Βόμβα οι «γκρίζες ζώνες»Τι επιδιώκει η Τουρκία με τις προσεγγίσεις της στα Ίμια » , <http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=163604> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

77.Υπουργείο Εξωτερικών «Ζητήματα Ελληνοτουρκικών Σχέσεων» <http://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

- αμφισβήτηση των αρμοδιοτήτων της Ελλάδας εντός της περιοχής ευθύνης της για θέματα έρευνας και διάσωσης και απαίτηση της Τουρκίας για αποστρατιωτικοποίηση των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου⁷⁸.

Δεκαεφτά χρόνια μετά την κρίση των Ιμίων , η Τουρκία θεωρεί ότι ο χρόνος λειτουργεί υπέρ της . Επιμένει στη θεωρία των «γκρίζων ζωνών» , ενώ πληθαίνουν οι παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου . Μάλιστα , καθ' όλη τη διάρκεια του 2009 , τουρκικά μαχητικά έφτασαν να πετούν πάνω από κατοικημένα ελληνικά νησιά , όπως το Αγαθονήσι , το Φαρμακονήσι και οι Φούρνοι⁷⁹ . Σε αυτό το σημείο ωστόσο αξίζει να παραθέσουμε τα πρόσφατα στοιχεία του ΓΕΕΘΑ (βλέπε πίνακα 52 και 53) σύμφωνα με τα οποία οι παραβιάσεις των εθνικών χωρικών υδάτων από τουρκικά πολεμικά πλοία αυξήθηκαν κατά 332% την τελευταία τετραετία, γράφοντας κάθε χρόνο και από ένα νέο «ρεκόρ» .Αντιθέτως το ίδιο διάστημα , από το 2009 οπότε και είχε σημειωθεί ρεκόρ εναέριων παραβιάσεων , οι παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου από τουρκικά μαχητικά βαίνουν μειούμενες .Το γεγονός αυτό δείχνει ότι η Τουρκία εντείνει τις πιέσεις της προς την κατεύθυνση των «Γκρίζων Ζωνών »⁸⁰

Πίνακας Νο 24, γράφημα θαλάσσιων και εναέριων παραβιάσεων

Παραβιάσεις εθνικών χωρικών υδάτων				
	2009	2010	2011	2012
ΣΥΝΟΛΟ	90	133	206	389
Ιανουάριος	12	11	61	26
Φεβρουάριος	-	-	14	17
Μάρτιος	-	10	27	53
Απρίλιος	-	4	16	34
Μάιος	9	15	24	18
Ιούνιος	4	8	6	10
Ιούλιος	5	5	8	36
Αύγουστος	10	-	4	37
Σεπτέμβριος	5	3	8	59
Οκτώβριος	3	10	12	24
Νοέμβριος	10	4	7	37
Δεκέμβριος	32	63	19	38

Πίνακας Νο 25 , αριθμός παραβιάσεων ανά έτος

78.Υπουργείο Εξωτερικών , «Ζητήματα Ελληνοτουρκικών Σχέσεων» <http://www.mfa.gr/zitimata-ellinoturkikon-sheseon/> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

79.Ελλης Α.,Ιγνατίου Μ. . *Ιμια , τα απόρρητα τηλεγραφήματα των Αμερικανών* .Εκδόσεις Λιβάνη, 2009 , σελ 384-385

80.Γ.Ε.ΕΘ.Α. , «Αρχείο Παραβάσεων-Παραβιάσεων » http://www.geetha.mil.gr/index.asp?a_id=2735 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Σε κάθε ευκαιρία , οι Τούρκοι θέτουν τις αξιώσεις τους , οι οποίες στις περισσότερες περιπτώσεις δεν στηρίζονται σε νομικά επιχειρήματα , και δείχνουν αποφασισμένοι να συνεχίσουν αυτή τη πρακτική . Άλλωστε , με ψήφισμα της Τουρκικής Εθνοσυνέλευσης απειλούν ευθέως την Ελλάδα , σύμμαχο τους στο ΝΑΤΟ , με πόλεμο εάν εφαρμόσει τις πρόνοιες του Δικαίου της θάλασσας και επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα στα δώδεκα μίλια⁸¹. Σε αυτό το σημείο ωστόσο αξίζει να αναφέρουμε ότι η κυβέρνηση Ερντογάν είχε προσπαθήσει να απαλείψει την αναφορά στο *casus belli* , με σχετική πρόταση προς την Τουρκική εθνοσυνέλευση αλλά στο τέλος δίστασε διότι φοβήθηκε ότι δεν θα γινόταν δεκτή αυτή η πρόταση ⁸².

Η Ελλάδα από την πλευρά της , αντιμετωπίζει την επιθετικότητα της Γείτονος με ψυχραιμία , η οποία ενδεχομένως να παρερμηνεύεται από μερικούς ως αδυναμία. Δεν αποδέχεται τις τουρκικές αξιώσεις , επιμένει στο σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου και των Διεθνών Συνθηκών και , μετά την εμπειρία των Ιμίων βρίσκεται σε εγρήγορση αναμένοντας το επόμενο περιστατικό⁸¹ .

Κλείνοντας μπορούμε να πούμε ότι η βαθύτερη αιτία για αυτή τη διένεξη , όπως και για τις άλλες στο Αιγαίο είναι η εκατέρωθεν υποψία έως απόλυτη βεβαιότητα ότι το άλλο μέρος , ο ιστορικός εχθρός , ακολουθεί στρατηγική αμφισβήτησης του υπάρχοντος *status quo* , εν προκειμένω των ίδιων των «ιερών συνόρων» στο Αιγαίο . Και εδώ επικρατούν κατοπτρικές εικόνες . Ο Άλλος ακολουθεί απαράδεκτη αναθεωρητική πολιτική και , στη συγκεκριμένη μάλιστα περίπτωση των Ιμίων/Καρντάκ , δεν δίστασε να παίξει ακόμη και με τη φωτιά , με την απειλή χρήσης βίας , απειλώντας με πόλεμο , προκειμένου να επιβάλει την αναθεωρητική του πολιτική ⁸².

81.Ελλης Α.,Ιγνατίου Μ. . *Τμια , τα απόρρητα τηλεγραφήματα των Αμερικανών* .Εκδόσεις Λιβάνη, 2009 , σελ 384-385

82.Ηρακλείδης, Αλέξης *Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 309 , 369 .

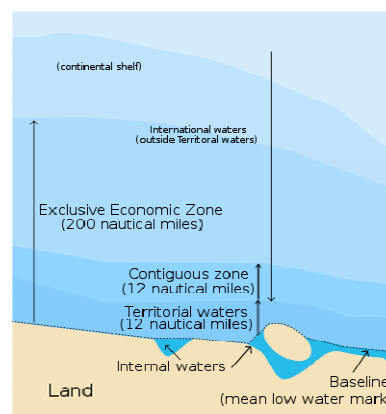
Β' ΜΕΡΟΣ :Αιγιαλίτιδα Ζώνη - Συνορεύουσα Ζώνη – Υφαλοκρηπίδα - ΑΟΖ , Ελληνική , Τουρκική και Διεθνής νομοθεσία

2.1.Αιγιαλίτιδα Ζώνη ή Χωρικά Ύδατα

2.1.1.Διεθνής Νομοθεσία – Δίκαιο της Θάλασσας

Τα χωρικά ύδατα των κρατών ή η Αιγιαλίτιδα ζώνη είναι η θαλάσσια περιοχή που περιβάλλει το έδαφος των κρατών ή το έδαφος των νήσων . Στη θαλάσσια αυτή περιοχή τα κράτη ασκούν πλήρη κυριαρχία , με τους περιορισμούς που επιβάλλει το δικαίωμα αβλαβούς διέλευσης των πλοίων των τρίτων κρατών . Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών (1982) για το δίκαιο της θάλασσας , στο άρθρο 3 αναφέρει ότι «κάθε κράτος έχει το δικαίωμα να καθορίσει το πλάτος των χωρικών του Υδάτων μέχρι ενός ορίου που δεν ξεπερνάει τα 12 Ναυτικά Μίλια , που μετριοούνται από τις γραμμές βάσεως που προσδιορίζονται σύμφωνα με αυτή τη Σύμβαση» . Ένα ναυτικό μίλι ισοδυναμεί με 1852 μέτρα .

Για την μέτρηση των χωρικών υδάτων λαμβάνεται υπόψη η γραμμή βάσης (Baseline). Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά , η κανονική γραμμή βάσης για τη μέτρηση του πλάτους της αιγιαλίτιδας ζώνης είναι η γραμμή της άμπτως κατά μήκους του κράτους. Στην περίπτωση που η ακτή ενός κράτους χαρακτηρίζεται από βαθιές εσοχές , η αιγιαλίτιδα ζώνη μετρείται από ίσες γραμμές βάσης που σύρονται μεταξύ των ανοιγμάτων των εσοχών(βλέπε εικόνα Νο26).

Εικόνα Νο26 , πηγή :www.wikipedia.gr

Στην Αιγιαλίτιδα ζώνη τα κράτη έχουν το δικαίωμα της αβλαβούς διέλευσης (Innocent Passage) για όλα τα πλοία τους. Το δικαίωμα της αβλαβούς διέλευσης των πλοίων των τρίτων κρατών στα χωρικά ύδατα ενός κράτους υπόκειται σε αυστηρούς περιορισμούς και κανονισμούς , που προσπαθούν να εγγυηθούν την ασφάλεια και την προστασία διαφόρων συμφερόντων του παράκτιου κράτους σύμφωνα με τους νόμους και τους κανονισμούς του.⁸³

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθούν δύο σημαντικές λεπτομέρειες : πρώτον ότι η Αιγιαλίτιδα ζώνη δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 12 N.M. , πράγμα που σημαίνει ότι ένα κράτος μπορεί να μην εξαντλήσει το όριο αυτό και δεύτερον ότι η ⁸⁴

83.Πουλάντζας Νικόλαος . *Το δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007 , σελ 58,59,60.

84.Δίπλα Χαριτίνη - Ροζάκης Χρήστος Λ. :*Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004 , σελ 16

κωδικοποίηση του κανόνα στο άρθρο 3 είχε ως αποτέλεσμα την εναρμόνιση του συμβατικού με το εθιμικό δίκαιο.⁸⁵

2.1.2 Η Ελληνική Νομοθεσία για την Αιγιαλίτιδα ζώνη

Η Ελλάδα έχει αυτή τη στιγμή εύρος αιγιαλίτιδας ζώνης 6 Ναυτικά Μίλια , η οποία είχε καθοριστεί με τον Α.Ν. 230 της 17.9/13.10.1936 .Πρόκειται για την πρώτη νομοθετική πράξη της ελληνικής πολιτείας , με την οποία ρυθμίζεται αποκλειστικός το πλάτος των χωρικών υδάτων στα 6 ν.μ. . Συγκεκριμένα στο άρθρο 1 αναφέρονται τα ακόλουθα : «Η έκτασης της Αιγιαλίτιδας ζώνης καθορίζεται εις έξι ναυτικά μίλια από της ακτής , μη θιγόμενων των εν ισχύ διατάξεων , των αφορωσών εις τας ειδικάς περιπτώσεις , καθ'αυτήν η αιγιαλίτιδα ζώνη ορίζεται μείζων ή ελάσσων των έξι ναυτικών μιλίων » .⁸⁶ Η επιφύλαξη αυτή παρέπεμπε στο Π.Δ. του 1931, που καθόριζε την αιγιαλίτιδα ζώνη εύρους 10 ν.μ. για τους σκοπούς της αεροπορίας και αστυνόμευσης αυτής. Η αιγιαλίτιδα ζώνη γενικής εφαρμογής και έκτασης 6 ν.μ. προβλέπεται και στο άρθρο 139 του Κώδικα Δημοσίου. Ναυτικού Δικαίου(ΚΔΝΔ) [ΝΔ 187/1973 (ΦΕΚ Α' 261)].⁸⁷

Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση του 1982 για το δίκαιο της Θάλασσας με τον κυρωτικό νόμο 2321 του 1995 , του οποίου το άρθρο 2 ορίζει ότι : «η Ελλάδα έχει το αναφαίρετο δικαίωμα κατ'εφαρμογήν του άρθρου 3 της κυρούμενης σύμβασης να επεκτείνει σε οποιοδήποτε χρόνο το εύρος της χωρικής θάλασσας μέχρι αποστάσεως 12 ν.μ. . Για την εφαρμογή στην εσωτερική έννομη τάξη της διατάξεως αυτής και την εφαρμογή ή εκτέλεση των λοιπών διατάξεων που αφορούν την Αιγιαλίτιδα ζώνη , καθώς και τη συνορεύουσα ζώνη , τα διεθνή στενά ναυσιπλοΐας κλπ , θα εκδίδονται Προεδρικά Διατάγματα μετά από πρόταση του Υπουργικού συμβουλίου. »

Η νομική θεωρεία στην Ελλάδα αμφισβήτησε τη χρησιμότητα της παραπάνω διάταξης ως ανώφελης , με το σκεπτικό αφενός ότι το δικαίωμα της Ελλάδας να επεκτείνει την Αιγιαλίτιδα ζώνη στα 12 ν.μ. απορρέει ούτως η άλλως από τη σύμβαση απέναντι σε κάθε κράτος συμβαλλόμενο σε αυτή .⁸⁸

85. Δίπλα Χαριτίνη - Ροζάκης Χρήστος Λ. : *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004 , σελ 16.

86. Κεντρωτής Δ. Κυριάκος : *Αεροναυτικές Ασκήσεις στο Αιγαίο* . Αθήνα , Εκδόσεις Προσκήνιο , 1999 , σελ 38

87. Γ.Ε.ΕΘ.Α. , «Χωρικά ύδατα» , http://www.geetha.mil.gr/index.asp?a_id=2740 (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

88. Δίπλα Χαριτίνη - Ροζάκης Χρήστος Λ. : *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004 , σελ 18-19-20.

Αφετέρου , απέναντι σε τρίτα μη συμβαλλόμενα κράτη , όπως η Τουρκία , εξαιτίας της οποίας προστέθηκε η παραπάνω διάταξη , το δικαίωμα της Ελλάδας να επεκτείνει Αιγιαλίτιδα ζώνη στα 12 ν.μ. εδράζεται στο εθιμικό δίκαιο .Σε κάθε περίπτωση , η πρόσθεση αυτή κρίθηκε αναγκαία για να προστατευθούν τα ελληνικά δικαιώματα σε μία συγκεκριμένη συγκυρία κατά την οποία η θέση σε ισχύ της Σύμβασης του 1982 και η επικείμενη επικύρωσή της από την Ελλάδα ώθησαν τις τουρκικές αρχές να εκστομίσουν απειλές για χρήση βίας εάν η Ελλάδα επιχειρήσει να επεκτείνει την Αιγιαλίτιδα ζώνη μετά την επικύρωση της σύμβασης. Το κορύφωμα αυτής της πολιτικής εκδηλώθηκε με την απόφαση του τουρκικού κοινοβουλίου της 8^{ης} Ιουνίου 1995 , με την οποία «έδιδε όλες τις αρμοδιότητες στην Τουρκική κυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένων και των στρατιωτικών για να προστατεύσει και να υπερασπιστεί τα ζωτικά συμφέροντα της Τουρκίας στην περίπτωση που η Ελλάδα θα αποφάσιζε να επεκτείνει την Αιγιαλίτιδα ζώνη της στο Αιγαίο».

Από την άλλη πλευρά , στο έγγραφο επικύρωσης της Σύμβασης του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας το οποίο κατέθεσε στον Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε. , μεταξύ άλλων δηλώσεων , η Ελλάδα σημείωσε ότι «ο χρόνος και ο τρόπος άσκησης των εν λόγω δικαιωμάτων , χωρίς τούτο να σημαίνει ούτε κατ'ελάχιστον απεμπόληση εκ μέρους της των εν λόγω δικαιωμάτων , είναι ένα ζήτημα που απορρέει από την εθνική της στρατηγική» .

Η δήλωση αυτή , της οποίας επίσης η χρησιμότητα είναι αμφίβολη , έγινε ύστερα από τη δημόσια συζήτηση στην Ελλάδα , κατά την οποία είχε διατυπωθεί εσφαλμένα η άποψη ότι εάν η Ελλάδα δεν ασκήσει το δικαίωμα της επέκτασης τη στιγμή της επικύρωσης της σύμβασης , το δικαίωμα αποδυναμώνεται . Ωστόσο το δικαίωμα της Ελλάδας να επεκτείνει την Αιγιαλίτιδα Ζώνη της , στο μέτρο που εξετάζεται η αντιταξιμότητα του στην Τουρκία , δεν απορρέει από τη σύμβαση , στην οποία η Γείτων δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος , αλλά όπως επισημάνθηκε πιο πριν , από το εθιμικό δίκαιο . Έτσι η Ελλάδα μπορεί οποιαδήποτε στιγμή να προχωρήσει στην επέκταση κατά την κρίση της πολιτικής ηγεσίας του τόπου.⁸⁹

89. Δίπλα Χαριτίνη - Ροζάκης Χρήστος Λ. :*Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004 , σελ 20-21.

2.1.3 Η Τουρκική Νομοθεσία για την Αιγιαλίτιδα ζώνη

Η Τουρκία καθιέρωσε με τον Ν.476 της 25 Μαΐου 1964 εύρος Αιγιαλίτιδας ζώνης 12 Ν.Μ. στον Εύξεινο πόντο και την Ανατολική Μεσόγειο , ενώ αντιθέτως διατήρησε τα 6 Ν.Μ. στο Αιγαίο . Συγκεκριμένα , αναφέρονται τα ακόλουθα :

- Άρθρο 1 : Η Αιγιαλίτιδα Ζώνη της Τουρκίας περιλαμβάνεται στην επικράτεια της Τουρκίας . Το πλάτος της Αιγιαλίτιδας Ζώνης της Τουρκίας είναι 6 Ν.Μ. κατά την εφαρμογή του παρόντος νόμου ένα Ν.Μ. ισούται με 1862 μέτρα .
- Άρθρο 2: Απέναντι από τις χώρες , των οποίων η Αιγιαλίτιδα Ζώνη έχει μεγαλύτερο πλάτος από το πλάτος της Αιγιαλίτιδας Ζώνης καθορίζεται με βάση την αρχή της αμοιβαιότητας .

Αργότερα με τις εξελίξεις στο νομικό καθεστώς των θεμάτων του Δικαίου της Θάλασσας , η Τουρκία αντικατέστησε με τον Ν.2674 της 20^{ης} Μαΐου 1982 τον προηγούμενο νόμο του 1964 . Οι ρυθμίσεις του οποίου για τα ζητήματα της τουρκικής Αιγιαλίτιδας Ζώνης είναι τα εξής :

- Άρθρο 1 : Η Αιγιαλίτιδα Ζώνη της Τουρκίας ανήκει στην επικράτεια της Τουρκίας . Η έκταση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης της Τουρκίας είναι 6 Ν.Μ. . Το Υπουργικό Συμβούλιο είναι αρμόδιο να καθορίσει την έκταση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης πέραν των 6 Ν.Μ. για ορισμένες θάλασσες υπό τον όρο ότι θα λαμβάνονται υπόψη όλες οι ιδιομορφίες και οι καταστάσεις των θαλασσών αυτών , καθώς και η αρχή της επιείκειας .
- Άρθρο 2 : Η Αιγιαλίτιδα Ζώνη μεταξύ της Τουρκίας και των κρατών που έχουν ακτές συνεχόμενες με αυτήν ή κείμενες απέναντι αλλήλων οριοθετούνται με συμφωνίες . Οι συμφωνίες αυτές συνάπτονται λαμβανομένων υπόψη ιδιομορφιών και καταστάσεων της περιοχής κατά τρόπο σύμφωνο με την αρχή της επιείκειας .⁹⁰

90.Κεντροπότης Δ. Κυριάκος : *Αεροναυτικές Ασκήσεις στο Αιγαίο* . Αθήνα , Εκδόσεις Προσκήνιο , 1999 , σελ 40-41

Στις 6 Ιουνίου 1982 το Υπουργικό Συμβούλιο της Τουρκίας εξέδωσε την απόφαση 8/4762 , όπου καθορίζονται τα ακόλουθα: «Σύμφωνα με εξουσιοδότηση που του παρέχει ο Ν. 2674 της 20-5-1982 και βασιζόμενο στην γραπτή εισήγηση του Υπουργείου Εξωτερικών , το Υπουργικό Συμβούλιο λαμβάνοντας υπόψη την ιδιομορφία των θαλασσών , που περιβάλλουν την Τουρκία , και τις αρχές της δικαιοσύνης , στη συνεδρία του της 29 Μαΐου 1982 αποφάσισε να συνεχιστεί το παλαιό καθεστώς που υπήρχε πριν από την ισχύ του αναφερόμενου Νόμου σχετικά με την έκταση των Χωρικών υδάτων στη Μαύρη θάλασσα και στη Μεσόγειο» .

Εδώ ουσιαστικά διατυπώνεται για άλλη μία φορά η πολιτική της Τουρκίας στα ζητήματα της έκτασης των χωρικών υδάτων έναντι των γειτονικών της χωρών . Ακόμα η Τουρκία ήθελε με μία υπουργική απόφαση , που συμβάδιζε χρονικά με τη νέα σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 , να υπογραμμίσει την πάγια τακτική της να μην αλλάζει την πολιτική της , παρά τις όποιες αλλαγές συμβαίνουν σε διεθνή κλίμακα.⁹¹

Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονίσουμε ότι κατά την ψηφοφορία για τη νέα Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 , το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας ήταν 130 κράτη υπέρ , 4 κατά και 17 αποχές. Τα τέσσερα κράτη που ψήφισαν κατά ήταν οι Η.Π.Α. , η Τουρκία , η Βενεζουέλα και το Ισραήλ . Οι Η.Π.Α. δεν υπέγραψαν γιατί η Σύμβαση ανέφερε ότι οι θάλασσες και οι ωκεανοί που δεν ανήκουν σε κανένα παράκτιο κράτος είναι «κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας» . Το Ισραήλ δεν υπέγραψε γιατί η Σύμβαση αναγνώριζε το Παλαιστινιακό κράτος . Η Βενεζουέλα και η Τουρκία δεν υπέγραψαν γιατί υπήρχαν μπροστά στις ακτές τους νησιά που δεν τους άνηκαν και έτσι είχαν περιορισμένη ΑΟΖ .

Η Βενεζουέλα , βέβαια δεν στήριξε την Τουρκική θέση λέγοντας ότι αυτά τα νησιά δεν έχουν δικαιώματα ΑΟΖ , απλώς αποδέχτηκε ότι η νέα Σύμβαση είχε αρνητικές συνέπειες γι' αυτήν . Από αυτό το γεγονός και μόνο , ότι δηλαδή η Τουρκία ψήφισε κατά της νέας Σύμβασης , μπορούμε να αντιληφθούμε πως η Ελλάδα , που φυσικά ψήφισε υπέρ της Σύμβασης , βγήκε κερδισμένη από τη νέα Σύμβαση των θαλασσών .⁹²

91.Κεντρωτής Δ. Κυριάκος : *Αεροναυτικές Ασκήσεις στο Αιγαίο* . Αθήνα , Εκδόσεις Προσκήνιο , 1999 , σελ 41-42

92.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνια Κασίτη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 69,70 .

Αξίζει να αναφέρουμε ότι στις 4 Δεκεμβρίου 1997 η Τουρκία υπέγραψε με την Βουλγαρία συμφωνία για τη χάραξη των θαλάσσιων συνόρων μεταξύ των δύο χωρών στη Μαύρη Θάλασσα , όπου ορίζεται ότι η χωρική τους θάλασσα εκτείνεται έως τα 12 ν.μ. .Είναι χαρακτηριστικό ότι στην τελευταία παράγραφο της Συμφωνίας γίνεται αναφορά στα Ελληνοτουρκικά ζητήματα : « It is hoped that the spirit of political resolve and good will manifested in Sofia inspire meaningful discussions between Turkey and Greece in order to solve the existing problems in the Aegean».⁹³

Παρά το γεγονός ότι η Τουρκία δεν αναγνωρίζει τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας ,αποτελεί κοινό τόπο και κανείς δεν αμφισβητεί πλέον σήμερα ότι ο κανόνας των δώδεκα ναυτικών μιλίων έχει αποκτήσει εθνικό χαρακτήρα , ότι δηλαδή εφαρμόζεται και ισχύει και στις σχέσεις ανάμεσα σε κράτη μη μέρη της σύμβασης του 1982 καθώς και ανάμεσα σε κράτη μέρη στη σύμβαση και σε κράτη τα οποία δεν είναι συμβαλλόμενα μέρη σε αυτήν . Σήμερα περισσότερα από 140 παράκτια κράτη έχουν υιοθετήσει το όριο των 12 ν.μ. . Από αυτά , τα 106 είναι συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση η οποία δεσμεύει συνολικά 145 κράτη.⁹⁴

Εντούτοις υπάρχουν ακόμα κράτη που έχουν διαφορετικό πλάτος Αιγιαλίτιδας ζώνης . Έτσι η Ελλάδα εξακολουθεί να έχει ακόμα μετά από 31 χρόνια , χωρικά ύδατα 6 ναυτικών μιλίων .

93.Κεντρωτής Δ. Κυριάκος : *Αεροναυτικές Ασκήσεις στο Αιγαίο* . Αθήνα , Εκδόσεις Προσκήνιο , 1999 , σελ 41

94.Δίπλα Χαριτίμη - Ροζάκης Χρήστος Λ. :*Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004 , σελ 16

2.2 Η Συνορεύουσα Ζώνη και η σημασία της για την Ελλάδα

Η συνορεύουσα ζώνη ενός παράκτιου κράτους , σύμφωνα με το άρθρο 33 του Δ.Θ. του 1982 , είναι η ζώνη που συνορεύει με τη χωρική του θάλασσα .Η συνορεύουσα ζώνη δεν μπορεί να επεκτείνεται πέρα από τα 24 ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετράται το πλάτος της χωρικής θάλασσας . Εντός αυτής το παράκτιο κράτος μπορεί να ασκεί τον έλεγχο που είναι απαραίτητος για να :

- I. εμποδίζει παραβίαση των τελωνειακών , δημοσιονομικών , μεταναστευτικών ή υγειονομικών του νόμων και κανονισμών στο έδαφος του ή στη χωρική του θάλασσα
- II. τιμωρεί παραβιάσεις των παραπάνω νόμων και κανονισμών που διαπράχθηκαν στο έδαφος του ή στη χωρική του θάλασσα .

Η Συνορεύουσα ζώνη , στο άρθρο 24 της Σύμβασης της Γενεύης για την Αιγιαλίτιδα και τη Συνορεύουσα ζώνη , είχε καθοριστεί στα 12 ναυτικά μίλια . Το άρθρο 33 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας καθόρισε το μήκος της στα 24 ναυτικά μίλια , έτσι ώστε να μην απορροφηθεί από την αιγιαλίτιδα ζώνη των 12 μιλίων (βλέπε εικόνα Νο26).⁹⁵

Είναι γενική παραδοχή ότι , με τη Σύμβαση του 1982 , η συνορεύουσα ζώνη έχει αναβαθμισθεί και ενισχυθεί ως προς τις αρμοδιότητες που ασκεί εντός αυτής το παράκτιο κράτος.⁹⁶

Η Ελλάδα , μία χώρα με εκτεταμένα θαλάσσια σύνορα , δεν έχει υιοθετήσει συνορεύουσα ζώνη , αν και από το 1995 , αφότου επικύρωσε τη Σύμβαση του 1982 , αποδέχεται το συμβατικό καθεστώς της ζώνης και παρότι αντιμετωπίζει περισσότερο από ποτέ την πίεση της λαθρομετανάστευσης και του λαθρεμπορίου , που έχει λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις ιδίως εξαιτίας των δομικών μεταβολών και της πολιτικοοικονομικής ρευστότητας στην ευρύτερη γεωγραφική περιφέρεια.⁹⁷

95.Πουλάντζας Νικόλαος . *Το δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007 , σελ 60, 238

96.Δίπλα Χ. - Ροζάκης Χ. :*Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004. σελ 126

97.Ο.Π. , σελ 109

Ο θεσμός της συνορεύουσας ζώνης έχασε μεγάλο μέρος από την αξία του από την ΑΟΖ και την στροφή του ενδιαφέροντος στην οικονομική αξιοποίηση των θαλασσών . Τα τελευταία δεδομένα που έχουν προκληθεί τόσο από την αύξηση της αθρόας εισαγωγής λαθρομεταναστών όσο και την εκδήλωση της τρομοκρατίας μπορεί να αναπροσανατολίσουν τα κράτη υπέρ του θεσμού που δεν μπορεί να καλυφθεί για τα παραπάνω από την ΑΟΖ .

Η Ελλάδα από τη στιγμή που το πλοίο με τους λαθρομετανάστες εισέλθει στην αιγιαλίτιδα ζώνη , αν προβεί σε νηοψία και διαπιστώσει την ύπαρξη τους , εφόσον οι τελευταίοι ζητήσουν να μην προωθηθούν στη χώρα καταγωγής τους , είναι υποχρεωμένη να εξετάσει αν η επαναπροώθηση τους συνεπάγεται την ευθύνη της περί της παραβίασης του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του ανθρώπου . Μπροστά σε τέτοιο ενδεχόμενο , η Ελλάδα συνήθως οδηγείται στην απόφαση να τους δεχτεί τελικώς . Η υιοθέτηση της συνορεύουσας ζώνης προσφέρει στην Ελλάδα τη δυνατότητα να ελέγξει αυτήν την κίνηση , καθώς και την ευχέρεια να εξετάσει τις εναλλακτικές δυνατότητες της , χωρίς να βρίσκεται υπό την πίεση που θα της προκαλούσε το γεγονός ότι οι λαθρομετανάστες βρίσκονται στην αιγιαλίτιδα ζώνη.⁹⁸

Στην Ελλάδα , η συζήτηση περί της καθιέρωσης συνορεύουσας ζώνης έχει παραμείνει εντελώς θεωρητική , παρά το γεγονός ότι έχουν προωθηθεί σπουδαίες εισηγήσεις τόσο από το Υπουργείο Εξωτερικών όσο και από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και το Γενικό Επιτελείο Ναυτικού , με τις οποίες διαπιστώνεται η συμφωνία μεταξύ τους , αναδεικνύοντας την ιδιαίτερη σημασία της συνορεύουσας ζώνης . Από στρατιωτικής δε πλευράς , τονίζεται ιδιαίτερα η συστάδα των ελληνικών νησιών .⁹⁹

Ωστόσο το ζήτημα της οριοθέτησης της Συνορεύουσας Ζώνης δεν είναι τόσο απλό όσο φαίνεται γιατί έχει μεν υποστηριχθεί ότι οι γραμμές βάσης για την οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης και της συνορεύουσας ζώνης ταυτίζονται και η πρακτική των κρατών και οι όροι του άρθρου 24 της σύμβασης του 1958 για την Συνορεύουσα Ζώνη και του άρθρου 33 της Σύμβασης ΔΘ 1982 επιβεβαιώνουν αυτή την υπόθεση, ωστόσο δεν γίνεται κάποια αναφορά στον τρόπο οριοθέτησης αυτής της ζώνης. Δυνατή εξήγηση για αυτό θα μπορούσε να είναι ότι το ζήτημα αυτό απλά έχει παραληφθεί. Αυτή η ερμηνεία ωστόσο δεν είναι εύκολα αποδεκτή καθότι είναι

98. Δίπλα Χ. - Ροζάκης Χ. : *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004. σελ 142-3
99. Ο.Π. σελ 126

απίθανο οι σχεδιαστές κατά τη σύνταξη και διατύπωση του άρθρου να έχουν ξεχάσει να συμπεριλάβουν έναν κανόνα οριοθέτησης στο άρθρο 33 της Σύμβασης ΔΘ 1982, όταν το άρθρο 24 της Σύμβασης του 1958 που χρησίμευσε ως πρότυπο για τη νέα ρύθμιση καθώς και σαν ένα πρώτο προσχέδιο που θα διαμόρφωνε μέρος του περιεχομένου της Τρίτης Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας εμπεριείχε έναν τέτοιο κανόνα. Επιπλέον μια πιο ικανοποιητική εξήγηση δύναται να βρεθεί στην επιθυμία των συμμετεχόντων να μην περιπλέξουν τις ήδη δυσχερείς, πολύπλοκες και περισσότερο σημαντικές διαπραγματεύσεις για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ. Θεωρήθηκε επίσης ότι ένας κανόνας οριοθέτησης για τη συνορεύουσα ζώνη ήταν περιττός από τη στιγμή που η ζώνη αυτή αποτελούσε τμήμα της ΑΟΖ, ώστε η οριοθέτηση αυτής θα οδηγούσε αυτόματα και σε οριοθέτηση της συνορεύουσας ζώνης.

Ενώ οι ανωτέρω ερμηνείες δύνανται να εξηγούν την απουσία οποιουδήποτε κανόνα οριοθέτησης, ωστόσο, δεν την δικαιολογούν. Ένας τέτοιος κανόνας παραμένει στην πραγματικότητα αναγκαίος στην περίπτωση που τα εμπλεκόμενα κράτη ή κάποιο από αυτά αποφασίσουν να μην υιοθετήσουν ΑΟΖ. Μία δυνατότητα στην περίπτωση αυτή ως προς τον τρόπο οριοθέτησης της συνορεύουσας ζώνης είναι να γίνει επίκληση και αναλογική εφαρμογή είτε του άρθρου 15 για την οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης είτε των άρθρων 74 ή 83 για την οριοθέτηση της ΑΟΖ ή της υφαλοκρηπίδας της Σύμβασης ΔΘ 1982. Μια άλλη δυνατότητα είναι η προσφυγή στην αρχή της ίσης απόστασης, η οποία αποτυπώνεται στο άρθρο 24 παρ. 3 της σύμβασης της Γενεύης 1958 ως συμβατική ρύθμιση ή σε κάποιον κανόνα του εθιμικού δικαίου. Αυτή η λύση θα περιλάμβανε την αυστηρή και αποκλειστική εφαρμογή της μεθόδου της ίσης απόστασης, αλλά θα εμπεριείχε τον κίνδυνο της άδικης οριοθέτησης. Μία άλλη λύση είναι ότι απουσία οριοθετικής ρύθμισης τα χαρακτηριστικά που περιλαμβάνονται στο άρθρο 33 δύνανται να εφαρμοστούν ταυτόχρονα από τα αφορούντα κράτη, λύση η οποία θα ήταν δύσκολο να συμφιλιωθεί με το αληθές νόημα του άρθρου 33 της Σύμβασης ΔΘ 1982 και επιπλέον θα μπορούσε να διαψεύσει το άρθρο 303 παρ. 2 της Σύμβασης ΔΘ 1982, το οποίο παρέχει εξουσία στο παράκτιο κράτος σχετικά με την μετακίνηση αρχαιολογικών και ιστορικών αντικειμένων στη συνορεύουσα ζώνη, δικαιοδοσία που υπερβαίνει τις συνήθεις αρμοδιότητες ελέγχου, καταστολής και τιμωρίας.¹⁰⁰

100. Δίπλα Χ.- Ροζάκης Χ.: *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004. σελ 132-5

Αυτές οι θεωρήσεις αποδεικνύουν ότι η αποτυχία να συμπεριληφθεί κανόνας οριοθέτησης στο άρθρο 33 της Σύμβασης ΔΘ 1982 δύναται να προκαλέσει προβλήματα, τα οποία θα ήταν προτιμότερο να επιλυθούν μέσω της προσφυγής στο άρθρο 15 της Σύμβασης ΔΘ 1982 για την οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης διότι :

- I. πρώτον η συνορεύουσα ζώνη συνδέεται άμεσα με την αιγιαλίτιδα ζώνη και
- II. δεύτερον , η μέθοδος της ίσης απόστασης αποτελεί κανόνα εθιμικού δίκαιο ¹⁰¹

2.3 Υφαλοκρηπίδα

2.3.1 Η Υφαλοκρηπίδα και τα δικαιώματα παράκτιου κράτους σε αυτή

Σύμφωνα με το άρθρο 76 της σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 ,η Υφαλοκρηπίδα ενός παράκτιου κράτους αποτελείται από το θαλάσσιο βυθό και το υπέδαφος του που εκτείνεται πέραν της χωρικής του θάλασσας καθ' όλη την έκταση της φυσικής προέκτασης του χερσαίου εδάφους μέχρι του εξωτερικού ορίου του Υφαλοπλαισίου η σε μία απόσταση 200 ναυτικών μιλίων από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετράται το πλάτος της χωρικής θάλασσας όπου το εξωτερικό όριο του υφαλοπλαισίου δεν εκτείνεται μέχρι αυτή την απόσταση.

Το υφαλοπλάισιο περιλαμβάνει την υποθαλάσσια προέκταση της χερσαίας μάζας του παράκτιου κράτους και αποτελείται από το θαλάσσιο βυθό και υπέδαφος της υφαλοκρηπίδας , του υφαλοπρανούς και του ηπειρωτικού ανυψώματος .Δεν περιλαμβάνει τον βυθό του ωκεανού με τις ωκεάνιες ράχες του και το υπέδαφός του .

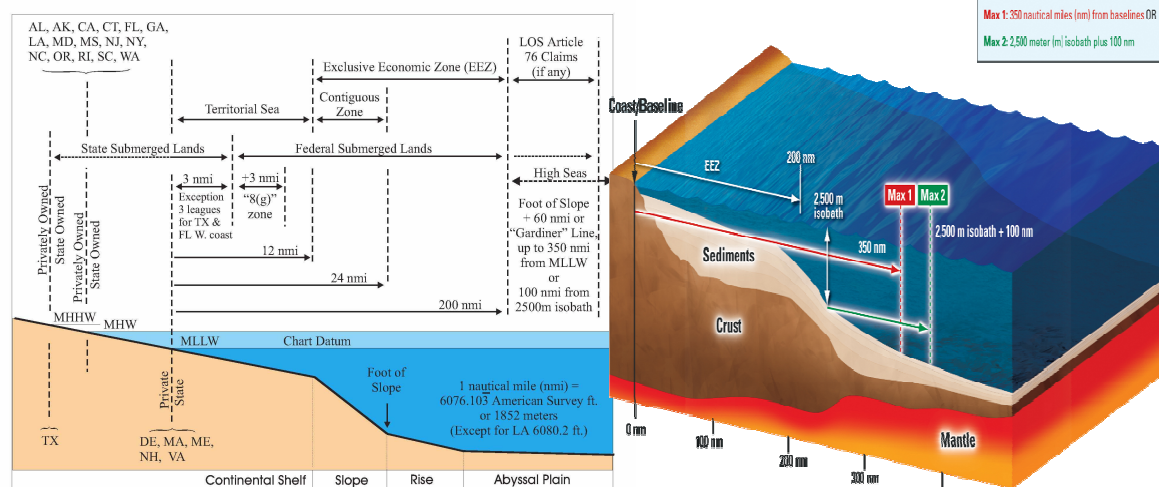
Στην περίπτωση τώρα που το υφαλοπρανές ενός κράτους εκτείνεται πέρα από τα 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης τότε η υφαλοκρηπίδα καθορίζεται :

- I. Μέχρι 60 ν.μ. από τη βάση του ηπειρωτικού ανυψώματος
ή
- II. Μέχρι τα 350 ν.μ. από τις γραμμές βάσης μέτρησης των χωρικών υδάτων ή ¹⁰²

101. Δίπλα Χ. - Ροζάκης Χ. :*Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι.,2004. σελ 132

102. Πουλάντζας Νικόλαος . *Το δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007 , σελ 263-264.

III. Μέχρι τα 100 ν.μ. από την ισοβαθή καμπύλη των 2.500 μέτρων η οποία είναι μία γραμμή που συνδέει το βάθος των 2.500 μέτρων (βλέπε χάρτη Νο 27).

Χάρτης Νο27, περιπτώσεις ορίων υφαλοκρηπίδας, Ωκεανογραφικό Ινστιτούτο Η.Π.Α. , www.gc.noaa.gov/gcil_maritime.html

Σύμφωνα με το άρθρο 77 της σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 ,το παράκτιο κράτος ασκεί στην υφαλοκρηπίδα :

- I. Κυριαρχικά δικαιώματα προς το σκοπό της εξερεύνησης και εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων αυτής.
- II. Τα δικαιώματα αυτά είναι αποκλειστικά υπό την έννοια ότι αν το παράκτιο κράτος δεν εξερευνά την υφαλοκρηπίδα ή δεν εκμεταλλεύεται τους φυσικούς της πόρους , κανείς δεν μπορεί να αναλάβει αυτές τις δραστηριότητες χωρίς τη ρητή συναίνεση του παράκτιου κράτους.
- III. Τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους στην υφαλοκρηπίδα δεν εξαρτώνται από την πραγματική ή ιδεατή κατοχή ή από οποιαδήποτε ρητή διακήρυξη .
- IV. Οι φυσικοί πόροι που προαναφέρθηκαν αποτελούνται από τους μεταλλευτικούς και άλλους μη ζώντες οργανισμούς οι οποίοι είτε βρίσκονται ακίνητοι στο βυθό της θάλασσας είτε στο υπέδαφος του βυθού .¹⁰³

103.Πουλάντζας Νικόλαος . Το δίκαιο της θάλασσας . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007 , σελ. 265-266.

2.3.2. Το ζήτημα της Υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου

Το ελληνικό κοινοβούλιο, όπως προαναφέραμε, επικύρωσε τη σύμβαση του 1982 στις 23 Ιουνίου 1995, και ως εκ τούτου, η σύμβαση αποτελεί πλέον εθνικό δίκαιο που αντικαθιστά προηγούμενες εσωτερικές ρυθμίσεις οι οποίες βασιζόνταν στη σύμβαση της Γενεύης του 1958. Η εφαρμογή της νέας σύμβασης είχε ορισμένες επιπτώσεις όπως ήταν ότι η συνδυασμένη εφαρμογή των άρθρων 76 και 83 μπορούσε να επεκτείνει το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας, σε περιοχές οι οποίες στο παρελθόν, κάτω από το καθεστώς της Σύμβασης της Γενεύης, αποτελούσαν βυθούς ανοικτών θαλασσών. Στη πραγματικότητα, με την εφαρμογή του κριτηρίου των 200 ν.μ. από τις ελληνικές ακτές, η Ελλάδα μπορεί να αποκτήσει δικαιώματα υφαλοκρηπίδας τα οποία με τα κριτήρια της σύμβασης της Γενεύης δεν ήταν δυνατό να αποκτηθούν. Περιοχές όπως το Νότιο Ιόνιο, πέρα από την οριοθετική γραμμή της ελληνοϊταλικής συμφωνίας, όπως επίσης και περιοχές του Λιβυκού Πελάγους ή της Ανατολικής Μεσογείου υπάγονται στη δικαιοδοσία της Ελλάδας. Οι μόνες περιοχές όπου οι διεκδικήσεις δεν μεταβάλλονται ουσιαστικά είναι στο Αιγαίο Πέλαγος – όπου η χωρική στενότητα δεν επιτρέπει την εφαρμογή του κριτηρίου της απόστασης – και το Βόρειο Ιόνιο, όπου η συμφωνία ανάμεσα στην Ελλάδα και την Ιταλία για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας έχει οριστικοποιήσει το θέμα.

Η εφαρμογή της σύμβασης του 1982 σε θέματα που αφορούν σε οριοθέτηση υποχρεώνει την Ελλάδα να εφαρμόσει τη μέθοδο της ευθυδικίας, η οποία πρέπει να καταλήξει σε ένα «δίκαιο (ευθύδικο) αποτέλεσμα». Από την αρχή της Τρίτης Συνδιάσκεψης του Ο.Η.Ε. για το δίκαιο της θάλασσας, η Ελλάδα υπήρξε ένας ένθερμος υποστηρικτής της αρχής της ίσης απόστασης (σε πλήρη αντίθεση με τη Τουρκία) σε θέματα οριοθέτησης και άνηκε στην ομάδα των κρατών που προέβαλαν την μέση γραμμή / ίση απόσταση ως την πλέον κατάλληλη λύση για τις περιπτώσεις οριοθέτησης γειτονικών και αντικειμενικών κρατών. Ο συμβιβασμός ο οποίος τελικά επετεύχθη στη συνδιάσκεψη δεν ήταν συνεπώς της πλήρους προτίμησης της αλλά ήταν κοντά στις επιδιώξεις της ενώ για την Τουρκία ήταν σχεδόν «καταστροφική».¹⁰⁴

Στην UNCLOS III οι Τουρκία πρωτοστάτησε στο να γίνει ρητή αναφορά στη «γεωμορφολογική και γεωλογική δομή της υφαλοκρηπίδας μέχρι του εξωτερικού ορίου του υφαλοπλαισίου» στα πλαίσια των «ειδικών περιστάσεων» ως προς τη

104. Δίπλα Χ.- Ροζάκης Χ.: *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004. σελ 231-2

χάραξη της υφαλοκρηπίδας. Κατά την Τουρκική άποψη , με καθαρά γεωλογικά κριτήρια το Αιγαίο χωρίζεται στη μέση, με κριτήριο το βαθύτερο σημείο στη θάλασσα αυτή που πλησιάζει το ωκεάνιο βάθος(το περί ωκεάνιου βάθους για το Αιγαίο είναι σαφώς υπερβολικό). Συνεπώς το ανατολικό κομμάτι είναι γεωλογικό τμήμα του υφαλοπλαισίου της Ανατολίας , όπως αντίστοιχα οι Σποράδες και οι Κυκλάδες του ελληνικού υφαλοπλαισίου .Τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και τα τουρκικά παράλια έχουν τόσο ρηχή θάλασσα μεταξύ τους ώστε μοιάζουν σαν να χωρίστηκαν από πλημμύρα.

Η Ελλάδα που είχε καταθρομβηθεί με το επιχείρημα της γεωφυσικής προέκτασης που βέβαια δεν θα την ευνοούσε , προσπάθησε να εξασφαλίσει επιχειρήματα από έγκριτους Έλληνες γεωλόγους και ωκεανολόγους . Εν τέλει η Αθήνα κατέληξε στην ακόλουθη εκδοχή: ότι εφόσον το Αιγαίο πέλαγος δεν διαθέτει μεγάλο βάθος όπως οι ωκεανοί (κάτι που σαφώς ισχύει) , δεν έχει ως εκ τούτου δύο ευδιάκριτα υφαλοπλάισια και αντίστοιχες υφαλοκρηπίδες . Η κατάσταση , σύμφωνα με τον διακεκριμένο καθηγητή D.P.O’Conell που τότε ήταν νομικός σύμβουλος της Ελλάδας, προσομοιάζει με ένα βυθισμένο φλιτζάνι , με τα νησιά να είναι οι βουνοκορφές.¹⁰⁵

Η ελληνοτουρκική διαφορά για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου αφορά στο θέμα της οριοθέτησης των αντίστοιχων κυριαρχικών δικαιωμάτων των υποθαλάσσιων τμημάτων των ανοικτών θαλασσών (βυθός και υπέδαφος του βυθού έξω από τα όρια της αιγιαλίτιδας ζώνης) τα οποία ορίζονται από την αλυσίδα των ανατολικών νησιών του Αιγαίου και των δυτικών ακτών της Τουρκίας.¹⁰⁶

Τα νομικά επιχειρήματα της Ελλάδας είναι κατά βάση τέσσερα:

- I. Το δικαίωμα μονομερούς οριοθέτησης στη βάση της ίσης απόστασης.
- II. Τα νησιά έχουν πλήρη δικαιώματα στην υφαλοκρηπίδα όπως και τα ηπειρωτικά εδάφη , με βάση το ισχύον διεθνές δίκαιο όπως προβλέπεται από τη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 και από τη Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας (Μοντέγκο Μπέι) του 1982 .Πρόκειται για κανόνα που ισχύει και εθιμικά (στο εθιμικό διεθνές δίκαιο) , οπότε δεσμεύει την Τουρκία , και ας μην έχει υπογράψει τις δύο αυτές συμβάσεις .

105.Ηρακλειδής Αλέξης Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 227-228

106.Βερέμης Θάνας : Ιστορία των Ελληνο –Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998. Αθήνα , Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998 , σελ143-144

- III. Για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας εφαρμοστέα είναι η αρχή της μέσης απόστασης , όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 της Σύμβασης για την Υφαλοκρηπίδα του 1958 που επαναλήφθηκε στη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) , δηλαδή στο Αιγαίο η μέση απόσταση μεταξύ των ελληνικών νησιών του ανατολικού Αιγαίου και των τουρκικών παραλίων (και μεταξύ των ηπειρωτικών ακτών των δύο χωρών) .
- IV. Τα περί «ειδικών περιστάσεων» μπορεί να ληφθούν υπόψη κατ'εξάίρεση , και μόνο για άλλα ζητήματα των θαλασσών και όχι σε σχέση με την υφαλοκρηπίδα. Συνεπώς , για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου δεν ισχύουν οι ειδικές περιστάσεις και επ' ουδενί λόγω ακυρώνουν ή περιορίζουν την υφαλοκρηπίδα των ελληνικών νησιών και ειδικότερα των νησιών του ανατολικού Αιγαίου , που βρίσκονται πολύ κοντά στα τουρκικά παράλια .

Πιο συνοπτικά , σύμφωνα με το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών , : «το αντικείμενο της διαφοράς είναι αποκλειστικά η οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας μεταξύ των δύο χωρών , αφενός στη Θράκη (δηλαδή στη θαλάσσια προέκταση της συνοριακής γραμμής) και αφετέρου στα πλησίον της Τουρκικής ακτής ευρισκόμενα νησιά του Βορείου και Ανατολικού Αιγαίου και στην Δωδεκάνησο » .

Από την άλλη μεριά τα νομικά επιχειρήματα της Τουρκίας είναι επίσης τέσσερα τα οποία περιέργως δεν αναφέρονται στην ιστοσελίδα του Τουρκικού ΥΠ.ΕΞ.¹⁰⁷:

- I. Η γεωλογική διαμόρφωση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου που τέμνει το Αιγαίο περίπου στη μέση , θα πρέπει να ληφθεί υπόψη , όπως το 1969 , στο Δ.Δ.¹⁰⁹ , με αποτέλεσμα τα ελληνικά νησιά του ανατολικού Αιγαίου να μην δικαιούνται υφαλοκρηπίδας (παρά μόνο χωρικών υδάτων)
- II. Η ύπαρξη νησιών αποτελεί μία από τις κατεξοχήν καταστάσεις που συνηγορούν υπέρ της εφαρμογής των «ειδικών περιστάσεων» κατά την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών . Στο Αιγαίο ισχύουν «ειδικές περιστάσεις» και «σχετικές περιστάσεις» , ένεκα του γεγονότος ότι τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου είναι τόσο κοντά στα¹⁰⁸

107.Για του λόγου το αληθές : www.mfa.gov.tr/background-note-on-aegean-disputes.en.mfa(τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

108.Ηρακλειδής Αλέξης , Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ. 229-230

109.Η Τουρκία αναφέρεται στην υπόθεση που εκδίκασε το Δ.Δ. για την Οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας (1969)

τουρκικά παράλια . Άρα δεν θα μπορούσε να ισχύσει η μέση απόσταση ελληνικών νησιών ανατολικού Αιγαίου και Ανατολίας σε σχέση με την υφαλοκρηπίδα , γιατί αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα η Τουρκία , με τεράστιο «μέτωπο» στο Αιγαίο να βρεθεί με ελάχιστη υφαλοκρηπίδα , κάτι που θα ήταν προδήλως άδικο.

- III. Το Αιγαίο λόγω της διαμόρφωσης του και των νησιών του αποτελεί «ημίκλειστη θάλασσα» , ως εκ τούτου χρήζει ειδικών ρυθμίσεων. Στη θάλασσα αυτή δεν μπορούν να βρουν εφαρμογή οι γενικές προβλέψεις που ισχύουν για άλλες θάλασσες , πιο ανοικτές . Στο πλαίσιο μίας θάλασσας όπως το Αιγαίο , τα ελληνικά νησιά του ανατολικού Αιγαίου , δεν δικαιούνται υφαλοκρηπίδας ή δικαιούνται πολύ περιορισμένης υφαλοκρηπίδας.
- IV. Υπό τις συνθήκες αυτές , θα πρέπει για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας να εφαρμοστούν οι αρχές της ευθυδικίας (equity) , γιατί μόνο έτσι μπορεί να προκύψει ένα δίκαιο και λογικό αποτέλεσμα στον διαμοιρασμό της υφαλοκρηπίδας μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας . Η υφαλοκρηπίδα προς οριοθέτηση είναι το σύνολο του Αιγαίου πέρα από τα 6 μίλια χωρικών υδάτων των ηπειρωτικών και νησιωτικών περιοχών.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω , η τουρκική θέση είναι ότι το λογικό και δίκαιο είναι να ισχύσει στην οριοθέτηση η μέση απόσταση μεταξύ των ηπειρωτικών εδαφών Ελλάδας και Τουρκίας.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ανεξαρτήτως των όποιων θέσεων της Ελλάδας και της Τουρκίας αναφορικά με τη Σύμβαση του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας , ότι ένα ελληνικό και ένα τουρκικό επιχείρημα έχουν καταπέσει από τις εξελίξεις που επέφερε στο Δίκαιο της Θάλασσας και τη διεθνή νομολογία και πρακτική η προαναφερθείσα Σύμβαση :

- I. Το περί άμεσης και μονομερούς οριοθέτησης που υποστήριζε η Ελλάδα και
- II. Ότι τα ελληνικά νησιά του ανατολικού Αιγαίου δεν δικαιούνται υφαλοκρηπίδας δεν δικαιούνται υφαλοκρηπίδας με βάση το γεωμορφολογικό κριτήριο ότι γεωλογικά αποτελούν προέκταση της Ανατολίας που υποστήριζε η Τουρκία.¹¹⁰

110. Ηρακλείδης Αλέξης Άσπονδοι γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 230-231

Δηλαδή ξεπεράστηκαν διεθνώς οι κατεξοχήν πτυχές που είχαν από πολύ νωρίς οξύνει την κατάσταση μεταξύ Αθήνας και Άγκυρας , γιατί άγγιζαν τις βαθύτερες ανησυχίες και τους φόβους των δύο πλευρών για τις προθέσεις της άλλης πλευράς ενισχύοντας την αίσθηση ότι ο δύσκολος αυτός γείτονας και παραδοσιακός εχθρός δεν ήταν ικανοποιημένος με το υπάρχον status quo στο Αιγαίο και θα ήθελε να το αλλάξει «σε βάρος μας»¹¹¹

2.4. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη

2.4.1. Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και το Νομοθετικό πλαίσιο σε διεθνές επίπεδο (Συνθήκη Montego Bay 1982)

Σύμφωνα με το άρθρο 55 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 , ως αποκλειστική οικονομική ζώνη (ΑΟΖ) ορίζεται : «η πέραν και παρακείμενη της χωρικής θάλασσας περιοχή , η υπαγόμενη στο ειδικό νομικό καθεστώς που καθιερώνεται στο παρόν Μέρος , δυνάμει του οποίου τα δικαιώματα και οι δικαιοδοσίες του παράκτιου κράτους και τα δικαιώματα και οι ελευθερίες των άλλων κρατών διέπονται από τις σχετικές διατάξεις της παρούσας σύμβασης» . Συγκεκριμένα το άρθρο 56 προβλέπει ότι το παράκτιο κράτος στην ΑΟΖ του έχει:

- I. Κυριαρχικά δικαιώματα που αποσκοπούν στην εξερεύνηση , εκμετάλλευση , διατήρηση και διαχείριση των φυσικών πόρων , ζωντανών ή μη , των υπερκείμενων υδάτων, του βυθού και του υπεδάφους αυτού , ως επίσης και με άλλες δραστηριότητες για την οικονομική εκμετάλλευση και εξερεύνηση της ζώνης , όπως η παραγωγή ενέργειας από τα ύδατα , τα ρεύματα και τους ανέμους.
- II. Δικαιοδοσία , όπως προβλέπεται στα σχετικά άρθρα της παρούσας σύμβασης σχετικά με :
 - (α) Την εγκατάσταση και χρησιμοποίηση τεχνητών νησιών , εγκαταστάσεων και κατασκευών .
 - (β) Την θαλάσσια επιστημονική έρευνα
 - (γ) Την προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος .¹¹²

111. Ηρακλειδής Αλέξης Ασπονδοί γείτονες : *Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 225

112. Πουλάντζας Νικόλαος . *Το δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007 , σελ 250 .

III. Άλλα δικαιώματα και υποχρεώσεις που προβλέπονται από την παρούσα Σύμβαση.

Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων του και την εκτέλεση των υποχρεώσεων του, στην ΑΟΖ, το παράκτιο κράτος λαμβάνει υπόψη του τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των άλλων κρατών και ενεργεί κατά τρόπο συνάδοντα με τις διατάξεις της σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Το εύρος της ΑΟΖ σύμφωνα με το άρθρο 57 του Δ.Θ. δεν εκτείνεται πέραν των 200 ναυτικών μιλίων από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετράται το εύρος της χωρικής θάλασσας. (βλέπε χάρτη Νο 28)¹¹³

Σκαρίφημα Νο28, Εύρος ΑΟΖ, Χωρικής Θάλασσας, Συνορεύουσας Ζώνης. πηγή: Γ.Ε.ΕΘ.Α, <http://www.geetha.mil.gr/>

Σε αυτό το σημείο πρέπει να πούμε ότι η Σύμβαση της Γενεύης του 1958 προέβλεπε στο άρθρο 10 ότι τα νησιά δικαιούνταν μόνο αιγιαλίτιδα ζώνη και εδώ έγκειται η μεγάλη τομή διότι η Σύμβαση του 1982 στο άρθρο 121 παράγραφος 2 επέκτεινε την δικαιοδοσία των κρατών και αναγνώρισε στα νησιά όχι μόνο αιγιαλίτιδα ζώνη, αλλά και συνορεύουσα ζώνη, ΑΟΖ και Υφαλοκρηπίδα.

Αυτός είναι και ο κυριότερος λόγος που η Τουρκία δεν υπέγραψε ούτε προσχώρησε μετά στη Σύμβαση των Η.Ε. του 1982.¹¹⁴

113. Πουλάντζας Νικόλαος. *Το δίκαιο της θάλασσας*. Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη, 2007, σελ 250-251

114. Ο.Π. σελ 73

Το άρθρο 287 , παράγραφος 1 της Σύμβασης των Η.Ε του 1982 ορίζει ότι «όταν υπογράφει , επικυρώνει ή προσχωρεί στη παρούσα Σύμβαση ή οποτεδήποτε μεταγενέστερα , κάθε κράτος είναι ελεύθερο να επιλέξει με γραπτή δήλωση του ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέσα για την επίλυση διαφορών σχετικά με την ερμηνεία ή εφαρμογή της παρούσας σύμβασης» :

- I. Το Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας που ιδρύεται σύμφωνα με το παράρτημα VI
- II. Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης
- III. Ένα διαιτητικό δικαστήριο , συγκροτούμενο σύμφωνα με το παράρτημα VII
- IV. Ένα ειδικό διαιτητικό δικαστήριο , συγκροτούμενο σύμφωνα με το παράρτημα VIII για μία ή περισσότερες από τις κατηγορίες διαφορών που καθορίζονται σε αυτό.

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό της Σύμβασης η Ελληνική Κυβέρνηση δήλωσε ότι επιλέγει , για την επίλυση των διαφορών σχετικά ,με την ερμηνεία ή εφαρμογή της παρούσας σύμβασης , το Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας που εδρεύει στο Αμβούργο.¹¹⁵ Αυτό άλλαξε μετά τα γεγονότα των Ιμίων , οπότε και η Ελληνική κυβέρνηση επέλεξε το Δ.Δ.Χ.

2.4.2.Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και η Ελληνική Νομοθεσία

Σύμφωνα με το άρθρο δύο του Ν.2321/1995 , κυρωτικού της Σύμβασης του Δ.Θ. , για τη θέσπιση της ΑΟΖ στις ελληνικές θάλασσες απαιτείται η έκδοση προεδρικού διατάγματος . Ειδικότερα: «Για την εφαρμογή στην εσωτερική έννομη τάξη της διατάξεως αυτής και την εφαρμογή ή εκτέλεση των λοιπών διατάξεων που αφορούν την αιγιαλίτιδα ζώνη , καθώς και τη συνορεύουσα ζώνη και τα στενά διεθνούς ναυσιπλοΐας και την ερμηνευτική δήλωση που έκανε η χώρα μας σχετικά ¹¹⁶

115.Πουλάντζας Νικόλαος . *Το δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007 , σελ 109

116.Δίπλα Χ. - Ροζάκης Χ.*Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004. σελ 198

με αυτά , την υφαλοκρηπίδα , τη θαλάσσια επιστημονική έρευνα και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και κάθε άλλης διατάξεως της με τον παρόντα νόμο κυρούμενης Συμβάσεως , εκδίδονται προεδρικά διατάγματα μετά από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου»

Κατά τον Καρακωνστανόγλου :«είναι δυσεξήγητη και αναιτιολόγητη η παράλειψη αναφοράς του σπουδαιότατου θεσμού της ΑΟΖ , ανάμεσα στις διατάξεις που απαριθμεί το δεύτερο άρθρο του κυρωτικού νόμου . Η διατύπωση “ και κάθε άλλης διατάξεως ” , στην οποία προφανώς , θα πρέπει να εντάξουμε την ΑΟΖ , είναι κάθε άλλο παρά ο ορθός τρόπος μνείας ενός θεσμού που αποκλήθηκε επανάσταση στο δίκαιο της θάλασσας , ιδιαίτερα μάλιστα όταν αναφέρονται θεσμοί μικρότερης σημασίας όπως είναι η συνορεύουσα ζώνη , ή η ρύθμιση της θαλάσσιας επιστημονικής έρευνας που ουσιαστικά περικλείονται στην ευρύτερη έννοια της ΑΟΖ» .

Πράγματι η παράλειψη αναφοράς της ΑΟΖ στην εν λόγω διάταξη εκπλήσσει , αν και μάλλον οφείλεται σε παραδρομή.¹¹⁷

Το κενά ωστόσο που άφησε ο Ν.2321/1995 συμπληρώθηκαν σε ένα μεγάλο μέρος με τη ψήφιση τον Αύγουστο του ν. 4001/2011 «Λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και Δίκτυα Μεταφοράς Υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις », Σύμφωνα με το άρθρο 156(1) « η παράγραφος 1 του άρθρου 2 του ν. 2289/1995 αντικαθίσταται ως εξής:

“1.Το δικαίωμα αναζήτησης, έρευνας και εκμετάλλευσης των υδρογονανθράκων που υπάρχουν στις χερσαίες, στις υπολίμνιες και υποθαλάσσιες περιοχές στις οποίες η Ελληνική Δημοκρατία ασκεί αντιστοιχώς κυριαρχία ή κυριαρχικά δικαιώματα σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης των ΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας, όπως κυρώθηκε με τον ν. 2321/1995 ανήκει αποκλειστικά στο Δημόσιο και η άσκησή του αφορά πάντα τη δημόσια ωφέλεια.

Ως «υποθαλάσσιες περιοχές» νοούνται ο βυθός και το υπέδαφος των εσωτερικών υδάτων, της αιγιαλίτιδας ζώνης, της υφαλοκρηπίδας και της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (αφ’ ης κηρυχθεί) μέχρι την απόσταση των 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετράται το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης.¹¹⁸

117. Καρακωνστανόγλου Ισ. Βενιαμίν : *Η αποκλειστική οικονομική ζώνη στο νέο δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα , Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., 2001., σελ 526-527.

118.ΥΠ.Ε.Κ.Α.,(8-3-2012)« Άρθρο Υφυπουργού ΠΕΚΑ, Γιάννη Μανιάτη στην ηλεκτρονική σελίδα www.energypress.gr», <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=362&snid=1380&language=el-GR> (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

Ελλείπει συμφωνίας οριοθέτησης με γειτονικά κράτη των οποίων οι ακτές είναι παρακείμενες ή αντικείμενες με τις ελληνικές ακτές, το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας και της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (αφ' ής κηρυχθεί) είναι η μέση γραμμή, κάθε σημείο της οποίας απέχει ίση απόσταση από τα εγγύτερα σημεία των γραμμών βάσης (τόσο ηπειρωτικών όσο και νησιωτικών) από τις οποίες μετράται το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης".»

Το άρθρο αυτό συνιστά μια σημαντική νομική συνεισφορά του νόμου 4011/2011 και αφορά στον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας περί υφαλοκρηπίδας και η αναρμόνισή της με τις ευμενέστερες για τα ελληνικά συμφέροντα διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών (ΗΕ) για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982), αλλά και με την πάγια ελληνική θέση περί οριοθέτησης των θαλασσιών ζωνών βάσει της αρχής της ίσης απόστασης/μέση γραμμή.

Είναι απόλυτα σαφές ότι το τροποποιηθέν άρθρο 2(1) του ν. 2289/1995 «Αναζήτηση, Έρευνα και Εκμετάλλευση Υδρογονανθράκων και άλλες διατάξεις» υιοθετούσε, με ευθεία παραπομπή στο άρθρο 148(1)β' του Μεταλλευτικού Κώδικα, τα κριτήρια της Σύμβασης της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα (1958) για τον προσδιορισμό του εξωτερικού ορίου της υφαλοκρηπίδας, δηλαδή το «κριτήριο του ισοβαθούς των 200 μέτρων» και το «κριτήριο της εκμετάλλευσης»

Αντίθετα, η Σύμβαση των ΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας, η οποία «υπερισχίει των Συμβάσεων της Γενεύης της 29ης Απριλίου του 1958 για το Δίκαιο της Θάλασσας», προβλέπει ότι νομικός τίτλος επί της υφαλοκρηπίδας εντός του ορίου των 200 ναυτικών μιλίων είναι η απόσταση. Την εθιμική υπόσταση του παραπάνω κανόνα έχει αποδεχθεί η διεθνής νομολογία ήδη από την δεκαετία του '80. Όσον αφορά στην οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας με γειτονικά κράτη, το άρθρο 148(1)β' του Μεταλλευτικού Κώδικα απλώς παρέπεμπε στους κανόνες του διεθνούς δικαίου, χωρίς ουδεμία αναφορά στην αρχή της ίσης απόστασης.

Συνεπώς, ήταν επιτακτική η ανάγκη «εκσυγχρονισμού» της ελληνικής νομοθεσίας, λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος ότι τα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα αποδίδουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην εθνική νομοθεσία των κρατών στο πλαίσιο της αποσαφήνισης των θέσεων τους ως προς τη μέθοδο οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας και της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης.¹¹⁹

119.ΥΠ.Ε.Κ.Α.,(8-3-2012)« Άρθρο Υφυπουργού ΠΕΚΑ, Γιάννη Μανιάτη στην ηλεκτρονική σελίδα www.energypress.gr», <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=362&snid=524>]=1380&language=el-GR (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Εξίσου σημαντική είναι και η αναφορά στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (Α.Ο.Ζ.), η οποία ως γνωστόν, αλληλο-επικαλύπτεται με την υφαλοκρηπίδα μέχρι το όριο των 200 ν.μ. Καθίσταται πλέον σαφές ότι, όταν αποφασισθεί η κήρυξη Α.Ο.Ζ. στον ελληνικό θαλάσσιο χώρο, τα εξωτερικά της όρια θα είναι τα ίδια με τα όρια της υφαλοκρηπίδας.¹²⁰

2.4.3.Περι χρήσης της ΑΟΖ για στρατιωτικούς σκοπούς

Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στο ζήτημα των ναυτικών ασκήσεων , το οποίο δεν αφορά μόνον την Τουρκία και την επιδιωκόμενη από πλευράς της «κατοχύρωσης» του δικαιώματος διενέργειας ναυτικών ασκήσεων στο κεντρικό Αιγαίο , αλλά και στις μεγάλες ναυτικές δυνάμεις , όπως τις Η.Π.Α. και τη Ρωσία . Οι απόψεις των κρατών στο ζήτημα αυτό διίστανται .¹²¹

Σε αυτό το σημείο πρέπει να πούμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 4 του καταστατικού χάρτη των Η.Ε. που αποτελεί και κανόνα *jus cogens* (επιτακτικό νόμο) στο Διεθνές Δίκαιο , τα κράτη-μέρη , στις διεθνείς τους σχέσεις , θα απέχουν από κάθε απειλή ή χρήση βίας κατά της εδαφικής ακεραιότητας ή πολιτικής ανεξαρτησίας οποιουδήποτε κράτους , κατά οποιοδήποτε άλλο τρόπο ασυμβίβαστο με τις αρχές του Διεθνούς Δικαίου που περιέχονται στο χάρτη των Η.Ε.

Ειδικότερα ως προς τη διατύπωση της ελευθερίας των κρατών να κάνουν κάθε άλλη διεθνώς νόμιμη χρήση της ΑΟΖ , κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες της UNCLOS III ,έγινε συζήτηση αν σε αυτή την ελευθερία συμπεριλαμβάνονται και οι στρατιωτικές δραστηριότητες .¹²²

Επιπρόσθετα όσον αφορά στις στρατιωτικές ασκήσεις και στις δοκιμές όπλων , υπάρχει ασάφεια αν το παράκτιο κράτος μπορεί να αντισταχθεί .Επιπλέον οι τάσεις των κρατών κατά την συζήτηση του σχετικού άρθρου της σύμβασης , αλλά και μεταξύ των θεωρητικών ήταν αντιφατικές και η ερμηνεία που δέχονται για τη Σύμβαση διαφορετική.¹²³

Τελικά επικράτησε η άποψη ότι το παράκτιο κράτος μπορεί να έχει αντιρρήσεις για εκείνες τις στρατιωτικές δραστηριότητες που υπάρχει ενδεχόμενο να

120.ΥΠ.Ε.Κ.Α.,(8-3-2012)« Άρθρο Υφυπουργού ΠΕΚΑ, Γιάννη Μανιάτη στην ηλεκτρονική σελίδα www.energypress.gr», <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=362&snid=1380&language=el-GR> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

121. Δίπλα Χ. - Ροζάκης Χ. *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004. σελ 200

122.Churchill R.R. and Lowe A.V. , “The Law of the sea”, 2nd edition ,Publisher : Manchester Un. Press , 1988 , σελ 310-311

123.Attard D.J. , *The Exclusive Economic Zone in International Law* , Clarendon Press , Oxford , 1987 , σελ 249

βλάβουν ζώντες πόρους, το θαλάσσιο περιβάλλον ή να διακινδυνεύσουν την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας. Η Σύμβαση προβλέπει στο Άρθρο 301 περί Ειρηνικής χρήσης των θαλασσών ότι : «Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους δυνάμει της παρούσας Σύμβασης , τα Κράτη - Μέρη απέχουν από κάθε απειλή ή χρήση βίας κατά της εδαφικής ακεραιότητας ή πολιτικής ανεξαρτησίας οποιουδήποτε κράτος , ή (από άλλες πράξεις) κατά οποιουδήποτε άλλο τρόπο ασυμβίβαστο προς τις αρχές του διεθνούς δικαίου που περιέχονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών».¹²⁴

Έτσι επειδή δεν διευκρινίζετε αναλυτικά από την σύμβαση έχει επικρατήσει διεθνώς η πρακτική ότι οι στρατιωτικές ασκήσεις επιτρέπονται με την προϋπόθεση να γίνονται σεβαστά τα κυριαρχικά δικαιώματα του παράκτιου κράτους , αλλά και τα δικαιώματα και οι ελευθερίες των άλλων κρατών στη ναυσιπλοΐα , στη πόντιση καλωδίων και σωληναγωγών , την υπερπτήση αεροσκαφών , την κατασκευή τεχνητών εγκαταστάσεων , οι οποίες δεν χρησιμοποιούνται για στρατιωτικούς σκοπούς και τέλος την επιστημονική έρευνα.¹²⁵

Ειδικά για τις στρατιωτικές ασκήσεις στην ΑΟΖ δεν περιορίζεται το δικαίωμα και λαμβανομένου υπόψη ότι οποιαδήποτε αμφισβήτηση πάνω σε στρατιωτικά θέματα δεν επιλύεται από τον μηχανισμό επίλυσης διαφορών που εισάγει η Σύμβαση με το άρθρο 59 διότι υπάρχει η εξαίρεση του άρθρου 298 παράγραφος 1.β σύμφωνα με την οποία οι στρατιωτικές δραστηριότητες δεν υπάγονται στους υποχρεωτικούς αυτούς μηχανισμούς , έτσι τα κράτη εφαρμόζουν το δικαίωμα υπερπτήσεως αεροσκαφών , από-προσνηώσεως αεροσκαφών , επιχειρήσεων χερσαίων και αεροναυτικών δυνάμεων , συλλογής πληροφοριών, στρατιωτικών ερευνών και δοκιμές οπλικών συστημάτων.¹²⁶ Τέλος η Σύμβαση επεξετέινε το δικαίωμα καταδίωξης στην ανοικτή θάλασσα (Hot Pursuit) του παράκτιου κράτους κατά ξένων πλοίων που παραβιάζουν και κανονισμούς αυτού του κράτους μέσα στην ΑΟΖ.¹²⁷

Λαμβανομένου υπ'όψιν όλα τα παραπάνω και προβαίνοντας σε μία συντηρητική ερμηνεία των σχετικών διατάξεων της Σύμβασης για το ΔΘ θα ήταν μάλλον προς όφελος της Ελλάδας υπό την έννοια της αποφυγής προστριβής με τρίτα κράτη (όπως οι Η.Π.Α και η Ρωσία)¹²⁸.

124.Πουλάντζας Νικόλαος . *Το δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007 , σελ 375

125.Attard D.J. , *The Exclusive Economic Zone in International Law* , Clarendon Press , Oxford , 1987 , σελ 84-85

126.Roach A.J. and Smith R.W. , *Excessive Maritime Claims* , in *International Law Studies* , (ILS) , Vol. 66 , Naval War college , Newport Rhode Island , USA , 1994 , σελ 248-249

127.Πουλάντζας Νικόλαος . *Το δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007 , σελ 61

128.Δίπλα Χ. - Ροζάκης Χ.*Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004. σελ 200

Γ' ΜΕΡΟΣ : Προοπτικές Επίλυσης, Παράδειγμα της Κύπρου , Ευρωπαϊκή Προοπτική της Τουρκίας , Χρήση Δεδικασμένων του Δ.Δ.Χ., Δ.Θ.

3.Χρήση παραδείγματος οριοθέτησης ΑΟΖ από την Κύπρου

3.1 Οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αίγυπτο

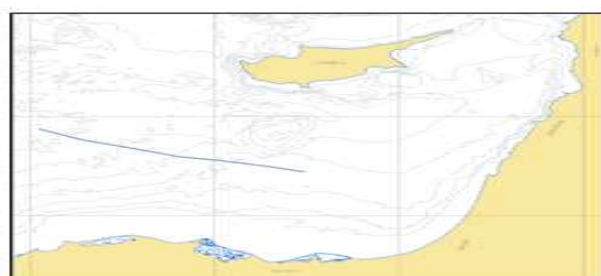
Για πολλά χρόνια η Κύπρος διαδραμάτιζε ρόλο παρατηρητή σε ένα σκηνικό όπου όλες σχεδόν οι γειτονικές της χώρες προέβαιναν σε ενέργειες εντοπισμού κοιτασμάτων υδρογονανθράκων . Ο κύριος λόγος της απραξίας ήταν ότι πιστευόταν ότι κάτι τέτοιο θα είχε αρνητικό αντίκτυπο στην εξεύρεση δίκαιης λύσης στο πρόβλημα της κατοχής του Βόρειου τμήματος του νησιού , ενώ παράλληλα ήταν κυρίαρχη η πεποίθηση ότι η ύπαρξη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στο θαλάσσιο χώρο της Κύπρου αποτελούσε απλά ένα ευσεβή πόθο ορισμένων τεχνοκρατών.

Πάρα ταύτα , τα δεδομένα για την ύπαρξη υποθαλάσσιων αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου ήταν αρκετά ενθαρρυντικά . Η Αίγυπτος , ξεκινώντας πριν από αρκετές δεκαετίες , ανέπτυξε δραστηριότητες στο τομέα της έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων σε τέτοιο βαθμό ώστε να θεωρείται ότι βρίσκεται σε ώριμο στάδιο. Ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '90 η Αίγυπτος είχε προχωρήσει σε παραχωρήσεις θαλασσιών περιοχών , που βρίσκονταν νοτίως της Κύπρου , σε πετρελαϊκές εταιρείες προς αναζήτηση και εντοπισμό υδρογονανθράκων .

Προκειμένου να προληφθεί ένα ενδεχόμενο ζήτημα διεκδίκησης θαλάσσιου χώρου που εμπίπτει στη δικαιοδοσία της Κυπριακής δημοκρατίας από την Αιγυπτιακή πλευρά , ξεκίνησαν στις αρχές του 2000 οι διαπραγματεύσεις για την οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ των δύο χωρών. Η οριοθέτηση των ΑΟΖ Κύπρου και Αιγύπτου έγινε με βάση τις πρόνοιες της UNCLOS III και την αρχή της μέσης γραμμής , που κάθε σημείο απέχει εξίσου από τα πλησιέστερα σημεία των γραμμών βάσης των γειτονικών χωρών⁶² (βλέπε χάρτη Νο29 και πίνακα Νο30). Εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας το τελικό κείμενο της συμφωνίας υπογράφηκε στις 17 Φεβρουαρίου 2003 , από τον τότε Υπουργό Εμπορίου , Βιομηχανίας και Τουρισμού Νίκο Ρολάνδη. Η Κυπριακή Δημοκρατία οριοθέτησε την ΑΟΖ της με την Αίγυπτο, πλάτους περίπου 90 ναυτικών μιλίων, με βάση σχετική διμερή Συμφωνία που συνομολογήθηκε στο Κάιρο στις 17.02.2003, και τέθηκε σε ισχύ στις 7.03.2004.¹²⁹

129.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνας Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 69,70 .

Πρόκειται για την πρώτη συμφωνία του είδους της στην περιοχή της Μεσογείου, η οποία συνομολογήθηκε με πρωτοβουλία της Αιγύπτου.

Χάρτης Νο29 , η μέση γραμμή των ΑΟΖ Κύπρου και Αιγύπτου (πηγή Υπουργείο Βιομηχανίας Εμπορίου και Τουρισμού Κύπρου)

Πίνακας Γεωγραφικών Συντεταγμένων		
Σημείο	Μεσημβρινός	Παράλληλος
1	33° 45' 00"	30° 05' 00"
2	33° 34' 00"	30° 28' 30"
3	33° 30' 40"	30° 36' 40"
4	33° 21' 20"	31° 07' 00"
5	33° 11' 30"	31° 36' 30"
6	33° 07' 20"	31° 01' 20"
7	33° 00' 40"	32° 31' 00"
8	32° 53' 20"	32° 58' 20"

Πίνακας Νο30 , οι συντεταγμένες των 8 σημείων (πηγή Υπ. Βιομ. Εμπ. και Τουρισμού Κύπρου)

Πολύ σημαντική είναι η πρόνοια που περιείχε η συμφωνία για την ανακάλυψη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων που θα βρίσκονταν εκατέρωθεν της μέσης γραμμής και η οποία διαλαμβάνει την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των δύο μερών για κοινή εκμετάλλευση των αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου . Απόρροια αυτού ήταν η συνομολόγηση , κατά την επίσημη επίσκεψη του τέως προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Τάσσου Παπαδόπουλου στην Αιγυπτιακή πρωτεύουσα στις 4 Μάιου 2006 , δύο νέων συμφωνιών :

- I. Συμφωνία πλαισίου αναφορικά με την εκμετάλλευση τυχόν πόρων υδρογονανθράκων που εκτείνονται εκατέρωθεν της μέσης γραμμής που διαχωρίζει τις ΑΟΖ των δύο χωρών.
- II. Συμφωνία εμπιστευτικότητας για την ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών που αφορούν σε θέματα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων μεταξύ της Κύπρου και της Αιγύπτου .

Η Κύπρος με την παραπάνω συμφωνία διασφάλισε την εθνική της κυριαρχία και δικαιοδοσία προς τη νότια πλευρά της θάλασσας της . Η αμέσως επόμενη ενέργεια θα ανέμενε κανείς να ήταν η οριοθέτηση της ΑΟΖ με την Ελλάδα. Ωστόσο σε σχετικές βολιδοσκοπήσεις της Κυπριακής κυβέρνησης φάνηκε η απροθυμία της τότε Ελληνικής Κυβέρνησης του Σημίτη , να ανταποκριθεί θετικά λόγω των τουρκικών απειλών .¹³⁰

130.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 71,72 .

Χαρακτηριστικό είναι ότι κατά την οριοθέτηση του δυτικότερου σημείου της μέσης γραμμής μεταξύ Κύπρου και Αιγύπτου , ύστερα από παραινήσεις της Ελλάδας , επικαλούμενης λόγους αποφυγής έντασης με την Τουρκία , το σημείο αυτό μετατοπίστηκε περίπου 12-15 χιλιόμετρα ανατολικότερα από την πραγματική του θέση . Δεν θέλησε δηλαδή η ελληνική πλευρά να ληφθεί υπόψη στη διαδικασία καθορισμού το Καστελόριζο .¹³¹

3.2. Δημιουργία Νομοθετικού Πλαισίου – Διενέργεια Γεωφυσικών Ερευνών

Στα χρόνια που ακολούθησαν μετά τη συμφωνία με την Αίγυπτο , η «ιδέα» της έναρξης συστηματικών διερευνητικών ενεργειών αναφορικά με την ύπαρξη δυνητικών κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στο θαλάσσιο χώρο της Κύπρου ωρίμασε σταδιακά , κερδίζοντας σταθερά υψηλότερη θέση στον κατάλογο των προτεραιοτήτων των κυπριακών κυβερνήσεων.

Η ένταξη άλλωστε της χώρας , από τον Απρίλιο του 2004 στην Ε.Ε. προσέδιδε περισσότερη ασφάλεια και κατοχύρωνε την άσκηση των κυριαρχικών της δικαιωμάτων σε ένα χώρο που ήταν πλέον τμήμα της Ε.Ε. . Παρότι ο παράγοντας Τουρκία αποτελούσε πάντα ένα ισχυρό αντίβαρο . Στα τέλη του 2005 , ύστερα από την υπογραφή σχετικών συμφωνιών , μικρή ομάδα τεχνοκρατών του Υπουργείου Εμπορίου , Βιομηχανίας και Τουρισμού υπό την καθοδήγηση του τότε υπουργού , Γιώργου Λιλλήκα , που ήταν επιφορτισμένη με το χειρισμό θεμάτων έρευνας υδρογονανθράκων πλαισιώθηκε και στηρίχθηκε από εξειδικευμένες εταιρείες στο χώρο της πετρελαϊκής βιομηχανίας . Η Νορβηγική Petroleum Geo-Services (PGS) , ανέλαβε τη διεξαγωγή γεωφυσικών επισκοπήσεων εντός της Κυπριακής ΑΟΖ , επωμιζόμενη πλήρως το κόστος ενώ η Beicip-Franlab ,εταιρεία θυγατρική του Γαλλικού κρατικού ινστιτούτου πετρελαίου παρείχε στη Κύπρο συμβουλευτικές υπηρεσίες στο τομέα της εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων .

Όσον αφορά το νομοθετικό πλαίσιο που ρυθμίζει τις παραπάνω δραστηριότητες , καταρτίστηκε ο νόμος 4(Ι) /2007 και οι κανονισμοί του (ΚΔΠ 51 /2007 και ΚΔΠ 113/2009) , οι οποίοι εναρμονίζουν την Κυπριακή εθνική νομοθεσία με αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης . Συγκεκριμένα ο Νόμος 4(Ι) /2007 προέβλεπε:¹³²

131.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 71,72 .
132.Ο.Π. σελ 73-74

1) Άδεια Έρευνας Υδρογονανθράκων :

- I. Περιλαμβάνει δισδιάστατες και τρισδιάστατες σεισμικές έρευνες , καθώς και ερευνητικές γεωτρήσεις.
- II. Χορηγείται σε πετρελαϊκές εταιρείες για χρονικό διάστημα τριών ετών με δυνατότητα δύο ανανεώσεων από δύο ετών κάθε φορά.
- III. Σε κάθε ανανέωση 25% της αδειοδοτούμενης περιοχής αποδεδεσμεύεται

2) Άδεια Εκμετάλλευσης Υδρογονανθράκων :

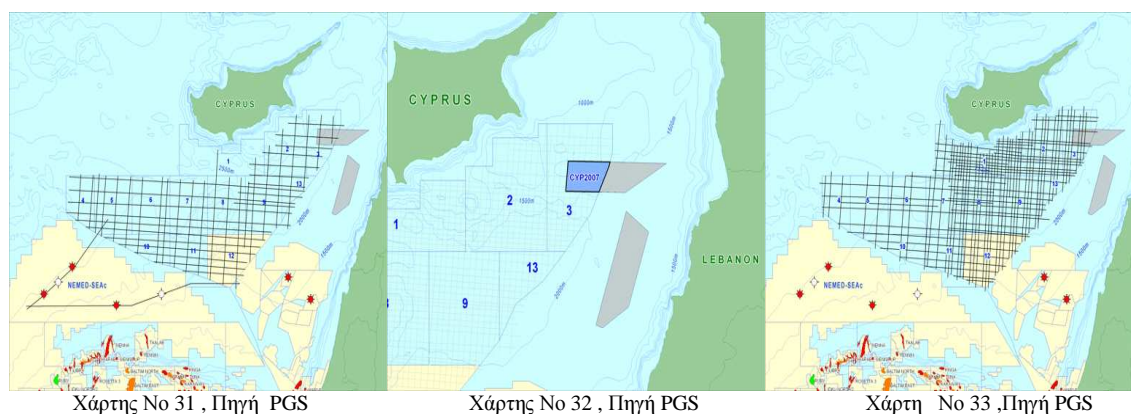
- I. Παραχωρείται σε πετρελαϊκές εταιρείες για χρονικό διάστημα μέχρι είκοσι πέντε ετών.
- II. Υπάρχει η δυνατότητα μίας ανανέωσης διάρκειας δέκα ετών

Οι όροι και οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στην άδεια έρευνας και εκμετάλλευσης αναφέρονται ρητά σε συμφωνία αναλογικού καταμερισμού παραγωγής που συνάπτεται μεταξύ της Κύπρου και των αδειούχων και διέπει την συμμετοχή του κράτους στα έσοδα από την εκμετάλλευση υδρογονανθράκων που υπάρχουν εντός της ΑΟΖ της Κύπρου. Τα σημαντικότερα σημεία είναι :

- I. Ο ανάδοχος της σύμβασης έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων επιβαρύνεται με όλο το κόστος της παραγωγής .
- II. Το κράτος παραμένει ο νόμιμος ιδιοκτήτης του κοιτάσματος και έχει το δικαίωμα να αντί μέρους των εσόδων, να παραλαμβάνει μέρος των παραγόμενων υδρογονανθράκων με αποτέλεσμα τη μείωση της εξάρτησης από την εισαγωγή ενεργειακών προϊόντων .
- III. Τέλος το κράτος πέρα από τα ποσοστά που θα εισπράττει από τις πωλήσεις , έχει τη δυνατότητα να εισπράττει τέλη επιφανείας έρευνας εκμετάλλευσης και bonus παραγωγής.¹³³

133.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση*. . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 74,75

Μεταξύ Μαρτίου και Μάιου του 2006 , η PGS διενήργησε σε έκταση περίπου 51.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων εντός της ΑΟΖ της Κύπρου δισδιάστατη σεισμική έρευνα συνολικού μήκους 6.770 χλμ .(βλέπε χάρτη Νο31)¹³⁴, ενώ το Μάρτιο του 2007 διεξήγαγε τρισδιάστατη σεισμική έρευνα συνολικής έκτασης 659 τετραγωνικών χιλιομέτρων στο οικόπεδο 3 .(βλέπε χάρτη Νο32)¹³⁵ . Ακολούθως από το Σεπτέμβριο του 2008 έως το Μάρτιο του 2009 (βλέπε χάρτη Νο33), πραγματοποιήθηκε συμπληρωματική δισδιάστατη έρευνα μήκους 12.000 χιλιομέτρων με σκοπό την πύκνωση του υφιστάμενου δικτύου των σεισμικών γραμμών της έρευνας που διεξήχθη το 2006 κάνοντας χρήση των πλέον σύγχρονων τεχνικών με αποτέλεσμα την καλύτερη αξιολόγηση του πετρελαϊκού δυναμικού της Κύπρου από ενδιαφερόμενες εταιρείες πετρελαίων.¹³⁶

Χάρτης Νο 31 , Πηγή PGS

Χάρτης Νο 32 , Πηγή PGS

Χάρτη Νο 33 ,Πηγή PGS

3.3 Οριοθέτηση ΑΟΖ με τον Λίβανο

Με δεδομένη την επίσημη απόφαση της Κυπριακής Δημοκρατίας να προβεί εντός του 2007 στην έναρξη του πρώτου γύρου αδειοδότησης υδρογονανθράκων , επιδιώχθηκε η επίτευξη του συμφωνιών οριοθέτησης της ΑΟΖ της Κύπρου με τις υπόλοιπες γειτονικές χώρες , ώστε να καθοριστεί η μέση γραμμή και επομένως να αποφευχθούν μεταγενέστερα πολιτικά προβλήματα που θα μπορούσαν να ¹³⁷

134.Petroleum Geo-Services (PGS), «MC2D CYP2006» , http://www.pgs.com/en/Data_Library/North_Africa___Middle_East/Cyprus/MC2D-CYP2006 (τελευταία πρόσβαση 24/4/13)

135.Ο.Π., «MC3D CYP2007» www.pgs.com/en/Data_Library/North_Africa___Middle_East/Cyprus/MC3D-CYP2007/(τελευταία πρόσβαση 24/4/13)

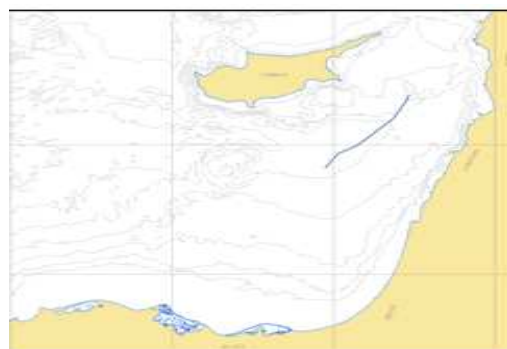
136.Ο.Π., «MC2D CYP2008» http://www.pgs.com/en/Data_Library/North_Africa___Middle_East/Cyprus/MC2D-CYP2008/ (τελευταία πρόσβαση 24/4/13)

137.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ. 76

επηρεάσουν δυσμενώς το ενδιαφέρον πετρελαϊκών εταιρειών , την αξιολόγηση των αιτήσεων τους και την παραχώρηση των αδειών έρευνας και εκμετάλλευσης. Προς το σκοπό αυτό , στις 17 Ιανουαρίου 2007 υπεγράφη εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας από τον τότε , ομολογουμένως υπερδραστήριο , υπουργό Εξωτερικών Γιώργο Λιλλήκα , συμφωνία οριοθέτησης της ΑΟΖ μεταξύ της Κύπρου και της Δημοκρατίας του Λιβάνου (Βλέπε χάρτη Νο34 και πίνακα Νο35) . Η συμφωνία αυτή εδράζεται τόσο ως προς το περιεχόμενο της όσο και ως προς τη διαδικασία που ακολουθήθηκε στην αντίστοιχη συμφωνία Κύπρου – Αιγύπτου.¹³⁸

Number of Point	Latitude (North)	Longitude (East)
1	33°38'40"	33°53'40"
2	33°51'30"	34°02'50"
3	33°59'40"	34°18'00"
4	34°23'20"	34°44'00"
5	34°39'30"	34°53'50"
6	34°45'00"	34°56'00"

Πίνακας Νο34 , οι συντεταγμένες των 6 σημείων επαφής ΑΟΖ Λιβάνου Κύπρου(πηγή <http://www.mees.com>)

Χάρτης Νο35 , η μέση γραμμή των ΑΟΖ Κύπρου και της (πηγή Υπ. Βιομηχανίας Εμπορίου και Τουρισμού Κύπρου)

Ιδιαίτερη σημασία όμως έχει ο τρόπος που υπογράφει η συμφωνία αυτή. Σε ερώτηση του Έλληνα δημοσιογράφου Αλέξη Παπαγελά στο τότε ΥΠ.ΕΞ της Κύπρου Γιώργου Λιλλήκα αναφορικά με τον τρόπο που συνομολογήθηκε η συμφωνία αυτός είπε τα εξής :

«Ο Λίβανος δεχόταν πάρα πολλές πιέσεις από την Τουρκία. Είχαμε συμφωνήσει και με τον τότε πρωθυπουργό του Λιβάνου Fouad Siniora και τον αρμόδιο υπουργό Fawzi Salloukh ότι θα με ειδοποιήσουν την κατάλληλη μέρα και θα πήγαινα αμέσως για υπογραφή χωρίς εξαγγελίες και χωρίς οτιδήποτε άλλο .¹³⁹

138.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 77-78

139.Τηλεοπτικός σταθμός ΣΚΑΙ, Αλέξης Παπαγελάς , «Τα μυστικά βήματα της Κύπρου» <http://folders.skai.gr/main/theme?locale=el&id=265>(τελευταία πρόσβαση 24/4/13)

Με ειδοποίησε στις 16 Ιανουαρίου στο κινητό τηλέφωνο ο τότε πρωθυπουργός Fouad Siniora , αργά το απόγευμα . Το αμέσως επόμενο πρωί στις 17 Ιανουαρίου έφυγα από τη Κύπρο χωρίς έγκριση του υπουργικού συμβουλίου γιατί δεν υπήρχε χρόνος και ούτε μπορούσε να γίνει από τα τηλέφωνα που παρακολουθούνταν από ξένες υπηρεσίες, έχει εμπειρίες η Ελλάδα απ ‘ αυτά. Πήγα στο Λίβανο, μάλιστα πήγα με τζιν , ώστε εάν έπεφτα σε δημοσιογράφους ή σε άλλους που θα με ρωτούσαν που ταξιδεύω και γιατί πάω στο Λίβανο να προφασιζόμουν ότι πήγαινα για διακοπές. Πήγα στο ξενοδοχείο, άλλαξα, έβαλα το κουστούμι και υπογράφηκε η συμφωνία και αφού υπογράφηκε η συμφωνία, βγήκαμε, είχε καλέσει και τους δημοσιογράφους ο υπουργός Fawzi Salloukh και μόνο τότε ανακοινώσαμε ότι υπογράφηκε η συμφωνία της ΑΟΖ μεταξύ των δύο χωρών.»

Την επομένη της υπογραφής της συμφωνίας η αντίδραση της Τουρκίας είναι έντονη και κινείται αμέσως παρασηκνιακά για να την καταργήσει. Δύο μέρες μετά από την υπογραφή πήγε ο Abdullah Gül ,ο τότε υπουργός εξωτερικών και ζήτησε από το Λίβανο να απορρίψει την συμφωνία , γι αυτό το λόγο εν μέρει το κοινοβούλιο δεν την επικύρωσε όμως δεν την απέρριψε. Ο βασικός λόγος της μη επικύρωσης από το Λιβανικό κοινοβούλιο ήταν οι διαφορές που είχε ο Λίβανος με το Ισραήλ και όχι τόσο οι πιέσεις της Τουρκίας . Η μη επικύρωση της συμφωνίας από το Λιβανικό κοινοβούλιο δεν επηρέασε ωστόσο τις αδειοδοτήσεις της Κύπρου διότι το θέμα ήταν απλά διαδικαστικό.¹⁴⁰

Ο εκπρόσωπος του Λιβανικού κοινοβουλίου Nabih Berri δήλωσε σε συνάντηση που είχε στις 01 Μάρτιου του 2012 με το τότε πρόεδρο της Κύπρου Δημήτρη Χριστόφια (βλέπε Φώτο Νο36)ότι ο Λίβανος δεν έχει κανένα απολύτως πρόβλημα με την συμφωνία που συνομολόγησε η χώρα του με τη Κύπρο στις 17 Ιανουαρίου του 2007.

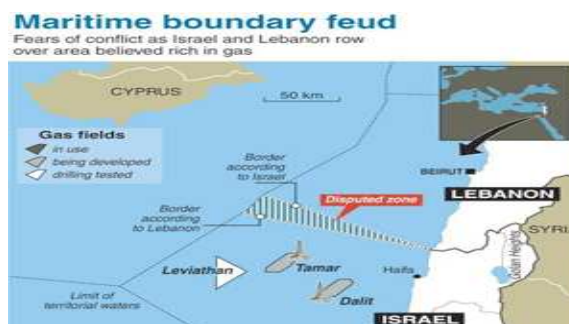

Φώτο Νο 36 , πηγή :www.presidency.gov.cy

140.Τηλεοπτικός σταθμός ΣΚΑΙ, Αλέξης Παπαχελάς , «Τα μυστικά βήματα της Κύπρου» <http://folders.skai.gr/main/theme?locale=el&id=265>(τελευταία πρόσβαση 24/4/13)

141.Yalibnan, 1-3-2012 , «Lebanon Speaker on EEZ: Our problem is with Israel not Cyprus» , www.yalibnan.com/2012/03/01/lebanon-speaker-on-eez-our-problem-is-with-israel-not-cyprus/ (τελευταία πρόσβαση 24/4/13)

Το πρόβλημα υφίσταται μόνο με το Ισραήλ με το οποίο ο Λίβανος έχει διένεξη αναφορικά με τα θαλάσσια σύνορα (βλέπε χάρτη Νο37)και μόλις λυθεί αυτό το πρόβλημα το Λιβανικό Κοινοβούλιο θα επικυρώσει άμεσα , το πολύ σε 15 μέρες τη συμφωνία η οποία , όπως σημείωσε , ούτως η άλλως ισχύει de facto .¹⁴²

Χάρτης Νο37 , με γραμμοσκιασμένο είναι η αμφισβητούμενη περιοχή Ισραήλ – Λιβάνου πηγή : <http://www.yalibnan.com>

3.4. Διεξαγωγή πρώτου γύρου Αδειοδοτήσεων

Μετά την ολοκλήρωση των γεωφυσικών επισκοπήσεων που έγιναν το 2006 , ξεκίνησε το Φεβρουάριου του 2007 ο πρώτος γύρος αδειοδοτήσεων . Έντεκα ερευνητικά τεμάχια προσφέρθηκαν , συνολικής έκτασης 46.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων (τα τεμάχια 3 και 13 δεν ήταν διαθέσιμα). Ως ημέρα υποβολής των αιτήσεων ορίστηκε η 16 Αυγούστου 2007 , κατά την οποία οι ενδιαφερόμενοι οίκοι και πετρελαϊκές εταιρείες είχαν την ευκαιρία να υποβάλουν αιτήσεις , προκειμένου να τους χορηγηθεί σε πρώτη φάση άδεια έρευνας υδρογονανθράκων . Κατά την πιο πάνω καθορισθείσα ημερομηνία υποβλήθηκαν τρεις αιτήσεις για τρία διαφορετικά οικόπεδα . Λαμβάνοντας υπόψη των έντονων παρεμβάσεων και πιέσεων της τουρκικής διπλωματίας προς πετρελαϊκές εταιρείες που είχαν εκφράσει πρόθεση να εμπλακούν στην διαδικασία χορήγησης αδειών έρευνας υδρογονανθράκων στην ΑΟΖ της Κύπρου , το αποτέλεσμα της συμμετοχής ενδιαφερόμενων φορέων κρίθηκε ικανοποιητικό ,¹⁴³ και αυτό γιατί αρκεί να πούμε ότι το 2008, σύμφωνα με τις απόρρητες αναφορές της πρεσβείας των ΗΠΑ στη Λευκωσία που είδαν το φως το τελευταίο διάστημα μέσω του Wikileaks , η Τουρκία είχε ασκήσει πιέσεις στο Λίβανο και την Αίγυπτο να μην επικυρώσουν τις συμφωνίες για καθορισμό Αποκλειστικών¹⁴⁴

142.Yalibnan, 1-3-2012 , «Lebanon Speaker on EEZ: Our problem is with Israel not Cyprus» , www.yalibnan.com/2012/03/01/Lebanon-speaker-on-eez-our-problem-is-with-israel-not-cyprus/ (τελευταία πρόσβαση 24/4/13)

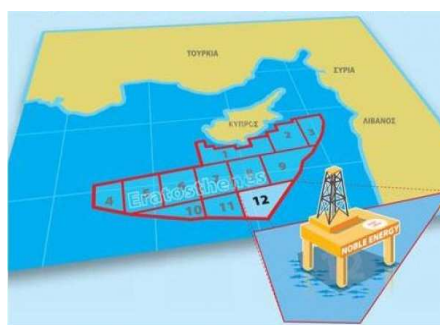
143.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 78-79

144.ΣΚΑΙ ΦΑΚΕΛΟΙ , «Wikileaks: Αποκαλύπτει απόρρητα έγγραφα των ΗΠΑ για την κυπριακή ΑΟΖ» <http://www.skai.gr/news/world/article/178019-wikileaks-apokalyptei-aporrita-eggrafa-twn-ipa-gia-tin-kypriaki-aoz/> (τελευταία πρόσβαση 24/4/13)

Οικονομικών Ζωνών με την Κύπρο και πως θα απέστειλε σε (προγραμματισμένη) άσκηση σκάφη του Πολεμικού Ναυτικού να περιπολούν στη θάλασσα νοτίως της Κύπρου . Επίσης, καλούσε τις εταιρείες να σεβαστούν τις τουρκικές ευαισθησίες και να αποφεύγουν να συμμετέχουν στις έρευνες της Κύπρου για πετρέλαιο και φυσικό αέριο . Σύμφωνα με το Αμερικανό πρέσβη στη Λευκωσία , Φρανκ Ούρμπανσικ :

«Η κυβέρνηση της Κύπρου έχει καλυφθεί καλά νομικά και η Τουρκία δεν έχει νομικό βήμα για να σταθεί, όμως με πολιτικές αντιδράσεις έχει τη δυνατότητα να σαμποτάρει τις προσφορές και να τρομοκρατήσει τους ενδιαφερόμενους», είναι το σχόλιο που παραθέτει ο πρέσβης. Που θεωρεί ακόμα πως αφού «οι περισσότερες μεγάλες διεθνείς εταιρείες ενέργειας, είναι ήδη ενεργές στην Τουρκία, γιατί να διακινδυνεύσουν αυτά που έχουν στην Τουρκία για αναπόδεικτα αποθέματα στην Κύπρο;» Παράλληλα, σημειώνει πως η Κυπριακή κυβέρνηση ήταν «απρόθυμη να διερευνήσει κάθε πολιτικό συμβιβασμό που θα μπορούσε να αμβλύνει τις τουρκικές αντιδράσεις και θα εξασφάλιζε την επιτυχία του πλειστηριασμού» και ότι κυριαρχεί στο μυαλό της Κυπριακής κυβέρνησης η «νοοτροπία του μηδενικού αθροίσματος». Ο πρέσβη των ΗΠΑ, στη συνέχεια ενημέρωσε το υπουργείο Εξωτερικών της χώρας του πως θα συνεχίσει να υποστηρίζει τη γραμμή ότι η Κύπρος έχει προφανώς το δικαίωμα να υπογράψει διεθνείς συμφωνίες, αλλά πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η σημασία τους στις διαδικασίες επανένωσης του νησιού. Τέλος αναφέρει ότι εκπρόσωποι του υπουργείου Εξωτερικών της Τουρκίας από το Προξενείο στο Τέξας επισκέφθηκαν τα κεντρικά γραφεία της Noble Energy και την απείλησαν προκειμένου να αποχωρήσει από την Κύπρο.¹⁴⁵

Εν τέλει όλες οι απειλές έπεσαν στο κενό και η Κυπριακή δημοκρατία αφού αξιολόγησε τις αιτήσεις που κατατέθηκαν , παραχώρησε στην αμερικανικών συμφερόντων εταιρεία Noble Energy International Ltd , άδεια έρευνας υδρογονανθράκων για το ερευνητικό τεμάχιο 12 (βλέπε χάρτη Νο 38) και η συμφωνία υπογράφηκε στις 24 Οκτωβρίου 2008.¹⁴⁶

Χάρτης Νο 38 , το οικόπεδο 12 (Αφροδίτη)

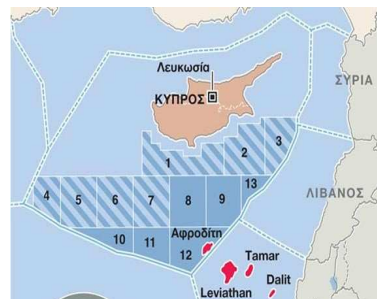
πηγή: www.cyprusnewsreport.com

145.ΣΚΑΙ ΦΑΚΕΛΟΙ , «Wikileaks: Αποκαλύπτει απόρρητα έγγραφα των ΗΠΑ για την κυπριακή ΑΟΖ» <http://www.skai.gr/news/world/article/178019-wikileaks-aporryta-eggrafa-twn-ipa-gia-tin-kypriaki-aoz/> (τελευταία πρόσβαση 24/4/13)
 146.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρωτίτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ. 79

Η εταιρεία Noble Energy International Ltd , έχοντας εκτενή παρουσία σε άδειες έρευνας και παραγωγής στον θαλάσσιο χώρο του Ισραήλ , ακολούθησε ταχύτατους ρυθμούς στην υλοποίηση του ερευνητικού της προγράμματος και κατά το τρέχον διάστημα εκτελεί εργασίες ανόρυξης της πρώτης ερευνητικής γεώτρησης εντός του τεμαχίου 12 . Μάλιστα κάνοντας χρήση του άρθρου 60 της UNCLOS III , η Κυπριακή δημοκρατία , ως παράκτιο κράτος που ασκεί δικαιοδοσία στο χώρο που πραγματοποιείται η γεώτρηση , ανακοίνωσε στα μέσα του Σεπτεμβρίου του 2011 τη δημιουργία ζώνης ασφαλείας εύρους 500 μέτρων περιμετρικά του σημείου εργασιών.¹⁴⁷ Η Noble Energy ξεκίνησε τις γεωτρήσεις το Σεπτέμβριο του 2011 παρά τις Τουρκικές απειλές , έχοντας την στήριξη της Αμερικανικής Κυβέρνησης η οποία ξεκαθάρισε στη Τουρκία μέσω του εκπροσώπου της ότι δεν είναι στη τακτική της να κάνει υποδείξεις στην Noble Energy σχετικά με τις οικονομικές της δραστηριότητες¹⁴⁸

3.5. Οριοθέτηση ΑΟΖ με το Ισραήλ

Η πάγια πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας για οριοθέτηση ΑΟΖ με τις γειτονικές χώρες , σε συνδυασμό (α) με τη χορήγηση άδειας έρευνας υδρογονανθράκων στη Noble Energy στο οικοπέδο 12 , το ανατολικό όριο του οποίου εφάπτεται της μέσης γραμμής που χωρίζει τις ΑΟΖ της Κύπρου και του Ισραήλ , και (β) την ανακάλυψη εντός του 2009 από την ίδια εταιρεία σημαντικών ποσοτήτων φυσικού αερίου (κοίτασμα Leviathan) σε θαλάσσιο χώρο του Ισραήλ , που απέχει μόλις 65 χιλιόμετρα από το ανατολικό όριο του οικοπέδου 12 (βλέπε χάρτη Νο39), αποτέλεσαν σημαντικούς

Χάρτης Νο39, Πηγή : www.ethnos.gr

λόγους για τους οποίους κρίθηκε επιβεβλημένη τη δεδομένη χρονική περίοδο η συνομολόγηση συμφωνίας για τον καθορισμό ΑΟΖ με το Ισραήλ . Επισημαίνεται ότι το Ισραήλ δεν είναι συμβαλλόμενο κράτος στη σύμβαση του Ο.Η.Ε. για το δίκαιο της θάλασσας του 1982 και ως εκ τούτου δεν δεσμεύεται από τις διατάξεις της , παρά μόνο από εκείνες που συνιστούν κανόνες του Διεθνούς Εθιμικού Δικαίου ,και μάλιστα μόνο αν δεν συγκρούονται με κανόνες του Ισραηλινού ημεδαπού δικαίου.¹⁴⁹

147.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 80
148. France24 , (19-9-2011) , «Cyprus offshore drilling begins despite Turkish threat» <http://www.france24.com/en/20110919-cyprus-offshore-drilling-begins-despite-turkey-pressure-oil-gas-noble-energy> , (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

149.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 81

Εξάλλου βασική προϋπόθεση προκειμένου να προβεί το Ισραήλ αρχικά σε επίσημες διαπραγματεύσεις και ακολούθως σε συνομολόγηση συμφωνίας οριοθέτησης ΑΟΖ με άλλη χώρα ήταν η θέσπιση εσωτερικής σχετικής νομοθεσίας η οποία έως τα μέσα του 2010 δεν υπήρχε.¹⁵¹

Ο πραγματικός όμως λόγος για τον οποίο κατέστη δυνατή η συμφωνία με το Ισραήλ ,που θα αναλύσουμε παρακάτω, συνοψίζεται στη δήλωση που έκανε ο τότε υπουργός Γιώργος Λιλλήκας : «Το Ισραήλ δεν ήθελε να υπογράψει συμφωνία ΑΟΖ με τη Κύπρο γιατί όπως θυμάστε είχαν στενή συμμαχία με την Τουρκία και κατά την άποψή μου, δεν ήθελε να πληγώσει ή να προκαλέσει την Τουρκία και να διαταράξει την σχέση που είχε με αυτή . Το Ισραήλ υπέγραψε φέτος την ΑΟΖ με την κυβέρνηση της Κύπρου, αφότου υπήρξε η κατάρρευση της συμμαχίας και η ρήξη των σχέσεων Ισραήλ – Τουρκία.»¹⁵²

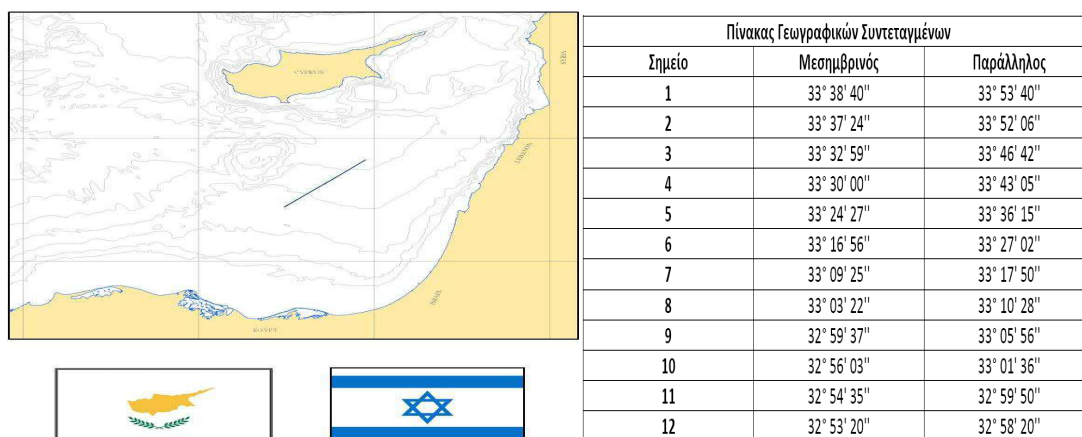
Ακόμα ένας παράγοντας που έπαιξε ισχυρό ρόλο ήταν το ενδεχόμενο συνεργασίας της εταιρείας Noble Energy με την εβραϊκών συμφερόντων εταιρεία Delek Energy Ltd στις δραστηριότητες αναζήτησης και εκμετάλλευσης κοιτασμάτων υδρογονανθράκων εντός του ερευνητικού τεμαχίου 12 . Η Delek μέσω των θυγατρικών της έχει συμμετοχή σχεδόν στο σύνολο των αδειών έρευνας/εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στο θαλάσσιο χώρο του Ισραήλ , όπου στις πλείστες των περιπτώσεων το ρόλο του διαχειριστή του έργου έχει η Noble Energy .Η ισχυρή πρόθεση της Delek Energy για συνεργασία με την Noble Energy στις έρευνες εντός του τεμαχίου 12 , χρησιμοποιήθηκαν από την Κύπρο ως μοχλός πίεσης προς την κυβέρνηση του Ισραήλ , για την επιτάχυνση των διαδικασιών συνομολόγησης συμφωνίας οριοθέτησης των ΑΟΖ των δύο χωρών .Επομένως δεν είναι υπερβολή ότι η υιοθέτηση της στρατηγικής ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την εξέταση της εμπλοκής της ισραηλινής εταιρείας στις έρευνες υδρογονανθράκων εντός του ερευνητικού τεμαχίου 12 , αποτελεί η συνομολόγηση συμφωνίας οριοθέτησης της ΑΟΖ με το Ισραήλ , οδήγησε στο να υπογραφεί η συμφωνία καθορισμού της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας με τη γειτονική χώρα.¹⁵³

151.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 82

152.Τηλεοπτικός σταθμός ΣΚΑΙ, Αλέξης Παπαγελάς , «Τα μυστικά βήματα της Κύπρου» <http://folders.skai.gr/main/theme?locale=el&id=265>(τελευταία πρόσβαση 24/4/13)

153.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 83

Η συμφωνία αυτή (βλέπε χάρτη Νο 40 και πίνακα Νο 41), η οποία εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας υπογράφηκε από τον τέως υπουργό Εξωτερικών Μάρκο Κυπριανού , κυρώθηκε με Νόμο από τη βουλή των αντιπροσώπων ο οποίος δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας στις 25 Φεβρουαρίου 2011. Αναμφίβολα η επίτευξη συμφωνίας με το Ισραήλ συνιστά μία οικονομικά , πολιτικά και στρατηγικά πολύ σημαντική πράξη , που μεταξύ άλλων συμβάλλει και στη σταθερότητα και στην πολιτική εγγύηση των επενδύσεων στην ΑΟΖ της Κύπρου , ενώ ταυτόχρονα θωρακίζει τα εθνικά της συμφέροντα .¹⁵⁴

Χάρτης Νο40 , η μέση γραμμή των ΑΟΖ Κύπρου και Ισραήλ (πηγή Υπουργείο Βιομηχανίας Εμπορίου και Τουρισμού Κύπρου)

Πίνακας Νο41 , οι συντεταγμένες των 12 σημείων (πηγή Υπ. Βιομ. Εμπ. και Τουρισμού Κύπρου)

3.6 Διεξαγωγή δευτέρου γύρου αδειοδοτήσεων

Στις 23 Νοεμβρίου 2011, η Κυβέρνηση του Δημήτρη Χριστόφια ενέκρινε τη διεξαγωγή του 2ου Γύρου αδειοδότησης, ως ένα ακόμη βήμα υλοποίησης της στρατηγικής που έχει χαράξει η Κύπρος για την ανάδειξη της σε περιφερειακό κέντρο ενέργειας, διασφαλίζοντας βέβαια πρώτα την ενεργειακή της ασφάλεια και την κάλυψη των δικών της αναγκών. Στο πλαίσιο υλοποίησης της απόφασης αυτής, σύμφωνα και με τη σχετική Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για τους όρους χορήγησης των αδειών αναζήτησης εξερεύνησης και παραγωγής υδρογονανθράκων, στις 11 Φεβρουαρίου 2012, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης η σχετική Ανακοίνωση και τα Κριτήρια για την υποβολή των αιτήσεων .¹⁵⁵

154.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 83-84

155.Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε., (11-2-2012) «ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΓΥΡΟ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΩΝ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ ΣΕ ΥΠΕΡΑΚΤΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ » <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:038:0024:0027:EL:PDF> (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

Κατά την διεξαγωγή του δεύτερου γύρου χορήγησης αδειών εξερεύνησης υδρογονανθράκων σε υπεράκτιες περιοχές της Κύπρου εκδήλωσαν ενδιαφέρον δεκαπέντε εταιρείες και κοινοπραξίες εταιρειών από όλο τον κόσμο (βλέπε πίνακα Νο 42)¹⁵⁶.

A/A	Αιτητής	Εταιρείες	Χώρα Προέλευσης
1	Εταιρεία	Petra Petroleum Inc.	Καναδάς
2	Κοινοπραξία	ATP East Med Number 2 B.V.	Αμερική
		Naphtha Israel Petroleum Corp. Ltd	Ισραήλ
		DOR Chemicals Ltd	Ισραήλ
3	Εταιρεία	Modi 'in Energy Limited Partnership	Ισραήλ
		Total ESP Activities Petrolieries	Γαλλία
4	Κοινοπραξία	Total ESP Activities Petrolieries (operator)	Γαλλία
		NOVATEC Overseas Exploration & Production GmbH	Ρωσία
		GPB Global Resources BV	Ρωσία
5	Κοινοπραξία	Premier Oil (Operator)	Ηνωμένο Βασίλειο
		VITCOL	Ηνωμένο Βασίλειο
		Premier Oil (Operator)	Ηνωμένο Βασίλειο
6	Κοινοπραξία	VITCOL	Ηνωμένο Βασίλειο
		Petronas	Μαλαισία
		Edison International S.p.A (operator)	Ιταλία
		Delek Drilling Ltd Partnership	Ισραήλ
		Awner Oil Exploration Ltd Partnership	Ισραήλ
7	Κοινοπραξία	Enel Trade S.p.A	Ιταλία
		Woodside Energy Holdings PTY Ltd	Αυστραλία
		ENI	Ιταλία
8	Κοινοπραξία	KOGAS	Κορέα
		C.O. Cyprus Opportunity Energy Public Company Ltd	Κύπρος
9	Κοινοπραξία	AGR Energy AS (Operator)	Νορβηγία
		Oak Delta NG Exploration Joint Venture	Αμερική / Ισραήλ
10	Κοινοπραξία	Capricorn Oil	Ηνωμένο Βασίλειο
		Marathon Oil	Αμερική
		Orange NASSAU Energie	Ολλανδία
11	Κοινοπραξία	CC Energie S.A.L	Λίβανος
		Winevia Holdings Ltd	Κύπρος
12	Εταιρεία	RX-DRILL ENERGY CYPRUS LTD	Κύπρος
13	Εταιρεία	PT Energi Mega Persada Tbk & Frastico Holdings Ltd	Καναδάς / Ινδονησία / Κύπρος
		Emannuelle Geoglobal Rosario	Ισραήλ

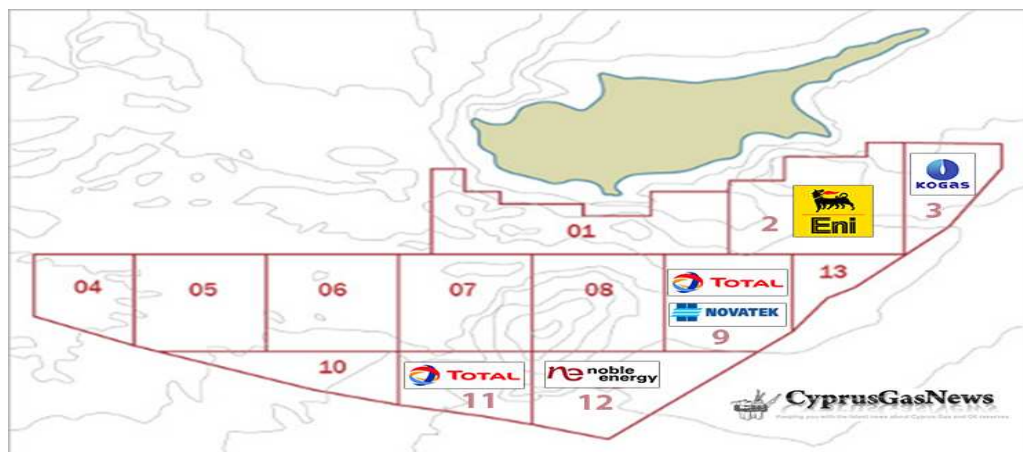
Πίνακας Νο 42 , Οι 15 Εταιρείες και κοινοπραξίες που εκδήλωσαν ενδιαφέρον , πηγή : Υπ. Βιομ. Εμπ. και Τουρισμού Κύπρου

Τη χορήγηση κατ' αρχήν αδειών για τέσσερα από τα τεμάχια της ΑΟΖ της Κύπρου, στο πλαίσιο του δεύτερου γύρου αδειοδοτήσεων, αποφάσισε το Υπουργικό Συμβούλιο στις 31 - 10- 2012 . Πρόκειται για τα τεμάχια δύο, τρία, εννέα και έντεκα. Η κατ' αρχήν χορήγηση άδειας για τα τεμάχια δύο και τρία δόθηκε στην κοινοπραξία των εταιρειών ENI που είναι ιταλικών συμφερόντων και KOGAS που είναι νοτιοκορεατικών. Το τεμάχιο εννέα δόθηκε στην κοινοπραξία των εταιρειών Total, που είναι πολυεθνική γαλλικών συμφερόντων και βρίσκεται σε σύμπραξη με τις ρωσικές εταιρείες Novatek και GP Global Resources . Το τεμάχιο έντεκα δόθηκε στη γαλλική Total (βλέπε χάρτη Νο43). Ο Κύπριος υπουργός Εμπορίου δήλωσε ότι η κατ' αρχήν άδειες δόθηκαν επειδή τα οικόπεδα αυτά γειτνιάζουν με το οικόπεδο δώδεκα και έτσι δημιουργούνται οικονομίες κλίμακας.¹⁵⁷

156. Υπουργείο Βιομηχανίας Εμπορίου και Τουρισμού Κύπρου «Δεύτερος γύρος Αδειοδοτήσης – Έρευνας Υδρογονανθράκων » http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/dmlhcarbon_gr/dmlhcarbon_gr?OpenDocument (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

157. INEWS.GR (31-10-2012), «Ξεκίνησε ο β' γύρος αδειοδοτήσεων σε τέσσερα οικόπεδα στην κυπριακή ΑΟΖ» <http://www.inews.gr/203/xekinise-o-v-gyros-adeiodotiseon-se-tessera-oikopeda-stin-kypriaki-aoz.htm> (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

Για παράδειγμα, είτε, ένας αγωγός που θα μεταφέρει ενέργεια από το «12» μπορεί να αξιοποιηθεί και για τα οικοπέδα αυτά. Ανέφερε, επίσης, ότι θα αρχίσει διαπραγμάτευση με τις εταιρείες αυτές, η οποία αναμένεται να λήξει μέσα στο 2013. Η έναρξη των ερευνητικών γεωτρήσεων, σημείωσε, θα καθορίζεται μέσα από τα συμβόλαια που θα υπογραφούν αργότερα. Επισημάνε, τέλος, ότι με την υπογραφή των συμβολαίων θα καταβάλλονται και τα δικαιώματα προς την Κυπριακή Δημοκρατία.¹⁵⁸

Χάρτης Νο 43, τα οικοπέδα ανά εταιρεία που κατακυρώθηκαν , πηγή CyprusGasNews

Η ενεργοποίηση των οικοπέδων 2 και 3 με τον δεύτερο γύρο παραχώρησης στην ΑΟΖ της Κύπρου δίνει την επιβράβευση για τη συμφωνία περί οριοθέτησης ΑΟΖ μεταξύ Κύπρου και Λιβάνου που πέτυχε ο Γιώργος Λιλλήκας το 2007 ως Υπουργός της Κυβέρνησης του Τάσσου Παπαδόπουλου. Μέχρι τώρα, μέσω του οικοπέδου 12, η εξόρυξη αφορούσε τα όρια της Αιγύπτου και ειδικά του Ισραήλ. Τώρα με τα νέα οικοπέδα, η οριοθέτηση με τον Λίβανο παίρνει όλη την αξία της. Έτσι η Κύπρος όχι μόνο πετυχαίνει αυτό το γεωοικονομικό άνοιγμα, αλλά και ένα γεωπολιτικό άνοιγμα, αφού θωρακίζει την ΑΟΖ με τα τρία κράτη που έχουν κάνει συμφωνία μαζί της το 2003, 2007 και 2010. Έτσι το 2012 έρχεται για να σφραγίσει τη στρατηγική που ακολουθεί η Κύπρος, ενώ η Τουρκία δεν την αναγνωρίζει καν ως κράτος.¹⁵⁹

158.INEWS.GR (31-10-2012), «Ξεκίνησε ο β' γύρος αδειοδοτήσεων σε τέσσερα οικοπέδα στην κυπριακή ΑΟΖ» <http://www.inews.gr/203/xekinise-o-v-gyros-adeiodotiseon-se-tessera-oikopeda-stin-kypriaki-aoz.htm> (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

159.Επίσημη Ιστοσελίδα Ν. Λυγερού , Ν. Λυγερός (20-12-2012)«Νέα δεδομένα στην Κυπριακή ΑΟΖ», <http://www.lygeros.org/articles?n=10529&l=gr> (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

Δίχως φοβίες, με αποτελεσματικότητα η Κύπρος προσπερνάει τα εμπόδια, δίχως να δίνει περαιτέρω σημασία στους λεονταρισμούς της Τουρκίας, που απλώς παρακολουθεί τις εξελίξεις. Διότι ακόμα και αν πίεσε όλες τις εταιρείες που θα έκαναν συμφωνία με την Κύπρο, λέγοντάς τους ότι δεν θα μπορούν να κάνουν έρευνες περί υδρογονανθράκων στην Τουρκία, δεν κατάφερε τίποτα. Οι εταιρείες παρέμειναν υποψήφιες στην κυπριακή ΑΟΖ δίχως να φοβηθούν. Επιπλέον, και στην περίπτωση των οικοπέδων 9 και 11 που εφάπτονται με το οικόπεδο 12, αλλά και στην περίπτωση των οικοπέδων 2 και 3 που εφάπτονται με την ΑΟΖ του Λιβάνου λόγω του οικοπέδου 12, οι εταιρείες ξέρουν ότι υπάρχουν δεδομένα για το φυσικό αέριο, διότι το κοίτασμα Αφροδίτη και το κοίτασμα που βρέθηκε πρόσφατα στην ΑΟΖ του Λιβάνου δεν είναι πια εκτιμήσεις. Με άλλα λόγια, οι εταιρείες έχουν να διαλέξουν μεταξύ σίγουρων δεδομένων και λόγων επί χάρτου. Και τώρα βλέπουμε επί του πρακτέου ότι διάλεξαν και πώς διάλεξαν. Αυτή η προσέγγιση είναι ξεκάθαρη ακόμα και αν υποτίθεται ότι στο διπλωματικό επίπεδο υπάρχει το πρόβλημα της αναγνώρισης. Η Κύπρος λειτουργεί με αυτόν τον τρόπο ως ένα ορθολογικό κράτος που έχει όντως ένα στρατηγικό σχεδιασμό όσον αφορά στην ενέργεια που ξέρουμε πόσο σημαντική είναι. Δεν εξετάζει πια αυτό το θέμα κομματικά αλλά πραγματικά εθνικά. Γι' αυτό το λόγο πρέπει να υπάρχει μια συνέχεια. Διότι αν η Κύπρος είχε υπογράψει το Σχέδιο Ανάν, τώρα η περίφημη ΑΟΖ της θα ήταν κατακερματισμένη λόγω των αγγλικών βάσεων που θα είχαν επίσημα κυριαρχία. Σε αυτό το πλαίσιο σχετίζονται και οι επόμενες προεδρικές εκλογές στην Κύπρο. Διότι επιτυχίες τέτοιου τύπου, όπως είναι ο δεύτερος γύρος παραχώρησης, πρέπει να γίνονται αντικείμενο διαχείρισης από κυβερνήσεις που έχουν τεχνογνωσία αλλά και αποφασιστικότητα, αλλιώς αυτά τα αποτελέσματα όχι μόνο δεν μπορούν να αξιοποιηθούν, αλλά μπορούν ακόμα και να ανατραπούν. Είναι λοιπόν απαραίτητο να εξετάσουμε το όλο πλαίσιο από την αρχή δηλαδή από τη θέσπιση της κυπριακής ΑΟΖ από τον Τάσο Παπαδόπουλο για να συνεχίσουμε αυτήν την πορεία πάντα προς αποκλειστικό όφελος του κυπριακού λαού και της Κύπρου που αποκτά με αυτόν τον τρόπο μια γεωπολιτική υπόσταση που προκαλεί σεβασμό.¹⁶⁰

160. Επίσημη Ιστοσελίδα Ν. Λυγερού, Ν. Λυγερός (20-12-2012) «Νέα δεδομένα στην Κυπριακή ΑΟΖ», <http://www.lygeros.org/articles?n=10529&l=gr> (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

3.7. Η στάση της Τουρκίας στις Κυπριακές Ενέργειες.

Όπως κατέδειξαν τα γεγονότα η Τουρκία δεν μπόρεσε να εμποδίσει τις συμφωνίες που υπογράφηκαν , κυρίως χάρις στις άοκνες και άκρως αποτελεσματικές ενέργειες του πρώην Υπουργού Εξωτερικών της Κύπρου Γιώργου Λιλλήκα , μεταξύ της Κύπρου και των γειτονικών κρατών (Λιβάνου – Ισραήλ) για την οριοθέτηση της ΑΟΖ και τις συνακόλουθες ερευνητικές γεωτρήσεις για τον εντοπισμό κοιτασμάτων φυσικού αερίου που διενεργήθηκαν στο οικοπέδο 12 , (βλέπε Χάρτη Νο 36) νότια της Κύπρου από την αμερικανική εταιρεία Noble energy . Προσπάθησε να αντιδράσει με το γνωστό τρόπο που χαρακτηρίζει την πολιτική της εδώ και δεκαετίες : δημιουργώντας κλίμα έντασης και τρόμου.

Παρουσιάζεται κατά συνέπεια το παράδοξο για την Τουρκία , από εκεί που επί δεκαετίες ήταν απαραίτητη σύμμαχος για τους Αμερικανούς , με ότι αυτό σήμαινε για την Ελλάδα και την Κύπρο , να γίνεται με τις απειλές της εναντίων των γεωτρήσεων πρόβλημα αν όχι κίνδυνος γι'αυτούς και το στενότερο σύμμαχο τους το Ισραήλ .Την ίδια στιγμή – και αυτό είναι ενδεικτικό για το πώς οι Τουρκοκύπριοι αντιμετωπίζουν τις διαπραγματεύσεις για την επίλυση του Κυπριακού – η ηγεσία του Ψευδοκράτους υιοθέτησε πλήρως τη ρητορική της Τουρκίας σε σχέση με το ζήτημα των γεωτρήσεων.

Προκαλεί επίσης τεράστια εντύπωση το γεγονός ότι οι γνωστές απειλές της Άγκυρας για αποστολή πολεμικών πλοίων στην περιοχή για ανάληψη στρατιωτικής δράσης από την πλευρά της Τουρκίας , εφόσον η Κυπριακή κυβέρνηση προχωρήσει στην έναρξη γεωτρήσεων για φυσικό αέριο , πραγματοποιήθηκαν την ίδια στιγμή που η Τουρκία επιδίωκε να ανοίξει και το κεφάλαιο ενέργεια σε ότι αφορά την ενταξιακή της πορεία στην Ε.Ε. . Υπενθυμίζεται ότι η σύμβαση του Ο.Η.Ε. για το δίκαιο της θάλασσας , την οποία η Τουρκία δεν αναγνωρίζει , έχει κυρωθεί από την Ε.Ε. (10 Δεκεμβρίου του 1998) και κατά επέκταση αποτελεί μέρος του κοινοτικού κεκτημένου . Όταν οι απειλές αυτές δεν εκπλήρωσαν το στόχο τους , η Άγκυρα κλιμάκωσε τις προκλήσεις της , υπογράφοντας και επικυρώνοντας το φθινόπωρο του 2011 παράνομη υφαλοκρηπίδα με το Ψευδοκράτος για την οριοθέτηση Υφαλοκρηπίδας , με σκοπό να προλειάνει το έδαφος για την εκμετάλλευση ¹⁶¹

161.Στεργίου Ανδρέας . *Κυπριακό.Η λύση των δύο κρατών, το γερμανικό παράδειγμα* . Αθήνα : Τουρίκης, 2012 , σελ 86-87

υποθαλάσσιων κοιτασμάτων φυσικού αερίου και πετρελαίου ακόμα και σε τμήμα της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας¹⁶². Τον επόμενο χρόνο στις η Τουρκία, με αφορμή τον δεύτερο γύρο αδειοδοτήσεων που δημοπράτησε η Κυπριακή Δημοκρατία για έρευνες και σε άλλα οικόπεδα της κυπριακής ΑΟΖ, αμφισβήτησε ευθέως και διεκδίκησε ως «τουρκική υφαλοκρηπίδα» περιοχές της κυπριακής ΑΟΖ. Τα συγκεκριμένα αυτά οικόπεδα (1, 4, 5, 6 και 7) εκτείνονται δυτικά και νοτιοδυτικά της Κύπρου και για να διεκδικεί δικαιώματα στην περιοχή αυτή η Τουρκία (βλέπε χάρτη Νο44), σημαίνει ότι δεν αναγνωρίζει πλήρη δικαιώματα σε θαλάσσιες ζώνες για την Κύπρο και συγχρόνως δηλώνει εμμέσως ότι το Καστελόριζο δεν έχει επίρεια σε ό,τι αφορά την ΑΟΖ.

Χάρτης Νο 44, οι τουρκικές διεκδικήσεις, πηγή: <http://www.ethnos.gr>

Ο ΥΠ.ΕΞ της Τουρκίας Αχμετ Νταβούτογλου δήλωσε στις 16-2-2012 ότι: «Η Τουρκία δεν θα επιτρέψει κάτω υπό οποιοσδήποτε συνθήκες στις ξένες πετρελαϊκές εταιρείες να πραγματοποιήσουν έρευνες ή και εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου χωρίς (αξιόπιστες) άδειες, σε αυτές τις επικαλυπτόμενες περιοχές και η Τουρκία θα λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να προστατεύσει τα δικαιώματα και συμφέροντά της στις θαλάσσιες περιοχές που περιλαμβάνονται στην υφαλοκρηπίδα της». Η Τουρκία όμως απειλεί και τις εταιρείες που ερευνούν στο νότιο τμήμα του νησιού, με το επιχείρημα ότι εκεί έχει ήδη εκδώσει άδειες το ψευδοκράτος και έχει παραχωρήσει τα δικαιώματα στην τουρκική κρατική εταιρεία ΤΡΑΟ.¹⁶³

Η Τουρκία ανακοίνωσε την Τετάρτη 27 Μαρτίου 2013 ότι διακόπτει τα σχέδια συνεργασίας της με την ιταλική πετρελαϊκή εταιρεία ENI εξαιτίας της συμμετοχής της στα προγράμματα πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Κύπρο, προκαλώντας την αντίδραση της Ιταλικής Κυβέρνησης. «Λάβαμε την απόφαση να μην συνεργασθούμε με την εταιρεία ENI, διακόπτοντας και τα προγράμματά της»¹⁶⁴

162. Στεργίου Ανδρέας. *Κυπριακό. Η λύση των δύο κρατών, το γερμανικό παράδειγμα*. Αθήνα: Τουρκίας, 2012, σελ. 87

163. Εφημερίδα "Έθνος", (17-2-2012), ΝΙΚΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ «ΚΛΙΜΑΚΩΝΕΙ ΤΗΝ ΕΝΤΑΣΗ Η ΤΟΥΡΚΙΑ, Ευθείες απειλές κατά της Κύπρου» <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=63618079> (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

164. Εφημερίδα "Η Καθημερινή" (27-03-2013), «Η Τουρκία διακόπτει τη συνεργασία με την ιταλική πετρελαϊκή ENI». <http://www.kathimerini.com.cy/index.php?pageaction=kat&modid=1&artid=127798> (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

, στην Τουρκία » δήλωσε ο τούρκος υπουργός Ενέργειας Τανέρ Γιλντίζ , σύμφωνα με το πρακτορείο ειδήσεων Ανατολή . Η απόφαση ελήφθη εξαιτίας της επιμονής της ENI να διεξαγάγει γεωτρήσεις μαζί με την Κύπρο στα διεθνή ύδατα της Μεσογείου παρά τις επανειλημμένες προειδοποιήσεις της Τουρκίας, σύμφωνα με τον υπουργό . Η εταιρεία ENI είχε ανακοινώσει στο τέλος του Ιανουαρίου ότι υπέγραψε με την κυπριακή κυβέρνηση συμφωνίες για έρευνες και αξιοποίηση φυσικού αερίου σε τρία οικόπεδα που βρίσκονται ανοικτά των κυπριακών ακτών(βλέπε Φώτο Νο 45).Η ENI συμμετέχει με 80% στην κοινοπραξία μαζί με την κορεατική Kogas (20%).¹⁶⁵

Ο κύπριος Υπουργός αριστερά , ο Εκπρόσωπος ENI στο μέσο και της KOGAS στα δεξιά

Εν συνεχεία η ENI που ουδόλως πτοήθηκε από τις Τουρκικές απειλές δήλωσε ενδιαφέρον για τα οικόπεδα 1, 5 και 6, ενώ άνοιξε και γραφείο στη Λευκωσία τον Απρίλιο του 2013.¹⁶⁶ Ωστόσο το πάγωμα των αδειοδοτήσεων σε ότι αφορά τα οικόπεδα 5 και 6 της κυπριακής ΑΟΖ, προκειμένου να μην προκληθεί ένταση στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου ζητούν οι ΗΠΑ. Την θέση αυτή της Αμερικανικής κυβέρνησης, μετέφερε στον Πρόεδρο Αναστασιάδη, ο πρέσβης John Koenig στις 23 Απριλίου 2013. Η λογική της θέσης αυτής, πηγάζει από το γεγονός ότι οι Αμερικανοί θεωρούν πως η τουρκική κυβέρνηση παρουσιάζεται πρόθυμη για θετικά βήματα στο κυπριακό εντός των επόμενων μηνών, ενώ οι ΗΠΑ δεν θέλουν σε καμιά περίπτωση περαιτέρω ένταση στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου .

Παρόλο που οι ΗΠΑ στηρίζουν τις έρευνες της αμερικανικής Noble στο οικόπεδο 12, διπλωματικές πηγές αναφέρουν ότι η τουρκική πλευρά έστειλε μηνύματα κάνοντας ξεκάθαρο πως προκειμένου να υπάρξει πρόοδος στο κυπριακό ,αρχής γενομένου από το φθινόπωρο, στο μεσοδιάστημα δεν πρέπει να επέλθουν νέα ενεργειακά δεδομένα, ιδιαίτερα στα οικόπεδα που η Τουρκία προκλητικά θεωρεί πως έχει δικαιώματα. Πάντως ο Β' γύρος αδειοδότησης, λήγει περί τα τέλη Μαΐου γεγονός που επιτρέπει την παραχώρηση νέων αδειών, λαμβανομένου υπόψη ότι υπάρχει έντονο ενδιαφέρον από διάφορες εταιρείες συμπεριλαμβανομένου και της ENI.¹⁶⁷

165.Εφημερίδα "Η Καθημερινή" (27-03-2013), «Η Τουρκία διακόπτει τη συνεργασία με την ιταλική πετρελαϊκή ENI». <http://www.kathimerini.com.cy/index.php?pageaction=kate&modid=1&artid=127798> (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

166.Σκάι, (7-4-2013),«Κύπρος: Γραφείο στη Λευκωσία, ανοίγει η ENI» <http://www.skai.gr/news/finance/article/228570/kupros-grafeio-sti-leukosia-anoigei-i-eni/> (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

167.Newsbomb , (24-4-2013) , «ΗΠΑ σε Κύπρο: Μην αδειοδοτήσετε τα οικόπεδα 5 και 6» <http://www.newsbomb.gr/kypros/story/301304/ipa-se-kypro-min-adeiodotiseteta-oikopeda-5-kai-6> (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

4. Εύρεση λύσης μέσα στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο

4.1 Η Ευρωπαϊκή προοπτική Τουρκίας και η χρήση της ενταξιακής διαδικασίας της Τουρκίας ως μοχλό πίεσης

Ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στις Ελληνο-τουρκικές σχέσεις επιτελεί η ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας . Η Τουρκία είναι συνδεδεμένο μέλος από το 1963, ενώ υπέγραψε το 1995, συμφωνία Τελωνειακής Ένωσης με την Ε.Ε. , και το 1999 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι, της απενεμήθη το καθεστώς της υποψηφίας προς ένταξη χώρας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το Δεκεμβρίου 2004 αποφάσισε την έναρξη των διαπραγματεύσεων, υπό συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις, καθώς η Τουρκία πληροί επαρκώς και όχι πλήρως τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης, η ικανοποίηση των οποίων αποτελεί προϋπόθεση για την έναρξη των διαπραγματεύσεων. Σε αντιστάθμισμα της εν λόγω έλλειψης, στο αυστηρό Διαπραγματευτικό Πλαίσιο της Τουρκίας προσετέθησαν συγκεκριμένα προαπαιτούμενα, όπως η τήρηση των σχέσεων καλής γειτονίας, η επίλυση των σημαντικών διμερών διαφορών και η υποστήριξη των προσπαθειών για την επίλυση του Κυπριακού. Λόγω της ιδιαιτερότητας της τουρκικής υποψηφιότητας, η διαπραγμάτευση αναμένεται να είναι μακρά και κοπιώδης. Σε κάθε περίπτωση, κατά τη διάρκειά της, παρέχεται μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για τη δημιουργία του κατάλληλου πλαισίου προκειμένου να αντιμετωπισθούν ιδιαίτερος σημαντικά θέματα τόσο για την Ελλάδα και για την Ευρωπαϊκή Ένωση .

Κατά την πορεία των διαπραγματεύσεων, που ξεκίνησαν στις 3 Οκτωβρίου 2005, προέκυψαν σοβαρά προβλήματα, εξαιτίας, κυρίως, της συνεχιζόμενης άρνησης της Τουρκίας να ομαλοποιήσει τις σχέσεις της με την Κυπριακή Δημοκρατία και να εφαρμόσει το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στην Συμφωνία Αγκύρας (Πρωτόκολλο που επεκτείνει την Τελωνειακή Ένωση Ε.Ε.-Τουρκίας στα 10 νέα κράτη-μέλη της Ε.Ε. της Διεύρυνσης του 2004), το οποίο αποτελεί συμβατική της υποχρέωση. Ως αποτέλεσμα της αρνητικής στάσης της Τουρκίας, το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων το Δεκεμβρίου του 2006, αποφάσισε να της επιβάλει συγκεκριμένες κυρώσεις, με άμεσες επιπτώσεις στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις¹⁶⁸. Η επίσημη Ελλάδα για προφανείς λόγους στηρίζει την «Ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας». Υποστήριξε επίσης την έναρξη διαπραγματεύσεων ένταξης παρά τις

168. Υπουργείο Εξωτερικών , «Εξωτερικές Σχέσεις - Διεύρυνση» <http://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stin-ee/exoterikes-sheseis-dievriinsi.html?page=1> , (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

συνεχιζόμενες απογοητεύσεις από την Τουρκική στάση απέναντί της . Ελπίζει ότι η προοπτική της ένταξης θα βελτιώσει τις ελληνοτουρκικές σχέσεις , μειώνοντας τις εντάσεις στο Αιγαίο και ανοίγοντας νέες προοπτικές για τους Έλληνες και χριστιανούς της Τουρκίας , ότι θα βοηθήσει στην εξεύρεση «δίκαιης και βιώσιμης λύσης στο Κυπριακό » και μακροπρόθεσμα θα συμβάλει στη μείωση των στρατιωτικών δαπανών¹⁶⁹ . Ενδεικτικά αξίζει να πούμε ότι η άρση του casus belli έχει συμπεριληφθεί μεταξύ των βασικών κριτηρίων για την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ, στο πλαίσιο της υποχρέωσής της για πλήρη σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου και της καλής γειτονίας που αποτελεί θεμέλια αρχή πάνω στην οποία έχει οικοδομηθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι αυτονόητο ότι ένα υποψήφιο προς ένταξη κράτος δεν είναι δυνατόν να απειλεί με πόλεμο άλλο κράτος και πολύ περισσότερο ένα μέλος της ΕΕ και μελλοντικό εταίρο.¹⁷⁰

Όταν η Τουρκία αναγνωρίστηκε ως υποψήφια χώρα (1999) , η τότε κυβέρνηση υποστήριξε ότι πέτυχε να συνδέσει την επίλυση των διαφορών στο Αιγαίο (για την ακρίβεια , την έναρξη μίας σχετικής διαδικασίας με προσφυγή στη Χάγη) με την ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας. Πιο συγκεκριμένα το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο το 1999 στο Ελσίνκι αποδέχτηκε μεν την τουρκική υποψηφιότητα του πλήρες μέλος αλλά ταυτόχρονα ζήτησε , και έθεσε ως προϋπόθεση για την πλήρη ένταξη , ότι η κάθε υποψήφια χώρα και εν προκειμένου η Τουρκία θα έπρεπε να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να επιλύσει τις όποιες συνοριακές διαφορές ,και τα όποια προβλήματα σχετίζονται με αυτές , που έχουν να κάνουν με χώρες μέλη της Ε.Ε. . Το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο θα εξέταζε την πρόοδο που θα είχε γίνει έως το 2004 και σε περίπτωση που οι συνοριακές διαφορές δεν θα είχαν λυθεί θα ζητούσε την άμεση προσφυγή στο Δ.Δ.Χ. για την διευθέτηση του ζητήματος.¹⁷¹

Αλλά ως τις αρχές του 2004 η Ελληνική κυβέρνηση έδειχνε ότι δεν βιαζόταν και απλά συζητούσε με την Τουρκική πλευρά . Προφανώς φοβόταν τις πολιτικές συνέπειες οποιουδήποτε αναπόφευκτου συμβιβασμού όσον αφορά και τους ελληνικούς ορισμούς κυριαρχικών δικαιωμάτων . Η επόμενη κυβέρνηση έκανε πάντως σαφές ότι οι διμερείς διαπραγματεύσεις μπορεί να διαρκέσουν αρκετό χρόνο

169.Δ. Κ. Ξενάκης, Μ. Ι. Τσινιζέλης . *Παγκόσμια Ευρώπη; Οι διεθνείς διαστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης* . Αθήνα : Σιδέρης , 2006 .σελ 419

170. Υπουργείο Εξωτερικών , «Αιγαλιότητα ζώνη – Casus belli» <http://www.mfa.gr/zitimata-ellinoturkikon-sheseon/eidikotera-keimena/aigialitida-zoni-casus-belli.html>(τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

171. Yücel Acer , «The Aegean maritime disputes and international law», Antony Row LTD , Chippenham , Wiltshire , 2003 σελ.58-59

και ότι δεν χρειαζόταν να συνδεθούν με την έναρξη των διαπραγματεύσεων ένταξης . Η πολιτική αυτή αναμφίβολα δεν είναι τυχοδιωκτική . Στηρίζοταν και προϋπόθετε την εμμονή στο στόχο της Ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας .¹⁷²

Η Ελλάδα αποτελεί συνεπή και ειλικρινή υποστηρικτή της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας, γιατί θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι καταλύτης για την περιφερειακή σταθερότητα και ανάπτυξη και επειδή πιστεύει ότι η ένταξη της Τουρκίας θα είναι επωφελής για την ίδια, την Ευρώπη και την ευρύτερη περιοχή. Θεμελιώδης, βέβαια, προϋπόθεση για την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ είναι η έγκαιρη πλήρωση των ενταξιακών κριτηρίων, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται και ο σεβασμός της αρχής της καλής γειτονίας. Στο πλαίσιο αυτό, η ειρηνική επίλυση των διαφορών, συμπεριλαμβανομένης της προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για το θέμα της υφαλοκρηπίδας , εφόσον χρειασθεί, έχει αναχθεί σε βασικό κριτήριο, προαπαιτούμενο και προτεραιότητα στο πλαίσιο της ενταξιακής διαδικασίας της Τουρκίας και αποτυπώνεται στα θεμελιώδη ενταξιακά κείμενα (Διαπραγματευτικό Πλαίσιο, Εταιρική Σχέση), αλλά και στη Στρατηγική για τη Διεύρυνση, στις ετήσιες Εκθέσεις Προόδου, σε Συμπεράσματα του Συμβουλίου και σε άλλα επίσημα κείμενα της ΕΕ.¹⁷³

Ακόμα πρέπει να τονίσουμε ότι όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ καθώς και η ίδια η ΕΕ έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση του Δίκαιου της Θάλασσας του 1982 . Με βάση τα άρθρα 309 και 310 δεν επιτρέπεται να διατυπωθούν επιφυλάξεις ή εξαιρέσεις όταν τα διάφορα κράτη καταθέτουν την επικύρωση της Σύμβασης. Έτσι, τα κράτη-μέλη της ΕΕ δεν μπορούν να έχουν επιφυλάξεις σχετικά με τις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβάσει σε αυτή. Πιο συγκεκριμένα, όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση υπέγραψε την τελική πράξη της Σύμβασης του Δίκαιου της Θάλασσας τον Δεκέμβρη του 1982 στο Montego Bay της Τζαμάικας έκανε την ακόλουθη δήλωση:

«Η Κοινότητα σημειώνει ότι τα Κράτη-Μέλη , της έχουν μεταβιβάσει σ' αυτήν τις αρμοδιότητες που αφορούν στην διατήρηση και διαχείριση των αλιευτικών τους πόρων. Επομένως, στα θέματα αλιείας μόνο η Κοινότητα μπορεί να υιοθετήσει τους σχετικούς κανόνες και κανονισμούς (οι οποίοι εκτελούνται από τα Κράτη-Μέλη) και έχει την δυνατότητα να προβαίνει σε συμφωνίες με τρίτα Κράτη ή με διεθνείς οργανισμούς.»¹⁷³

171. Δ. Κ. Ξενάκης, Μ. Ι. Τσινιζέλης . *Παγκόσμια Ευρώπη: Οι διεθνείς διαστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης* . Αθήνα : Σιδέρης , 2006., Σελ.420

172. Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών «Ζητήματα Ελληνοτουρκικών Σχέσεων» <http://www.mfa.gr/zitimata-ellinoturkikon-sheseon/> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

173. Newsnow , Θεόδωρος Καρυώτης (26-4-2013) , «Η ΑΟΖ της Ευρώπης» <http://www.newsnow.gr/article/412745/i-aoz-tis-evropis.html> (τελευταία πρόσβαση 24/4/13).

Η Τουρκία, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, δεν έχει απειλήσει την Ελλάδα ότι η ανακήρυξη ελληνικής ΑΟΖ θα αποτελέσει και αυτή casus belli για τη Τουρκία. Όμως, σε περίπτωση που δοθεί εντολή από την ΕΕ να δημιουργηθεί ΑΟΖ σε όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ, κάποιιοι λένε ότι ίσως η Τουρκία να αρχίσει τις απειλές της και γι' αυτό το θέμα, αλλά τότε η Τουρκία θα είναι αναγκασμένη και υποχρεωμένη να χρησιμοποιήσει το casus belli και κατά της ΕΕ¹⁷⁴, κάτι που είναι απίθανο διότι το 2002 η Τουρκία δεσμεύτηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση για μη επίθεση εναντίον της Ελλάδας, δέσμευση που δεν έχει δοθεί και στην Ελλάδα, προκαλώντας σύγχυση στις σχέσεις Τουρκίας – Ελλάδας¹⁷⁵. Επιπλέον, η Τουρκία προσπαθεί να ξεχάσει ότι ένας από τους όρους πλήρους ένταξής της στην ΕΕ είναι η υποχρέωσή της να επικυρώσει τη νέα Σύμβαση του Δίκαιου της Θάλασσας κάτι που το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών υπενθυμίζει στη Τουρκία κατά καιρούς.¹⁷⁴

Τέλος πρέπει να πούμε ότι στις σχέσεις της Τουρκίας με την Ε.Ε., ο πλέον αρνητικός και ανασταλτικός παράγοντας που οδηγεί στη μη ένταξη της πρώτης οφείλεται στο Κυπριακό πρόβλημα. Η εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο το 1974 φέρνει σήμερα τη σχέση της με την Ε.Ε. σε αδιέξοδο διότι η Κυπριακή δημοκρατία αποτελεί πλέον πλήρες μέλος της Ένωσης. Η Τουρκία είναι μια υπό ένταξη χώρα στην Ε.Ε. που κατέχει μέρος του εδάφους μιας χώρας-μέλους της Ένωσης και οφείλει να συμμορφωθεί άμεσα με τους νομούς και τους κανόνες του διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου. Οι νέες συνθήκες που δημιουργεί η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. στηρίζονται:

(1) Στον τερματισμό της τουρκικής στρατιωτικής κατοχής και την απομάκρυνση των εποίκων.

(2) Στο σεβασμό και την κατοχύρωση των βασικών ελευθεριών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους τους νομίμους κατοίκους της Κύπρου και ιδιαίτερα των τριών ελευθεριών.

(3) Στην πλήρη εφαρμογή των Ευρωπαϊκών αρχών για όλους τους Κυπρίους.

(4) Στις αρχές του διεθνούς δικαίου και του Ευρωπαϊκού κεκτημένου, τις αποφάσεις και τα περί Κύπρου ψηφίσματα του Ο.Η.Ε., τις συμφωνίες υψηλού επιπέδου μεταξύ των ηγετών των δυο κοινοτήτων της Κύπρου του 1977 και 1979.¹⁷⁶

174. Θεόδωρος Καρυώτης, «Η ΑΟΖ της Ευρώπης» <http://www.newsnow.gr/article/412745/i-aoz-tis-evropis.html> (τελευταία πρόσβαση 24/4/13).

175. Βικιπαίδεια, «Γκρίζες Ζώνες» http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BA%CF%81%CE%AF%CE%B6%CE%B5%CF%82_%CE%96%CF%8E%CE%BD%CE%B5%CF%82 (τελευταία πρόσβαση 24/4/13).

176. Ο.Κ.Ο.Ε (Ομοσπονδία Κυπριακών Οργανώσεων Ελλάδας) «Προϋποθέσεις ένταξης της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (www.Cyprus.net.gr/okoe/) (τελευταία πρόσβαση 24/4/13).

(5) Στην κατοχύρωση του σεβασμού της ενότητας, κυριαρχίας και ανεξαρτησίας της Κύπρου χωρίς ξένες επικυριαρχίες, χωρίς ξένους στρατούς και επεμβατικά δικαιώματα, πλήρως αποστρατικοποιημένης, με μια διεθνή νομική προσωπικότητα, μια αδιαίρετη κυριαρχία και μια ιθαγένεια.¹⁷⁷

Η Κύπρος υποστηρίζει την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε.. Μια Ευρωπαϊκή Τουρκία θα αποτελέσει ένα εποικοδομητικό συνομιλητή σε ένα νέο γύρο συνομιλιών για επίλυση του Κυπριακού προβλήματος. Η κυβέρνηση και ο λαός της Κύπρου δεν έχουν αναστολές που βασίζονται σε θρησκευτικές πεποιθήσεις ή εθνικές καταβολές. Το αντίθετο μάλιστα, η Κύπρος αποτελείται από δύο κοινότητες με διαφορετικές θρησκείες, στοιχείο το οποίο δεν αποτέλεσε ποτέ αιτία διένεξης μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Υποστηρίζει και πιστεύει στην πολυπολιτισμικότητα, την ανοχή και το σεβασμό στην ελευθερία της έκφρασης.¹⁷⁸

Η ευκαιρία που παρουσιάζετε για την επίλυση τόσο του Κυπριακού προβλήματος όσο και των διαφορών στο Αιγαίο (υφαλοκρηπίδα, ΑΟΖ, 12 Ν.Μ.), μέσω της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας στην Ε.Ε., κινδυνεύει να χαθεί ένεκα των μεγάλων καθυστερήσεων των διαπραγματεύσεων, με αποτέλεσμα η Τουρκία να έχει αρχίσει να χάνει το «σφοδρό» ενδιαφέρον που είχε στο παρελθόν για την ένταξη στην Ε.Ε..

Ο τούρκος πρωθυπουργός Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν μιλώντας από την Πράγα τον Οκτώβριο του 2012(φώτο Νο 46) χαρακτήρισε «ασυγχώρητη» τη διάρκειας πενήντα ετών αναμονή της Τουρκίας να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και είχε ανοιχτά δηλώσει πως σε περίπτωση που δεν υπάρξει εγγύηση πλήρους ένταξης μέχρι το 2023, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενδέχεται να «χάσει» την Τουρκία.¹⁷⁹

Φώτο Νο 46, Ο Ερντογάν με το Τσέχο ομόλογο του στη Πράγα

177.Ο.Κ.Ο.Ε (Ομοσπονδία Κυπριακών Οργανώσεων Ελλάδας) «Προϋποθέσεις ένταξης της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» ([www. Cyprus.net.gr/okoe](http://www.Cyprus.net.gr/okoe)) (τελευταία πρόσβαση 24/4/13).

178.Κυπριακό Υπουργείο Εξωτερικών, «Ομιλία Γενικού Διευθυντή Υπουργείου Εξωτερικών Πρέσβη κ. Σώτου Ζακχαίου, σε εκδήλωση της ΟΚΟΕ»<http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/All/D7B841C4AD94154AC22571C500314029?OpenDocument> (τελευταία πρόσβαση 24/4/13).

179.EURONEWS,(04/02/13) «Ερντογάν: Ασυγχώρητη η καθυστέρηση της τουρκικής ένταξης στην ΕΕ», <http://gr.euronews.com/2013/02/04/xyz-erdogan-unforgivable-delay-of-turkish-eu-membership/> (τελευταία πρόσβαση 24/4/13).

Υπενθυμίζεται πως από τα 35 ενταξιακά κεφάλαια, η Τουρκία έχει κλείσει μόλις το ένα. Η Κύπρος, η Γαλλία, αλλά και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχουν μπλοκάρει 22 ενταξιακά κεφάλαια, ενώ οι Βρυξέλλες έχουν παγώσει τις συνομιλίες, διότι υποστηρίζουν πως η Τουρκία δεν ανταποκρίνεται στα κριτήρια της Ένωσης όσον αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα, την ελεύθερη έκφραση γνώμης και τη θρησκεία.¹⁸⁰

Η διαδικασία της ένταξης της Τουρκίας στην Ε.Ε. βρίσκεται στη μέση μίας προβληματικής πορείας, ενώ η υποστήριξη της από τον τουρκικό λαό έχει πέσει από το 74% το 2004 σε μόλις 38% το 2012. Εξίσου σημαντικό είναι το αποτέλεσμα μίας δημοσκόπησης του 2012, σύμφωνα με το οποίο ένα επιβλητικό 78% των τούρκων πιστεύει ότι η χώρα δεν πρόκειται ποτέ να εισέλθει στην Ε.Ε.¹⁸¹

4.2. Η συμβολή στη λύση της “εμβρυακής”, ακόμα, Ευρωπαϊκής ΑΟΖ

Μέσα από την, με δειλά έστω βήματα, εισαγωγή της έννοιας της “Ευρωπαϊκής ΑΟΖ”, συνειδητοποιούμε ότι τα προβλήματα με τα οποία ασχολούμαστε στον ελλαδικό χώρο δεν είναι της ίδιας εμβέλειας. Η παραδοσιακή προσέγγιση του προβλήματος των 12 μιλίων, το οποίο έχει καθηλώσει η Τουρκία με την έννοια του *Casus Belli* δεν μπορεί να λυθεί απλώς με την υφαλοκρηπίδα, διότι η τελευταία καθιερώνεται ακόμα πιο δύσκολα σε μη φιλικό περιβάλλον και απαιτεί συχνά δικαστική παρέμβαση. Προσπαθούμε να επιλύσουμε ένα πρόβλημα με ένα άλλο, το οποίο είναι δυσκολότερο. Διότι και το θέμα του Νεοοθωμανικού δόγματος έρχεται σε αντιπαράθεση με αυτή την έννοια, ειδικά όταν εξετάζουμε την κατηγορία των μηδενικών τριβών με τις γειτονικές χώρες. Η σταδιακή δημιουργία του όρου “Ευρωπαϊκή ΑΟΖ” αλλάζει ριζικά τα δεδομένα διότι βασίζεται στην έννοια της συνεκτικότητας και, ενσωματώνει νοητικά σχήματα που έχουν επιπτώσεις σε μεγάλες αποστάσεις ενώ στηρίζεται αποκλειστικά στην έννοια της μέσης γραμμής.

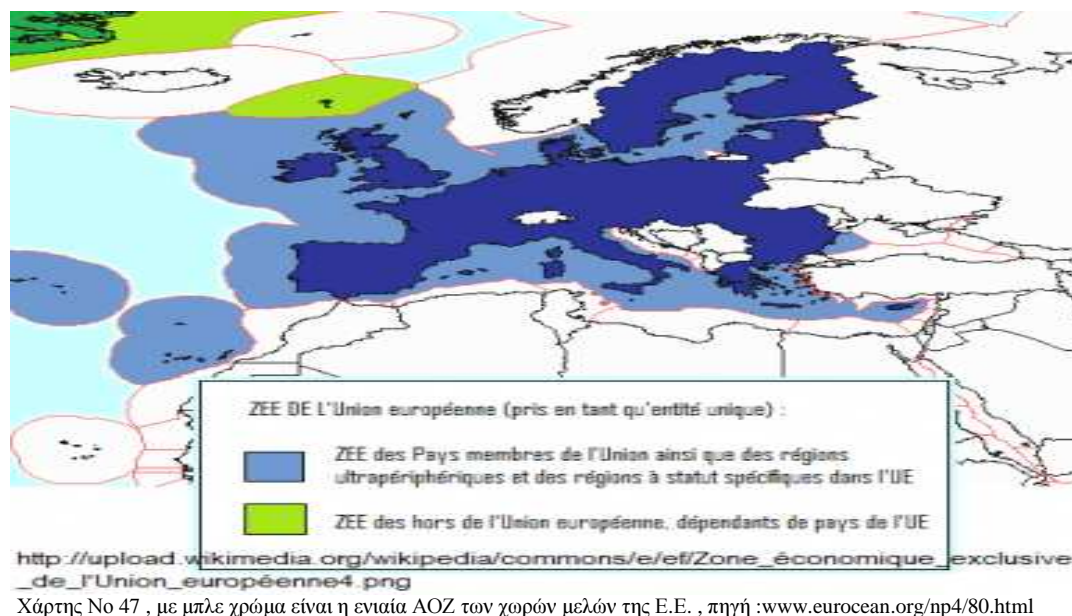
Η Ελλάδα ως κρατική οντότητα είχε άλλες προτεραιότητες στο παρελθόν και εξέταζε μόνο τοπικά τα προβλήματά της¹⁸². Κατά συνέπεια, δεν έχει δώσει έμφαση στο θέμα της ΑΟΖ κι επομένως έχει καθυστερήσει σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά το timing παραμένει σωστό, διότι δεν έχει κλείσει το παράθυρο των

180. EURONEWS, (04/02/13) «Ερντογάν: Ασυγχώρητη η καθυστέρηση της τουρκικής ένταξης στην ΕΕ», <http://gr.euronews.com/2013/02/04/xyz-erdogan-unforgivable-delay-of-turkish-eu-membership/> (τελευταία πρόσβαση 24/4/13).

181. Παρίσης Ιωάννης: *Η ΚΑΘ'ΗΜΑΣ ΘΑΛΑΣΣΑ, ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ*. Αθήνα, Εκδόσεις ΛΙΒΑΝΗ, 2013, σελ 317

182. Επίσημη Ιστοσελίδα Ν. Λυγερού Λυγερός Ν., «Ευρωπαϊκή ΑΟΖ», <http://www.lygeros.org/lygeros/6772-gr.html>, (τελευταία πρόσβαση 24/4/13).

διαπραγματεύσεων . Απλώς, το σωστό υπόβαθρο είναι το ευρωπαϊκό. Κι ο λόγος είναι απλός. Δομικά η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι κι ένας αποκλειστικός επιμερισμός της ΑΟΖ των κρατών μελών (βλέπε χάρτη Νο 47) . Με αυτόν τον τρόπο κάθε νέο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να αποδεχθεί ό,τι ισχύει την ώρα της ένταξής του¹⁸³.

Χάρτης Νο 47 , με μπλε χρώμα είναι η ενιαία ΑΟΖ των χωρών μελών της Ε.Ε. , πηγή :www.eurocean.org/np4/80.html

Κατά συνέπεια, το θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενισχύει de facto και de jure τις προσπάθειές μας. Με άλλα λόγια, αν ακολουθήσουμε τα αρμόδια στρατηγικά βήματα για την καθιέρωση της ελληνικής ΑΟΖ μέσα στο πλαίσιο της «Ευρωπαϊκής ΑΟΖ» θα ενισχύσουμε την τελευταία με τη συμβολή μας και θα τη χρησιμοποιήσουμε στις διαπραγματεύσεις μας. Η Κύπρος, η οποία είναι σε χειρότερη κατάσταση λόγω κατοχής, έδειξε την ύπαρξη αυτής της οδού. Είναι θέμα βούλησης εκ μέρους μας η υλοποίηση της Ελληνικής ΑΟΖ. Είμαστε έτοιμοι τεχνοκρατικά, έχουμε αποκτήσει τη τεχνογνωσία σε μαθηματικό επίπεδο, δεν μένει παρά μόνο να πάρουμε την πολιτική απόφαση, που θα ενεργοποιήσει όλο το ευρωπαϊκό πλαίσιο προς όφελός τόσο της Ελλάδας όσο και της ίδιας της Ε.Ε. ¹⁸⁴ Προς τη κατεύθυνση αυτή κινείται και η απόφαση σταθμός που πήρε στις 14 -3- 2013 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αναγνωρίζοντας πως η ελληνική ΑΟΖ είναι και ευρωπαϊκή.

183.Λυγερός Ν. , «Ευρωπαϊκή ΑΟΖ» ,<http://www.lygeros.org/lygeros/6772-gr.html>, (τελευταία πρόσβαση 24/4/13).

184.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 127 ,128 .

Μετά από έντονο παρασκήνιο και αντιδράσεις για την καταψήφιση των δυο άρθρων που αφορούσαν τις ελληνικές θέσεις, τελικά το ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «πέρασε» την έκθεση για την ελληνική ΑΟΖ με ψήφους 505 υπέρ και 91 κατά . Υιοθετώντας την έκθεση για τον ευρωπαϊκό οδικό ενεργειακό χάρτη μέχρι το 2050, η Ευρωβουλή εντάσσει την ελληνική ΑΟΖ στην ευρωπαϊκή και ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να οριοθετήσει τις ΑΟΖ των χωρών μελών με τις σχετικές τρίτες χώρες . Σημειώνεται όμως ότι αυτό δε σημαίνει ότι παραχωρούνται δικαιώματα, καθώς η αξιοποίηση των κοιτασμάτων θα παραμείνει εθνική υπόθεση .

Είναι η πρώτη φορά που αναγνωρίζεται επισήμως σε επίσημο ευρωπαϊκό έγγραφο η σπουδαιότητα των υδρογονανθράκων της περιοχής μας . Η εισηγήτρια της έκθεσης, η ευρωβουλευτής του ΛΑΟΣ Νίκη Τζαβέλλα εκτιμά ότι η εξέλιξη αυτή ισχυροποιεί τη θέση της Ελλάδας στην περιοχή, ως ευρωπαϊκού προμηθευτή και παραγωγού. Πιο αναλυτικά, η έκθεση αναφέρει τα εξής: «Το Ε.Κ. δίνει ιδιαίτερη σημασία στην ενεργειακή ασφάλεια της Ε.Ε. μέσω εναλλακτικών πηγών ενέργειας που θα συνοδεύεται από μείωση της εξάρτησης από εισαγωγές, με έμφαση στην αυξανόμενη σημασία αναμενόμενων νέων ανακαλύψεων κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου στη Μεσόγειο Θάλασσα και στη Μαύρη Θάλασσα. Στο πλαίσιο αυτό υπάρχει ανάγκη ανάπτυξης μιας ενιαίας πολιτικής της Ε.Ε. στον τομέα των θαλάσσιων γεωτρήσεων πετρελαίου και φυσικού αερίου».

Παράλληλα, υπογραμμίζεται ότι θα πρέπει να υπάρξει ενιαία πολιτική από την πλευρά της Ε.Ε. και για το θέμα της οριοθέτησης της ΑΟΖ των κρατών-μελών . Στην ίδια έκθεση το Ε.Κ. τονίζει με έμφαση ότι η χορήγηση δικαιωμάτων αδειών για γεωτρήσεις και έρευνες στις Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες θα αποτελέσει πηγή τριβών με τρίτες χώρες. Η Ε.Ε. θα πρέπει να διατηρήσει ένα υψηλό πολιτικό προφίλ σε αυτό το ζήτημα και να επιδιώκει να αποτρέπει διεθνείς προστριβές. Επίσης, το Ε.Κ. σημειώνει ότι ο τομέας της Ενέργειας θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως όχημα για ειρήνη, περιβαλλοντική ακεραιότητα, συνεργασία και σταθερότητα . Η έκθεση ζητεί από την Επιτροπή να ανακοινωθεί, τον Σεπτέμβριο του 2013, η ενεργειακή πολιτική που προτίθεται να εφαρμόσει η Ε.Ε. μέχρι το 2030. Το επόμενο βήμα, λοιπόν, για την ελληνική κυβέρνηση είναι να συμπεριλάβει το θέμα των ενδογενών πηγών ενέργειας και των ΑΟΖ της Ε.Ε. (σύμφωνα με την έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου) στην πολιτική που θα εφαρμόσει μέχρι το 2030 η Ε.Ε.¹⁸⁵

185.Euronews , (14-3-2013)« Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Η ελληνική ΑΟΖ είναι και ευρωπαϊκή»gr.euronews.com/2013/03/14/greece-aoz-european-parliament-apofasi-stathmos/ , (τελευταία πρόσβαση 24/4/13)

5. Αποφάσεις Διεθνούς Δικαστήριο της Χάγης (ICJ) - Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας (ITLOS) , Χρήση νομικών δεδικασμένων για την Ελλάδα.

Από την ύπαρξη της νέας Σύμβασης του Διεθνούς Δίκαιου της Θάλασσας το 1982, κανένα κράτος στον κόσμο δεν έχει ζητήσει μόνο την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, αλλά πάντα ζητά και την ταυτόχρονη οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Πράγματι, όλες οι αποφάσεις του Δικαστηρίου μέχρι σήμερα λαμβάνουν υπόψη την οριοθέτηση και των δύο ζωνών που πάντα συμπίπτουν. Δυστυχώς, όλες οι ελληνικές κυβερνήσεις συνεχίζουν, από το 1982, να επιμένουν μόνο για το θέμα της υφαλοκρηπίδας , αγνοώντας ή αποφεύγοντας συστηματικά για ανεξήγητους λόγους να φέρουν το θέμα στις συνομιλίες τους με τους Τούρκους. Θα ήταν μεγάλο λάθος η προσφυγή στη Χάγη με τουρκικούς όρους και ακόμα χειρότερο χωρίς το θέμα της ΑΟΖ , ωστόσο το τελευταίο διάστημα αυτό δείχνει να αλλάζει.

5.1 Απόφαση Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης επί της οριοθέτησης ΑΟΖ Ρουμανίας - Ουκρανίας στη Μαύρη θάλασσα

Στις 3 Φεβρουαρίου 2009, το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης εξέδωσε μια καθοριστική απόφαση για την ταυτόχρονη οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) ανάμεσα στην Ουκρανία και τη Ρουμανία, σε μία διαμάχη που αφορά άμεσα στην Ελλάδα.

Το μήλο της Έριδος μεταξύ των δύο χωρών ήταν ένα νησί της Ουκρανίας, το νησί Serpent ("Φίδι") στη Μαύρη Θάλασσα. Είναι αρκετά μικρό νησί το οποίο δεν είχε κατοικηθεί, παρά μόνο τα τελευταία πέντε χρόνια, χωρίς βέβαια να θεωρείται βραχονησίδα .

Ενδεικτικά πρέπει να αναφέρουμε ότι το Serpernt απέχει 35 χιλιόμετρα από το Δέλτα του Δούναβη ποταμού και το μέγεθός του είναι 0,17 τετραγωνικά χιλιόμετρα, με μήκος 662 μέτρα και πλάτος 440 μέτρα. Διαθέτει περίπου 100 κατοίκους, ταχυδρομείο, τράπεζα, ηλεκτρικό σταθμό και τηλεπικοινωνίες¹⁸⁶.

186. Καρυώτης Θ. (8-2-2009) " Ταυτόχρονη οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) από το Δ.Δ.Χ. ανάμεσα στην Ουκρανία και τη Ρουμανία" <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=15146> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Η αμφισβητήσιμη θαλάσσια περιοχή είναι 12.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα που διαθέτουν 100 δισ. κυβικών μέτρων φυσικού αερίου αλλά και 73 εκατ. βαρέλια πετρελαίου. Και η διαφορά για την υφαλοκρηπίδα ξεκίνησε πριν από 42 χρόνια (το 1967), όταν η Ρουμανία άρχισε διαπραγματεύσεις με την τότε Σοβιετική Ένωση (όπου άνηκε τότε η Ουκρανία) για αυτό το θέμα.

Οι σχετικές διαβουλεύσεις διήρκεσαν 20 χρόνια και υπήρξαν 10 γύροι χωρίς να βρεθεί συμβιβαστική λύση. Το νησί μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης έγινε μέρος της Ουκρανίας και έτσι το 1995 ξεκίνησαν νέες διαπραγματεύσεις ανάμεσα στο Βουκουρέστι και το Κίεβο.

Ύστερα από 34 άκαρπους γύρους συζητήσεων, η Ρουμανία αποφάσισε να φέρει αυτή τη διαφορά στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης το 2004 αλλά η Ουκρανία αρνήθηκε. Τελικά, το Κίεβο αποφάσισε και αυτό, το 2007, να υπογράψει ένα συνυποσχετικό με το Βουκουρέστι και ζήτησαν κοινού από το Διεθνές Δικαστήριο να οριοθετήσει εκείνο τις δύο θαλάσσιες ζώνες με την ταυτόχρονη δέσμευση ότι η απόφαση θα γινόταν σεβαστή και από τις δύο χώρες¹⁸⁷.

Η απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου παρουσιάζει σημαντικό ενδιαφέρον για την Ελλάδα, καθώς η θέση της Ουκρανίας προσομοιάζει με τη στάση και τα συμφέροντα της Αθήνας στο Αιγαίο, ενώ τα επιχειρήματα της Ρουμανίας θα μπορούσαν να αντιστοιχούν σε αυτά της Άγκυρας. Η απόφαση του Δικαστηρίου ήταν, μέχρι ενός ορίου, υπέρ της Ρουμανίας και έτσι αξίζει να μελετηθεί ιδιαίτερος, καθώς φαίνεται να αποτελεί προηγούμενο το οποίο θα μπορούσε να δυσχεραίνει κάπως τη θέση της Ελλάδας στη διαφορά της με την Τουρκία στο δρόμο προς τη Χάγη.

Ο χάρτης της απόφασης (χάρτης Νο 48) δείχνει ότι το Δικαστήριο οριοθέτησε τα θαλάσσια σύνορα των δύο χωρών, κυρίως, με τη μέθοδο της μέσης γραμμής, κάτι που υποστηρίζει και η Ελλάδα στην περίπτωση του Αιγαίου. Δυστυχώς, όμως, δεν έδωσε στο νησί της Ουκρανίας πλήρη δικαιώματα υφαλοκρηπίδας ή Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Ταυτόχρονα, ωστόσο, το δικαστήριο δεν πήρε θέση αν το συγκεκριμένο νησί αποτελεί βραχονησίδα ή όχι¹⁸⁸.

187. Καρυώτης Θ. (8-2-2009) "Ταυτόχρονη οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) από το Δ.Δ.Χ. ανάμεσα στην Ουκρανία και τη Ρουμανία" <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=15146> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

188. Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (03-02-2009) "Απόφαση οριοθέτησης θαλασσιών συνόρων Ρουμανίας – Ουκρανίας στη Μαύρη Θάλασσα" <http://www.icj-cij.org/docket/files/132/14985.pdf> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Δικαιολόγησε, μάλιστα, αυτή την απόφαση με το σκεπτικό ότι το νησί ήδη είχε αιγιαλίτιδα ζώνη 12 μιλίων, την οποία πάντως δεν αμφισβητούσε η Ρουμανία. Έτσι, από τον χάρτη φαίνεται ότι η Ρουμανία κέρδισε το 79,3% της θαλάσσιας ζώνης που διεκδικούσε

Χάρτης Νο 48 , οι διεκδικήσεις της Ρουμανίας της Ουκρανίας και η απόφαση του Δικαστηρίου , πηγή: BBC <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7867683.stm>

Ο χάρτης δείχνει:

- με μπλε γραμμή τα θαλάσσια σύνορα τα οποία διεκδικούσε η Ουκρανία
- με κόκκινη γραμμή τα θαλάσσια σύνορα τα οποία διεκδικούσε η Ρουμανία
- με μωβ γραμμή είναι τα νέα όρια μεταξύ των δύο χωρών όπως τα οριοθέτησε το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.¹⁸⁹

189. Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (03-02-2009) `` Απόφαση οριοθέτησης θαλασσιών συνόρων Ρουμανίας – Ουκρανίας στη Μαύρη Θάλασσα `` <http://www.icj-cij.org/docket/files/132/14985.pdf> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Δυστυχώς, η απόφαση του Δικαστηρίου αγνοεί σε μεγάλο βαθμό τα δικαιώματα του νησιού, που ως κατοικήσιμο δικαιούται να έχει και υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ, πέρα βεβαίως από τα κυριαρχικά δικαιώματα που πηγάζουν από την (αδιαμφισβήτητα) αιγιαλίτιδα ζώνη του.

Πρέπει, από την άλλη, να τονίσουμε ότι το Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη καθόλου ότι η Μαύρη Θάλασσα είναι μια κλειστή ή ημίκλειστη θάλασσα. Αυτό συμφέρει την Ελλάδα, καθώς είναι γνωστή η θέση της Τουρκίας που επιμένει ότι το Αιγαίο Πέλαγος αποτελεί κλειστή ή ημίκλειστη θάλασσα. Αν το Δικαστήριο δεν θεωρεί τη Μαύρη Θάλασσα ως κλειστή, σίγουρα δεν θα μπορούσε ποτέ να θεωρήσει ούτε το Αιγαίο ως κλειστή θάλασσα.

Επιπλέον, στη συγκεκριμένη περίπτωση το Δικαστήριο ασχολήθηκε με ένα και μόνο μικρό νησί στη Μαύρη Θάλασσα. Είναι προφανώς διαφορετικό να ασχοληθεί με εκατοντάδες νησιά διάσπαρτα στο Αιγαίο τα περισσότερα εκ των οποίων είναι μεγάλα και κατοικημένα.

Η τελευταία απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης είναι μια αφορμή για να ζητήσει η Αθήνα, έστω και με 25 χρόνια καθυστέρηση, από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης την ταυτόχρονη οριοθέτηση και των δύο θαλάσσιων ζωνών. Δηλαδή, της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ.

Το πρόβλημα είναι αν πραγματικά θέλουμε ή όχι να επιλύσουμε αυτή τη μακρόχρονη διένεξη με την Τουρκία. Η Ρουμανία και η Ουκρανία έλυσαν τη διαφορά τους ειρηνικά, χωρίς να σκέπτονται νικητές και ηττημένους. Το ίδιο πρέπει να κάνουμε και εμείς¹⁹⁰.

190. Καρυώτης Θ. (8-2-2009) "Ταυτόχρονη οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) από το Δ.Δ.Χ. ανάμεσα στην Ουκρανία και τη Ρουμανία" <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=15146> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

5.2.Απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου για το Δίκαιο της Θάλασσας (ITLOS) 14 Μαρτίου 2012 για το καθορισμό της ΑΟΖ Μπαγκλαντές -Μιανμάρ

Η πρόσφατη απόφαση του ITLOS εκδόθηκε στις 14 Μαρτίου 2012. Η διένεξη Μπαγκλαντές και Μιανμάρ για την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών μεταξύ τους ξεκίνησε μετά την ανακάλυψη κοιτασμάτων φυσικού αερίου από εταιρείες της Ινδίας και της Μιανμάρ στον Κόλπο της Βεγγάλης. Η εν λόγω περιοχή αμφισβητείται από τις δύο χώρες, για περίπου 40 χρόνια. Η διαφορά είχε οδηγήσει σε σχεδόν ένοπλη σύγκρουση το 2008, όταν η Βιρμανία ξεκίνησε γεωτρήσεις με συνοδεία πολεμικών πλοίων 50 χιλιόμετρα από τις ακτές του νησιού Σεν Μάρτιν που ανήκει στο Μπαγκλαντές. Το Μπαγκλαντές είχε στείλει, με τη σειρά του, πολεμικά πλοία και είχε συγκεντρώσει στρατεύματα στα σύνορα μεταξύ των δυο χωρών πριν να πέσουν οι εντάσεις¹⁹¹.

Το κρίσιμο σημείο που καθιστά τη διένεξη Μπαγκλαντές - Μιανμάρ σημαντική σε σχέση με το Καστελόριζο ακούει στο όνομα Σεν Μάρτιν. Το νησί αυτό ανήκει στο Μπαγκλαντές αλλά βρίσκεται απέναντι από τις ακτές της Μιανμάρ. Έχει έκταση περίπου 8 τετραγωνικά χιλιόμετρα και 7.000 κατοίκους. Το Μπαγκλαντές διατηρεί στο νησί βάση του πολεμικού του ναυτικού, ενώ επιπλέον περισσότεροι από 350.000 τουρίστες το επισκέπτονται ετησίως.

Τα δυο αυτά κράτη έχουν υπογράψει και επικυρώσει τη Συνθήκη για το Δίκαιο της Θάλασσας . Η απόφαση αφορούσε την οριοθέτηση των χωρικών υδάτων, της υφαλοκρηπίδας, της υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 ν.μ. και της ΑΟΖ. Είναι η πρώτη φορά που το Δικαστήριο, που δημιουργήθηκε με τη Συνθήκη για το Δίκαιο της Θάλασσας το 1982, ασχολείται με την οριοθέτηση θαλάσσιων ζωνών. Τα πρώτα 16 χρόνια της ύπαρξής του ασχολείτο κυρίως με θέματα αλιείας και της άμεσης απελευθέρωσης πλοίων¹⁹².

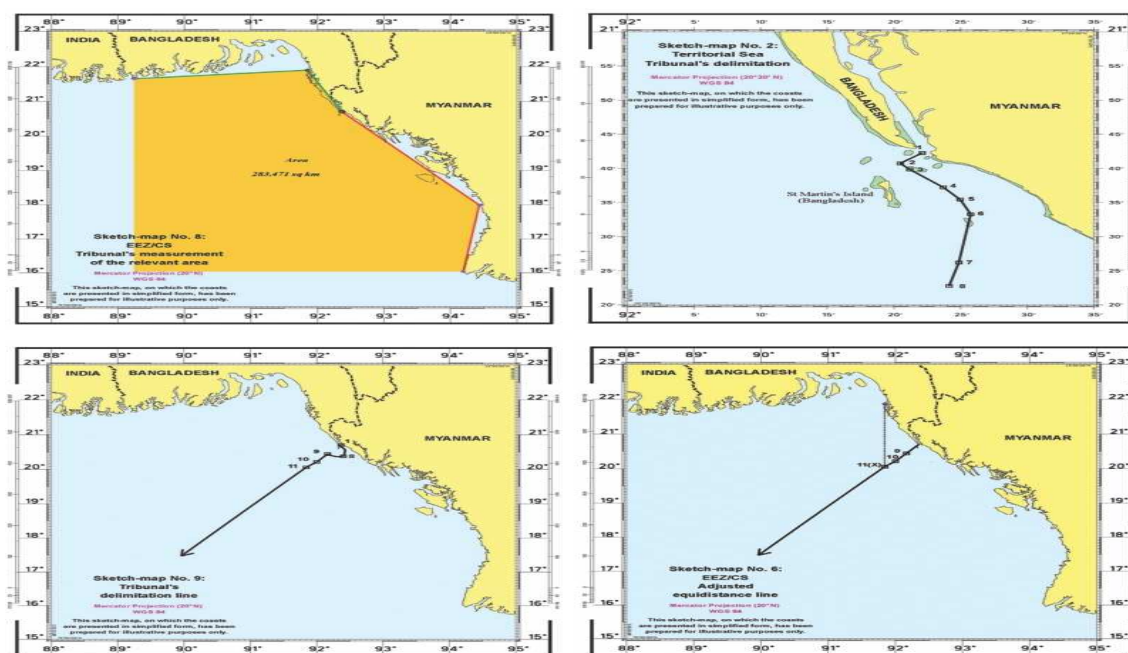
191.Εφημερίδα "Το Βήμα" Αθανασόπουλος Α. (22-4-2012) «Το Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας προσέφερε βάσιμα νομικά επιχειρήματα στην Τουρκία», <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=454189> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

192.Ανιχνεύσεις, Καρυώτης Θ. (30-3-2012) "ΝΕΑ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΔΙΚΑΙΟΥ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ", <http://www.anixneuseis.gr/?p=33739> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Μέχρι σήμερα τα κράτη που είχαν διαφορές που αφορούσαν τα θαλάσσια σύνορά τους χρησιμοποιούσαν το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης ή ένα διαιτητικό δικαστήριο. Είναι επίσης η πρώτη φορά που ένα δικαστήριο ασχολείται ταυτόχρονα με τα θέματα χωρικών υδάτων, του εσωτερικού και εξωτερικού ορίου της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ.

Το Δικαστήριο, κατ' αρχάς αποφάσισε ότι έχει δικαιοδοσία σε όλα τα θέματα. Σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου, το Σεν Μάρτιν έχει χωρικά ύδατα 12 ναυτικών μιλίων. Για τον καθορισμό τους χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της μέσης γραμμής. Ωστόσο το Δικαστήριο έκρινε ότι το νησί δεν έχει ούτε υφαλοκρηπίδα ούτε και ΑΟΖ πέραν των 12 ν.μ. Για να φθάσει στο συμπέρασμα αυτό, το ITLOS αξιοποίησε, μεταξύ άλλων, τη νομολογία που παρήγαγε το ICJ κατά την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών μεταξύ Ρουμανίας και Ουκρανίας τον Φεβρουάριο του 2009 σε μεγαλύτερο βαθμό όμως¹⁹³.

Στο παρακάτω χάρτη (χάρτης Νο49) βλέπουμε πάνω δεξιά τι πρότεινε το Μπαγκλαντές , κάτω δεξιά τι πρότεινε η Μιανμάρ και κάτω αριστερά το τι αποφάσισε τελικά το Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας (ITLOS)¹⁹⁴.

Χάρτης Νο49,πηγή:www.internationallawobserver.eu/2012/03/15/judgment-in-bangladesh-myanmar-maritime-boundary-dispute

193. Εφημερίδα "Το Βήμα", Αθανασόπουλος Α. (22-4-2012) «Το Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας προσέφερε βάσιμα νομικά επιχειρήματα στην Τουρκία», www.tovima.gr/politics/article/?aid=454189 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

194. Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας ITLOS (14-3-2012) "DISPUTE CONCERNING DELIMITATION OF THE MARITIME BOUNDARY BETWEEN BANGLADESH AND MYANMAR IN THE BAY OF BENGAL" http://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_16/1-C16_Judgment_14_02_2012.pdf (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Τέλος, για πρώτη φορά διεθνές δικαστήριο ασχολήθηκε με τα εξωτερικά όρια της υφαλοκρηπίδας ενός κράτους σε περίπτωση που αυτό δικαιούται υφαλοκρηπίδα πέραν των 200 ν.μ. Το Δικαστήριο του Αμβούργου έδωσε εξωτερικά όρια υφαλοκρηπίδας και στα δύο κράτη προεκτείνοντας την εξωτερική υφαλοκρηπίδα τους πέραν των 200 ν.μ. αλλά χωρίς να ορίσει το τέλος της μια και εκεί θα πρέπει να οριοθετηθεί και η υφαλοκρηπίδα της Ινδίας που δεν ήταν συμβαλλόμενο μέρος αυτής της διαφοράς.

Η απόφαση αυτή του Διεθνούς Δικαστηρίου του Δίκαιου της Θάλασσας πρέπει να εξεταστεί από το Υπουργείο Εξωτερικών γιατί δίνει κάποια πλεονεκτήματα στην Ελλάδα στη διαφορά της με την Τουρκία. Συγκεκριμένα, η απόφαση να δώσει χωρικά ύδατα 12 ν.μ. σε ένα νησί που βρίσκεται απέναντι την ακτή ενός άλλου κράτους ενισχύει τη θέση της Ελλάδας έναντι της Τουρκίας στο Αιγαίο Πέλαγος. Από την άλλη πλευρά, η έμφαση στην έννοια της ευθυδικίας/ειδικών περιστάσεων αδυνατίζει τη θέση μας για το σύμπλεγμα του Καστελόριζου¹⁹⁵.

Νομικοί κύκλοι ωστόσο μιλώντας στην εφημερίδα «Βήμα» επισημαίνουν ότι η απόφαση έχει αρνητικά στοιχεία για την Ελλάδα και πρέπει να μελετηθεί σοβαρά κατά τη διάρκεια μελλοντικών συζητήσεων για την οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών τόσο με την Τουρκία όσο και με άλλες χώρες, από τη στιγμή μάλιστα που καταδεικνύει ότι η προσφυγή στη Χάγη δεν εξασφαλίζει πλήρη δικαίωση των ελληνικών θέσεων. Οι κύκλοι αυτοί τονίζουν πως το Δικαστήριο επιμένει ότι κάθε περίπτωση έχει τα δικά της χαρακτηριστικά, ενώ υπάρχουν και κάποια στοιχεία θετικά για την Αθήνα.

Αυτά αφορούν κυρίως στο ότι το Μπανγκλαντές και η Μιανμάρ έχουν παρακείμενες και όχι αντικείμενες ακτές (όπως μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας), καθώς και ότι δεν λαμβάνονται υπόψη γεωλογικά χαρακτηριστικά που παγίως προβάλλει η Άγκυρα¹⁹⁶.

195.Ανιχνεύσεις, Καρωτής Θ. (30-3-2012) "ΝΕΑ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΔΙΚΑΙΟΥ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ", http://infognomonpolitics.blogspot.gr/2012/03/blog-post_3787.html (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

196.Εφημερίδα "Το Βήμα", Αθανασόπουλος Α.(22-4-2012), "Το Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας προσέφερε βάσιμα νομικά επιχειρήματα στην Τουρκία", www.tovima.gr/politics/article/?aid=454189 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Επιπλέον, δεν πρέπει να λησμονείται ότι το Καστελόριζο ανήκει στο σύμπλεγμα των Δωδεκανήσων και δεν είναι απλώς απομονωμένο όπως το Σεν Μάρτιν , έχοντας ιστορική, νομική και οικονομική συνέχεια με τον ελλαδικό χώρο .

Ίσως η σημαντικότερη για την Αθήνα πτυχή της απόφασης είναι ότι δίνεται πλήρης επήρεια αιγιαλίτιδας ζώνης στο νησί και καταγράφεται ρητώς ότι το δικαίωμα σε αυτήν υπερτερεί της υφαλοκρηπίδας¹⁹⁷.

5.3.Απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης (ΔΔΧ) , 19 Νοε 2012 για την οριοθέτηση της ΑΟΖ Κολομβίας-Νικαράγουας

Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ), τη Δευτέρα 19 Νοεμβρίου 2012, εξέδωσε την απόφασή του για τη διένεξη μεταξύ της Κολομβίας και της Νικαράγουας, που αφορούσε στην ταυτόχρονη οριοθέτηση ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδας των δύο κρατών. Η Νικαράγουα προσέφυγε στο ΔΔΧ το Δεκέμβριο του 2001 ζητώντας να αποκτήσει την κυριαρχία κάποιων νησιών, που είχε η Κολομβία, και να επεκτείνει τα θαλάσσια σύνορά της. Στο χάρτη(χάρτης Νο50) με πορτοκαλί χρώμα βλέπουμε τις διαφιλονικούμενες περιοχές επί των οποίων αποφάνθηκε το δικαστήριο¹⁹⁸.

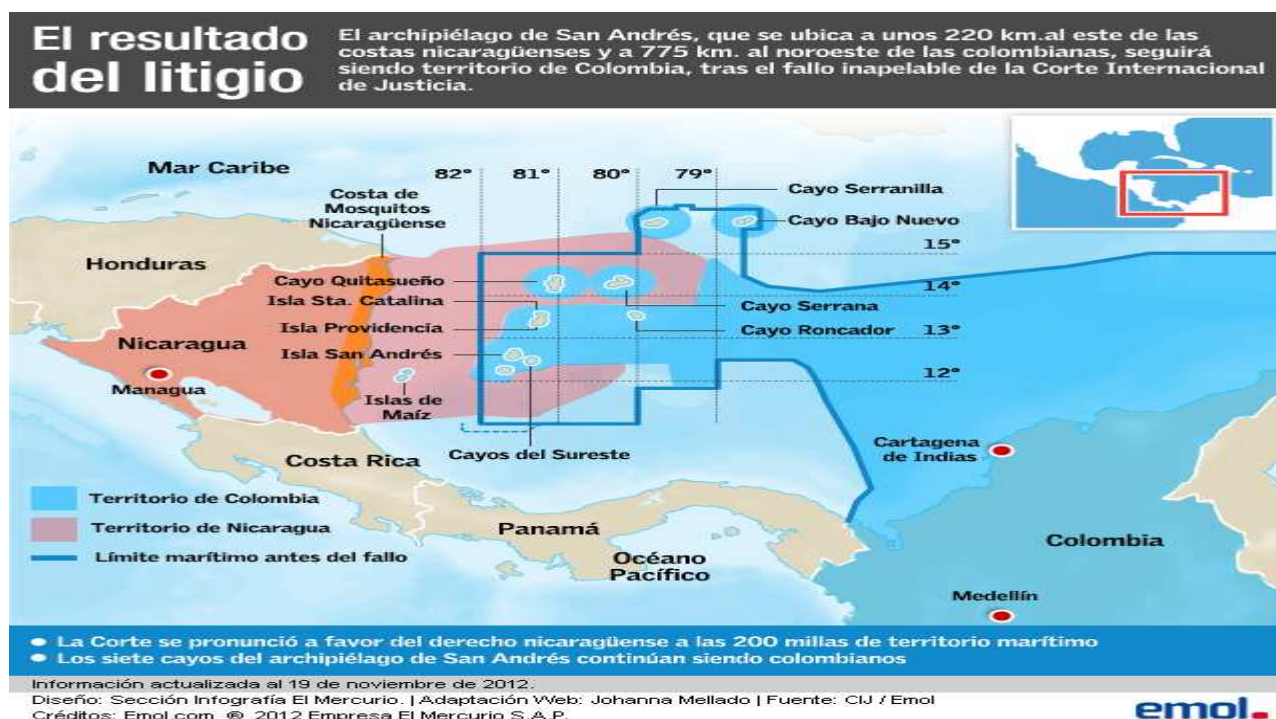

Χάρτης Νο50 , πηγή: www.caribjournal.com/2012/11/20/colombia-wins-dispute-with-nicaragua-over-islands-in-caribbean-sea/

197.Εφημερίδα " Το Βήμα " ,Αθανασόπουλος Α.(22-4-2012) , " Το Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας προσέφερε βάσιμα νομικά επιχειρήματα στην Τουρκία " ,www.tovima.gr/politics/article/?aid=454189 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

198.Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (19-11-2012) " Απόφαση οριοθέτησης θαλασσιών συνόρων Νικαράγουας – Κολομβίας " , <http://www.icj-cij.org/docket/files/124/17164.pdf> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Το ΔΔΧ αποφάσισε ότι η Κολομβία, και όχι η Νικαράγουα, έχει πλήρη κυριαρχικά δικαιώματα στις νησίδες Alburquerque, Este Dudeste, Roncador, Serrana, Quiatasueno, Serranilla και Bajonuero, ενώ ταυτόχρονα εγκλώβισε βραχονησίδες της Κολομβίας μέσα στην ΑΟΖ της Νικαράγουας δίνοντας τους, όμως, κυριαρχικά δικαιώματα 12 ν.μ. από τις ακτές τους. Ο παρακάτω χάρτης (χάρτης Νο51)δείχνει το τρόπο που το ΔΔΧ οριοθέτησε την ΑΟΖ και την υφαλοκρηπίδα των δυο κρατών.

Χάρτης Νο51, πηγή :<http://www.economist.com/news/americas/21567986-colombia-smarts-loss-territorial-waters-islet-sea>

Ο χάρτης δείχνει:

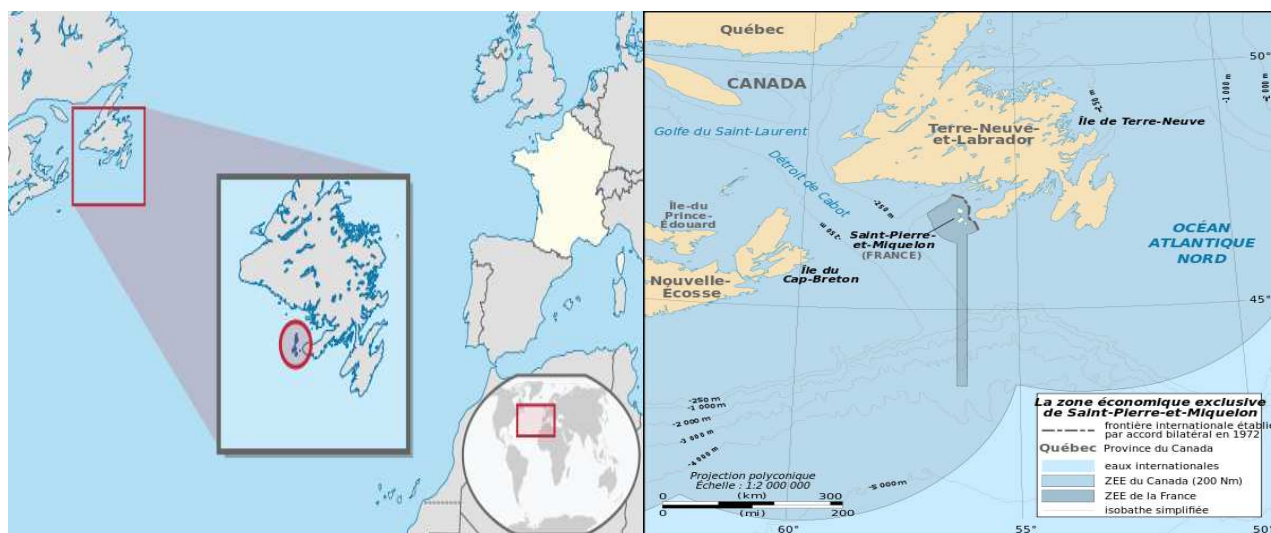
- με μπλε, τεθλασμένη γραμμή τα θαλάσσια σύνορα μεταξύ Κολομβίας και Νικαράγουας πριν την απόφαση
- με την γαλάζια και μωβ περιοχή τα νέα όρια μεταξύ των δύο χωρών

Τα οφέλη (σε περιοχές με πετρελαϊκό υποθαλάσσιο πλούτο) της Νικαράγουας είναι προφανή, καθώς με την απόφαση του ΔΔΧ η ΑΟΖ και η υφαλοκρηπίδα που επιδικάστηκαν στη χώρα 'εγκλωβίζουν' βραχονησίδες της Κολομβίας¹⁹⁹.

199. Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (19-11-2012) " Απόφαση οριοθέτησης θαλασσίων συνόρων Νικαράγουας – Κολομβίας " , <http://www.icj-cij.org/docket/files/124/17164.pdf> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Μία αντίστοιχη περίπτωση ήταν και η διαφορά μεταξύ του Καναδά και της Γαλλίας σχετικά με τις μικρές γαλλικές νήσους St.Pierre και Miquelon , που βρίσκονται σε περίπου 50 ναυτικά μίλια απόσταση από την καναδική επαρχία της Newfoundland , η Γαλλία ζητούσε χωρικά ύδατα 12 ναυτικών μιλίων και ΑΟΖ 200 ναυτικών μιλίων γύρω από τα δύο αυτά νησιά . Ο Καναδάς τους αναγνώριζε μόνο χωρικά ύδατα 12 ναυτικών μιλίων.

Οι δύο πλευρές προσέφυγαν από κοινού στη διεθνή διαιτησία . Η απόφαση ήταν ότι τα νησιά είχαν μεν χωρικά ύδατα 12 ναυτικών μιλίων και συνορεύουσα ζώνη 24 ναυτικών μιλίων αλλά δικαιούνταν ως ΑΟΖ μόνο μία στενή ζώνη 200 Ν.Μ που επεκτεινόταν προς τη μεριά του Ατλαντικού. (βλέπε χάρτη Νο52)²⁰⁰

Χάρτης Νο52,η θέση των Νησιών και το ισχύον καθεστώς , πηγή: en.wikipedia.org/wiki/File:Saint-Pierre_and_Miquelon_EEZ_map-fr.svg

Εφαρμόζοντας το πνεύμα των αποφάσεων στην περίπτωση της Ελλάδας, της Τουρκίας και του Καστελλόριζου, η απόφαση ευνοεί την Τουρκία καθώς θα έδινε στο σύμπλεγμα του Καστελλόριζου πλήρη κυριαρχικά δικαιώματα 12νμ, αλλά ενδεχομένως θα το εγκλώβιζε σε τουρκική ΑΟΖ , που θα διέκοπτε την Ελληνοκυπριακή και θα ενωνόταν με την Αιγυπτιακή χωρίς όμως να αποκλείεται η έστω και οριακή επαφή της ΑΟΖ Ελλάδας – Κύπρου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Κολομβία δεν αναγνώρισε την απόφαση του ΔΔΧ και αποσύρθηκε από την σύμβαση που αναγνωρίζει την δικαιοδοσία του, μία εξέλιξη που δεν αποκλείεται να επαναληφθεί στην περιοχή μας μελλοντικά²⁰¹.

200.Πουλάντζας Νικόλαος . *Το δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007 , σελ 73.

201.AIXMI.GR , Καρυώτης Θ. (27-11-2012) " Μια νέα απόφαση της Χάγης για ΑΟΖ" , www.aixmi.gr/index.php/neaarofashxaghs-aoz/ (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Δ' ΜΕΡΟΣ :Στρατηγικά βήματα της Ελλάδας για οριοθέτησης ΑΟΖ με όμορες χώρες και έπειτα με την Τουρκία ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας

Ασχολούμαστε συνεχώς με την Τουρκία λόγω των προβλημάτων που προκαλεί κι όμως όσον αφορά στην ΑΟΖ, το καλύτερο που έχουμε να κάνουμε είναι να ασχοληθούμε με τα άλλα κράτη. Αλλιώς εγκλωβιζόμαστε σε ένα αδιέξοδο, διότι η Τουρκία δεν έχει όφελος με το θέμα της ΑΟΖ, οπότε γιατί να θέλει να το προωθήσει σε διακρατικό επίπεδο όταν γνωρίζει ότι δεν μπορεί να παρακάμψει το Δίκαιο της θάλασσας, ενώ δεν θέλει καν να ακούσει για μια δίκαιη επίλυση του θέματος σύμφωνα με την συνθήκη του Δικαίου της Θάλασσας του 1982.

Αναμφισβήτητα η Κυπριακή πρωτοβουλία φέρνει στο Ελληνικό προσκήνιο την ξεχασμένη ΑΟΖ , η Ελληνική κυβέρνηση δεν μπορεί πλέον να αγνοεί αυτή τη ρύθμιση του δικαίου της θάλασσας η οποία τόσο πολύ ευνοεί τη χώρα μας .

Φαίνεται ότι το Υπουργείο Εξωτερικών , έστω και με καθυστέρηση δεκαετιών , έχει καταλάβει την αξία της ΑΟΖ και έχει αρχίσει συνομιλίες με τα κράτη στα νοτιοδυτικά σύνορα της Ελλάδας -δηλαδή την Αλβανία , την Ιταλία την Αίγυπτο και τη Λιβύη – για την οριοθέτηση της ΑΟΖ , μιας και έχει γίνει πλέον αντιληπτό ότι δεν υπάρχει λόγος να αρχίσει ο καθορισμός της ΑΟΖ με τη Τουρκία αλλά είναι προς το συμφέρον της Ελλάδας να το πράξει πρώτα με τα άλλα όμορα κράτη και στο τέλος με τη Τουρκία έτσι ώστε να είναι σε πλεονεκτικότερη θέση απέναντι της από ότι είναι σήμερα .

Το πρώτο βήμα πρέπει να γίνει με την Αλβανία με την οποία υφίσταται ήδη συμφωνία για την ΑΟΖ από το 2009 η οποία απορρίφθηκε προσωρινά για τυπικούς λόγους , εν συνεχεία το επόμενο βήμα πρέπει να γίνει με την Ιταλία με την οποία έχουμε οριοθετήσει ήδη την υφαλοκρηπίδα μας από το 1977 και η οποία είναι χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης , το τρίτο βήμα πρέπει να γίνει με την Λιβύη με την οποία η μόνη ουσιαστική διαφορά είναι το θέμα της Γαύδου , και εν συνεχεία με την Αίγυπτο και τη Κύπρο²⁰².

202.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνας Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 121 ,172 .

Το τελευταίο βήμα σαφώς θα γίνει με την Τουρκία. Έτσι η τελική διαπραγμάτευση, που βεβαίως θα γίνεται σε ευρωπαϊκό πλαίσιο, δεν θα είναι σε πρωτογενές επίπεδο, αφού θα έχουν προηγηθεί όλες οι άλλες συμφωνίες τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε Ευρωμεσογειακό επίπεδο²⁰³.

Ιδιαίτερη σημασία για την οριοθέτηση έχει το Καστελόριζο μιας και είναι αυτό που ενώνει τις ΑΟΖ Ελλάδας και Κύπρου και θα αποτελέσει σίγουρα την εστία έντασης κατά την οριοθέτηση των ΑΟΖ Ελλάδας-Κύπρου-Αιγύπτου. Στο χάρτη δεξιά (χάρτης Νο 53) βλέπουμε τη στρατηγική σημασίας θέση του Καστελόριζου²⁰⁴.

Χάρτης Νο 53, πηγή://www.lygeros.org/articles?n=7638&l=gr

203.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση*. . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ. 121 ,172 .

204.Daniel Pipes Organisation , Daniel Pipes (7-2-2012) Kastelorizo - Mediterranean Flashpoint? <http://www.danielpipes.org/10630/kastelorizo> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

6.1 Οριοθέτηση ΑΟΖ Ελλάδας – Αλβανίας .

Η πρώτη συμφωνία έγινε τον Οκτώβριο του 2009 με την Αλβανία , με τη μέθοδο της μέσης γραμμής , ο δε τρόπος οριοθέτησης ονομάστηκε « θαλάσσιο όριο πολλαπλών χρήσεων » . Μεγάλη σημασία έχει το γεγονός ότι η Αλβανία αποδέχτηκε τη θέση της Ελλάδας πως όλα τα νησιά στη περιοχή έχουν πλήρη δικαιώματα όπως και οι ηπειρωτικές ακτές .Το μόνο που έμενε ήταν να υπάρξει μία συμφωνία σε ένα τριεθνές σημείο , όπου συνορεύουν η Ελλάδα , η Αλβανία και η Ιταλία .Τη συμφωνία αυτή ενώ την είχε επικυρώσει το Αλβανικό κοινοβούλιο την ακύρωσε το Αλβανικό συνταγματικό δικαστήριο πιθανώς λόγω παρέμβασης της Τουρκίας η οποία δεν θα ήθελε να δημιουργηθεί στη περιοχή ένα κακό προηγούμενο μιας και οι θέσεις της Αλβανίας ήταν διαμετρικά αντίθετες των Τουρκικών θέσεων . Η τότε υπουργός εξωτερικών της Ελλάδας Ντόρα Μπακογιάννη έκανε λόγο για επηρεασμό της απόφασης του συνταγματικού δικαστηρίου από τη Τουρκία , ενώ ο έγκριτος δημοσιογράφος Σταύρος Λυγερός μίλησε ευθέως για χρηματισμό των αλβανών δικαστών προκαλώντας την αντίδραση του προέδρου του δικαστηρίου Fehmi Abdiu που δήλωσε στον αλβανικό τύπο (Φώτο Νο54) ότι η Μπακογιάννη ψευδεται²⁰⁵ .

Φώτο Νο54 πρωτοσέλιδο της εφημερίδας gazeta με τη χαρακτηριστική δήλωση του Fehmi Abdiu ‘ Η Μπακογιάννη ψευδεται ’

Τώρα η Αλβανία προσπαθεί να αρχίσει μία νέα επαναδιαπραγμάτευση της πρώτης συμφωνίας , κάτι που η Ελλάδα δεν πρέπει να αποδεχτεί , γιατί μία νέα συμφωνία θα έδινε περισσότερο θαλάσσιο χώρο(χάρτης Νο55) στην Αλβανία εις βάρος της Ελλάδας²⁰⁶.

Χάρτης Νο 55, με διακεκομμένη γραμμή είναι το όριο της συμφωνίας του 2009 και με συνεχή γραμμή το τι ζητάει τώρα η Αλβανία

205. ENERGIA.GR , (24-12-2011) Συμφωνία Θαλασσιών Υδάτων Ελλάδος-Αλβανίας: «Παρέμβαση και ... Λίρες Τουρκίας Πίσω από την Ακύρωση»; πηγή: http://www.energia.gr/article.asp?art_id=53093 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

206. Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνας Κασίνη, Νίκου Λυγερός : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 41-42.

Η Ελληνοαλβανική συμφωνία για τις θαλάσσιες ζώνες μπορεί να μην έγινε αποδεκτή, αλλά ως πλαίσιο ήταν μία καλή κίνηση . Ακόμα και αν χρειάζεται μία μικρή διόρθωση , σημασία έχει ότι υπάρχει . Δεν θα πρέπει η Ελλάδα να εγκαταλείψει την προσπάθεια γιατί τα διαδικαστικά λάθη , τα οποία επικαλέστηκε το Αλβανικό δικαστήριο , μπορούν να απαλειφθούν δίχως δυσκολία .

Λόγω της Σοβιετικής Ένωσης , η Αλβανία γνωρίζει από το 1960 την ύπαρξη περίπου 4 δις βαρελιών πετρελαίου και 1 δις κυβικών μέτρων φυσικού αερίου αλλά δεν είχε προβεί σε καμία ενέργεια ένεκα του μεγάλου βάθους που ήταν πρόβλημα εκείνη την εποχή , κάτι που δεν ισχύει σήμερα . Η διαχείριση αυτού του πλούτου ανήκει στα προαπαιτούμενα μίας όχι μόνο μίας συνεργασίας αλλά μίας συμμαχίας , κάτι το οποίο δρα ως μοχλός πίεσης από μέρους της Ελλάδας προς την Αλβανία μιας και η δεύτερη επιθυμεί την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση .

Η Αλβανία βρίσκεται προς το παρόν στα όρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης , έως την ένταξη και είναι σημαντικό να διαχωριστεί η ΑΟΖ με στρατηγικό τρόπο ώστε να μη δώσει την ευκαιρία εκμετάλλευσης αυτής της κατάστασης από εξωτερικούς παράγοντες όπως είναι η Τουρκία .

Η περίπτωση της Αλβανίας μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση για το πώς θα πρέπει να κινηθεί για το θέμα της ΑΟΖ η Ελλάδα και αποτελεί το πρώτο από τα στρατηγικά βήματα που θα πρέπει να γίνουν για την καθιέρωσή της . Η Ελλάδα και η Αλβανία μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά μέσα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μιας και οι δύο χώρες γνωρίζουν ότι η ευρωπαϊκή γεωστρατηγική έχει εκ των πραγμάτων μεγάλη επιρροή στη περιοχή²⁰⁷.

Παράλληλα όμως με την έντονη επιθυμία της Αλβανίας να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν και άλλοι λόγοι που πιέζουν την Αλβανία να προβεί στην τελική οριοθέτηση της ΑΟΖ με την Ελλάδα . Έτσι η δεν προκαλεί έκπληξη η κινητικότητα που αναπτύσσει η Αλβανία στο θέμα της ΑΟΖ με την Ελλάδα , υπό την πίεση που διαμορφώνουν τα χρονοδιαγράμματα για την ολοκλήρωση της πρότασης για τον αγωγό Trans Adriatic Pipeline (TAP), υποψηφίου για τη μεταφορά Αξέρικου φυσικού αερίου στην ευρωπαϊκή αγορά, μέσω Ελλάδας, Αλβανίας και Ιταλίας.

207. Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 128-130.

Η κατασκευή του αγωγού θεωρείται για την Αλβανία εξαιρετικής σημασίας έργο, καθώς θα βάλει τη χώρα στον ενεργειακό χάρτη (χάρτη Νο 56), θα αναβαθμίσει τον ρόλο της στα Βαλκάνια, ενώ πρόκειται για ιδιαίτερα μεγάλη επένδυση²⁰⁸.

Χάρτης Νο 56 , Πάνω βλέπουμε τη διαδρομή που θα ακολουθήσει ο αγωγός Trans Adriatic Pipeline (TAP) , πηγή:http://pipelinesinternational.com/news/intergovernmental_agreement_shows_tap_support/079985/

Βασική προϋπόθεση είναι η σύναψη διμερών συμφωνιών ανάμεσα στις χώρες διέλευσης και ένα από τα «αγκάθια» της υπογραφής της ανάλογης συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας είναι η εκκρεμότητα της ΑΟΖ, όπως έχει διαμηνύσει η Αθήνα. Η συμφωνία για τον καθορισμό ΑΟΖ στο Ιόνιο έχει υπογραφεί ανάμεσα στις δύο πλευρές από τον Απρίλιο του 2009. Ωστόσο, στη συνέχεια, το Συνταγματικό Δικαστήριο της Αλβανίας, έπειτα από προσφυγή του Σοσιαλιστικού Κόμματος, ακύρωσε τη συμφωνία για τεχνικούς λόγους, αποφασίζοντας ότι η έγκριση της επιτροπής διαπραγμάτευσης ήταν αρμοδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας της χώρας . Ο υπουργός Εξωτερικών της Αλβανίας, Εντμόν Παναρίτι, επισκέφθηκε την Αθήνα στις 3 Οκτωβρίου 2012 ,όπου και είχε συνάντηση με τον ομόλογό του Δημήτρη Αβραμόπουλο. Οι δύο υπουργοί εκτός απ' ότι αποφάσισαν την καθιέρωση τακτικής συνάντησής του δύο φορές το χρόνο, εισηγήθηκαν στις κυβερνήσεις τους την πραγματοποίηση ετήσιας τακτικής διακρατικής διαβούλευσης, με τη συμμετοχή συναρμοδίων κατά περίπτωση υπουργών . Μετά το τέλος της συνάντησης ο κ. Αβραμόπουλος δήλωσε την κοινή βούληση να προχωρήσει η προεργασία ώστε να υπογραφεί η συμφωνία για τον αγωγό TAP, όπως και να διευθετηθούν «σύντομα» οι εκκρεμότητες που αναφέρονται στη συμφωνία οριοθέτησης των θαλασσιών ζωνών.²⁰⁹

208.Εφημερίδα "Καθημερινή", Αντωνίου Δ. (15-09-12) "Τα Τίρανα θεωρούν πλέον αναγκαία την κύρωση της συμφωνίας με την Ελλάδα " news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_politics_100031_15/09/2012_495586 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

209.SOFOKLEOUSIN.GR ,(3-10-2012) Συνάντηση Αβραμόπουλου-Παναρίτι για ΑΟΖ – TAP . πηγή: , <http://www.sofokleousin.gr/archives/110590.html> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Την επιθυμία να προχωρήσει η Αλβανία στην υπέρβαση των εκκρεμοτήτων ως προς τη συμφωνία για τα θαλάσσια σύνορα, «με βάση τα εθνικά Συντάγματα και το διεθνές δίκαιο» εξέφρασε στις δηλώσεις του και ο Εντμοντ Παναρίτι, ο οποίος είχε συνάντηση και με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κάρολο Παπούλια.

Με εντολή του πρωθυπουργού της γειτονικής χώρας, Σαλί Μπερίσα, συστήθηκε διπλωματική επιτροπή για εξεύρεση θετικής λύσης στο θέμα. Ταυτόχρονα, διοχετεύθηκε στα αλβανικά μέσα ενημέρωσης εμπιστευτική έκθεση του αλβανικού ΥΠ.ΕΞ. προς τα μέλη της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της αλβανικής Βουλής για το θέμα της ΑΟΖ με την Ελλάδα (Φώτο Νο 57). Στην έκθεση επισημαίνεται ο συμβιβασμός με την ελληνική πλευρά ως αναγκαστικό μέτρο και παρατίθενται τα δυσμενή σενάρια με τα οποία κινδυνεύουν να βρεθούν αντιμέτωπα τα Τίρανα σε διαφορετική περίπτωση. Όπως αναφέρεται, η ελληνική πλευρά δεν είναι διατεθειμένη να προβεί σε επαναδιαπραγμάτευση της συμφωνίας, καθώς τη θεωρεί ολοκληρωμένη και κατοχυρωμένη.

Φώτο Νο57, Πάνω χαρακτηριστικό πρωτοσέλιδο της εφημερίδας "Πανόραμα" μετά την συνάντηση των δύο ΥΠ.ΕΞ.

Έτσι, εκτιμάται ότι η Αθήνα θα πιέσει για την επικύρωσή της από την αλβανική πλευρά όταν τα Τίρανα θα έχουν ανάγκη ελληνικής διεθνούς στήριξης. Ως έτερο σενάριο, δε, καταγράφεται το ενδεχόμενο να μπλοκάρει η Ελλάδα τις διαπραγματεύσεις της Αλβανίας με την Ε.Ε. για την απόκτηση καθεστώτος υπό ένταξη χώρας. Πηγές του αλβανικού υπουργείου Εξωτερικών ανέφεραν σε σχέση με το θέμα ότι στην περίπτωση κατά την οποία η Ελλάδα αρνηθεί οποιαδήποτε επαναδιαπραγμάτευση της συμφωνίας, τα Τίρανα θα μπορούσαν να φέρουν το θέμα στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης ή να ζητήσουν διεθνή διαιτησία. Ωστόσο, στην εμπιστευτική έκθεση, σε σχέση με αυτό το ενδεχόμενο, επισημαίνεται ότι η θέση της Αλβανίας θα είναι μειονεκτική, καθώς η συμφωνία επήλθε βάσει της καλής διμερούς βούλησης, ενώ για τους διεθνείς οργανισμούς η εσωτερική νομοθεσία δεν μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή διεθνούς συμφωνίας²¹⁰.

210. "Η Καθημερινή", Αντωνίου Δ. (15-09-12) "Τα Τίρανα θεωρούν πλέον αναγκαία την κύρωση της συμφωνίας με την Ελλάδα" http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_politics_100031_15/09/2012_495586 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Η ανακίνηση του ζητήματος από τα Τίρανα τώρα καταδεικνύει το ενδιαφέρον τις αλβανικής πλευράς να κλείσει η εκκρεμότητα . Το ζήτημα κυριαρχεί στην εσωτερική πολιτική συζήτηση, με αντιπολιτευόμενα κόμματα να κατηγορούν την κυβέρνηση ότι έχει αρχίσει μυστικές διαπραγματεύσεις με την Αθήνα.

Η ελληνική πλευρά, πάντως, διαμηνύει, όπως αναφέρουν διπλωματικές πηγές, ότι για το θέμα της ΑΟΖ έχει γίνει διαπραγμάτευση, έχει ολοκληρωθεί και υπάρχει συμφωνία, την οποία η Ελλάδα έχει επικυρώσει, κάτι που αναμένει και από την άλλη πλευρά²¹¹.

Την Τετάρτη, 13 Φεβρουάριου 2013 υπεγράφει τελικά στο Υπουργείο Εξωτερικών, διακυβερνητική συμφωνία στήριξης του Trans Adriatic Pipeline (TAP) , (Φώτο Νο58)παρουσία του Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης της Αλβανίας και Υπουργού Οικονομικών και Ενέργειας Edmond Haxhinasto και του Υπουργού Ανάπτυξης της Ιταλίας Corrado Passera, οι οποίοι, ήρθαν στην Αθήνα για την υπογραφή της συμφωνίας παρουσία και του Έλληνα Πρωθυπουργού Αντώνη Σαμαρά, ο οποίος, από το ξεκίνημα, έθεσε το όλο εγχείρημα υπό τις οδηγίες του . Με αυτό τον τρόπο, Αθήνα, Τίρανα και Ρώμη, εξέφρασαν την ισχυρή πολιτική βούληση των κυβερνήσεών τους για την υλοποίηση της κατασκευής του εν λόγω αγωγού²¹² .

Φώτο Νο 58 Από αριστερά βλέπουμε τον Corrado Passera στο μέσο το Δημήτρη Αβραμόπουλο και δεξιά τον Edmond Haxhinasto κατά την υπογραφή της σύμβασης

211. "Η Καθημερινή", Αντωνίου Δ. (15-09-12) "Τα Τίρανα θεωρούν πλέον αναγκαία την κύρωση της συμφωνίας με την Ελλάδα" http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_politics_100031_15/09/2012_495586 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

212. Υπουργείο Εξωτερικών ,(13-2-2013)«Ανακοίνωση του Υπουργείου Εξωτερικών σχετικά με την πραγματοποιηθείσα υπογραφή Τριμερούς Διακυβερνητικής Συμφωνίας Ελλάδας-Αλβανίας-Ιταλίας για την κατασκευή του αγωγού Trans Adriatic Pipeline» πηγή : <http://www.mfa.gr/epikairota/eidiseis-anakoinoseis/anakoinose-tou-upourgeiou-exoterikon-skhetika-me-ten-pragmatopoiethesa-upographe-trimerous-diakubernetikes-sumphonias-elladas-albanias-italias-gia-ten-kataskeue-tou-agogou-trans-adriatic-pipeline-tap.html> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

Ο υπουργός Εξωτερικών Δημήτρης Αβραμόπουλος δήλωσε χαρακτηριστικά: «η Ελλάδα, αποκτά στον ενεργειακό χάρτη τη γεωστρατηγική θέση που της αρμόζει από την ιστορία της, το σταθεροποιητικό ρόλο της στην ευρύτερη περιοχή και την παγκόσμια προσφορά της στον πολιτισμό και στο παγκόσμιο γίγνεσθαι.

Με την υπογραφή της σημερινής συμφωνίας, καθιστούμε την περιοχή μας ελκυστική και δημιουργούμε, για τις χώρες μας, για την Ελλάδα, ένα φιλόξενο περιβάλλον για τους διεθνείς επενδυτές. Η υλοποίηση του έργου θα σημάνει άμεσες ξένες επενδύσεις ύψους 1,5 δις ευρώ για τη χώρα μας και 2.000 άμεσες και 10.000 έμμεσες νέες θέσεις εργασίας στην ελληνική αγορά .

Η πολιτική βούληση της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Αλβανίας για την κατασκευή του αγωγού TAP αποτελεί και ένα ηχηρό κάλεσμα προς όλους τους διεθνείς δυνητικούς επενδυτές αλλά και μήνυμα αισιοδοξίας και ελπίδας για το αύριο.²¹³

Στις 25 Μαρτίου η Αλβανική βουλή ενέκρινε ομόφωνα την συμφωνία για τον αγωγό Trans Adriatic Pipeline (TAP), ο οποίος θα μεταφέρει φυσικό αέριο στη νότια Ιταλία και Δυτική Ευρώπη μέσω της Ελλάδας, της Αλβανίας και της Αδριατικής Θάλασσας. Υπέρ του εν λόγω έργου ψήφισαν 120 βουλευτές που ήταν παρόντες, από τα 140 μέλη του κοινοβουλίου, μετά τη συμφωνία που υπεγράφη στην Αθήνα τον Φεβρουάριο μεταξύ της ελληνικής, ιταλικής και της αλβανικής κυβέρνησης. «Ο Αγωγός TAP είναι μια στρατηγική ευκαιρία για την Αλβανία και πρέπει να συνεχίσουμε να υποστηρίζουμε αυτό το έργο», δήλωσε ο υπουργός Γεωργίας, Γκεντς Ρούλι . Σύμφωνα με την κυβέρνηση, ως αποτέλεσμα αυτού του έργου, στην Αλβανία θα επενδυθούν περίπου 2 δις. δολάρια και θα ανοίξουν πολλές θέσεις εργασίας²¹⁴. Ενδεικτικό της καταλυτικής σημασίας που θα παίξει στην επικύρωση της συμφωνίας της ΑΟΖ Ελλάδας – Αλβανίας είναι το μνημόνιο συνεργασίας, για την κατασκευή του αγωγού TAP που υπογράφηκε στα Τίρανα στις 24 Μαΐου 2013, μεταξύ της Αλβανίας, του Μαυροβουνίου, της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και της Κροατίας. Τη συμφωνία υπέγραψαν οι υπουργοί Εξωτερικών των τεσσάρων χωρών, παρουσία του Αλβανού πρωθυπουργού Σαλί Μπερίσα²¹⁵.

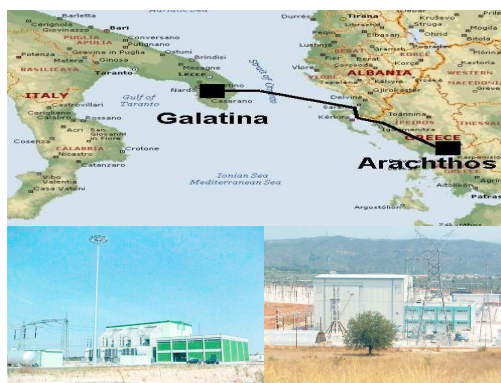
213. Υπουργείο Εξωτερικών <http://www.mfa.gr/epikairota/aidiseis-anakoinoseis/anakoinose-tou-upourgeiou-exoterikon-skhetika-me-ten-pragmatopoiethisa-upographie-trimerous-diakubernetikes-sumphonias-elladas-albanias-italias-gia-ten-kataskeue-tou-agogou-trans-adriatic-pipeline-tap.html> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).

214. Η Καθημερινή (25-3-2013) , «Ενέκρινε τη συμφωνία για τον αγωγό TAP η Αλβανία» , http://www.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathremote_1_25/03/2013_489808 (τελευταία πρόσβαση 25-3-2013)

215. Newsbomb , «Η Αλβανία υπέγραψε για την κατασκευή του αγωγού TAP», www.newsbomb.gr/diethnh/story/310460/i-alvania-ypographse-gia-tin-kataskeyi-toy-agogoy-tap (τελευταία πρόσβαση 25-5-2013)

6.2 Οριοθέτηση ΑΟΖ Ελλάδας – Ιταλίας .

Το δεύτερο στρατηγικό βήμα πρέπει να γίνει αναμφισβήτητα με την Ιταλία για δύο λόγους , ο πρώτος είναι ότι η Ιταλία είναι η μόνη χώρα με την οποία έχουμε θαλάσσια σύνορα και ανήκει στη Ευρωπαϊκή Ένωση (εκτός φυσικά από τη Κύπρο) με την οποία θα μπορούσαμε να οριοθετήσουμε ΑΟΖ χωρίς προβλήματα με την Τουρκία , και ο δεύτερος και σημαντικότερος λόγος είναι ότι με την Ιταλία έχουμε ήδη υπογράψει από το 1977 συνθήκη για οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας η οποία χρησιμοποιεί για τον καθορισμό των συνοριακών σημείων τους μέγιστους κύκλους, δηλαδή την έννοια της μέσης γραμμής .Επίσης με την Ιταλία υφίστανται και άλλες συμφωνίες όπως η υποβρύχια ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας - Ιταλίας η οποία ολοκληρώθηκε το 2002 και σε αυτή συμμετείχε με ποσοστό 75% η ENEL και 25% η ΔΕΗ. Το συνολικό κόστος του έργου ανήλθε σε 300 εκατ. ευρώ περίπου²¹⁶ . Αυτό το θαλάσσιο καλώδιο έχει μεγάλη σημασία διότι πέρα από τα 500 μεγαβάτ που μεταφέρει , ξεκινάει από τον Άραχθο και διανύει 160 χιλιόμετρα εντός του Ιονίου πριν καταλήξει στη Νότια Ιταλία ,διερχόμενο από την Ελληνική και την Ιταλική Υφαλόκρηπίδα²¹⁷(Φώτο Νο59), και εν δυνάμει ΑΟΖ ,ενισχύοντας περαιτέρω την συμφωνία του 1977 και εφαρμόζοντας επί της ουσίας το άρθρο 58 και 87, της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της Θάλασσας , περί δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στην ΑΟΖ²¹⁸.

Φώτο 59 , Σταθμός Γκαλατίνας Σταθμός Αράχθου

6.2.1.Η διμερής συμφωνία Ελλάδας – Ιταλίας για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας του 1977.

Η συμφωνία του 1977 μεταξύ Ελλάδας – Ιταλίας οριοθετεί την υφαλοκρηπίδα της περιοχής στη βάση της αρχής της μέσης γραμμής. Η περιοχή της οριοθέτησης ορίστηκε από τους παράλληλους 30° και 40° (βορρά) και από τους κάθετους 15° και 20° (ανατολή) , ενώ από πλευράς γήινων όγκων εξαρτάται από την παρουσία της Πελοποννήσου της Στερεάς Ελλάδας , της Ηπείρου και των νησιών του Ιονίου , από Ελληνικής πλευράς και της Σικελίας , Καλαβρίας και Πουλίας από Ιταλικής πλευράς .

216.Εφημερίδα "Καθημερινή" Λιάγγο Χ.(09-02-06) "Νέα ηλεκτρική διασύνδεση και εξαγωγή ρεύματος στην Ιταλία εξετάζει η Ελλάδα" http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_economy_3_09/02/2006_172976 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

217. Wikipedia http://en.wikipedia.org/wiki/HVDC_Italy%E2%80%93Greece (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

218.Πουλάντζας Νικόλαος . *Το δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007 , σελ 251,269.

Ένα από τα κύρια σημεία της συμφωνίας, ίσως το σημαντικότερο, ήταν ότι η οριοθετική γραμμή συμφωνήθηκε να είναι η μέση γραμμή, τροποποιημένη κατά τρόπο που να λαμβάνει υπ' όψιν ένα μικρό αριθμό προσαρμογών που είχαν συμφωνηθεί. Η μέση γραμμή προσδιορίστηκε λαμβάνοντας ως γραμμές βάσης τη φυσική ακτογραμμή της Ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδας από τη μία, και τις Ιταλίας από την άλλη. Η οριοθετική γραμμή ακολουθεί μία κατεύθυνση από βορρά προς νότο, από το σημείο 1 έως το σημείο 16 (βλέπε πίνακα Νο 60)²¹⁹, σταματώντας σε περιοχές όπου διεκδικήσεις άλλων κρατών μπορεί να υπάρχουν (της Αλβανίας στο βορρά, της Μάλτας και της Λιβύης στο νότο).

ITALY-GREECE MARITIME BOUNDARY COORDINATES		
POI NT	LATITUDE NORTH	LONGITUDE EAST
1	39° 57.7'	18° 57.5'
2	39° 52.4'	18° 56.1'
3	39° 49.0'	18° 54.9'
4	39° 17.3'	18° 55.6'
5	39° 02.0'	18° 54.0'
6	38° 30.0'	18° 43.9'
7	37° 52.0'	18° 28.6'
8	37° 21.3'	18° 17.0'
9	36° 59.5'	18° 19.1'
10	36° 54.4'	18° 19.2'
11	36° 45.0'	18° 18.6'
12	36° 26.5'	18° 18.0'
13	36° 24.1'	18° 17.7'
14	36° 11.0'	18° 15.7'
15	36° 09.0'	18° 15.7'
16	35° 34.2'	18° 20.7'

Πίνακας Νο 60, τα 16 σημεία της οριοθετικής γραμμής

Η συμφωνία ορίζει στο Άρθρο 1 ότι: « τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν ότι προς το παρόν η οριοθέτηση δεν θα εξικνεύεται προς Βορρά πέραν του σημείου 1 και προς Νότο πέραν του σημείου 16. Η οριοθέτηση θα διευρυνθεί περαιτέρω προς Βορρά και Νότο και ως το σημείο συνάντησης των υφαλοκρηπίδων των σχετικών κρατών ».

Η διατύπωση του Άρθρου 1 δεν αποδέχεται με κανένα τρόπο ότι σε αυτά τα βόρεια και νότια σημεία, όπου τερματίζεται προσωρινά η γραμμή, υπάρχουν πραγματικά δικαιώματα των γειτονικών κρατών. Ο μόνος λόγος που οδήγησε σε αυτή τη ρύθμιση είναι ότι η οριοθετική γραμμή προσέγγιζε σε νοητά σημεία πιθανών επικαλύψεων και τα δύο κράτη έκριναν σκόπιμο να μην προχωρήσουν περαιτέρω, πριν την επίτευξη αντίστοιχων συμφωνιών με τα ενδιαφερόμενα κράτη.

Ιδιαίτερη σημασία έχει το γεγονός ότι τα δύο κράτη προέβησαν στη χάραξη της οριοθετικής γραμμής με βάση το κριτήριο της ίσης απόστασης λαμβάνοντας υπόψη το ηπειρωτικό και νησιωτικό έδαφος της Ελλάδας και ως γραμμές βάσης τις δυτικές ηπειρωτικές και νησιωτικές ακτές της Ιταλίας²²⁰.

219.Φ.Ε.Κ. 101, τεύχος Α της 21-6-1978, πηγή: www.et.gr/idoocs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QtC22wFPPIPXvEuPndtvSoClrL8zNy8ycc-iQh5MXD0LzQTLWPU9yLzB8V68knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkjB0x1LldQ163nV9K--td6SIuYa6bX_tuifHgH8KJQWqSBSHBeLEZ8etKunq7WL65mf(τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

220.Δίπλα Χ. - Ροζάκης Χ. :*Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004. σελ 224-226

Η συμφωνία του 1977 έχει δύο ακόμα διατάξεις ουσιαστικού δικαίου , που αναφέρονται στο τρόπο εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων της υφαλοκρηπίδας .Το Άρθρο II ορίζει ότι , σε περίπτωση που ένα απόθεμα (μετάλλευμα , υδρογονάνθρακας κ.λπ.) χωρίζεται από την οριοθετική γραμμή , η όπου ένα τμήμα του αποθέματος βρίσκεται σε ένα τμήμα της οριοθετικής γραμμής και είναι εκμεταλλεύσιμο από εγκαταστάσεις που βρίσκονται στο άλλο τμήμα της οριοθετικής γραμμής , οι δύο κυβερνήσεις θα αναζητήσουν τρόπο επίτευξης συμφωνίας για τους όρους εκμετάλλευσης του αποθέματος έτσι ώστε αυτή η εκμετάλλευση να είναι όσο το δυνατό πιο επικερδής και το καθένα από τα δύο μέρη να διατηρήσει όλα τα δικαιώματα του πάνω στους μεταλλευτικούς πόρους της υφαλοκρηπίδας του²²¹ .

Το Άρθρο III περιέχει μία ενδιαφέρουσα διάταξη για την προστασία του περιβάλλοντος . Τα μέρη υπόσχονται να λαμβάνουν κάθε δυνατό μέτρο για να προλαμβάνουν καταστροφικές συνέπειες στην οικολογική ισορροπία , και στις άλλες νόμιμες χρήσεις της θάλασσας , από την εξερεύνηση και την εκμετάλλευση της υφαλοκρηπίδας τους.

Η συμφωνία ολοκληρώθηκε με τη προσθήκη του Άρθρου IV το οποίο προέβλεπε ότι τα συμβαλλόμενα μέρη θα προσπαθούν να ρυθμίσουν με διπλωματικά μέσα κάθε διαφορά που θα αφορούσε στη εφαρμογή ή την ερμηνεία της συμφωνίας . Εάν η διαφορά δεν έχει ρυθμιστεί μέσα σε τέσσερις μήνες η διαφορά αυτή θα παραπεμφθεί στο διεθνές δικαστήριο με αίτηση ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη , ή ενώπιον οποιουδήποτε άλλου διεθνούς οργάνου που επιλέγεται με κοινή συμφωνία .

Η ισχύς αυτής της διαδικαστικής ρήτρας βρίσκεται στο γεγονός ότι προβλέπει τη δυνατότητα μονομερούς προσφυγής ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης. Κατά συνέπεια , παρέχει την εγγύηση μίας απόφασης που θα επιλύσει δεσμευτικά και για τα δύο μέρη τη διαφορά . Το Άρθρο IV αποτελεί , όπως είναι εύλογο , τη νομική βάση , το *locus standi* για το διεθνές δικαστήριο , ώστε να δεχτεί τη δικαιοδοσία σε μία διαφορά που θα του υποβληθεί μονομερώς από ένα από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη . Το ίδιο άρθρο προβλέπει και το ενδεχόμενο προσφυγής και σε άλλα διεθνή όργανα (π.χ. Δικαστήριο του δικαίου της Θάλασσας) αλλά απαιτείται σε αυτή τη περίπτωση να συμφωνήσουν και τα δύο μέρη για μία τέτοια παραπομπή της διαφοράς τους²²² .

221 . Φ.Ε.Κ. 101 , τεύχος Α της 21-6-1978 , Ο.Π.

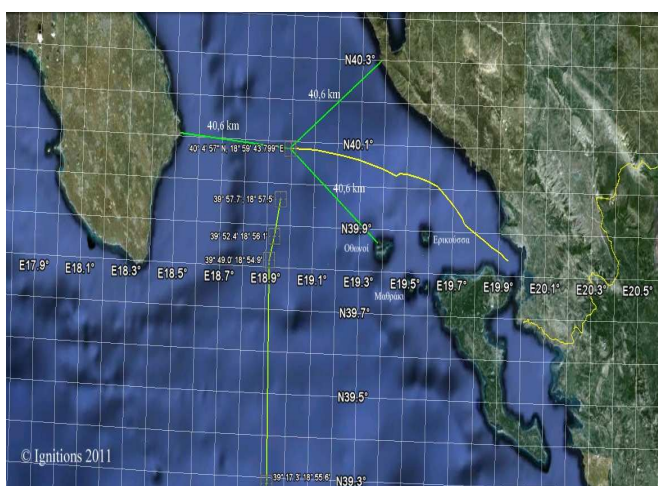
222 . Δίπλα Χ. - Ροζάκης Χ. :*Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004. σελ 227-228

Τέλος είναι άξιο αναφοράς ότι πραγματοποιήθηκαν κάποιες αποκλίσεις από τη μέθοδο της μέσης γραμμής στο απώτατο νότια τμήμα της , εις βάρος της Ελλάδας και άλλη μία απόκλιση από τη λογική των γραμμών βάσης στη περιοχή του κόλπου του Τάραντο²²³ .

Θα πρέπει να θεωρηθεί ότι αυτές οι μεταβολές , που συμφωνήθηκαν και από τα δύο μέρη και αναφέρονται στη συμφωνία , αποζημιώνουν την Ιταλία για την πλήρη επήρεια που δόθηκε στα ελληνικά νησιά , των οποίων η θέση – τουλάχιστον για ορισμένα από αυτά – στη περιοχή της οριοθέτησης είναι τόσο κοντά στα ελληνικά ηπειρωτικά εδάφη , που θα δικαιολογούσε μία διαφορετική συμπεριφορά²²⁴.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονίσουμε τη σημασία αυτού του σημείου της συμφωνίας και σε άλλες ακραίες περιπτώσεις για την Ελλάδα.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο μπορούμε να αναδείξουμε και τη συμβολή των νησιών εκτός βέβαια από την ίδια την Κέρκυρα, διότι για τις ακραίες περιπτώσεις θέλουμε να δείξουμε ότι μπορούμε να πετύχουμε το ανάλογο ακόμα και με μικρά νησιά. Έτσι τα νησιά Οθωνοί, Μαθράκι και Ερικούσσα δεν έχουν απλώς μια συμβολική ύπαρξη, αφού τα σημεία της συμφωνίας με την Ιταλία τα προσμετρούν, όπως το αποδεικνύει ο χάρτης πάνω στο οποίο βρίσκονται και τα σημεία της συμφωνίας, αλλά και η θεωρητική διαχωριστική γραμμή των ΑΟΖ της Ελλάδας και της Αλβανίας. Βλέπουμε επιπλέον ότι για να γίνει μια αποτελεσματική συμφωνία όσο αφορά στην ΑΟΖ θα πρέπει ν' αγγίζουμε και το τριπλό σημείο επαφής, το οποίο βρίσκεται στο κέντρο ενός κύκλου ακτίνας 40,6km, (βλέπε Φώτο Νο 61 δεξιά) ο οποίος αγγίζει την Αλβανία, την Ελλάδα και την Ιταλία. Αυτό σημαίνει ότι το πλαίσιο στο Ιόνιο Πέλαγος είναι το σωστό και αρκεί να μετατραπεί σε πεδίο δράσης με τις διακρατικές συμφωνίες με διμερείς σχέσεις²²⁵.

Φώτο Νο 61 ,τριπλό σημείο επαφής .Συντάκτης , καθηγητής Καρυώτης Θ.

223. Η απόσταση ανάμεσα στα δύο σημεία του κόλπου του Τάραντα (περισσότερο από 50 ν.μ.) δεν δικαιολογεί per se τη χάραξη μίας ευθείας γραμμής βάσης , αλλά ο χαρακτήρας του κόλπου ως ιστορικού μπορεί να δικαιολογήσει την απόκλιση από ορθόδοξες λύσεις .

224. Δίπλα Χ. - Ροζάκης Χ. : *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004. σελ 227

225. Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνας Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση*. Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ. 169-170.

Έτσι αυτή η κατάσταση μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για την υπόθεση της Γαύδου με τη Λιβύη και για την υπόθεση του Καστελόριζου με την Τουρκία. Ο καθορισμός της ελληνικής ΑΟΖ δεν φαίνεται πια με αυτή την προσέγγιση αυθαίρετος, αλλά ως ένα ενιαίο πλαίσιο, το οποίο μάλιστα βρίσκεται σε απόλυτη συμφωνία με τις υπογραφές της Κύπρου με την Αίγυπτο, το Λίβανο και το Ισραήλ δείχνοντας με αυτό τον τρόπο την διαχρονική αξία της συμφωνίας του 1977 με την Ιταλία . Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι το γεγονός πως Ελλάδα και Ιταλία με το να έχουν οριοθετήσει την υφαλοκρηπίδα τους μπορούν εύκολα να δηλώσουν ότι και η ΑΟΖ τους συμπίπτει με αυτή της υφαλοκρηπίδας , το πρόβλημα είναι ότι η Ιταλία σε κάποια σημεία επιθυμεί να έχει μεγαλύτερη ΑΟΖ από ότι υφαλοκρηπίδα . Παρόλα αυτά οι τελευταίες εξελίξεις και επαφές δείχνουν ότι αυτά θα ξεπεραστούν σύντομα και θα έχουμε οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας πάνω στη ήδη συμφωνηθείσα υφαλοκρηπίδα(βλέπε χάρτες Νο 62 και 63)²²⁶ .

Είναι χαρακτηριστικό , και συντείνει προς αυτή τη κατεύθυνση , το γεγονός ότι ήδη από το 1985 , από τις 30 συμβατικές οριοθετήσεις ΑΟΖ που είχαν γίνει έως τότε , οι 29 είχαν υιοθετήσει οριοθετική γραμμή που συνέπιπτε με την οριοθετική γραμμή της υφαλοκρηπίδας²²⁷ .

Χάρτης Νο 62 , από τη συμφωνία του 1977 , Φ.Ε.Κ. 101 , της 21-6-1978. Χάρτης Νο 63 , η ΑΟΖ με οριοθέτηση της στα όρια της υφαλοκρηπίδας

226.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ. 42,121,136.

227. Ροζάκης Χ. - Δίπλα Χ. : *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα.* Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004 , σελ. 176.

Αναμφισβήτητα , η αντίληψη του ενιαίου θαλάσσιου συνόρου διευκολύνεται και από την ταυτόσημη διατύπωση των άρθρων 74(1) και 83(1) της σύμβασης του δικαίου της θάλασσας του 1982 . Το μεν πρώτο άρθρο αφορά την οριοθέτηση της ΑΟΖ και το δε δεύτερο την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας²²⁸ .

Ενδεικτικό του κλίματος είναι ότι η Ελλάδα, η Ιταλία και η Αλβανία συνυπέγραψαν στις 13 Φεβρουαρίου 2013 στην Αθήνα τη διακυβερνητική συμφωνία για την υλοποίηση του αγωγού Trans Adriatic Pipeline (TAP) παρουσία και πρωθυπουργού της Ελλάδας κ.Αντώνη Σαμαρά ,και δεσμεύτηκαν ότι θα προσφέρουν την απαραίτητη πολιτική στήριξη στον αγωγό TAP, αναμένοντας την οριστική απόφαση της κοινοπραξίας που διαχειρίζεται το κοίτασμα φυσικού αερίου Shah Deniz αλλά και της κυβέρνησης του Αζερμπαϊτζάν, οι οποίες θα κληθούν τον Ιούνιο να επιλέξουν ανάμεσα στον TAP ή στον ανταγωνιστικό προς αυτόν Nabucco West για τη μεταφορά του αζέρικου φυσικού αερίου στην Ευρώπη²²⁹ .

Ο Έλληνας πρωθυπουργός (φώτο Νο 64) δήλωσε χαρακτηριστικά για τον αγωγό : « Αποτελεί μια ισχυρή παραγωγική βάση συνεργασίας για τις τρεις χώρες και μοναδική ευκαιρία για την ανάπτυξη οικονομικών σχέσεων . Κάνουμε ένα πολύ σημαντικό βήμα , προσφέρουμε τη στήριξή μας σε ένα έργο στρατηγικής σημασίας για την Ελλάδα και την Ευρώπη, με το οποίο αναβαθμίζεται ο στρατηγικός ρόλος της Ελλάδας και δημιουργείται ένα νέο πλαίσιο συνεργασίας με τις γειτονικές χώρες Ιταλία και Αλβανία. Παράλληλα, το έργο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για τη συνολική ενεργειακή ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθιστώντας το σημείο αναφοράς στον ενεργειακό χάρτη της ανατολικής Μεσογείου στην περιοχή . Με τη στήριξη στο TAP εξασφαλίζονται πολλαπλά οφέλη για την οικονομία και τους πολίτες , καθώς δημιουργούνται 2.000 θέσεις εργασίας , ενώ η εισροή επενδυτικών κεφαλαίων στη χώρα θα φτάσει το 1,5 δισ. ευρώ, καθιστώντας το TAP μια από τις μεγαλύτερες άμεσες ξένες επενδύσεις που έχουν υλοποιηθεί ποτέ στη Ελλάδα χωρίς την παραμικρή κρατική επιβάρυνση ».²³⁰

Φώτο Νο 64, η υπογραφή για τον T.A.P. παρουσία του Έλληνα Πρωθυπουργού

228.Πουλάντζας Ν. : *Το δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007 , σελ 262 ,267 .

229.Εφημερίδα "Ελευθεροτυπία" Τζανετάκου Ν. (14-2-13), «Συμφωνία για TAP» , www.enet.gr/?i=news.el.article&id=343564 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

230.Εφημερίδα Έθνος, (13-2-2013) : «Σαμαράς: Ισχυρή βάση συνεργασίας η συμφωνία για τον TAP» <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=63782233>(τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

6.3. Οριοθέτηση ΑΟΖ Ελλάδας – Λιβύης

Μια σημαντική διαπραγμάτευση , το τρίτο βήμα κατά σειρά στην οριοθέτηση της ΑΟΖ που οφείλουμε να κάνουμε , είναι με τη Λιβύη. Στο πλαίσιο μίας σειράς ενεργειών προς αυτή τη κατεύθυνση εντάσσεται και η πρόσφατη επίσκεψη στις 20-12-12 στη Λιβύη του Έλληνα υπουργού Εξωτερικών, Δημήτρη Αβραμόπουλου (Φώτο Νο 65), στην οποία όμως φάνηκε ότι οι βλέψεις της Τρίπολης σχετικά με την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) δεν ταυτίζονται με τα ελληνικά συμφέροντα . Σε σχετική ερώτηση των δημοσιογράφων, ο υπουργός διεθνούς Συνεργασίας της Λιβύης και αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών, Mohammed Abdel Aziz, απάντησε: «Μέχρι στιγμής δεν υπάρχει οριστική απόφαση για το θέμα της οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών. Υπήρχαν συνεννοήσεις και συνομιλίες και μου δόθηκε σήμερα το πρωί η ευκαιρία να συνομιλήσω με τον συνάδελφό μου για αυτό το θέμα. Διότι το θέμα αυτό δεν αφορά μόνο την Ελλάδα και τη Λιβύη. Πρέπει να προχωρήσουμε σε ένα πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των χωρών που έχουν θαλάσσια σύνορα με την Ελλάδα και τη Λιβύη. Επιδιώκουμε να υπάρξει μία γενική συμφωνία που να συμπεριλαμβάνει όλες τις χώρες που τους αφορά αυτό το θέμα. Γιατί εμείς θέλουμε να κοιτάξουμε προς το μέλλον συνολικά, όχι μεμονωμένα»²³¹.

Νο65 , ο Έλληνας ΥΠ.ΕΞ με τον Λίβυο ομόλογο του

Από τις δηλώσεις του Λίβυου αξιωματούχου προκύπτει ότι «τουλάχιστον στην παρούσα φάση, η Λιβύη δεν προτίθεται να συναινέσει με την ελληνική πλευρά για την οριοθέτηση της ελληνικής ΑΟΖ σύμφωνα με τη διεθνώς αποδεκτή αρχή της μέσης γραμμής και τους όρους της Σύμβασης του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας». Επίσης, φαίνεται ότι «προηγήθηκαν διμερείς Ελληνο-λιβυκές συνομιλίες για το θέμα και πιθανόν το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών να γνώριζε τη θέση της Τρίπολης». Εξάλλου, θα πρέπει να τονισθεί ότι η νέα μεταβατική κυβέρνηση της Λιβύης, που σχηματίστηκε στις 31 Οκτωβρίου του 2012 και αντιμετωπίζει ως ένα βαθμό πρόβλημα πολιτικής επιβίωσης, έχει αναλάβει την κατάρτιση του νέου λιβυκού Συντάγματος²³².

231.Υπουργείο Εξωτερικών, (21-12-2012)«Δηλώσεις ΥΠ.ΕΞ Δ. Αβραμόπουλου με Υπουργό Διεθνούς Συνεργασίας Λιβύης Μ. Αμπντελαζίζ», <http://www.mfa.gr/epikairotita/proto-thema/deloseis-upeks-abramopoulou-me-upourgo-diethnous-sunergasias-libues-amrntelaziz.html> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

232.Γιαννόπουλος Β. (3-1-2013) ‘‘Η λιβυκή στάση στο θέμα της ΑΟΖ’’ , διαθέσιμο στο url : <http://www.geostrategy.gr/pdf/20130103%20Libyan%20stance%20concerning%20EEZ.pdf> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Στη συνέχεια, εφόσον εγκριθεί με δημοψήφισμα το νέο Σύνταγμα, θα προγραμματισθεί η διεξαγωγή εκλογών μέχρι τα μέσα του 2013, ώστε να προκύψει η πρώτη μετα-κανταφική κυβέρνηση εκλεγμένη απευθείας από το λιβυκό λαό.

Επομένως, η ελληνική πλευρά δεν θα μπορούσε να είναι αισιόδοξη για τη στάση της λιβυκής μεταβατικής κυβέρνησης και κατά πάσα πιθανότητα η επίσκεψη του Έλληνα υπουργού Εξωτερικών στην Τρίπολη δεν αποσκοπούσε στη σύναψη κάποιας προσυμφωνίας για την οριοθέτηση της ΑΟΖ. Αυτό που προβληματίζει και πιθανόν προκάλεσε εντύπωση στην ελληνική αποστολή είναι η λιβυκή πρόταση για διευθέτηση του θέματος σε περιφερειακό επίπεδο. Με άλλα λόγια, η δήλωση του Mohammed Abdel Aziz φαίνεται να προσεγγίζει και να προωθεί τις τουρκικές θέσεις περί οριοθέτησης της ΑΟΖ. Δηλαδή, δεν προτίθεται να αναγνωρίσει το δικαίωμα των ελληνικών νήσων να διαθέτουν τη δική τους ΑΟΖ, όπως ρητά αναφέρει η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (άρθρο 121, παράγραφος 2). Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι στο παρελθόν η Λιβύη αφενός είχε αμφισβητήσει την ΑΟΖ που δικαιούται η νήσος Γαύδος, αφετέρου είχε υποστηρίξει ότι ο κόλπος της Σύρτης έπρεπε να θεωρηθεί ως κλειστός. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αυξάνεται η λιβυκή ΑΟΖ εις βάρος της Ελλάδας, της Ιταλίας και κυρίως της Μάλτας.

Ωστόσο αυτό που προβληματίζει ιδιαίτερα την Ελλάδα είναι ότι οι Τούρκο-λιβυκές σχέσεις έχουν αναβαθμισθεί σε τέτοιο βαθμό, που η Τρίπολη έχει αρχίσει να κινείται σύμφωνα με τις επιδιώξεις της Άγκυρας και να προωθεί τα τουρκικά συμφέροντα. Αυτό έγινε με διαδοχικά στοχευμένα βήματα από τη Τουρκία, αξίζει ενδεικτικά να αναφερθούν με χρονολογική σειρά τα παρακάτω²³³:

Στις 3 Απριλίου 2011, η Άγκυρα έστειλε στη Misrata ένα τουρκικό πλοίο με τη συνοδεία 10 αεροσκαφών FR16, προκειμένου να παραλάβουν 250 Λίβυους τραυματίες²³⁴.

Στις αρχές Ιουλίου 2011, η Τουρκία αναγνώρισε το μεταβατικό Εθνικό Συμβούλιο των Λίβυων αντικαθεστωτικών ως τον εκπρόσωπο του λαού της Λιβύης²³⁵.

233.Γιαννόπουλος Β. (3-1-2013) "Η λιβυκή στάση στο θέμα της ΑΟΖ", διαθέσιμο στο url : <http://www.geostrategy.gr/pdf/20130103%20Libyan%20stance%20concerning%20EEZ.pdf> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

234.Angus MacSwan(3-4-2011) , Reuters , "Turkish ship evacuates wounded from Libya city" , <http://www.reuters.com/article/2011/04/03/us-libya-misrata-ship-idUSTRE7321VX20110403> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

235.BBC (3-7-2011), "Libya: Turkey recognises Transitional National Council", <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14009206> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Στα τέλη Ιουλίου 2011, η Turkish Petroleum International Company (θυγατρική της ΤΡΑΟ) προμήθευσε τους Λίβυους αντικαθεστωτικούς με δύο φορτία υγρού καυσίμου –ζωτικής σημασίας για τον αγώνα τους κατά των κανταφικών δυνάμεων - αξίας τουλάχιστον 10 εκατ. Δολαρίων²³⁶.

Στις 16 Σεπτεμβρίου 2011 (τρεις βδομάδες μετά την κατάληψη της Τρίπολης από τους αντικαθεστωτικούς), ο Τούρκος πρωθυπουργός επισκέφθηκε τη λιβυκή πρωτεύουσα(Φώτο Νο 66), προσευχήθηκε με εκατοντάδες Λίβυους πολίτες, αρκετοί από τους οποίους ανέμιζαν την τουρκική σημαία, και χαιρέτισε την επανάσταση της Λιβύης²³⁷.

Erdogan in Libya with NTC leader Jaillin Photo: REUTERS

Φώτο Νο 66 , Πηγή :Reuters

Στις 13 Σεπτεμβρίου 2011, η Turkish Airlines αποφάσισε να ξαναρχίσει τις πτήσεις της προς τη Βεγγάζη και την Τρίπολη²³⁸.

Στις 12 και 13 Ιανουαρίου του 2012, πραγματοποιήθηκε το τριμερές οικονομικό φόρουμ (Τυνησίας, Λιβύης και Τουρκίας) στην τυνησιακή πόλη Hammamet, για τη σύσταση κοινοπραξιών που θα συμβάλουν στην ανάπτυξη των δύο χωρών της Βόρειας Αφρικής. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στο εν λόγω φόρουμ η Τουρκία συμμετείχε με περίπου 140 επιχειρηματίες²³⁹.

Στις 24 Ιανουαρίου 2012, ο Τούρκος υπουργός Οικονομικών, Zafer Çağlayan, ανακοίνωσε την απόφαση της τουρκικής τράπεζας Eximbank να διαθέσει το ποσό των 250 εκατ. δολαρίων για τη δανειοδότηση της Λιβύης και διαβεβαίωσε ότι θα υποστηρίξει τους Τούρκους επιχειρηματίες που αναμένουν εναγωνίως να επενδύσουν στη Λιβύη²⁴⁰.

236.The Jerusalem Post (25-7-2011), “Turkey sends first fuel aid to east Libya rebel government”, <http://www.jpost.com/MiddleEast/Article.aspx?ID=230929&R=R1> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

237.The Jerusalem Post (7-11-2011) , “In Libya, Erdogan woos with one eye on history”, <http://www.jpost.com/MiddleEast/Article.aspx?id=238262> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

238.Turkish Airlines (16-11-2011), “Turkish Airlines begins services to Benghazi and Tripoli in Libya”, <http://www.turkishairlines.com/en-int/corporate/press-room/press-releases/8977/turkish-airlines-begins-services-to-benghazi-and-tripoli-in-libya.aspx> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

239.Sana Ajmi (3-1-2012), TunisiaLive, “Tunisia Hosts First Tunisian-Turkish Libyan Economic Forum”, <http://www.tunisia-live.net/2012/01/03/tunisia-hosts-first-tunisian-turkish-libyan-economic-forum/>(τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

240.Hurriyet (25-1-2012), “Turkey offers Libya \$250 million in loan”, <http://www.hurriyetdailynews.com/turkey-offers-libya-250-million-in-loan.aspx?pageID=238&nID=12229&NewsCatID=344> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Στις 25 Ιανουαρίου 2012, ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών, Zafer Çağlayan, ανακοίνωσε τη δωρεά 30 αστυνομικών οχημάτων και 6.000 αστυνομικών στολών προς τη λιβυκή αστυνομία, την εκπαίδευση 1.500 Λίβυων αστυνομικών, δικαστών, εισαγγελέων και άλλων δημόσιων υπαλλήλων στην Τουρκία εντός του 2012, καθώς επίσης και την αναβάθμιση της τουρκο-λιβυκής συνεργασίας στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών, της επικοινωνίας και του εμπορίου²⁴¹.

Στα τέλη Μαρτίου 2012, οι τουρκικές Ακαδημίες Πολέμου και το τουρκικό think tank BILGESAM δημοσίευσαν μελέτες του Dr. πλοίαρχου Cihat Yaycı αναφορικά με την πρόταση οριοθέτησης της Ανατολικής Μεσογείου και το ρόλο-επιρροή της Λιβύης στην οριοθέτηση των θαλάσσιων τμημάτων της εν λόγω περιοχής. Ειδικότερα, σε περίπτωση οριοθέτησης της ΑΟΖ μεταξύ Τουρκίας και Λιβύης, ο πλοίαρχος Cihat Yaycı τόνιζε ότι η Λιβύη θα αυξήσει τη θαλάσσια περιοχή της κατά 62%, κερδίζοντας περίπου 39.000 τετραγωνικά χλμ²⁴² (Βλέπε χάρτη Νο 67, Cihat Yaycı δεξιά).

Χάρτης Νο 67, Συντάκτης Cihat Yaycı

Στις 30 Μαρτίου 2012, ο Τούρκος υπουργός Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, Taner Yıldız, δήλωσε ότι η Τουρκία αποφάσισε να αγοράσει από τη Λιβύη έως και 20.000 βαρέλια αργού πετρελαίου την ημέρα, προκειμένου να καλύψει την περικοπή από την εισαγωγή ιρανικού πετρελαίου, λόγω της εφαρμογής των κυρώσεων κατά της Τεχεράνης²⁴³.

241.Libya-Business News (26-1-2012), "Turkey donates Libya police cars, uniforms", <http://www.libya-businessnews.com/2012/01/26/turkey-donates-libya-police-cars-uniforms/> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

242.Χρήστος Μηνάγιας (4-1-2012), Geostrategy, «Παρασκηνιακά παιχνίδια της Άγκυρας», <http://www.geostrategy.gr/pdf/20120404%20Backstage%20Games%20of%20Ankara.pdf> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

243.Libya Herald (30-3-12), "Turkey seeks to replace Iranian with Libyan crude", <http://www.libyaherald.com/2012/03/30/turkey-seeks-to-replace-iranian-with-libyan-crude/>

Στις 19 Μαΐου 2012, η λιβυκή εφημερίδα Corina - με έδρα τη Βεγγάζη - ανέφερε ότι υπογράφηκε τουρκο-λιβυκή αμυντική συμφωνία, η οποία προβλέπει την παροχή τεχνικής βοήθειας προς το λιβυκό στρατό, για τη φύλαξη των συνόρων και των πετρελαϊκών εγκαταστάσεων στο ανατολικό τμήμα της χώρας. Η εν λόγω συμφωνία αφορούσε την εγκατάσταση ηλεκτρονικού εξοπλισμού ασφάλειας, τη συντήρηση και επισκευή λιβυκών αεροδρομίων, καθώς και στην κατασκευή ενός νέου αεροδρομίου στο εσωτερικό της χώρας. Επίσης, την κατασκευή συνοριακών παρατηρητηρίων, την ανακαίνιση ορισμένων λιμένων, την εκπαίδευση του λιβυκού στρατού και της αστυνομίας ενώ προέβλεπε και την προμήθεια τουρκικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών για τον έλεγχο των λιβυκών συνόρων, καθώς και την προμήθεια περιπολικών σκαφών για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης, του λαθρεμπορίου και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων²⁴⁴.

Στα μέσα Ιουλίου 2012, 817 σπουδαστές της λιβυκής αστυνομικής ακαδημίας μετέβησαν στην Κωνσταντινούπολη, για να παρακολουθήσουν πρόγραμμα εκπαίδευσης διάρκειας 7,5 μηνών στο Αστυνομικό Κέντρο Adile Sadullah Mermerci.²⁴⁵

Στις 7 Δεκεμβρίου 2012, ο πρόεδρος του Γενικού Εθνικού Κογκρέσου (General National Congress R GNC) της Λιβύης, Mohamed Yousefel-Magariaf, επισκέφθηκε την Τουρκία μετά από πρόσκληση του Τούρκου προέδρου, Abdullah Gül(Φώτο Νο 68). Σε κοινή συνέντευξη τύπου, ο Gül τόνισε ότι η Τουρκία υποστήριξε τη λιβυκή επανάσταση, υπενθυμίζοντας ότι ο τουρκικός στρατός συμμετείχε στη διεθνή επιχείρηση που υποστήριξε τις αντικανταφικές δυνάμεις. Από την πλευρά του, ο Magariaf επιβεβαίωσε τις δηλώσεις του Gül και υποστήριξε ότι υπάρχουν βαθιές ιστορικές σχέσεις μεταξύ της Λιβύης και της Τουρκίας. Επίσης, οι δύο ηγέτες τόνισαν ότι προετοιμάζεται μια διμερής τουρκο-λιβυκή συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών²⁴⁶.

Turkish President Abdullah Gül officially welcomed Libyan President Mohamed Yousefel-Magariaf on Friday at Çankaya Presidential Palace in Turkish capital city of Ankara. (Photo: Cihan, Ali Ünal)

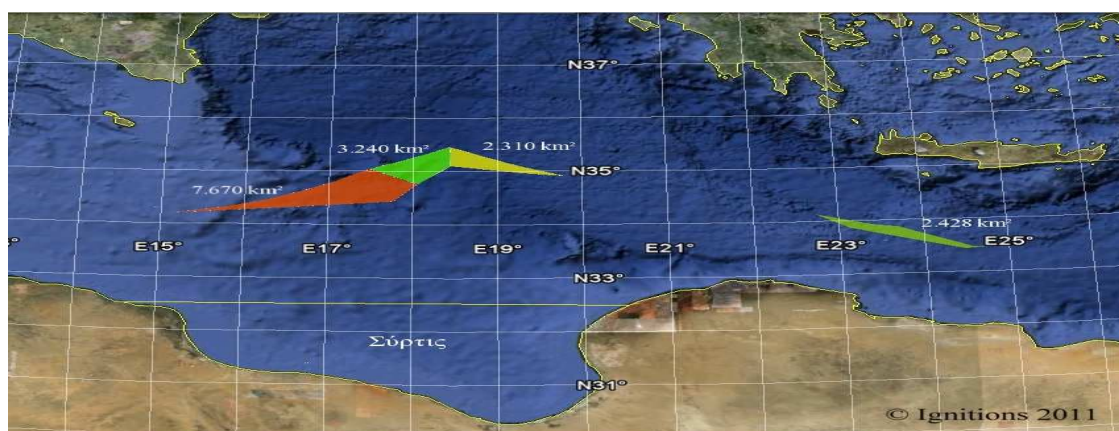
Φώτο Νο 68 , πηγή: www.tripolipost.com

244. Pakistan Defence (21-5-12), "Libya and Turkey in military deal", <http://www.defence.pk/forums/turkey-defence/182465-libya-turkey-military-deal.html>

245. The Tripoli Post (28-7-12), "Turkey Training Libyans to Become Law Enforcers", <http://www.tripolipost.com/articledetail.asp?c=1&i=8894>

246. Today's Zaman, (7-12-12) "Libya, Turkey promise to further bilateral relations", <http://www.todayszaman.com/news-300473-libya-turkey-promise-to-further-bilateral-relations.html>

Όλα αυτά σαφώς και δυσκολεύουν την Ελληνο-Λιβική διαπραγμάτευση αλλά δεν την καθιστούν αδύνατη γιατί σε γενικές γραμμές η Λιβύη είναι θετική για να καθοριστούν τα σύνορα των ΑΟΖ, απλώς αμφισβητεί το νησί της Γαύδου ως αντικείμενο της ΑΟΖ. Είναι βέβαια λάθος κατά το Δίκαιο της θάλασσας αφού η Γαύδος είναι κατοικημένη και κατά συνέπεια έχει de facto και de jure ΑΟΖ. Επιπλέον, από την άλλη πλευρά η Λιβύη διεκδικεί μια γραμμή βάσεων όσον αφορά στον κόλπο της Σύρτης που αποτελεί μια υπέρβαση για τους κανόνες του Δικαιου της θάλασσας. Σε αυτό το σημείο πρέπει να υπενθυμίσουμε το εξής. Σε προηγούμενο κύκλο διαπραγμάτευσης δεχθήκαμε πολύ γρήγορα την απαίτηση της Λιβύης περί κλεισίματος του κόλπου της Σύρτης και δεν συμπεριλάβαμε το αίτημά μας για τη απόδοση ΑΟΖ στη Γαύδο, πράγμα το οποίο αποδείχθηκε ότι ήταν σφάλμα, διότι δεν άλλαξε τη γνώμη της η Λιβύη για το θέμα της Γαύδου. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για ένα αντικειμενικό στρατηγικό λάθος, διότι η αποδοχή του κλεισίματος του κόλπου της Σύρτης έχει επιπτώσεις όχι μόνο στη δική μας ΑΟΖ αλλά και στις ΑΟΖ της Μάλτας και της Ιταλίας όπως φαίνεται και στο παρακάτω χάρτη(χάρτης Νο 69) που επιμελήθηκε ο Καθηγητής Λυγερός Ν.²⁴⁷

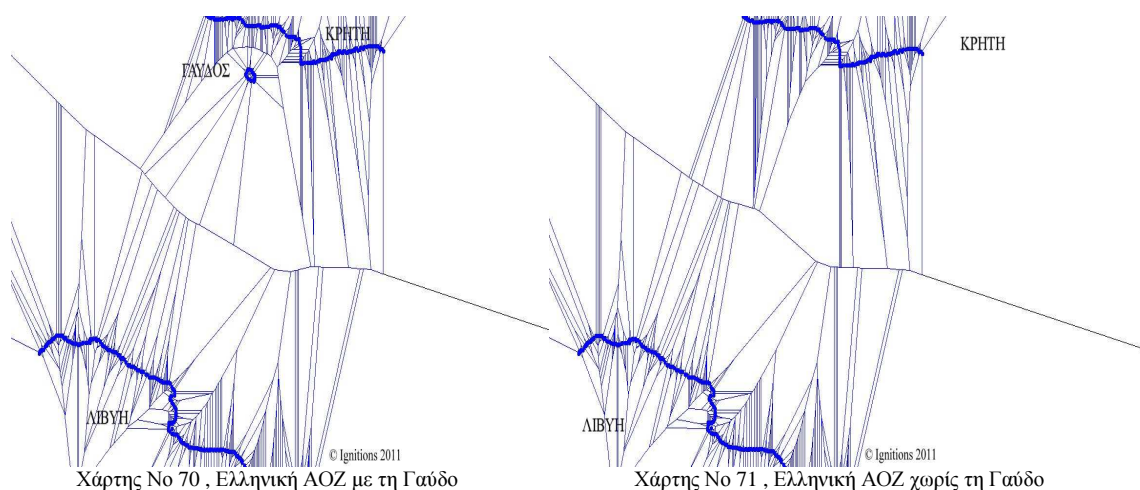
Με σκούρο πράσινο χρώμα στα δεξιά είναι η ΑΟΖ που προσοδίδει η Γαύδος στην Ελλάδα, ενώ βλέπουμε στα αριστερά ότι αν κλείσει ο κόλπος της σύρτης θα χαθεί η ΑΟΖ με κόκκινο χρώμα από τη Μάλτα, με ανοικτό πράσινο από την Ιταλία και με κίτρινο από την Ελλάδα

Με άλλα λόγια η αποδοχή επιβαρύνει και άλλα συμμαχικά κράτη. Αφού λοιπόν η διαπραγμάτευση δεν κατέληξε, είναι σημαντικό να κάνουμε χρήση της έννοιας της *tabula rasa*. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να εξετάσουμε ορθολογικά τα εμβάδα για τα οποία μιλάμε όταν χρησιμοποιούμε τη Γαύδο και τον κόλπο της Σύρτης.

247. Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρνώτη, Σόλωνας Κασίης, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ)*. Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση. Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ.172-174.

Έτσι αντιλαμβανόμαστε ότι αν η Λιβύη δεν αποδεχθεί τη Γαύδο κι εμείς ως απάντηση δεν θα αποδεχθούμε το κλείσιμο του κόλπου της Σύρτης. Το κόστος για τη Λιβύη θα είναι σαφώς μεγαλύτερο μιας και χάνει πολύ μεγαλύτερη έκταση, αφού θεωρητικά κερδίζει μεν 2.428 km² αλλά χάνει 13320 km² όπως φαίνεται και στο παραπάνω χάρτη. Επιπλέον με την Μάλτα και την Ιταλία δημιουργούμε ένα συμμαχικό πλαίσιο, όπου το παίγνιο δεν είναι προς όφελος της Λιβύης. Η στρατηγική εξέταση του θέματος και όχι μόνο η διπλωματική κατασκευάζει ένα θετικό πεδίο δράσης. Η Γαύδος δεν είναι πλέον μια αδυναμία που προβληματίζει την Ελληνική κυβέρνηση αλλά ένα δυνατό χαρτί στην όλη διαπραγμάτευση.²⁴⁸

Η Γαύδος μπορεί να έχει έκταση μόνο 29 τετραγωνικά χιλιόμετρα και να βρίσκεται μόνο 26 ναυτικά μίλια νότια της χώρας των Σφακίων, όμως η ΑΟΖ δεν αφορά αποκλειστικά το μήκος, λόγω των 200 ν.μ., όπως νομίζουν οι περισσότεροι. Η ουσία της ΑΟΖ είναι το εμβαδόν. Έτσι, η συμβολή της Γαύδος, μέσω της μέσης γραμμής, δεν είναι μόνο τα 26 ν.μ. . Στην πραγματικότητα, πρόκειται για ένα ολόκληρο μέτωπο με αυτό το πάχος(χάρτης Νο 70 , 71). Όταν ξέρουμε, λοιπόν, πόσο σημαντική είναι η πετρελαϊκή δραστηριότητα σε αυτήν την περιοχή, κατανοούμε απόλυτα το μέγεθος του προβλήματος. Αρκεί να υπενθυμίσουμε τη διαπραγμάτευση της Κύπρου με την Αίγυπτο, για να αντιληφθούμε πρακτικά την αξία της μέσης γραμμής στον καθορισμό των συνόρων των ΑΟΖ όπως φαίνεται και στα παρακάτω διαγράμματα²⁴⁹.

248.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ.172-174.

249.Λυγέρος Ν. (12-8-2012) "Η Γαύδος, το άλλο μας Καστελλόριζο" <http://www.lygeros.org/articles?n=7638&l=gr> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

6.4. Οριοθέτηση ΑΟΖ Ελλάδας – Αιγύπτου

6.4.1. Εξελίξεις και διαπραγματεύσεις έως και το 2009

Ως προς την οριοθέτηση των ελληνικών θαλάσσιων ζωνών με Κύπρο και Αίγυπτο, η τελευταία από την αρχή θεωρήθηκε πολιτικά ως το σημείο- κλειδί λόγω της γεωγραφικής θέσης της αλλά και του διπλωματικού της βάρους. Ήδη το καλοκαίρι 2004 ο τότε υφυπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Γιάννης Βαληνάκης , επισκέφθηκε με άλλη αφορμή το Κάιρο και έθεσε για πρώτη φορά το θέμα της έναρξης διαλόγου για την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών μεταξύ των δυο πλευρών, και μάλιστα ως συνέχεια της αιγυπτο- κυπριακής συμφωνίας που είχε υπογραφεί το Φεβρουάριο του 2003²⁵⁰ . Στόχος ήταν να ενωθεί (πλην των τριεθνών σημείων) μέσα από τις διαπραγματεύσεις με τους Αιγύπτιους η ελληνο-λιβυκή οριοθετική γραμμή με την αντίστοιχη και συμφωνημένη επίσημα οριοθετική γραμμή Κύπρου - Αιγύπτου. Η ελληνική πλευρά γνώριζε φυσικά ότι η Άγκυρα καιροφυλακτούσε και γι αυτό οι πρώτες κρούσεις προς το αιγυπτιακό ΥΠΕΞ έγιναν όσο πιο διακριτικά γινόταν. Η συμφωνία με την Κύπρο είχε βέβαια ήδη προκαλέσει θύελλα διαμαρτυριών από την Άγκυρα. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι για την Ελλάδα το Αιγαίο εκτείνεται γεωγραφικά μέχρι το ανατολικότερο τμήμα της ελληνικής επικράτειας στο Καστελλόριζο, ενώ η Τουρκία θεωρεί —όχι βέβαια αθώα— ως διαχωριστικό όριο Αιγαίου-Μεσογείου την Ρόδο. Η οριοθέτηση των θαλασσιών συνόρων μεταξύ Ιταλίας (που κατείχε τότε τα Δωδεκάνησα) και Τουρκίας που έγινε το 1932 αποτελεί κορυφαίο διπλωματικό «χαρτί» της Ελλάδας στα θέματα αυτά.

Μετά τις πρώτες επαφές των εμπειρογνομόνων, το ζήτημα ανέβηκε πολιτικά (αλλά με διακριτικό τρόπο) το 2006-2007, όταν τόσο ο τότε πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής, όσο και η τότε υπουργός Εξωτερικών Ντόρα Μπακογιάννη το έθεσαν πιεστικά προς την αιγυπτιακή πλευρά. Ήδη όμως το θέμα είχε γίνει γνωστό στα μέσα ενημέρωσης, αλλά έτσι και στην Τουρκία που προσπάθησε να παρέμβει προς τις αιγυπτιακές αρχές προκειμένου να παρεμποδίσει τη συνέχιση των συνομιλιών.²⁵¹

250. Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας (10.08.2011), "ΑΟΖ- προκλητική συμπεριφορά Τουρκίας", <http://www.cyprus.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/0/AB89462E00BC0F73C22575710025E69C?opendocument> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

251. foreignaffairs.gr , Βαληνάκης Ι. (2/06/2012) , " Το σχέδιο «Ελλάς επί Τέσσερα»" foreignaffairs.gr/articles/68831/giannis-balinakis/to-sxedio-%C2%ABellas-epi-tessera%C2%BB?page=show (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Η Άγκυρα προσπαθούσε να πετύχει η ίδια συμφωνία με την Αίγυπτο που θα απέκοπτε την Ελληνική ΑΟΖ από την Κυπριακή στη βάση της διαστρέβλωσης του διεθνούς δικαίου και υπολογίζοντας μόνο χερσαίες και όχι και τις νησιωτικές γραμμές βάσης. Η τουρκική πλευρά προσπαθούσε δηλαδή να εξαιρέσει τα νότια και ανατολικότερα ελληνικά νησιά και νησίδες της περιοχής Κρήτης και Δωδεκανήσου που συνθέτουν την ελληνική γραμμή βάσης για την χάραξη της ΑΟΖ απέναντι στην Αίγυπτο. Ενδεικτικός είναι ο παρακάτω χάρτης(χάρτης Νο 72).

Χάρτης Νο 72 , πηγή: International Press correspondence , www.inprecor.gr/index.php/archives/234257

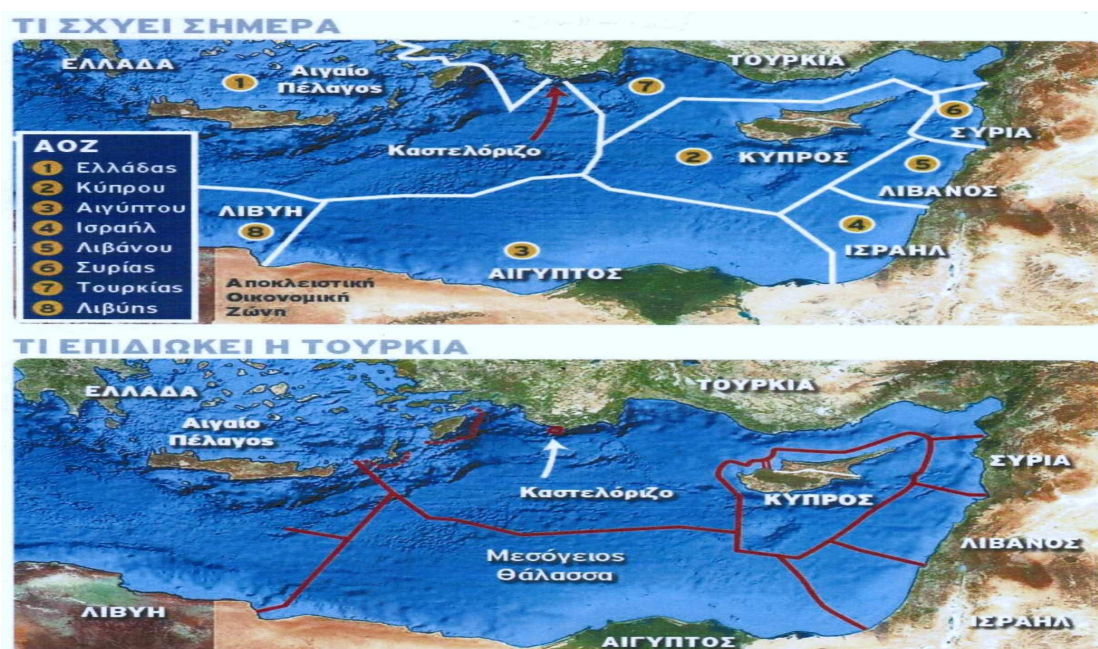
Οι συνομιλίες και επαφές σε επίπεδο εμπειρογνομόνων με την Αίγυπτο ξεκίνησαν τελικά το 2006 και συνεχίστηκαν με μεγάλες δυσκολίες. Με την αλλαγή της κυβέρνησης το 2009 το θέμα περιέπεσε ουσιαστικά σε απραξία.

6.4.2. Εξελίξεις από το 2009 έως και σήμερα .

Η Ελλάδα κατά το παρελθόν είχε υποπέσει σε κάποια λάθη στις διαπραγματεύσεις με την Αίγυπτο . Το σημαντικότερο ήταν το γεγονός ότι άρχισε νέο γύρο συνομιλιών με την Αίγυπτο το 2009 χωρίς να λάβει κάποια ρητή και σαφή διαβεβαίωση από αυτήν πως θα δοθούν πλήρη δικαιώματα στο Καστελόριζο. Αυτό φάνηκε κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων όταν οι Αιγύπτιοι ενημέρωσαν την Ελληνική πλευρά πως θα αρχίσουν διαπραγματεύσεις με τη Τουρκία , τη στιγμή που η Αίγυπτος δεν διαθέτει θαλάσσια σύνορα με τη Τουρκία, δημιουργώντας τεράστιο πρόβλημα στην Ελληνική πλευρά. Η Αίγυπτος θα μπορούσε να έχει θαλάσσια σύνορα με την Τουρκία μόνο αν δεν αναγνωριστούν τα δικαιώματα του Καστελόριζου , το οποίο δεν είναι απλά ένα ελληνικό νησί αλλά ένα νησί της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁵² .

252.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνας Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ41-43.

Η Αίγυπτος ενημέρωσε την ελληνική πλευρά ότι θα είχε συνομιλίες μαζί της στο Κάιρο στις 20 Ιουνίου 2009 και αμέσως μετά στις 22 Ιουνίου 2009 με την τουρκική πλευρά .Η Ελλάδα αντί να προβεί σε έντονη διαμαρτυρία για αυτή την αιγυπτιακή θέση που παραβιάζει ξεκάθαρα το δίκαιο της θάλασσας , πήγε στη συνάντηση στις 20 Ιουνίου γνωρίζοντας ότι δύο μέρες αργότερα Αιγύπτιοι και Τούρκοι θα καθόταν στο ίδιο τραπέζι . Η Ελλάδα παρέμεινε αδρανής σε αυτή την εξέλιξη και δεν άσκησε καμία - τουλάχιστον δημόσια γνωστή - πίεση στην Αίγυπτο προκειμένου να σταματήσει αυτές τις επαφές με την Τουρκία , που κινούνταν όπως προαναφέρθηκε , εκτός του πεδίου του Διεθνούς Δικαίου. Ενδεικτικός είναι ο παρακάτω χάρτης(χάρτης Νο 73).

Χάρτης Νο 73 . Η Ελληνική ΑΟΖ πάνω σύμφωνα με το δίκαιο της θάλασσας και κάτω όπως την επιθυμεί η Τουρκία που δεν αναγνωρίζει δικαιώματα σε ΑΟΖ στη Ρόδο, Κάρπαθος, Κάσος, Κρήτη, Καστελλόριζο, , ούτε στη Κύπρο δυτικά του 32ο 16' 18'' Ε . Πηγή – Συντάκτης : Καρυώτης Θ.

Αξίζει να αναφερθεί σε αυτό το σημείο ότι σύμφωνα με το πρώην υπουργό της Κύπρου , Νίκο Ρολάνδη , το 2003 στις συζητήσεις της τότε Κυπριακής κυβέρνησης Κληρίδη με την Αιγυπτιακή κυβέρνηση ζητήθηκε μετά από παρέμβαση της Ελληνική κυβέρνηση Σημίτη και συγκεκριμένα από το τότε υπουργό Εξωτερικών Γεώργιο Παπανδρέου κατά την οριοθέτηση που θα έκανε η Κύπρος με την Αίγυπτο να μην ληφθεί υπόψη το Καστελλόριζο γιατί θα δημιουργούνταν πρόβλημα με την Τουρκία²⁵³ .

253.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ41-43.

Από το τέλος του 2009 έως και τα τέλη του 2011 υπήρξε μία απραξία στις διμερείς διαπραγματεύσεις κάτι που άλλαξε όταν ανέλαβε το ΥΠ.ΕΞ. ο Σ. Δήμας οποίος άσκησε πολιτική πίεση για την συνέχιση των συνομιλιών. Έτσι, κατά τη συνάντηση του Υπουργού Εξωτερικών Σταύρου Δήμα με τον ομόλογό του της Αιγύπτου, Μοχάμεντ Αμρ, στις 24 Φεβρουάριου του 2012, συμφωνήθηκε η επανάληψη των διμερών συναντήσεων σε τεχνοκρατικό επίπεδο για την οριοθέτηση των ΑΟΖ Ελλάδας – Αιγύπτου²⁵⁴. Το ενδιαφέρον του Σ. Δήμα, σύμφωνο και με τις απόψεις της ΝΔ επί του θέματος, είχε άλλωστε εκδηλωθεί ήδη στις προγραμματικές δηλώσεις του ίδιου όταν ανέλαβε καθήκοντα στην κυβέρνηση συνεργασίας, αναφέροντας ότι πολιτική της Ελλάδας είναι η οριοθέτηση όλων των θαλασσιών ζωνών με όλους τους γείτονές της, συνεπώς και με την Αίγυπτο και τη Λιβύη, και ότι η θέσπιση ΑΟΖ δε μπορεί να αποτελέσει εξαίρεση από την θεμελιώδη αρχή και θέση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής περί άσκησης των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων.²⁵⁵

Από την άλλη πλευρά, θετικό βήμα ήταν για την οριοθέτηση των ΑΟΖ Ελλάδας – Αιγύπτου ήταν η κίνηση του Υφυπουργού ΠΕΚΑ Γιάννη Μανιάτη για εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας περί υφαλοκρηπίδας με τις ευμενέστερες για τα ελληνικά συμφέροντα διατάξεις της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας, αλλά και με την πάγια ελληνική θέση περί οριοθέτησης των θαλασσιών ζωνών βάσει της αρχής της ίσης απόστασης/μέσης γραμμής. Με το Ν.4001/2011, που τροποποίησε το νόμο του 1995 για «αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων και άλλες διατάξεις» και συγκεκριμένα βάσει του άρθρου 156(1), ελλείπει συμφωνίας οριοθέτησης με γειτονικά κράτη των οποίων οι ακτές είναι παρακείμενες ή αντικείμενες με τις ελληνικές ακτές, το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας και της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης, αφής κηρυχθεί, είναι η μέση γραμμή, κάθε σημείο της οποίας απέχει ίση απόσταση από τα εγγύτερα σημεία των γραμμών βάσης από τις οποίες μετράται το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης.²⁵⁶

254. Υπουργείο Εξωτερικών, (22-03-2012) « Άρθρο Εκπροσώπου ΥΠΕΞ Γ. Δελαβέκουρα στο περιοδικό ΕΠΙΚΑΙΡΑ», <http://www.mfa.gr/epikairota/diloseis-omilies/arthro-ekprosopou-upeks-delabekoura-sto-periodiko-epikaira.html> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

255. Υπουργείο Εξωτερικών, (16-11-2011) « Ομιλία ΥΠΕΞ Σταύρου Δήμα στη συζήτηση για την παροχή ψήφου εμπιστοσύνης», <http://www.mfa.gr/epikairota/diloseis-omilies/omilia-upeks-staurou-dema-ste-suzetese-gia-ten-parokhe-psephou-empistosunes-pleres-keimeno.html> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

256. ΥΠ.Ε.Κ.Α., (8-3-2012) « Άρθρο Υφυπουργού ΠΕΚΑ, Γιάννη Μανιάτη στην ηλεκτρονική σελίδα www.energypress.gr», <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=362&snid=524> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Αναμφισβήτητα ένα θετικό βήμα για την οριοθέτηση ΑΟΖ Ελλάδας – Αιγύπτου ήταν και η επίσημη τριήμερη επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας στην Αίγυπτο , στις 18 Οκτωβρίου 2012 , με τη συνοδεία των υπουργών Εξωτερικών Δημήτρη Αβραμόπουλου και Εθνικής Άμυνας Πάνο Παναγιωτόπουλου.

Ο Κάρολος Παπούλιας μετά τη συνάντησή του με τον Αιγύπτιο πρόεδρο Mohamed Morsi στο Κάιρο(Φώτο Νο 74) δήλωσε ότι Ελλάδα και Αίγυπτος έχουν κοινά οικονομικά συμφέροντα, ενώ σημείωσε ότι οι ελληνικές επενδύσεις στην Αίγυπτο έφθασαν τις 145, με κεφάλαιο άνω του €1,5δισ. ευρώ, γεγονός που καθιστά τη χώρα μας τον πέμπτο σε μέγεθος επενδυτή μεταξύ των Ευρωπαίων εταίρων. Στο σημείο αυτό πρόσθεσε πως συμφωνήθηκε με τον Αιγύπτιο πρόεδρο να πενταπλασιαστούν οι επενδύσεις και οι εμπορικές και οικονομικές σχέσεις.

Σύμφωνα με τον ίδιο, η ανακάλυψη σημαντικών υποθαλάσσιων κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην Ανατολική Μεσόγειο είναι μια σημαντική γεωοικονομική και γεωπολιτική εξέλιξη και η Ελλάδα αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη σύναψη συμφωνίας για την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με την Αίγυπτο, η οποία θα είναι επωφελής και για τις δυο χώρες.

Από την πλευρά του ο Mohamed Morsi καλωσόρισε τον Κάρολο Παπούλια στο προεδρικό μέγαρο στο Κάιρο με την φράση «οι σχέσεις της Ελλάδας και της Αιγύπτου είναι πολύ παλαιές και ξεχωριστές». Σε δηλώσεις του αμέσως μετά την συνάντηση των δύο ηγετών, ο Αιγύπτιος πρόεδρος ενημέρωσε πως οι συνομιλίες περιελάμβαναν πολλά θέματα, μεταξύ των οποίων οι διπλωματικές και πολιτικές σχέσεις καθώς και οι σχέσεις των λαών των δύο χωρών, οι εμπορικές σχέσεις και οι επενδύσεις. Ο ίδιος εξέφρασε την ικανοποίησή του για την δραστηριοποίηση ελληνικών εταιρειών στην Αίγυπτο και υποσχέθηκε να συμβάλει ώστε να επιλυθούν προβλήματα που έχουν ανακύψει. Παράλληλα εξέφρασε την εκτίμησή του ιδιαίτερα για τον ρόλο της Ελλάδας στο Παλαιστινιακό και τα αναφαίρετα δικαιώματά του.²⁵⁷

Φώτο Νο 74 , Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Παπούλιας Κ. με τον Πρόεδρο της Αιγύπτου Mohammed Morsi.

257.STRATEGY REPORTS(19-10-12), « Επίσημη επίσκεψη Προέδρου της Δημοκρατίας στην Αίγυπτο» , strategyreports.wordpress.com/2012/10/19/%CE%B5%CF%80%CE%AF%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B7-%CE%B5%CF%80%CE%AF%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%88%CE%B7-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%AD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%85-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BA%CF%81/(τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Ο υπουργός Εθνικής Άμυνας, Πάνος Παναγιωτόπουλος, ο οποίος συνοδεύεται τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Κάρολο Παπούλια στην τριήμερη, επίσημη επίσκεψή του στην Αίγυπτο, είχε κατ' ιδίαν συνάντηση με τον υπουργό Άμυνας της Αιγύπτου, Στρατηγό Αμπντέλ Φατάχ Αλ-Σίσι. Κατά τη διάρκεια της συνάντησής αυτής, η οποία πραγματοποιήθηκε σε ιδιαίτερα φιλικό και θερμό κλίμα, αποφάσισαν να ολοκληρώσουν το ταχύτερο δυνατό τις διαβουλεύσεις των δύο πλευρών ώστε να υπογραφεί στην Αθήνα ή στο Κάιρο η νέα συμφωνία αμυντικής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Αιγύπτου. Συζήτησαν επίσης και άλλα θέματα αρμοδιότητας των δύο Υπουργείων, κοινού ενδιαφέροντος, αλλά και ευρύτερα θέματα που αφορούν στις εξελίξεις στη νοτιοανατολική Μεσόγειο και στον Αραβικό Κόσμο, καθώς επίσης και ζητήματα που σχετίζονται με την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) των δύο χωρών²⁵⁸.

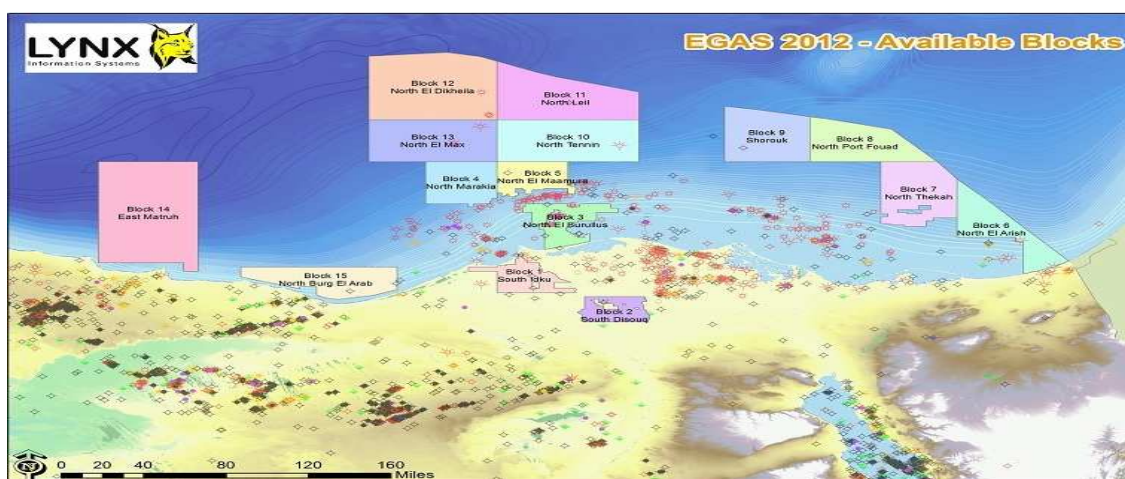
Φώτο Νο 75, Ο υπουργός Εθνικής Άμυνας Π. Παναγιωτόπουλος με τον Αιγύπτιο ομόλογό του Αμπντέλ Φατάχ Αλ-Σίσι

Η σημασία των επαφών με την Αίγυπτο είναι καθοριστική. Η αλλαγή του καθεστώτος στην περιοχή επιτρέπει ένα διαπραγματευτικό άνοιγμα όσον αφορά στο θέμα της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Μια βασική αρχή είναι ότι η Αίγυπτος έχει κάνει μια συμφωνία οριοθέτησης με την Κύπρο το 2003, την οποία επιβεβαίωσε η Βουλή της. Επιπλέον, το 2012, η Αίγυπτος παραχώρησε οικόπεδα για έρευνα περί υδρογονανθράκων, τα οποία εφάπτονται δίχως να καταπατήσουν τη θεωρητική γραμμή της ελληνικής ΑΟΖ. Αυτή η λεπτομέρεια είναι ουσιαστική για τις επόμενες διαπραγματεύσεις. Διότι ξέρουμε ήδη ότι η Αίγυπτος ενδιαφέρεται να εκμεταλλευτεί τα δικά της κοιτάσματα σε ένα πλαίσιο, το οποίο είναι ξεκάθαρο και για τους στρατηγικούς επενδυτές στον τομέα του φυσικού αερίου και του πετρελαίου²⁵⁹.

258. STRATEGY REPORTS(19-10-12), « Επίσημη επίσκεψη Προέδρου της Δημοκρατίας στην Αίγυπτο », <http://strategyreports.wordpress.com/2012/10/19/%CE%B5%CF%80%CE%AF%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B7%CE%B5%CF%80%CE%AF%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%88%CE%B7%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%AD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%85-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BA%CF%81/>(τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

259. Λυγέρος Ν.,(22-11-2012), « Η σημασία των επαφών με την Αίγυπτο » <http://elliniki-aoz.blogspot.gr/2012/10/aoz-elladaskos-lygeros-h-shmasia-twn-epafwn-me-thn-aigypto.html> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Όταν εξετάζουμε τα αιγυπτιακά οικόπεδα μπορούμε να αναλύσουμε και τη γεωπολιτική προσέγγιση της Αιγύπτου όσον αφορά στο θέμα της οριοθέτησης. Τα οικόπεδα που αφορούν στρατηγικά την αιγυπτιακή ΑΟΖ, είναι τα οικόπεδα 6,7,8 και 9 δηλαδή North El Arish, North Thekah, North Port Fouad, Shorouk (βλέπε χάρτη Νο 76) διότι βρίσκονται όλα στα όρια της Αιγυπτιακής ΑΟΖ με αυτήν του Ισραήλ και της Κύπρου. Είναι το ανατολικό μέτωπο, όπου υπάρχει συμφωνία οριοθέτησης με την Κύπρο. Η δεύτερη σημαντικότερη ομάδα αποτελείται από τα οικόπεδα 10, 11, 12 και 13, δηλαδή North Tennin, North Leil, North El Dekheila, North El Max. Είναι η πιο μεγάλη σε εμβαδόν και έχει την ενδιαφέρουσα ιδιότητα να αγγίζει την ελληνική ΑΟΖ και την κυπριακή ΑΟΖ. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι αυτή η εθνική και de facto οριοθέτηση δεν καταπατά την ελληνική ΑΟΖ, πράγμα το οποίο θα διευκολύνει τις διαδικασίες της συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Αιγύπτου, ακολουθώντας το παράδειγμα της συμφωνίας Αιγύπτου και Κύπρου. Διότι έχοντας δύο de facto οριοθετήσεις που ταυτίζονται στα όρια τους, μπορούμε να πετύχουμε μία de jure οριοθέτηση. Το οικόπεδο 14 δηλαδή East Matruh και το οικόπεδο 15 North Burg El Arab είναι ανεξάρτητα και βρίσκονται προς το ανατολικό μέρος δίχως να αγγίζουν ξένα όρια. Συνολικά λοιπόν βλέπουμε ότι η Αίγυπτος μπορεί να ερμηνευτεί ως ένας ορθολογικός παίκτης που δεν πρόκειται να παραχωρήσει οικόπεδα από την ΑΟΖ του, αλλά επίσης ότι δεν προσπαθεί να ξεπεράσει τη μέση γραμμή, ακόμα και για λόγους εντυπωσιασμού, όπως κάνει η Τουρκία όταν εκδίδει τις αυθαίρετες παραχωρήσεις της²⁶⁰.

Χάρτης Νο 76, Τα οικόπεδα της Αιγυπτιακής ΑΟΖ. Πηγή : www.lynx.com

260. Λυγέρος Ν., Κονοφάγος Η.(12-1-2013) "Αιγυπτιακά οικόπεδα και ελληνική ΑΟΖ" <http://www.lygeros.org/articles.php?n=10328&l=gr> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Με άλλα λόγια, με τη γενικότερη τη στάση της Αιγύπτου και ειδικά με τη στάση της στο θέμα των οικοπέδων και την επιβεβαίωση το 2012 από το κοινοβούλιο της , της συμφωνίας που είχε συνάψει με την Κύπρο το 2003 , έχουμε πλέον μια κοινή πορεία και δημιουργείται ένα πεδίο δράσης με μια στρατηγική του τύπου win-win, για τις δύο χώρες χρησιμοποιώντας την ισοροπία Nash, που βρίσκεται λόγω διαγραμμάτων Voronoi, ακριβώς στη μέση γραμμή. Αυτό σημαίνει πρακτικά, ότι θα υπάρξει ένωση στο τριπλό σημείο επαφής με την Αίγυπτο, την Ελλάδα και την Κύπρο, πράγμα το οποίο ενισχύει το πρόγραμμα EAST MED PIPELINE και τον μελλοντικό αγωγό φυσικού αερίου που θα τροφοδοτεί την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω των κοιτασμάτων που βρίσκονται στην Ανατολική Μεσόγειο (βλέπε χάρτη Νο 77) . Για να παίξουμε δυναμικά αυτόν τον ρόλο πρέπει να δώσουμε την πρέπουσα σημασία στις επαφές μας με την Αίγυπτο²⁶¹, αλλά και να χρησιμοποιήσουμε την δυνητική σύνδεση του αγωγού τόσο με την Αίγυπτο όσο και με την Λιβύη προκειμένου να ενισχύσουμε τα διαπραγματευτικά μας χαρτιά για την επίτευξη συμφωνίας οριοθέτησης των ΑΟΖ .

Χάρτης Νο 77, Ο EAST MED PIPELINE και οι δυνατές συνδέσεις χωρών της Μεσογείου σε αυτόν . Πηγή: www.lygeros.org

261. Λυγέρος Ν.,(22-11-2012) , «Η σημασία των επαφών με την Αίγυπτο» <http://elliniki-aoz.blogspot.gr/2012/10/aoz-elladaskonikolygeros-h-shmasia-twn-epafwn-me-thn-aigypto.html> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

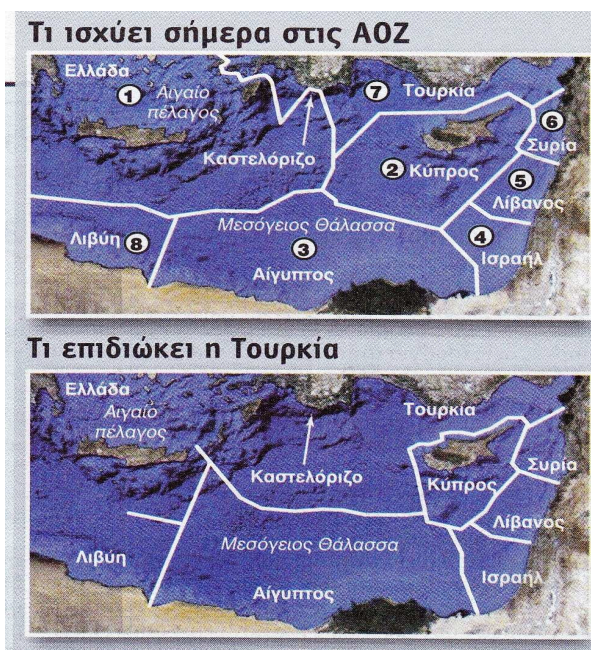
6.5 Οριοθέτηση ΑΟΖ Ελλάδας – Κύπρου

Στις 12 Δεκεμβρίου 1988, η Κύπρος προχώρησε στην επικύρωση της Σύμβασης του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας. Το Φεβρουάριο του 2003 και τον Ιανουάριο του 2007, η Κύπρος υπέγραψε συμφωνία για την οριοθέτηση της ΑΟΖ με την Αίγυπτο και το Λίβανο, αντίστοιχα. Η συμφωνία βασίζεται στη διεθνώς αποδεκτή αρχή της μέσης γραμμής και τους όρους της Σύμβασης του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας. Τον Δεκέμβριο του 2010 ακολούθησε η υπογραφή συμφωνίας μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ για την οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ των δύο χωρών.

Παράλληλα, η Κύπρος εγκαινίασε στις 16 Φεβρουαρίου 2007 τον πρώτο γύρο υποβολής αιτήσεων αδειών έρευνας και αδειών εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων, ο οποίος έληξε στις 16 Ιουλίου 2007. Αριθμός εταιρειών επέδειξε ενδιαφέρον και δόθηκαν σε αυτές σχετικές πληροφορίες. Παράλληλα, η Τουρκία είναι έτοιμη να δημιουργήσει μια Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) στην Μεσόγειο αγνοώντας τις διατάξεις της Διεθνούς Συνθήκης για το Δίκαιο της Θάλασσας. Τα τελευταία χρόνια προσπαθεί να δημοσιεύσει έναν εντελώς απαράδεκτο χάρτη που

βλέπουμε παρακάτω (χάρτης Νο 78)

, που δείχνει ότι η Κύπρος αποτελείται από δύο κράτη και η αποκαλούμενη "νότιος" Κύπρος έχει μια περιορισμένη ΑΟΖ. Επιπλέον αρνούνται να δώσουν δικαιώματα ΑΟΖ στην Κρήτη και στα Δωδεκάνησα και με αυτή την οριοθέτηση παριστάνουν ότι έχουν θαλάσσια σύνορα με την Αίγυπτο. Πάνω βλέπουμε την ΑΟΖ βάση του διεθνούς δικαίου και κάτω όπως την επιδιώκει η Τουρκία²⁶².

Χάρτης Νο 78 , πηγή : www.ethnos.gr/

262 . Ιακώβου Χ. Διευθυντής του Κυπριακού Κέντρου Μελετών ΚΥΚΕΜ (11-1-2011), «Μετά το Ισραήλ επιβάλλεται οριοθέτηση ΑΟΖ Κύπρου – Ελλάδος», <http://www.inews.gr/62/meta-to-israil-epivalletai-oriothetisi-aoz-kyprou--ellados.htm> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Ακόμη χειρότερα, η Τουρκία φαίνεται να έχει πλησιάσει τους Αιγυπτίους προσπαθώντας να τους πείσει να αποδεχθούν μια τέτοια οριοθέτηση(κάτι που δεν έχει συμβεί ακόμα) , η οποία δεν δίνει δικαιώματα ΑΟΖ στα ελληνικά νησιά Καστελλόριζο και Στρογγύλη . Σε αυτή τη συγκυρία η πρόσφατη υπογραφή συμφωνίας οριοθέτησης Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) μεταξύ Κυπριακής Δημοκρατίας και Ισραήλ (μετά την Αίγυπτο και το Λίβανο) συνιστά ένα ακόμη βήμα προς τη διεθνή κατοχύρωση κυριαρχικών δικαιωμάτων του Κυπριακού κράτους στις θαλάσσιες του ζώνες. Η συμφωνία αυτή έχει υπομνήσει την επιτακτική ανάγκη κατοχύρωσης των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κύπρου και Ελλάδος στην θαλάσσια περιοχή μεταξύ Κύπρου και Καστελλόριζου.

Η απουσία συμφωνίας, μεταξύ Ελλάδος και Κυπριακής Δημοκρατίας, για τον καθορισμό Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης δημιουργεί μία γκριζα ζώνη με ορατό το ενδεχόμενο αυτό το κενό να καλυφθεί από μία συμφωνία καθορισμού της ΑΟΖ μεταξύ Τουρκίας και Αιγύπτου. Ήδη, η κυβέρνηση της Αιγύπτου αποφάσισε να αρχίσει διαπραγματεύσεις με την Τουρκία πάνω σε αυτό το θέμα αποδεχόμενη, εκ των πραγμάτων ότι το Καστελλόριζο δεν έχει υφαλοκρηπίδα.

Αυτή η πιθανότητα, σε περίπτωση που εξελιχθεί σε γεγονός θα έχει ως συνέπεια, εκτός από την απώλεια του φυσικού πλούτου νοτίως του Καστελλόριζου και ανατολικά της Κρήτης, να αποτελέσει την αλυσίδα αμφισβήτησης ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων στο Αιγαίο, που είναι άλλωστε πάγια στρατηγική επιδίωξη της Τουρκίας. Πριν από τρία χρόνια, όταν η Τουρκία προκάλεσε μία περιορισμένη κλίμακα κρίση με την ενέργειά της να παραχωρήσει θαλάσσια οικόπεδα προς έρευνα για πετρέλαια 80 μίλια νότια του Καστελλόριζου , επεξέτεινε τη στρατηγική των διεκδικήσεων της στο Αιγαίο, και στην περιοχή μεταξύ Κύπρου και Καστελλόριζου.

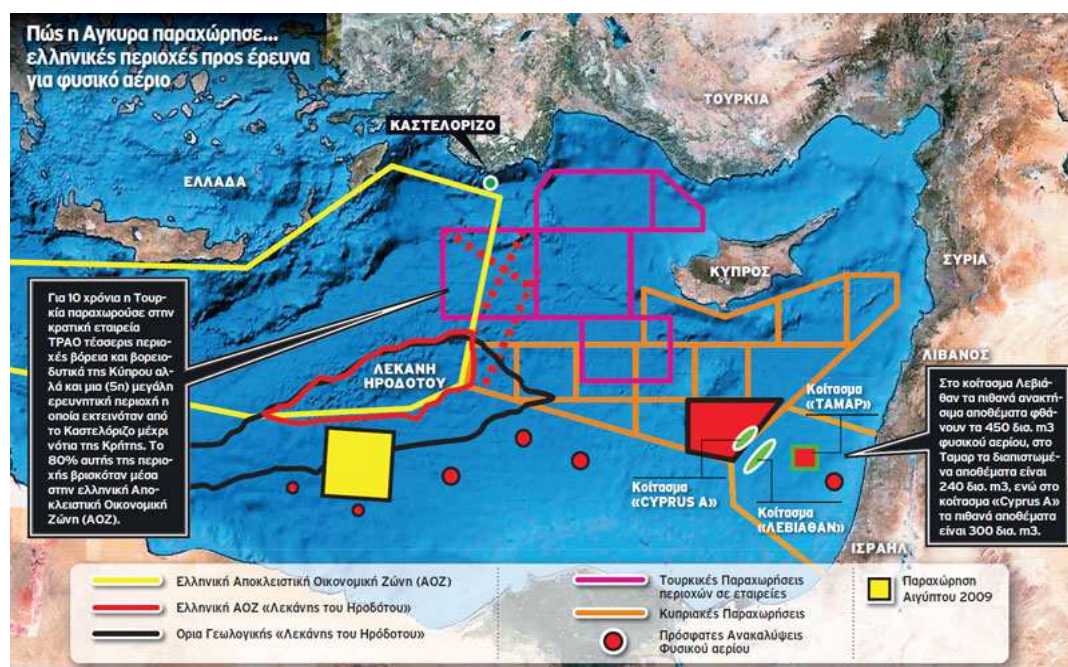
Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτές οι περιοδικές κρίσεις δεν πρέπει να εκλαμβάνονται ως πολιτικές συμπτώσεις ή σπασμωδικές αντιδράσεις κάποιων φιλοπόλεμων κύκλων του στρατιωτικού κατεστημένου της Άγκυρας, αλλά προσχεδιασμένες κινήσεις τακτικής που εξυπηρετούν συγκεκριμένο στρατηγικό στόχο δηλαδή την διαρκή αμφισβήτηση κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδος της Κύπρου επί συγκεκριμένων θαλασσιών ζωνών²⁶³.

263 .Ιακώβου Χ. , Κυπριακό Κέντρο Μελετών ΚΥΚΕΜ (11-1-2011), «Μετά το Ισραήλ επιβάλλεται οριοθέτηση ΑΟΖ Κύπρου – Ελλάδος» , <http://www.inews.gr/62/meta-to-israil-epivalletai-oriothetisi-aoz-kyprou--ellados.htm> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Για την Ελλάδα το πρόβλημα του Αιγαίου περιορίζεται στην οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, δηλαδή στο δικαίωμα εκμετάλλευσης του βυθού και του υπεδάφους του στο θαλάσσιο χώρο πέρα από τα ελληνικά χωρικά ύδατα και η διαδικασία που προτείνει είναι η προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, σε αντίθεση με την Τουρκία η οποία επιδιώκει πολιτική λύση, δηλαδή στην οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας πέρα από τους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου, με βάση τη διμερή διαπραγμάτευση. Το κομβικό σημείο της Τουρκικής διεκδίκησης είναι ο ισχυρισμός ότι τα νησιά του Αιγαίου δεν έχουν υφαλοκρηπίδα και ως εκ τούτου η οριοθέτησή της θα πρέπει να γίνει με βάση τη μέση γραμμή από βορρά προς νότο, μεταξύ τουρκικών παραλίων και των παραλίων της ηπειρωτικής Ελλάδος. Σε περίπτωση υιοθέτησης αυτής της λύσης συνεπάγεται ότι τα ελληνικά νησιά του ανατολικού Αιγαίου θα περιβάλλονται από τουρκική υφαλοκρηπίδα με τις όποιες συνέπειες για την ασφάλειά τους. Επιπλέον, τέτοια εξέλιξη δημιουργεί ένα ντόμινο τουρκικών διεκδικήσεων, όπως χωρικά ύδατα, εναέριος χώρος και αποκλειστική οικονομική ζώνη.

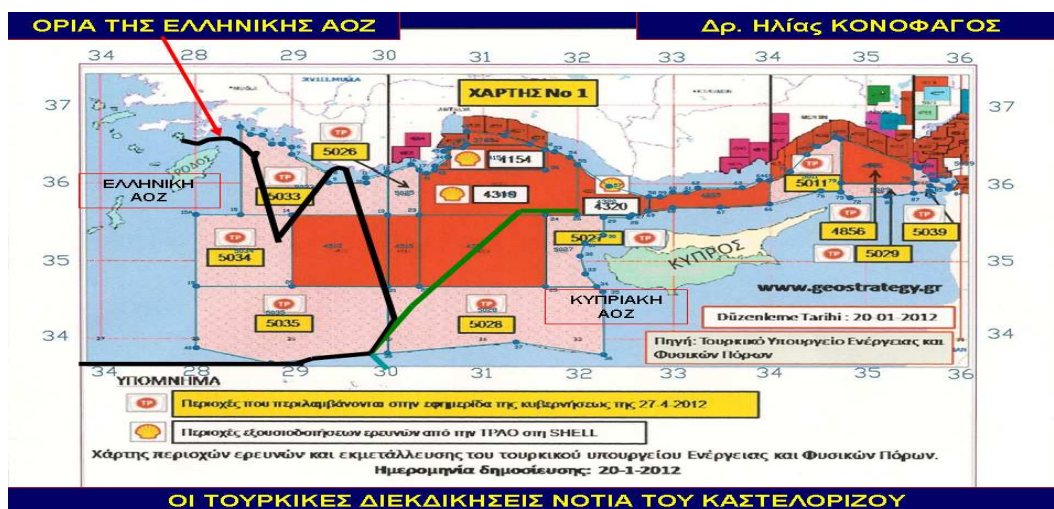
Σε ό,τι αφορά την περιοχή μεταξύ Καστελλορίζου και Κύπρου, ο βραχυπρόθεσμος τακτικός στόχος της Τουρκίας είναι να αναγκάσει την Ελλάδα να αναδιπλώνεται για να δείξει τη θέση της για τις συντεταγμένες της υφαλοκρηπίδας. Ο λόγος είναι απλός. Η Τουρκία έχει ήδη οριοθετήσει αυθαίρετα την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη την οποία διεκδικεί μεταξύ Καστελλορίζου και Κύπρου καθώς επίσης έχει ορίσει επί χάρτου τρεις περιοχές έρευνας για την Τουρκική Εταιρεία Πετρελαίων (ΤΡΑΟ). Τον Ιανουάριο του 2009 και αφού είχε προηγηθεί η ερευνητική αποστολή του Malene Ostervold, ο ίδιος διεθνής οίκος ο I.H.S. δημοσιοποίησε άλλον χάρτη που περιείχε μεν τις 4 περιοχές βορείως της Κύπρου αλλά είχε τροποποιηθεί η άλλη περιοχή με τρόπο ώστε να μην είναι τόσο προκλητική η «καταπάτηση» περιοχών της ελληνικής ΑΟΖ. Παρ' όλα αυτά όμως και πάλι το 50% της περιοχής αυτής υπερκάλυπτε ελληνική ΑΟΖ όπως φαίνεται χαρακτηριστικά και στο σχετικό χάρτη (χάρτης Νο 79) παρακάτω²⁶⁴.

264. Μελέτης Ν. , Εφημερίδα το " ΈΘΝΟΣ " (4-9-2010), «Ριφιφί ετοιμάζει η Τουρκία στο Αιγαίο» , <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=28266948> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Χάρτης Νο 79 , τα τουρκικά οικόπεδα εντός της Ελληνικής και Κυπριακής ΑΟΖ , πηγή : www.kathimerini.gr

Η Τουρκία ενθαρρυμένη από την Ελληνική αδράνεια προχώρησε ένα βήμα παραπέρα το 2012 δημοσιεύοντας σε τουρκικό ΦΕΚ προκλητικότητας χάρτες, που στερούνται κάθε έννοιας διεθνούς δικαίου . Τα τέσσερα Οικόπεδα τα οποία δημοσιοποιήθηκαν με τουρκικό ΦΕΚ στις 27 Απριλίου 2012, είναι τα 5033, 5034, 5035 και 5028, και αφορούν περιοχές εντός της ελληνική υφαλοκρηπίδας αλλά και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ). Μία απλή ματιά στο χάρτη που ακολουθεί (χάρτης Νο 80) είναι ενδεικτική του τι επιδιώκει η Τουρκία²⁶⁵.

Χάρτης Νο 80 , πηγή : Καθηγητής Κονοφάγος Η.

265.Τζανατάκου Ν. , Εφημερίδα Ελευθεροτυπία (6-3-2013) , "Καπαρώνει οικόπεδα «win-win»" , <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=348417> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

καταδεικνύει πως με τα οικόπεδα 5033, 5034, 5035 και 5028 η Τουρκία προσπαθεί:

- I. Να αποκόψει την Ελληνική ΑΟΖ από την Κυπριακή
- II. Να δημιουργήσει κοινό σύνορο μεταξύ αυτής και της Αιγύπτου
- III. Να αποστερήσει από τις ελληνικές νήσους, ειδικότερα του συμπλέγματος του Καστελόριζου τον φυσικό θαλάσσιο και υποθαλάσσιο χώρο που τους αναλογεί σύμφωνα με τις προβλέψεις του διεθνούς δικαίου,
- IV. τέλος με τη καταπάτηση από της συγκεκριμένης περιοχής προσπαθεί να στερήσει από τη χώρα μας περί τα 42.000 τ.χλμ. θαλάσσιου χώρου όπως αυτός ορίζεται από τις Συνθήκη για το Δίκαιο των Θαλασσών²⁶⁶.

Να σημειώσουμε λοιπόν πως μέσω της κίνησης αυτής η Τουρκία προσπαθεί να οικειοποιηθεί, όχι μόνο υποθαλάσσια κοιτάσματα τα οποία θα αποδειχθούν σωτήρια για την οικονομική επιβίωση του ελληνισμού, αλλά το κυριότερο κατά την άποψή μας, είναι πως προσπαθεί να ακρωτηριάσει «χωρικά» την Ελλάδα αφού προσπαθεί να της στερήσει χώρο υπερδιπλάσιο της Πελοποννήσου, κάτι το οποίο θα ακρωτηριάσει τον Ελληνισμό και γεωπολιτικά.

Μακροπρόθεσμα, η Άγκυρα επιχειρεί να εξασφαλίσει δύο τακτικά σημεία που θα τις επιτρέψουν να προχωρήσει σε υλοποίηση του στρατηγικού της στόχου: α) την αποδοχή εκ μέρους της Ελλάδας της ύπαρξης περισσότερων της μίας διαφορών στο Αιγαίο, β) την αποδοχή εκ μέρους της Ελλάδας της ύπαρξης γκριζών ζωνών και συγκατάθεσής της για παραπομπή του ζητήματος στο Διεθνές Δικαστήριο ν' αποφανθεί για την κυριαρχία σε δεκάδες νησιά και βραχονησίδες που ανήκουν στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένου και του Καστελορίζου²⁶⁷. Το βασικό επιχείρημα της Άγκυρας παραπέμπει στο σύνδρομο της Συνθήκης των Σεβρών ότι δηλαδή στρατηγικός στόχος της Ελλάδας είναι να εγκλωβίσει την Τουρκία στα δικά της χωρικά ύδατα ούτως ώστε να ελέγξει τα τρία βασικά λιμάνια της Τουρκίας (Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Μερσίνα) καθώς επίσης και τις ναυτικές οδούς που εξασφαλίζουν τη διασύνδεση της Τουρκίας με τον κόσμο και κατ' επέκταση να μετατρέψει την Τουρκία σε κράτος ξηράς, όπως επεχείρησαν οι δυτικές δυνάμεις με τη Συνθήκη των Σεβρών.

266. Τζανατάκου Ν. , Εφημερίδα Ελευθεροτυπία (6-3-2013) , "Καπαρώνει οικόπεδα «win-win»" , <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=348417> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

267. Ιακώβου Χ. , Κυπριακό Κέντρο Μελετών ΚΥΚΕΜ (11-1-2011), «Μετά το Ισραήλ επιβάλλεται οριοθέτηση ΑΟΖ Κύπρου – Ελλάδος» , <http://www.inews.gr/62/meta-to-israil-epivalletai-oriothetisi-aoz-kyprou--ellados.htm> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Για τη δε θαλάσσια περιοχή μεταξύ Καστελλόριζου και Κύπρου, η Τουρκία φοβάται ότι αν Αθήνα και Λευκωσία επιβάλουν ότι η εν λόγω περιοχή βρίσκεται εντός του τομέα θαλασσιών αρμοδιοτήτων των χωρών – μελών της Ε. Ε., τότε με τον τρόπο αυτό θα παραιτηθεί από τις διεκδικήσεις της σχετικά με τις οικονομικές ζώνες στην Ανατολική Μεσόγειο. Δεν είναι τυχαίο ότι κατά την πρόσφατη συνάντηση του Πρωθυπουργού της Ελλάδος Αντώνη Σαμαρά και του νεοεκλεγέντα Κύπριου προέδρου Νίκου Αναστασιάδη στις 11 Μαρτίου 2013 στην Αθήνα (Φώτο Νο 81) , οι δύο ηγέτες προέβησαν σε δηλώσεις αμοιβαίας στήριξης, μετά τη συνάντησή τους στο Μέγαρο Μαξίμου , δηλώνοντας από κοινού ότι :

«Είναι ανάγκη να δημιουργηθεί μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική στο πλαίσιο της ΑΟΖ , τα ενεργειακά αποθέματα των κρατών – μελών, αποτελούν και ενεργειακά αποθέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης , και είμαστε της ίδια άποψης ότι θα πρέπει να προωθηθεί το συγκεκριμένο θέμα στους ευρωπαϊούς ομολόγους μας».²⁶⁸

Φώτο Νο 81 , Ο Έλληνας και ο Κύπριος πρωθυπουργός . Πηγή : www.in.gr

Συνεπώς, είναι στρατηγικής σημασίας να γίνει συντονισμός διπλωματικών ενεργειών στη βάση της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θαλάσσης (1982) μεταξύ Αθήνας και Λευκωσίας για να κατοχυρωθεί το δικαίωμα των δύο κρατών να έχουν κοινά θαλάσσια σύνορα. Επομένως είναι σημαντικό, η Ελλάδα να εγκαταλείψει το απηρχαιωμένο αίτημα για καθορισμό της υφαλοκρηπίδας και να υιοθετήσει αυτό που εισήγαγε η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θαλάσσης δηλαδή να προχωρήσει απευθείας σε καθορισμό ΑΟΖ με την Κυπριακή Δημοκρατία. Κατά αυτόν τον τρόπο θα ενισχυθεί η θέση της Ελλάδος για τις Ελληνοτουρκικές διαφορές στο Αιγαίο καθώς επίσης θα ενισχυθεί και η θέση της Κυπριακής Δημοκρατίας που έχει δώσει άδεια έρευνας πετρελαίων σε διεθνείς εταιρίες στην Αποκλειστική Οικονομική της Ζώνη²⁶⁹.

268.IN.GR (11-3-2013) , “Κυπριακό, ΑΟΖ και κρίση στην συνάντηση Σαμαρά με Αναστασιάδη” , <http://news.in.gr/greece/article/?aid=1231239107> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

269. Ιακώβου Χ. , Κυπριακό Κέντρο Μελετών ΚΥΚΕΜ (11-1-2011), «Μετά το Ισραήλ επιβάλλεται οριοθέτηση ΑΟΖ Κύπρου – Ελλάδος» , <http://www.inews.gr/62/meta-to-israil-epivalletai-oriothetisi-aoz-kyprou-ellados.htm> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

6.6. Οριοθέτηση ΑΟΖ Ελλάδας – Τουρκίας

6.6.1. Η σημασία της Συμμαχίας Ελλάδας – Κύπρου με το Ισραήλ

Η Αραβική Άνοιξη είχε δύο καταλυτικές συνέπειες για τις εξελίξεις στην νοτιοανατολική Μεσόγειο . Η πρώτη είναι ο νέος ρόλος που άρχισε να διεκδικεί η Τουρκία του κόμματος δικαιοσύνης και ανάπτυξης του Ερντογάν στο πλαίσιο της νέο-οθωμανικής της στρατηγικής στον ισλαμοαραβικό κόσμο , δυσκολεύοντας έτσι τις επιδιωκόμενες συμφωνίες οριοθέτησης ΑΟΖ μεταξύ της Ελλάδας αφενός και της Λιβύης και Αίγυπτου αφετέρου. Με όπλο της την αλματώδη οικονομική ανάπτυξη (το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της σχεδόν τριπλασιάστηκε μέσα σε οκτώ χρόνια) , την ιδιότητα του μέλους σε διεθνείς θεσμούς με τεράστια ακτινοβολία όπως οι G20 και το ΝΑΤΟ , την απaráμιλλη γεωστρατηγική και γεωοικονομική της θέση , αλλά κυρίως εξαιτίας του επιτεύγματος της να συγκεράσει τον κοσμικό χαρακτήρα του κράτους με το μετριοπαθές Ισλάμ , η σημερινή Τουρκία αυτοπροβάλλεται ως πρότυπο των λαών της «Αραβικής Άνοιξης » . Δεν είναι τυχαίο ότι όταν τον Σεπτέμβριο του 2011 ο Ερντογάν περιόδευσε σε Τυνησία , Αίγυπτο και Λιβύη , έγινε δεκτός με ενθουσιασμό.

Από την άλλη μεριά η επιδείνωση των σχέσεων της με το Ισραήλ και η σύσφιξη των σχέσεων της με το Ιράν ,κυρίως λόγω του κοινού τους εχθρού , των Κούρδων , την απομακρύνουν διαρκώς από τη δυτική συμμαχία, σε πλήρη αντίθεση με αυτά που πράττουν η Κύπρος και η Ελλάδα στις σχέσεις τους με το Ισραήλ , με το οποίο επιδιώκουν σύσφιξη των σχέσεων , και εμμέσως με τις Η.Π.Α. συμμαχώντας με το πιο πιστό της σύμμαχο στη περιοχή .²⁷⁰

Έτσι , ενώ η Αίγυπτος και η Λιβύη δείχνουν - μετά και το ξέσπασμα της Αραβικής Άνοιξης- διστακτικές στην υπογραφή σχετικής συμφωνίας προκειμένου να μην δυσαρεστήσουν την Τουρκία , η κυβέρνηση του Ισραήλ έχει αναγνωρίσει ήδη τις ΑΟΖ τόσο της Ελλάδας, όσο και της Κύπρου. Ο Ισραηλινός χάρτης δημοσιεύτηκε στο Ελεύθερο τύπο στην 9-1-2012(Φώτο Νο 82)²⁷¹

Φώτο Νο 82, πηγή:www.e-typos.com

270.Στεργίου Ανδρέας . *Κυπριακό.Η λύση των δύο κρατών, το γερμανικό παράδειγμα* . Αθήνα : Τουρκίας, 2012 , σελ 85-86

271.Γενικό Επιτελείο Στρατού, (9-1-2012), «Ημερήσιος Τύπος» πηγή :www.army.gr/default.php?pname=Article&art_id=65240&cat_id=55 (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

Στα σχέδιά του Ισραήλ είναι η μεταφορά του φυσικού αερίου που θα εξορύσσεται από το κοιτάσμα Λεβιάθαν, μέσω ενός υποθαλάσσιου αγωγού ο οποίος θα περιέρχεται και από την Ελληνική ΑΟΖ (Φώτο Νο 83) . Κατά το σχέδιο αυτό τεκμαίρεται η αναγνώριση της ελληνικής ΑΟΖ από το Ισραήλ, κάτι που αποτελεί ισχυρό διαπραγματευτικό «χαρτί» για τις ελληνικές διεκδικήσεις. Είναι γεγονός ότι μια τέτοια σύμπραξη θα αποτελέσει μια ισχυρή ενεργειακή συμμαχία μεταξύ της Κύπρου, της Ελλάδας και του Ισραήλ, ενώ αναμένεται και αμερικανική στήριξη μιας και την εξόρυξη και παραγωγή έχει αναλάβει η αμερικανική εταιρεία American Noble Energy Ltd.²⁷²

Φώτο Νο 83, Ο προτεινόμενος Αγωγός , πηγή: www.energypress.gr

Ο ισραηλινός υπουργός εξωτερικών Gaby Levy, δήλωσε στην τουρκική οικονομική εφημερίδα *Hürriyet Daily News & Economic Review*: "Κατ' ουσίαν, στην απόπειρα να προστατέψουμε και να εξασφαλίσουμε τα ισραηλινά συμφέροντα στη Μεσόγειο, το Ισραήλ υποχρεώθηκε να οριοθετήσει επίσημα τα θαλάσσια σύνορά του".²⁷³

Τα συνδυαζόμενα τα Κυπριακά αποθέματα με το δυναμικό των παραπλήσιων Ισραηλινών κοιτασμάτων, το συνολικό μέγεθος αναμένεται να ξεπεράσει άνετα τα 1.5 τρις. κυβικά μέτρα. Ουσιαστικά πρόκειται για συγκρίσιμο μέγεθος με τα κοιτάσματα φυσικού αερίου του Αζερμπαϊτζάν. Το συνολικό μέγεθος των συνδυασμένων κοιτασμάτων Κύπρου – Ισραήλ έχει επιτρέψει στις δύο κυβερνήσεις αλλά και στις εμπλεκόμενες εταιρείες να προχωρήσουν στον σχεδιασμό τους για την δημιουργία ενός σταθμού παραγωγής υγροποιημένου φυσικού αερίου (liquefaction plant) που για λόγους ασφαλείας αλλά και χωροταξίας προορίζεται να κατασκευασθεί στην Κύπρο στην περιοχή του Βασιλικού.²⁷⁴

272. greekreporter.com, Venetia Aftziagianni (23-2-2011), «Israel Recognizes Greek Exclusive Economic Zone» world.greekreporter.com/2011/02/23/israel-recognizes-greek-exclusive-economic-zone/ (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

273. *Hürriyet*, Fulya Özerkan ,(20-12-2010) «Israel defends energy exploration deal with Greek Cyprus» www.hurriyetdailynews.com/n.php?n=israel-has-no-intention-to-back-off-deal-with-greek-cyprus-2010-12-20 (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

274. *Geopolitics & Daily News*, K. N. Σταμπολή(5-2-2013), «Κερδίζει Έδαφος ο Αγωγός Φυσικού Αερίου Ελλάδος – Κύπρου» www.geopolitics.com.gr/2013/01/blog-post_1153.html(τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

Πρόκειται για μια πολύ μεγάλη επένδυση της τάξης των 8.0 - 10.0 δις. ευρώ και με προβλεπόμενη παραγωγική ικανότητα 5.0 – 6.0 εκατ. τόνους LNG κατ' έτος . Ο υπό σχεδίαση και οικονομική αξιολόγηση East Med πρόκειται σε πρώτη φάση να έχει μεταφορική ικανότητα 8.0 bcm (δις κυβικά μέτρα ετησίως), να έχει συνολικό μήκος 1,188 χλμ και ν' αποτελείται από τρία βασικά τμήματα. Το πρώτο αφορά την μεταφορά αερίου από τα υποθαλάσσια κοιτάσματα στην στεριά στην Κύπρο (150 χλμ), το δεύτερο θα ενώνει την Κύπρο με την Κρήτη (633 χλμ) και το τρίτο θα σύνδεει την Κρήτη με την στερεά Ελλάδα , διασχίζοντας το Αιγαίο(405 χλμ).

Σε κάθε περίπτωση η κατασκευή ενός αγωγού μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας θα εξασφαλίσει αξιόλογες ποσότητες αερίου που θα έρθουν να καλύψουν κυρίως τις αυξανόμενες ανάγκες Ελλάδος και Ιταλίας ενώ θα μπορούν να ικανοποιήσουν και την ζήτηση σε Βουλγαρία, F.Y.R.O.M. και Ρουμανία αφού εν τω μεταξύ εκτιμάται ότι θα έχει κατασκευασθεί και ο διασυνδετικός Ελληνό – Βουλγαρικός αγωγός, μήκους 180 χλμ. .Το βασικό προτέρημα του αγωγού East Med συνίσταται στην σχεδόν εγγυημένη αγορά που ήδη προσφέρει αφού το 50% της δυναμικότητας του θα καλυφθεί από την ζήτηση στα Βαλκάνια ενώ το υπόλοιπο μπορεί άνετα ν' απορροφηθεί από την τεράστια Ιταλική αγορά. Επιπλέον και ιδιαίτερα σημαντικό για την οικονομική λειτουργία του αγωγού, είναι το προβλεπόμενο κόστος μεταφοράς ανά κυβικό μέτρο αερίου που στην περίπτωση της μεταφοράς αερίου μέσω αγωγού από Κύπρο προς Ελλάδα αντιστοιχεί στο 37% του αντίστοιχου κόστους LNG.

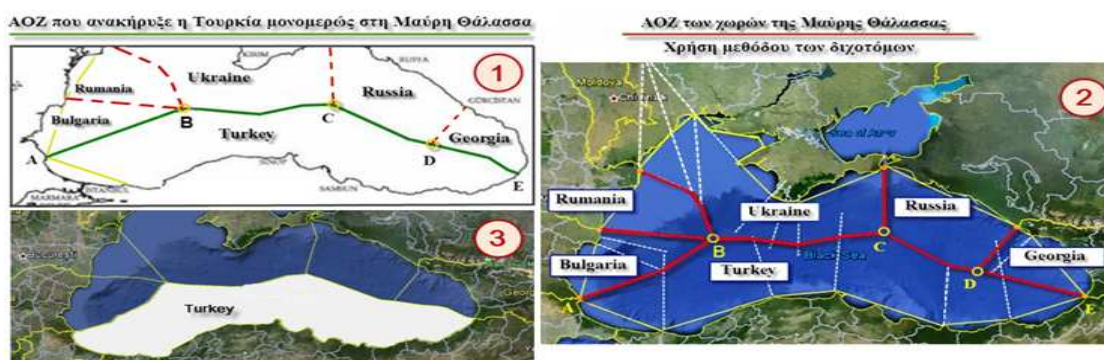
Πρέπει ακόμη να παρατηρήσουμε ότι ο αγωγός East Med έχει συμπεριληφθεί ως ένας από τους 12 Ευρωπαϊκούς διαδρόμους προτεραιότητας (12 priority corridors) έχοντας ενταχθεί στα Κοινοτικά Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος (PCI). Αυτό σημαίνει πως το έργο δικαιούται μερική οικονομική υποστήριξη μέσω των διαθρωτικών ταμείων της Ε.Ε. καθιστώντας ακόμη πιο οικονομικό από πλευράς υλοποίησης.²⁷⁵

Τα παραπάνω αποτελούν εγγύηση ότι η συνεργασία μεταξύ Ελλάδας- Κύπρου και Ισραήλ δεν θα επηρεαστεί από τις όποιες προσπάθειες επαναπροσέγγισης Τουρκίας – Ισραήλ , οι οποίες γίνονται κυρίως ένεκα των πιέσεων των Η.Π.Α. προς τους Ισραηλινούς . Χαρακτηριστικό γεγονός είναι ότι η προσπάθεια επαναπροσέγγιση αντιμετωπίζει ήδη έντονα προβλήματα ένεκα της αμοιβαίας καχυποψίας των δύο χωρών (κυρίως των Ισραηλινών.) ,και της μη συμφωνίας για τις αποζημιώσεις για το Mari Marmara.

275.Geopolitics & Daily News , Κ. Ν. Σταμπολή(5-2-2013), « Κερδίζει Έδαφος ο Αγωγός Φυσικού Αερίου Ελλάδος – Κύπρου» www.geopolitics.com.gr/2013/01/blog-post_1153.html(τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

6.6.2. Η επιλεκτική χρήση από την Τουρκία της σύμβασης του 1982 του Δ.Θ. στη Μαύρη θάλασσα

Στα τέλη του 1986 η Τουρκία υιοθέτησε ΑΟΖ αλλά και Αιγιαλίτιδα Ζώνη 12 Ν.Μ. , στη Μαύρη Θάλασσα και κατέληξε σε συμφωνία με την τότε Σοβιετική Ένωση για τις επικαλυπτόμενες περιοχές χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της «μέσης γραμμής». Αργότερα η Τουρκία άρχισε συνομιλίες με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία για το ίδιο θέμα , που κατέληξαν σε συμφωνίες παρόμοιες με τους Σοβιετικούς(βλέπε χάρτη Νο 84) .

Χάρτης Νο 84, (1) Η ΑΟΖ όπως την Κύρηξε μονομερώς η Τουρκία , (2) σύμφωνα με τη μέση γραμμή ,(3) τι ισχύει σήμερα

Ουδέποτε , βέβαια , η Τουρκία πρότεινε στην Ελλάδα και σε άλλα γειτονικά κράτη να κάνουν το ίδιο στη Μεσόγειο . Έτσι η Μαύρη Θάλασσα , που αποτελεί μία «κλειστή ή ημίκλειστη θάλασσα» , όπως και η Μεσόγειο , έχει μοιραστεί από τα παράκτια κράτη της χρησιμοποιώντας την οριοθέτηση της ΑΟΖ και όχι της υφαλοκρηπίδας. Αυτό κατά κοινή παραδοχή αποτέλεσε το πλέον λανθασμένο χειρισμό από πλευράς Τουρκίας , διότι δέχτηκε να οριοθετήσει τη θαλάσσια ζώνη της Μαύρης Θάλασσας με μία μέθοδο που δεν ίσχυε μέχρι το 1982 , δηλαδή την ΑΟΖ , την οποία τόσο πολύ πολέμησε κατά τη διάσκεψη του Ο.Η.Ε. . Αξίζει να τονίσουμε ότι δέχτηκε να έχουν πλήρη επίρεια στην ΑΟΖ τα δέκα νησιά της ΕΣΣΔ (πλέον της Ουκρανίας). Η Τουρκία χρησιμοποίησε τη νέα θαλάσσια ζώνη , την ΑΟΖ , παρότι μέχρι σήμερα αρνείται να προσχωρήσει στη νέα Συνθήκη για το Δίκαιο της Θάλασσας , που περιλαμβάνει και την ΑΟΖ . Δίνοντας το επιχείρημα στην Ελληνική πλευρά ότι η Τουρκία δεν μπορεί να αρνείται την οριοθέτηση της ΑΟΖ με την Ελλάδα όταν ήδη υπάρχει το προηγούμενο της Μαύρης Θάλασσας , που η ίδια εφάρμοσε .²⁷⁶

276. Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 38-39

6.6.3. Ζουράφα ή Λαδοξέρα , και η αξία της στη διαπραγμάτευση ή στη προσφυγή στο Δ.Δ.Χ.

Το τουρκικό Γενικό Επιτελείο κατήγγειλε στις 27 Μαρτίου 2011 «παρενόχληση τουρκικών αλιευτικών» ανατολικά της βραχονησίδας που βρίσκεται κοντά στη Σαμοθράκη αμφισβητώντας την ελληνική κυριαρχία . Μετά το Καστελλόριζο η Τουρκία επανέφερε τις διεκδικήσεις της για την άλλη άκρη του «τόξου» των θαλάσσιων συνόρων με την Ελλάδα, τη βραχονησίδα Ζουράφα ή Λαδοξέρα, 6 ναυτικά μίλια βορειοανατολικά της Σαμοθράκης.

Αμφισβητώντας έτσι την ελληνική κυριαρχία στη Ζουράφα , η Τουρκία κατήγγειλε παρενόχληση τριών τουρκικών αλιευτικών από δύο σκάφη του Λιμενικού ανατολικά της Ζουράφας στις 24 Μαρτίου 2013. Το ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι η «παρενόχληση» δημοσιοποιήθηκε από το τουρκικό Γενικό Επιτελείο, με την επισήμανση ότι δόθηκαν οδηγίες στο τουρκικό ΥΠΕΞ για να προβεί σε διάβημα διαμαρτυρίας προς την Αθήνα. Η αμφισβήτηση της ελληνικής κυριαρχίας στη Ζουράφα δεν είναι τυχαία, καθώς η βραχονησίδα έχει κρίσιμο ρόλο στη χάραξη της θαλάσσιας οριογραμμής μεταξύ των δύο χωρών και στην οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών όπως η υφαλοκρηπίδα και η ΑΟΖ . Στη συγκεκριμένη περιοχή, μάλιστα, αναβλύζει κατά καιρούς λίγο πετρέλαιο και έτσι πήρε από τους ψαράδες το όνομα «Λαδοξέρα», από την ελαιώδη ουσία που αναβλύζει γύρω από τη συγκεκριμένη βραχονησίδα . Την ίδια στιγμή μάλλον αντιφατικά ήταν τα μηνύματα που έστειλε η Αθήνα, με συνέντευξη του υπουργού Εξωτερικών , κ. Δρούτσα , τόσο στο «Έθνος» όσο και στη «Χουριέτ». Θέτοντας χρονοδιάγραμμα το διάστημα αμέσως μετά τις εκλογές του Ιουνίου στην Τουρκία, ο κ. Δρούτσας έθεσε και ένα δίλημμα στην τουρκική πλευρά, το οποίο όμως δεν είναι τίποτα περισσότερο από έκφραση επιθυμιών της ελληνικής κυβέρνησης , λέγοντας ότι : «Μετά τις εκλογές είναι η ώρα των αποφάσεων: Η λύση ή Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης» ήταν το μήνυμα του κ. Δρούτσα, όταν είναι σαφές ότι και για τα δύο προϋπόθεση είναι η άρση του casus belli, η εγκατάλειψη της θεωρίας των «γκρίζων ζωνών» και η αποδοχή του δικαίου της θάλασσας, ενώ ακόμη και σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο η μη επίτευξη συμφωνίας διαπραγματεύσεων για την οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας κάθε άλλο παρά οδηγεί αυτομάτως στη Χάγη.²⁷¹

271. Μελέτης Ν., Εφημερίδα το Έθνος(29-3-2011) , «Μετά το Καστελλόριζο η Ζουράφα» πηγή:www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=59336958 (τελευταία πρόσβαση 25/5/13)

Η ελληνική στρατηγική, πάντως, δεν έχει απάντηση για το ενδεχόμενο να μην υπάρξει ούτε λύση ούτε προσφυγή στη Χάγη . Στην συνέντευξή του, πάντως, ο κ. Δρούτσας καλεί τον κ. Νταβούτογλου να αντιληφθεί ότι με τις παραβιάσεις και την ένταση που δημιουργείται «δεν αλλάζει το καθεστώς του Αιγαίου», αλλά αντιθέτως δημιουργείται καχυποψία και στην ελληνική κοινή γνώμη . Χαρακτηριστικό είναι το άρθρο στο εφημερίδα Έθνος της 26 Μαΐου 2011 (Φώτο No 85).²⁷²

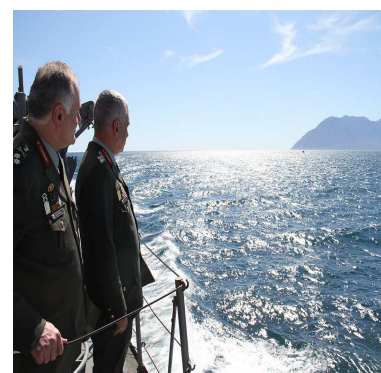
Φώτο No 85 , Πηγή :www.ethnos.gr

Στις 17 Οκτωβρίου 2012 το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό εκτέλεσε με βάση μελέτη του Πολυτεχνείου ένα νέο τεχνικό έργο (Φώτο No 86) , καθώς ο προηγούμενος φάρος είχε πέσει προ μηνών λόγω πολύ κακών καιρικών συνθηκών. Στην περιοχή η θέση της ελληνικής νησίδας επεκτείνει σημαντικά τις ζώνες θαλάσσιας κυριαρχίας της χώρας δηλαδή τα χωρικά ύδατα και την υφαλοκρηπίδα της στον κρίσιμο χώρο του Β.Α. Αιγαίου , προς τα Ανατολικά.

Φώτο No 86,πηγή:www.onalert.gr

Δύο μόλις μέρες μετά την ολοκλήρωση του έργου ,έγινε μία επίσκεψη με ιδιαίτερο νόημα , ο Α/ΓΕΕΘΑ Στρατηγός Μ.Κωσταράκος, περιέπλευσε την Ζουράφα επιβαίνοντας στην κανονιοφόρο «Πολεμιστής» συνοδευόμενος από τον Α/ΓΕΝ αντιναύαρχο Κ. Χρηστίδη και τον Διοικητή του Δ΄ Σ.Σ αντιστράτηγο Α. Τσέλιος (σημερινό Α/ΓΕΣ) ,και επιθεώρησε το φάρο που κατασκευάστηκε (Φώτο No 87).

Φώτο No 87, Πηγή:www.geetha.mil.gr

Όχι τυχαία, η Άγκυρα φροντίζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα να αμφισβητεί εμπράκτως την ελληνικότητα της, παρενοχλώντας τους Έλληνες ψαράδες που επισκέπτονται την περιοχή.²⁷³

272. Μελέτης Ν.,Εφημερίδα το Έθνος(29-3-2011) , «Μετά το Καστελόριζο η Ζουράφα» πηγή:www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=59336958 (τελευταία πρόσβαση 25/5/13)

273. ONALERT.GR , Καρβουνόπουλος Π., (19.10.2012), «Στη Ζουράφα, ο Α/ΓΕΕΘΑ Μ.Κωσταράκος» www.onalert.gr/stories/zourafa-kostarakos-polemiko-plotio (τελευταία πρόσβαση 25/5/13)

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Άγκυρα συμπεριέλαβε την συγκεκριμένη βραχονησίδα στην περίφημη λίστα των 130 “αμφισβητούμενων νήσων και βραχονησίδων” που είχε δώσει την δημοσιότητα το 1997 και με την οποία ουσιαστικά είχε έρθει στο προσκήνιο ο όρος “γκρίζες ζώνες”.²⁷⁴

Όσον αφορά στην ΑΟΖ , η ύπαρξη του φάρου υποστηρίζει την έννοια της οικονομικής δραστηριότητας , ακόμα και αν αυτή είναι του ελάχιστου βαθμού (σύμφωνα με το άρθρο 121 του Δ.Θ.) .Η Ζουράφα είναι ιδιαίτερα σημαντική διότι παρά το μικρό της μέγεθος των εννέα στρεμμάτων (0,009 km²) προσδίδει στην ελληνική ΑΟΖ δυσανάλογα μεγαλύτερη ΑΟΖ (196 km²) , σε μία ιδιαίτερος σημαντική περιοχή όπως είναι το Β.Αιγαίο , διότι το μέγεθος ενός νησιού δεν σχετίζεται άμεσα με την ΑΟΖ που του αποδίδει (βλέπε Χάρτες 88 και 89).²⁷⁵

Χάρτης Νο 88 , Πηγή : καθηγητής Λυγερός Ν.

Χάρτης Νο 89 , Πηγή : καθηγητής Λυγερός Ν.

Η Ζουράφα δεν αποτελεί μοναδική περίπτωση στο Αιγαίο αλλά είναι η πλέον χαρακτηριστική και βρίσκεται στο σημαντικότερο ίσως σημείο , μετά φυσικά από το Καστελόριζο και τη Γαύδο. Για αυτό το λόγο η Ζουράφα μπορεί να αποτελέσει ισχυρό διαπραγματευτικό χαρτί είτε μιλάμε για προσφυγή στο Δ.Δ.Χ. ή ακόμα και στην απευκαταία περίπτωση των διμερών διαπραγματεύσεων.

274. ONALERT.GR , Καρβουνόπουλος Π. , (19.10.2012), «Στη Ζουράφα, ο ΑΓΓΕΘΑ Μ.Κωσταράκος» www.onalert.gr/stories/zourafa-kostarakos-romikio-plotio (τελευταία πρόσβαση 25/5/13)

275. Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνας Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ. 69,70

6.6.4.Οι Τουρκικές διεκδικήσεις , η Ελληνική Ρηματική Διακοίνωση και η Τουρκική απάντηση.

Όπως προαναφέραμε το 2012 η Τουρκία δημοσίευσε σε τουρκικό ΦΕΚ προκλητικότατους χάρτες, που στερούνται κάθε έννοιας διεθνούς δικαίου (χάρτης Νο 80). Τα τέσσερα Οικόπεδα τα οποία δημοσιοποιήθηκαν με τουρκικό ΦΕΚ στις 27 Απριλίου 2012, είναι τα 5033, 5034, 5035 και 5028, και αφορούν περιοχές εντός της ελληνική υφαλοκρηπίδας αλλά και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ). Η Ελλάδα από τη μεριά της χαρακτήρισε «Άκυρες» και παράνομες με βάση το Διεθνές Δίκαιο τις «άδειες» για έρευνες υδρογονανθράκων που εξέδωσε η Τουρκία προς την Κρατική Εταιρεία Πετρελαίου.

Στη ρηματική της διακοίνωση (note verbale) προς τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ στις 20 Φεβρουαρίου 2013, ιδιαίτερη έμφαση δίνει η Αθήνα στο γεγονός ότι η Ρόδος και το «νησιωτικό σύμπλεγμα» του Καστελόριζου έχουν πλήρη δικαιώματα σε θαλάσσιες ζώνες - άρα υφαλοκρηπίδα και Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) - όπως όλες οι εδαφικές περιοχές.

Η ελληνική κυβέρνηση ξεκαθαρίζει ότι τέσσερα από τα οικόπεδα που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις που δημοσιεύθηκαν στην τουρκική Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 27 Απριλίου 2012 (συγκεκριμένα τα 5033, 5034, 5035 και 5028) αφορούν περιοχές εντός ελληνικής υφαλοκρηπίδας.

Συγκεκριμένη αναφορά γίνεται μάλιστα σε ένα εξ' αυτών των οικοπέδων (5033) το οποίο, σύμφωνα με την ελληνική διακοίνωση, «θίγει» ακόμα και την αιγιαλίτιδα ζώνη των 6 ναυτικών μιλίων του «νησιωτικού συμπλέγματος» του Καστελόριζου, καθώς και αυτή της Ρόδου, σε απόσταση περίπου 11 ναυτικών μιλίων από τις ακτές. Στο κείμενο, το οποίο επέδωσε στον Μπαν Κι - Μουν ως «θεματοφύλακα» της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας ο υπουργός Εξωτερικών κ. Δ. Αβραμόπουλος, δεν περιλαμβάνονται χάρτες και συντεταγμένες. Αντιθέτως, σημειώνεται ότι τα εξωτερικά όρια της ελληνικής υφαλοκρηπίδας είναι αυτά που καθορίζονται στον νόμο 4001/2011, για τον οποίο έχει ενημερωθεί ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ ήδη από τον Μάιο του 2012. Τα εξωτερικά όρια καθορίζονται με βάση τη μέση γραμμή στις περιπτώσεις που δεν έχει επιτευχθεί συμφωνία οριοθέτησης.²⁷⁶

276.Εφημερίδα «Το Βήμα», Αθανασόπουλος Α. (21/02/2013) «Καστελόριζο και Ρόδος έχουν πλήρη υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ»
Πηγή : www.tovima.gr/politics/article/?aid=499419 (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

Ωστόσο, γίνεται ξεκάθαρη αναφορά στις «μονομερείς πράξεις» της Άγκυρας να στερήσει από τα Δωδεκάνησα τις νόμιμες θαλάσσιες ζώνες τους, έτσι όπως αυτές προβλέπονται από τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 . Ειδικότερα, τα βασικά σημεία της ρηματικής διακοίνωσης είναι τα εξής:

- I. Η Ελλάδα τονίζει ότι «όλα τα ελληνικά νησιά, συμπεριλαμβανομένης της Ρόδου και του νησιωτικού συμπλέγματος του Καστελλόριζου απολαμβάνουν, πέραν της αιγιαλίτιδας ζώνης τους, θαλάσσιες ζώνες όπως κάθε άλλη εδαφική περιοχή». Αυτό θεμελιώνεται στο άρθρο 121(2) της Σύμβασης του 1982 και στη διεθνή νομολογία.
- II. Ο ισχυρισμός της Τουρκίας ότι οι περιοχές που καθορίζονται στις αποφάσεις του υπουργικού συμβουλίου που δημοσιεύθηκαν στις 27 Απριλίου 2012 «βρίσκονται πλήρως εντός της τουρκικής υφαλοκρηπίδας» είναι «απολύτως αστήρικτες».
- III. Η χώρα μας «ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα *ab initio* και *ipso facto* για την εξερεύνηση στην υφαλοκρηπίδα και για την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Αυτά τα δικαιώματα δεν θίγονται από μονομερείς πράξεις και δράσεις της Τουρκίας, όπως η χορήγηση αδειών στην ΤΡΑΟ, η οποία αντιβαίνει στο Διεθνές Δίκαιο και κατά συνέπεια δεν φέρουν νομικές συνέπειες».
- IV. Τέλος, υπογραμμίζεται ότι «τα εξωτερικά όρια της ελληνικής υφαλοκρηπίδας καθορίζονται σαφώς από το Άρθρο 2(1) του νόμου 2289/1995, όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον νόμο 4001/2011».

Όπως προβλέπει ο τελευταίος στο Άρθρο 156(1), «ως "υποθαλάσσιες περιοχές" νοούνται ο βυθός και το υπέδαφος των εσωτερικών υδάτων, της αιγιαλίτιδας ζώνης, της υφαλοκρηπίδας και της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (αφ' ης κηρυχθεί) μέχρι την απόσταση των 200 ν.μ από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετράται το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης. Ελλείψει συμφωνίας οριοθέτησης με γειτονικά κράτη των οποίων οι ακτές είναι παρακείμενες ή αντικείμενες με τις ελληνικές ακτές, το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας και της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (αφ' ης κηρυχθεί) είναι η μέση γραμμή, κάθε σημείο της οποίας απέχει ίση απόσταση από τα εγγύτερα σημεία των γραμμών βάσης (τόσο ηπειρωτικών όσο και νησιωτικών) από τις οποίες μετράται το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης».²⁷⁷

277.Ο.Π.

Διπλωματικές πηγές σημείωναν ότι η κίνηση της Αθήνας, που έλαβε χώρα λίγες ημέρες πριν από τη σύγκληση του Ανωτάτου Συμβουλίου Συνεργασίας στην Κωνσταντινούπολη όπου και θα συναντηθούν οι Πρωθυπουργοί των δύο χωρών κκ. Αντώνης Σαμαράς και Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν , εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της προάσπισης των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων.

Ωστόσο η Τουρκία προχώρησε σε αντίμετρα στο διάβημα της Αθήνας προς τον ΟΗΕ , όπως είχε προαναγγείλει , και κατέθεσε στις 12 Μαρτίου 2013 ρηματική διακοίνωση προς τα Ηνωμένα Έθνη , αντικρούοντας τις ελληνικές θέσεις.

Η τουρκική κίνηση , η οποία προέκυψε ως απάντηση στην ρηματική διακοίνωση της Ελλάδας προς τον ΟΗΕ για τις τουρκικές παραχωρήσεις αδειών για έρευνες και σε περιοχές που επικαλύπτουν ελληνική υφαλοκρηπίδα νοτίως της Ρόδου και του Καστελόριζου, επαναλαμβάνει τις γνωστές θέσεις της Άγκυρας ότι «οι (επίμαχες) περιοχές ανήκουν σε τουρκική υφαλοκρηπίδα». Όπως αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση του τουρκικού ΥΠΕΞ , το κείμενο της τουρκικής πλευράς «αμφισβητεί το δικαίωμα των ελληνικών νησιών σε υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ».²⁷⁸

Το Ελληνικό ΥΠ.ΕΞ , (το οποίο από ότι φαίνεται ανέμενε μία τέτοια ενέργεια) με αφορμή αυτή τη ενέργεια εξέδωσε την ίδια μέρα ανακοίνωση με την οποία τονίζει: «Το Υπουργείο Εξωτερικών ενημερώθηκε ότι η Τουρκία έστειλε ρηματική διακοίνωση στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, σε απάντηση της ελληνικής ρηματικής διακοίνωσης της 20ης Φεβρουαρίου 2013. Η τουρκική ρηματική διακοίνωση, όπως εξάλλου αναμενόταν, επαναλαμβάνει τις γνωστές απόψεις της, και αντικρούει τις ελληνικές θέσεις, όπως έχουν διατυπωθεί στο κείμενο που εστάλη στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

Αμφισβητεί το δικαίωμα των ελληνικών νησιών σε υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ, κατά παράβαση του άρθρου 121 της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας, το οποίο σύμφωνα με τη διεθνή νομολογία έχει εθιμικό, άρα υποχρεωτικό, χαρακτήρα που δεσμεύει όλες τις χώρες της Διεθνούς Κοινότητας.

Η ελληνική κυβέρνηση, σε συνέχεια και των πρόσφατων ενεργειών της, θα διασφαλίσει όλα τα κυριαρχικά δικαιώματα της χώρας, όπως αυτά απορρέουν από το Διεθνές Δίκαιο.²⁷⁹

278.Εφημερίδα «Τα Νέα»(13-3-2013) , «Ρηματική διακοίνωση και από την Τουρκία στον ΟΗΕ» Πηγή : www.tanea.gr/news/politics/article/5006278/rhmatikh-diakoinwsh-kai-apo-thn-toyrkia-ston-ohh/ (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)
279.Υπουργείο Εξωτερικών «Ανακοίνωση ΥΠΕΞ σχετικά με την αποστολή ρηματικής διακοίνωσης της Τουρκίας στον ΟΗΕ» www.mfa.gr/epikairota/aidiseis-anakoinoseis/anakoinose-upeks-skhetika-me-ten-apostole-rematikes-diakoinoses-tes-tourkias-ston-oee.html (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

6.6.5. Η Γεωστρατηγική αξία του Καστελόριζου για την Ελληνική ΑΟΖ και η πιθανότητα θερμού επεισοδίου

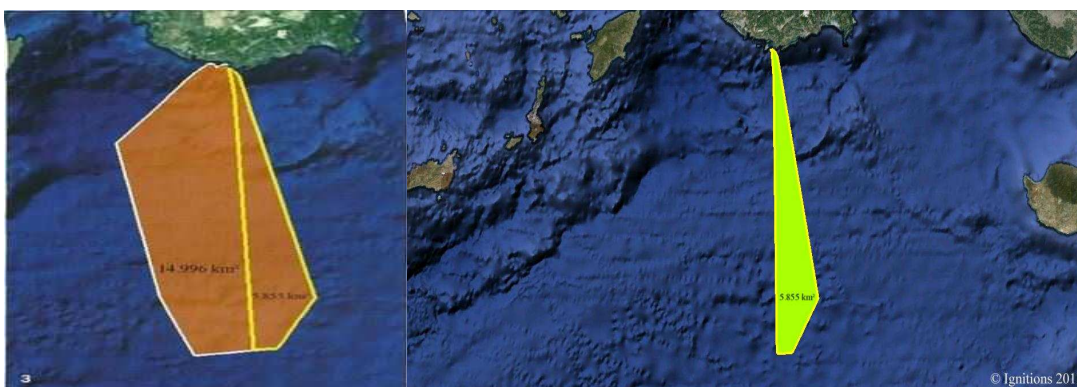
Όταν εξετάζουμε την περίπτωση του συμπλέγματος του Καστελόριζου αντιλαμβανόμαστε δύο στρατηγικής σημασίας “λεπτομέρειες” :

- I. Η ύπαρξη του συμπλέγματος του Καστελόριζου είναι αυτή που επιτρέπει την ένωση των FIR Αθήνας και Λευκωσίας
- II. Είναι καταλυτικής σημασίας για την ένωση της ΑΟΖ Ελλάδας – Κύπρου.

Το Καστελόριζο ανήκει στην υψηλή στρατηγική της Ελλάδας και πρέπει να το ενισχύσουμε όχι για τυπικούς λόγους , αλλά για ένα πολύ ουσιαστικό λόγο , ο οποίος είναι η Ελληνική ΑΟΖ .²⁸⁰

Πλέον όλοι έχουν αντιληφθεί τη σπουδαιότητα του Καστελόριζου όσον αφορά την ΑΟΖ της Ελλάδας. Το βασικό στοιχείο είναι ότι το Καστελόριζο επιτρέπει την επαφή των ΑΟΖ Ελλάδας και Κύπρου . Για να είμαστε ακριβείς στη πραγματικότητα είναι το σύμπλεγμα του Καστελόριζου (που απαρτίζεται από 15 νησίδες εκ των οποίων οι τρεις μεγαλύτερες, Μεγίστη, Ρω και Στρογγύλη κατοικούνται) αυτό που επιτρέπει αυτή την επαφή και όχι μόνο το νησί .

Αυτή η διαφορά είναι που έχει στρατηγικές επιπτώσεις και γι’αυτό το λόγο είναι σημαντικό να επικεντρωθούμε στη Στρογγύλη . Ο ακριβής υπολογισμός της γωνίας (βλέπε χάρτη Νο 90,) δείχνει ότι αυτή η λεπτομέρεια έχει μεγάλες επιπτώσεις μέσω της μέσης γραμμής . Με άλλα λόγια αν θέλει η Ελλάδα πραγματικά να ενισχύσει την όλη προσπάθεια στο θέμα της ΑΟΖ πρέπει να υποστηρίξει την²⁸¹

Χάρτης Νο 90 , αριστερά βλέπουμε το σύνολο της ΑΟΖ που προσδίδει το σύμπλεγμα του Καστελορίζου και δεξιά η ΑΟΖ που προσδίδει η στρογγύλη., πηγή : <http://www.lygeros.org/articles?n=7625&l=gr>

280.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση.* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 107-108

281. Ο.Π. , σελ 156-157

οικονομική δραστηριότητα της Στρογγύλης , και αυτό φαίνεται από τις αναφορές που γίνονται σε αυτή είτε από Ελληνικούς , Τουρκικούς ή άλλους φορείς.

Το πλαίσιο της ΑΟΖ είναι ξεκάθαρο όσον αφορά στα κατοικημένα και κατοικήσιμα νησιά. Η πρώτη κατηγορία είναι αυτονόητη ενώ η δεύτερη χρειάζεται αποδεικτικά στοιχεία για να πεισθεί η διεθνής κοινότητα και ειδικά στο πλαίσιο της ΑΟΖ. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να ενισχυθεί μια οικονομική δραστηριότητα στα ύδατα του νησιού, παραδείγματος χάριν με το απλό ψάρεμα ή και την ιχθυοτροφία. Το θέμα αυτό μπορεί να λυθεί, βέβαια, και με φωτοβολταϊκά ή ανεμογεννήτριες. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να γίνει για να εξασφαλίσει και μια υπόσταση στο νησί που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί με κανένα τρόπο, ακόμα και από τους πιο σκεπτικιστές του Δικαίου της θάλασσας.

Ο υπολογισμός που είδαμε και στους χάρτες πρέπει να παρουσιαστεί με ξεκάθαρο τρόπο στους εταίρους στην Ε.Ε. , για να γνωρίζουν ότι η συνεκτικότητα της Ευρωπαϊκής ΑΟΖ , ενός “άτυπου” ακόμα όρου , εξαρτάται από την Στρογγύλη . Το φαινόμενο αυτό εξηγείται από τον ορισμό της ΑΟΖ , ο οποίος αφορά τα 200 ν.μ. . Η μεγάλη απόσταση είναι αυτή που δίνει σημασία στη μικρή γωνία κλίσης που δίνει η Στρογγύλη στην Ελληνική ΑΟΖ και επιτρέπει την ύπαρξη του τριπλού σημείου επαφής μεταξύ Ελλάδας – Κύπρου – Αιγύπτου .²⁸²

Ωστόσο οι αυξανόμενες απειλές και οι εντάσεις που δημιουργούνται γύρω από το Καστελόριζο έχουν αρχίσει να τραβάνε την διεθνή προσοχή. Ο διακεκριμένος Αμερικανός αναλυτής Daniel Pipes , ο οποίος είναι διευθυντής του Middle East Forum και επιστημονικός συνεργάτης στο Πανεπιστήμιο του Stanford , με το άρθρο του «Kastelorizo the Meditteranean Flashpoint?» ανέδειξε την γεωπολιτική σημασία του Καστελόριζου .

Περιγράφει με μελανά χρώματα τη «διπλωματία των κανονιοφόρων» της Τουρκίας και καλεί την Ε.Ε. να υποστηρίξει την Ελλάδα στην ανακήρυξη της ΑΟΖ . Είναι χαρακτηριστικός ο τρόπος με τον οποίο ο Pipes προσεγγίζει το θέμα λέγοντας «Θυμηθείτε το όνομα Καστελόριζο , το ακούτε εδώ για πρώτη φορά» . Στη συνέχεια εξηγεί την γεωστρατηγική του σημασία , το πώς εμποδίζει την Τουρκία από το να²⁸³

282.Βασίλης Π. Κικίλιας (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνας Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012, σελ 157-158

283.Middle East Forum , Daniel Pipes (7-2-2012), «Kastelorizo - Mediterranean Flashpoint?» πηγή : www.danielpipes.org/10630/kastelorizo (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

οικειοποιηθεί ένα μεγάλο θαλάσσιο τμήμα (βλέπε χάρτη Νο 91) που ενδεχομένως να περιέχει πλούσια ενεργειακά αποθέματα , ενώ επιτρέπει σε Ισραήλ , Κύπρο και Ελλάδα να δημιουργήσουν ένα νοητό θαλάσσιο διάδρομο για τη μεταφορά των υδρογονανθράκων στην Ευρώπη χωρίς να απαιτείται τουρκική άδεια , κάτι που για τον Pipes είναι πολύ σημαντικό δεδομένου ότι η Τουρκία έχει δηλώσει ότι δεν θα επιτρέψει τη διέλευση του Ισραηλινού φυσικού αερίου από το έδαφός της .

Χάρτης Νο 91 , πηγή :www.inews.gr , επεξεργασία : Παπαδάκης Κων/νος

Εν συνεχεία αναφέρεται για την πολιτική εκφοβισμού του Ερντογάν και της κυβέρνησης του ΑΚΡ απέναντι στην Ελλάδα και την Κύπρο , τις υπερπτήσεις πάνω από το Καστελόριζο , κάτι που δείχνει ότι η ελληνική νήσος θα μπορούσε να αποτελέσει «θερμό σημείο» , ενώ εκτιμά ότι η κατάληψη του από στρατιωτικής απόψεως θα χρειαζόταν «όσο χρόνο χρειάζεστε για να διαβάσετε αυτό το άρθρο» .

Ακόμα ο Pipes αναφέρεται και στις δηλώσεις του Ισραηλινού υπουργού εξωτερικών Danny Ayalon ο οποίος όταν του είπε ο Κύπριος πρόεδρος Χριστόφιας ότι οι Τούρκοι μπορεί να απειλήσουν τις γεωτρήσεις είπε ότι η «ασφάλεια των περιοχών εξόρυξης υδρογονανθράκων της Κύπρου αποτελούν προτεραιότητα για το Ισραήλ και ότι καμία απειλή δεν θα μείνει αναπάντητη». Ο Pipes καταλήγει ότι τέτοια σημάδια αποφασιστικότητας όπως αυτά που επιδεικνύει η Ισραηλινή κυβέρνηση είναι ευπρόσδεκτα και ότι αφού η Ε.Ε. πιέζει την Ελλάδα να κάνει γεωτρήσεις τόσο για να εξασφαλίσει νέες πηγές εισοδήματος όσο και στα πλαίσια της ενεργειακής ασφάλειας της Ευρώπης , θα πρέπει να υποστηρίξει την Ελλάδα να ανακηρύξει ΑΟΖ , να αποτρέψει τη δημιουργία προβλημάτων από την Τουρκία αναφορικά με το Καστελλόριζο και να της ξεκαθαρίσει ότι οποιαδήποτε έγερση προβλημάτων από αυτήν θα προκαλέσει την άμεση αντίδραση της .²⁸⁴

284.Middle East Forum , Daniel Pipes (7-2-2012), «Kastelorizo - Mediterranean Flashpoint?» πηγή : www.danielpipes.org /10630/kastelorizo (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

Με τις απόψεις του Daniel Pipes ταυτίζεται σε μεγάλο βαθμό και δημοσίευμα της έγκριτης εφημερίδας “The Wall Street Journal”, η οποία αναφέρει ότι έως τώρα, η Ελλάδα κινείται προσεκτικά, προκειμένου να αποφύγει μία αντιπαλότητα με την Τουρκία, και χρησιμοποιεί τις διαδικασίες του ΟΗΕ για να χτίσει την υπόθεσή της. «Ο τελικός στόχος της Αθήνας είναι ξεκάθαρος: Η Ελλάδα ελπίζει να κερδίσει τη διεθνή αναγνώριση για την αποκλειστική χρήση της ζώνης των 200 ναυτικών μιλίων γύρω από τη χώρα, στηρίζοντας τα επιχειρήματά της στο γεγονός ότι εκείνη έχει υπογράψει τη συνθήκη του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982, ενώ η Τουρκία όχι».

Η επόμενη κίνηση της Ελλάδας θα είναι σύμφωνα με κυβερνητικούς αξιωματούχους τους οποίους επικαλείται, η Wall Street Journal, να υποβάλει επισήμως στον ΟΗΕ τις ναυτικές συντεταγμένες της χώρας, κίνηση που θα προηγηθεί της ανακήρυξης ΑΟΖ.

Η εφημερίδα επισημαίνει και την σαφή υποστήριξη των ελληνικών σχεδίων που παρείχε ο Γάλλος πρόεδρος Φρανσουά Ολάντ, κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στη χώρα.²⁸⁵

6.6.6. Οι Σεισμικές Έρευνες στο Ιόνιο και τη Κρήτη

Στις 12 Σεπτεμβρίου 2011 το ΥΠ.Ε.Κ.Α. προέβει στη προκήρυξη της διεθνούς πρόσκλησης ενδιαφέροντος για την προσέλκυση εξειδικευμένων εταιρειών που θα αναλάβουν να διενεργήσουν προκαταρκτικές σεισμικές έρευνες για τον εντοπισμό περιοχών με αυξημένη πιθανότητα ύπαρξης υδρογονανθράκων στο Ιόνιο και τη Νότια Κρήτη. Η διαδικασία της διεθνούς προκήρυξης για την υποβολή αιτήσεων θα ολοκληρωνόταν εντός 90 ημερών από τη δημοσίευση της προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με την κατάθεση των φακέλων από τις ενδιαφερόμενες εταιρίες.²⁸⁶

Από τον γενικότερο σχεδιασμό απουσίαζε, παντελώς το Αιγαίο, καθώς η Κυβέρνηση δεν επιθυμούσε τη ρήξη με την Τουρκία, ιδιαίτερα σε μια περίοδο που η γειτονική χώρα σήκωνε τους τόνους με αφορμή τις έρευνες που επρόκειτο να

285. The Wall Street Journal, ALKMAN GRANITSAS (7-3-2013), « Greek Maritime Claims Rock Boat With Turkey» <http://online.wsj.com/article/SB10001424127887323978104578332352776971978.html> (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

286. ENERGYPRESS, (12-9-11), « «Βγήκε» η προκήρυξη για τις σεισμικές έρευνες σε Ιόνιο, Ν. Κρήτη» www.energypress.gr/news/ereyna/Bghke-h-prokhyrh-gia-tis-seismikes-ereynes-se-Ionio-N.-Krhth, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

ξεκινήσουν Ισραήλ και Κύπρος. Αντιδράσεις αναμένονταν ωστόσο από χώρες όπως η Αλβανία και η Λιβύη, με τις οποίες η χώρα μας δεν έχει προχωρήσει σε καθορισμό Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης ή υφαλοκρηπίδας²⁸⁷, (κάτι που δεν έγινε τελικά).

Η διαδικασία αφορά στην απόκτηση δεδομένων μη αποκλειστικού χαρακτήρα (Non-exclusive seismic surveys), από εξειδικευμένες γεωφυσικές εταιρίες του κλάδου, που θα αναλάβουν το κόστος των ερευνών. Με τη μέθοδο αυτή, οι ειδικοί διευκολύνονται να διερευνήσουν γρήγορα και αποτελεσματικά ευρείες περιοχές με τη χρήση τεχνολογιών αιχμής, να αποτυπώσουν σε βάθος πετρελαϊκά συστήματα και να αναδείξουν γεωλογικές δομές, οι οποίες στη συνέχεια θα αποτελέσουν αντικείμενο γύρου παραχωρήσεων για τον εντοπισμό κοιτασμάτων υδρογονανθράκων.

Το σύνολο των τεχνικών και επιστημονικών αποτελεσμάτων που θα προέκυπταν θα δινόταν στο Ελληνικό Δημόσιο, ενώ οι εταιρίες θα διατηρούσαν για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το δικαίωμα διάθεσης των δεδομένων αυτών στις διεθνείς πετρελαϊκές εταιρίες.²⁸⁶

Στις 5 Σεπτεμβρίου 2012 ανακοινώθηκε από τον ΥΠ.Ε.Κ.Α, κ. Λιβιεράτο Ε., ότι η νορβηγική Petroleum Geo-Services (PGS) επιλέχθηκε για τη διενέργεια σεισμικών ερευνών σε Ιόνιο και νότια της Κρήτης, με απώτερο στόχο να προκηρυχτεί γύρος παραχωρήσεων στις περιοχές αυτές στα μέσα του 2014. Σκάφος της PGS θα συλλέξει στοιχεία έως τα τέλη του έτους, είπε ο υπουργός Ενέργειας Ευάγγελος Λιβιεράτος, μιλώντας σε επιτροπή της Βουλής. Η αξία της σύμβασης δεν ανακοινώθηκε. Βάσει των αποτελεσμάτων των ερευνών, η κυβέρνηση σκοπεύει να προκηρύξει γύρο παραχωρήσεων για έρευνα και εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου στις περιοχές αυτές στα μέσα του 2014. «Υπάρχει αρκετά σοβαρή προοπτική» δήλωσε ο υπουργός, ενώ οι έρευνες θα διενεργηθούν σε μια θαλάσσια ζώνη πλάτους 100-400 χιλιομέτρων.²⁸⁸ Η Ελλάδα εισάγει σχεδόν όλο το πετρέλαιο και φυσικό αέριο που καταναλώνει, δαπανώντας ετησίως περίπου 5% του ΑΕΠ. Η PGS η οποία διεξήγαγε ήδη ανάλογες έρευνες στην Κύπρο ανέλαβε να ξεκινήσει τις έρευνες έως τις 15 Νοεμβρίου 2012 το αργότερο (όπως και έγινε).²⁸⁹

286.ENERGYPRESS, (12-9-11), « «Βγήκε» η προκήρυξη για τις σεισμικές έρευνες σε Ιόνιο, Ν. Κρήτη» www.energypress.gr/news/ereyna/Bghke-h-prokhryxh-gia-tis-seismikes-ereynes-se-Ionio-N.-Krhth, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

287.ENERGYPRESS, (11/9/11), « Θέμα ημερών η προκήρυξη για τις σεισμικές έρευνες σε Ιόνιο, Ν. Κρήτη» www.energypress.gr/news/ereyna/THema-hmerwn-h-prokhryxh-gia-tis-seismikes-ereynes-se-Ionio-N.-Krhth, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

288.ΥΠ.Ε.Κ.Α., (5-9-2012), «Συνέντευξη τύπου ΥΠΕΚΑ - Ανακοίνωση αναδόχου για τις Σεισμικές Έρευνες» www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=785&snid=1994&language=el-GR, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

289.Εφημερίδα "Τα Νέα", (5-9-2012), «Στη νορβηγική PGS οι σεισμικές έρευνες για υδρογονάνθρακες σε Ιόνιο και νότια Κρήτη», www.tanea.gr/news/economy/article/4749829/?iid=2, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

Στις 26 Φεβρουαρίου 2013 , ολοκληρώθηκαν με επιτυχία οι σεισμικές έρευνες για τον εντοπισμό κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στο Ιόνιο και τη θαλάσσια περιοχή νότια της Κρήτης που ξεκίνησαν στις 15 Νοέμβριου , σύμφωνα με ανακοίνωση του ΥΠ.Ε.Κ.Α. Τις έρευνες διεξήγαγε το γεωφυσικό ερευνητικό σκάφος Nordic Explorer, της νορβηγικής εταιρείας PGS, που κέρδισε το σχετικό διαγωνισμό. Οι καταγραφές συνολικούς μήκους 12.431 χιλιομέτρων υπερβαίνουν τον αρχικό προγραμματισμό, λόγω του ενδιαφέροντος για περισσότερα στοιχεία από συγκεκριμένες περιοχές που επεδείξαν εταιρείες υδρογονανθράκων, που αν και είναι λίγες λόγω της αρχικής φάσης του προγράμματος, είναι από τις ηγέτιδες στον κλάδο, αναφέρει το ΥΠΕΚΑ.²⁹⁰ Ενδεικτικό είναι το πρωτοσέλιδο της εφημερίδας ‘‘REALNEWS’’ (Φώτο Νο92).

ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΕΓΓΡΑΦΟ ΣΤΟ ΜΑΞΙΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ

Ο χάρτης των κοιτασμάτων!

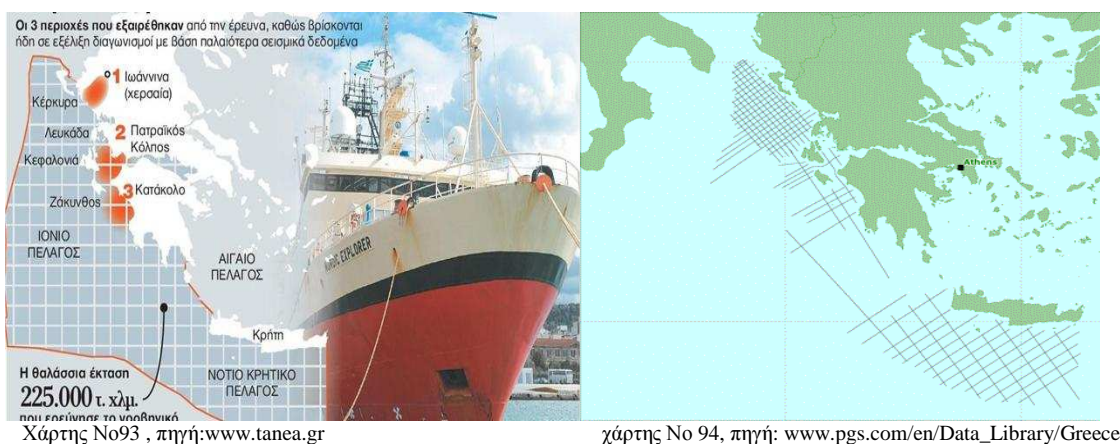
Φώτο Νο 92 , πηγή : www.real.gr/filescalendar/2013/March/RN224/RealNews.pdf

Ο Υπουργός κ. Ε. Λιβιεράτος δήλωσε : «Η έρευνα κρίνεται απόλυτα επιτυχής . Η νορβηγική εταιρεία αύξησε το συμφωνηθέν πρόγραμμα κατά 46% και αυτό κάτι λέει» , ενώ ο αντιπρόεδρος της PGS δήλωσε: «Υπάρχουν υδρογονάνθρακες στα υποστρώματα του θαλάσσιου πυθμένα νότια της Κρήτης και στο Ιόνιο.»

Τα πρώτα αποτελέσματα των σεισμικών ερευνών που έγιναν στο Ιόνιο και τη Κρήτη ,και που γνωστοποιήθηκαν στις 2 Απριλίου 2013, ήταν θετικά τόσο για πετρέλαιο και φυσικό αέριο. Πρόκειται για μια τεράστια θαλάσσια έκταση 225.000 τ.χλμ., που εξαιρεί τις περιοχές σε Ιωάννινα, Πατραϊκό Κόλπο και Κατάκολο, για τις οποίες βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη διαγωνισμοί με βάση παλαιότερες σεισμικές έρευνες(χάρτης Νο 93 , 94). Ο ΥΠ.Ε.Κ.Α. δήλωσε «Οι πρώτες απεικονίσεις, αν και όχι ακόμη πλήρως επεξεργασμένες, αποτυπώνουν ευκρινείς και ενδιαφέρουσες γεωλογικές δομές για τον εντοπισμό πιθανών κοιτασμάτων υδρογονανθράκων», γεγονός που επιβεβαιώνει για πρώτη φορά και επισήμως ότι υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ,και όχι μόνο εικασίες ,για την ύπαρξη υδρογονανθράκων στις θάλασσες του Ιονίου και της Κρήτης.²⁹¹

290.Εφημερίδα Ελευθεροτυπία,(26-2-2012), «Ολοκληρώθηκαν οι έρευνες για τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων» <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=346552> , (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

291.Εφημερίδα ‘‘Τα Νέα’’ ,(5-9-2012), «Αισιοδοξία από τα πρώτα δεδομένα των ερευνών που διεξήγαγε το νορβηγικό σκάφος» , www.tanea.gr/news/economy/article/5009539/myrise-petrelαιο-se-ionio-krhth/, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

Συγκεκριμένα στον υπουργό παρουσιάστηκαν τα ευρήματα από την επεξεργασία του 30% των σεισμικών απεικονίσεων που πραγματοποίησαν από τις 15 Νοέμβριου 2012 μέχρι και τις 25 Φεβρουαρίου 2013 οι Νορβηγοί της Petroleum Geo Services. Σύμφωνα με την ανακοίνωση, πρόκειται για την πρώτη φάση επεξεργασίας επιλεγμένων γραμμών (fast track) που θεωρούνται αντιπροσωπευτικές της περιοχής που διερευνήθηκε .

Παρότι η κυβέρνηση κρατά ακόμη μικρό καλάθι, αποφεύγοντας να «φωτογραφίσει» τις περιοχές με τις μεγαλύτερες ενδείξεις και να κάνει εκτιμήσεις ως προς τις ακριβείς πιθανότητες εντοπισμού αξιοποιήσιμων κοιτασμάτων, εντούτοις έχουμε τις πρώτες επίσημες ενδείξεις - και όχι πλέον εκτιμήσεις όπως συνέβαινε μέχρι τώρα - για την ύπαρξη πετρελαίου ή φυσικού αερίου.

Ουσιαστικά, οι ανακοινώσεις αυτές ενεργοποιούν το ενδιαφέρον σε μεγάλες πετρελαϊκές εταιρείες που θα θελήσουν να αγοράσουν αυτά τα σεισμικά δεδομένα, όπως η γαλλική Total και η αμερικανική ExxonMobil , οι οποίες σύμφωνα με τις πληροφορίες βρίσκονται σε συζητήσεις με τους Νορβηγούς .

Μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2013 αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί η ερμηνεία ολόκληρου του πακέτου των σεισμικών δεδομένων, τα οποία εν συνεχεία θα διατεθούν προς πώληση στην αγορά προκειμένου εντός του πρώτου εξαμήνου του 2014 να προκηρυχθεί ο πρώτος διεθνής γύρος παραχωρήσεων. Επιδίωξη του ΥΠΕΚΑ είναι οι διαγωνισμοί να προκηρυχθούν , ει δυνατόν, ακόμη και εντός του πρώτου τριμήνου του 2014. Το ενδιαφέρον πάντως πετρελαϊκών ομίλων επιβεβαιώνεται εδώ και καιρό από κυβερνητικές πηγές.²⁹²

292. Εφημερίδα "Τα Νέα", (5-9-2012), «Αισιοδοξία από τα πρώτα δεδομένα των ερευνών που διεξήγαγε το νορβηγικό σκάφος», www.tanea.gr/news/economy/article/5009539/myrise-petrelaio-se-ionio-krhth/, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

Όπως ανέφερε σε παλαιότερη ανακοίνωσή του το ΥΠΕΚΑ, το «Nordic Explorer» συνέλεξε τελικά περισσότερα δεδομένα από τον αρχικό προγραμματισμό ακριβώς λόγω του ενδιαφέροντος που επέδειξαν εταιρείες υδρογονανθράκων, εννοώντας μεταξύ των άλλων την γαλλική Total. Το ενδιαφέρον της Total επιβεβαίωσε τον Φεβρουάριο ο Γάλλος Πρόεδρος Φρανσουά Ολάντ κατά τη διάρκεια της ελληνογαλλικής επιχειρηματικής εκδήλωσης που έγινε στην Αθήνα με αφορμή την επίσκεψη του. Συνολικά, οι Νορβηγοί της PGS έκαναν έρευνες επί τέσσερις μήνες, συνέλεξαν στοιχεία συνολικού μήκους καταγραφών 12.431 χλμ. και όπως έχει αναφέρει το ΥΠΕΚΑ, «κάλυψαν μια έκταση όση η Ρουμανία, από την οποία μόνο η επιφάνεια στα νότια της Κρήτης ισοδυναμεί με την έκταση του Βελγίου».²⁹³ Τα πρώτα αποτελέσματα της PGS δεν διέφυγαν από τη προσοχή του ξένου τύπου ενδεικτικό είναι το άρθρο της Handelsblatt η οποία αναρωτιέται αν δημιουργείται μία νέα Νορβηγία (από πλευράς υδρογονανθράκων) στη Μεσόγειο(Φώτο-Χάρτης Νο 95)

Φώτο Νο 95 ,το επίμαχο δημοσίευμα της Handelsblatt και ο χάρτης που δημοσίευσε ,πηγή: <http://www.handelsblatt.com/>

Σε κάθε περίπτωση, σε πέντε μήνες η Ελλάδα θα πληροφορηθεί έγκυρα και επίσημα κατά πόσον υπάρχουν πετρέλαιο και φυσικό αέριο στις ελληνικές θάλασσες και αν, φυσικά, εκδηλωθεί ενδιαφέρον από ξένες εταιρείες. Τέλος, όσον αφορά τους διαγωνισμούς που «τρέχουν» ήδη με τη διαδικασία της ανοιχτής πρόσκλησης (open door) στο Κατάκολο, στα Ιωάννινα και στον Πατραϊκό Κόλπο, σύμφωνα με το ΥΠΕΚΑ, οι διαπραγματεύσεις με τις επιλεγμένες εταιρείες αναμένεται να ολοκληρωθούν στα τέλη Ιουνίου ώστε να προχωρήσει η υπογραφή των συμβάσεων παραχώρησης. Μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2013 αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί η ερμηνεία ολόκληρου του πακέτου των σεισμικών δεδομένων, τα οποία εν συνεχεία θα διατεθούν προς πώληση στην αγορά, προκειμένου εντός του α' 6μήνου του 2014 να προκηρυχθεί ο πρώτος διεθνής γύρος παραχωρήσεων.²⁹³

293.Εφημερίδα "Τα Νέα", (5-9-2012), «Αισιοδοξία από τα πρώτα δεδομένα των ερευνών που διεξήγαγε το νορβηγικό σκάφος», www.tanea.gr/news/economy/article/5009539/myrise-petrelαιο-se-ionoio-krhth/, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

6.6.7. Η ενίσχυση της διαπραγματευτική ικανότητας με την παροχή ευρωπαϊκής στήριξης

Στις 19 Φεβρουαρίου 2013 ο Γάλλος πρόεδρος συνοδευόμενος από πλήθος υπουργών και επιχειρηματιών επισκέφθηκε την Αθήνα προκειμένου να πραγματοποιήσει επίσημη συνάντηση με τον Έλληνα πρωθυπουργό .

Το στρατηγικής σημασίας ζήτημα των ενεργειακών πόρων και της οριοθέτησης της ΑΟΖ ήταν από τα σημαντικά θέματα συζήτησης στην συνάντηση του πρωθυπουργού Αντώνη Σαμαρά με τον Γάλλο πρόεδρο Φρανσουά Ολάντ.²⁹⁴

Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι ερωτήσεις που έκανε έλληνας δημοσιογράφος στους δύο ηγέτες , συγκεκριμένα ρώτησε:

Δ)το κ. Σαμαρά: « η εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο είναι ένα θέμα που συνδυάζεται με την Ελληνική ΑΟΖ και φαίνεται να δημιουργεί προβλήματα σοβαρά στην Τουρκία αυτή την περίοδο. Θα τεθεί αυτό το ζήτημα στις μεταξύ σας συνομιλίες;».

ΙΙ) προς τον κ. Hollande: «κ. Πρόεδρε, ποια είναι η θέση σας, ποια είναι η θέση της Γαλλίας; Μπορεί και πρέπει να ανακηρύξει η Ελλάδα αυτή την περίοδο την ΑΟΖ;».
Οι απαντήσεις που δόθηκαν είχαν ιδιαίτερο νόημα .

Δ)Ο **Α. Σαμαράς** δήλωσε : « Η Ελλάδα είναι προσανατολισμένη στη φιλία και στη συνεργασία με τους γείτονες της. Κάνουμε προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή και μάλιστα μετά από 15 περίπου μέρες θα επισκεφθώ σε μια συνάντηση υψηλού επιπέδου, μαζί με πολλούς άλλους υπουργούς, την γείτονα Τουρκία. Βεβαίως ορισμένες συμπεριφορές δεν βοηθούν υποθέσεις μεγάλες όπως είναι τα ζητήματα του Αιγαίου. Έχουμε υπογράψει, όπως ξέρετε, το δίκαιο της θάλασσας οι περισσότερες χώρες στον κόσμο, που αποτελεί πλέον εθιμικό δίκαιο. Οι περισσότερες χώρες του κόσμου το έχουν υπογράψει, ακόμη και στην περιοχή του αρκτικού κύκλου, για παράδειγμα, επικαλούνται χώρες που δεν το έχουν υπογράψει. Τα ενεργειακά αποθέματα της Ελλάδας βρίσκονται στον ελληνικό θαλάσσιο χώρο. Αποτελούν²⁹⁵

294.Εφημερίδα "Έθνος", (19-2-2012), ΝΙΚΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ «Ενέργεια και ΑΟΖ στην ατζέντα Ολάντ-Σαμαρά»

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=63785393> (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

295.ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ, (19 Φεβρουαρίου 2013), «Κοινές δηλώσεις του Πρωθυπουργού της Ελλάδας κ. Αντώνη Σαμαρά και του Προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας κ. Francois Hollande», www.primeminister.gov.gr/2013/02/19/9980, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

πλουτοπαραγωγικές πηγές ευρύτερα της Ευρώπης. Το δικαίωμα να ανακηρύξει ΑΟΖ η Ελλάδα από το Δίκαιο της Θάλασσας το έχει όποτε θέλει να το κάνει. Θα το κάνουμε με τις σωστές κινήσεις που απαιτούνται. Θέλουμε να λύσουμε όλα τα προβλήματα φιλικά και ειρηνικά γιατί; Γιατί, άλλωστε, είναι προς το συμφέρον της Ευρώπης. Η Ελλάδα θα μπορέσει με αυτές τις πηγές της να εφοδιάζει, να γίνει κόμβος υδρογονανθράκων για ολόκληρη την Ευρώπη. Και θα έλεγα ότι αυτό αναβαθμίζει και το δικό μας ρόλο. Ήδη, έγινε η συμφωνία που είχατε ακούσει με το ΤΑΠ . Πιστεύω ότι μαζί με την Κύπρο μπορούμε να παίξουμε έναν ακόμα μεγαλύτερο ρόλο στην παραγωγή υδρογονανθράκων, στον εφοδιασμό της Ευρώπης από ευρωπαϊκές πηγές, να αποκτήσει η Ευρώπη τους δικούς της υδρογονάνθρακες. Να εξαρτάται, επομένως, λιγότερο από εξαγωγές άλλων. Αυτό το υπογραμμίζουμε με κάθε τρόπο στους εταίρους μας. Ιδιαίτερα στη Γαλλία που είναι μία πολύ σημαντική ευρωπαϊκή και μεσογειακή, άλλωστε, δύναμη.»

Π)Ο **F. Hollande**: «Είναι μία ευκαιρία για την Ελλάδα και για την Ευρώπη η ύπαρξη κοιτασμάτων φυσικού αερίου , κάτι που μπορεί καταρχήν να βρεθεί , και κατόπιν να ακολουθήσει η εκμετάλλευσή τους και πιστεύω ότι εδώ θα επικρατήσει το Διεθνές Δίκαιο, το Δίκαιο της Θάλασσας. Αν μπορεί, βεβαίως, η Γαλλία να συνεκμεταλλευτεί με την Ελλάδα αυτά τα κοιτάσματα θα το κάνει.»²⁹⁶

Η Ελληνική κυβέρνηση εξέφρασε την ικανοποίησή της από τα αποτελέσματα της επίσκεψης του πρόεδρου της Γαλλίας κ. Φρανσουά Ολάντ στην χώρα μας(Φώτο Νο 96). Ο πρόεδρος της Γαλλίας πρόσφερε την στήριξή του όχι μόνο στον πολιτικό και οικονομικό τομέα αλλά και στο γεωστρατηγικό πεδίο καθώς ταυτίστηκε με την ελληνική θέση για την ανακήρυξη της ΑΟΖ και την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων πετρελαίου ενώ παρασκηνιακά συνδέει την προοπτική αυτή με την ενοικίαση δύο γαλλικών φρεγατών . Ο κ. Ολάντ δήλωσε ευθαρσώς ότι πραγματοποίησε την επίσκεψη για να στηρίξει τις προσπάθειες της ελληνικής²⁹⁷

Φώτο Νο 96 , πηγή: www.protothema.gr

296.ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ , (19 Φεβρουαρίου 2013), «Κοινές δηλώσεις του Πρωθυπουργού της Ελλάδας κ. Αντόνη Σαμαρά και του Προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας κ. Francois Hollande» ,www.primeminister.gov.gr/2013/02/19/9980 , (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

297. Εφημερίδα "Πρώτο Θέμα" , Σπύρος Γκουτζάνης(20-2-2012), «Ικανοποίηση Μαξίμου , στήριξη από Ολάντ σε όλα τα επίπεδα» , <http://www.protothema.gr/politics/article/?aid=258395> (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

κυβέρνησης και να δείξει την εμπιστοσύνη του κατά τρόπο που να συμβάλλει στην προσέλκυση επενδύσεων .

Ενδιαφέρον για την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων έχει εκδηλώσει η γαλλικών συμφερόντων TOTAL. Η στήριξη της Ελλάδας συνδέεται και με τα εξοπλιστικά προγράμματα. Ο υπουργός Αμύνης κ. Πάνος Παναγιωτόπουλος έχει κάνει την προεργασία με τον Γάλλο ομόλογό του και έχουν προχωρήσει οι συζητήσεις για την ενοικίαση -με την μέθοδο leasing- δύο φρεγατών και τεσσάρων αεροσκαφών ναυτικής συνεργασίας που συνολικά θα αυξήσουν σημαντικά την επιχειρησιακή δυνατότητα των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων ειδικά αν η ελληνική κυβέρνηση βρει τους πόρους για να κινήσει και υπόλοιπα ναυτικά και αεροπορικά μέσα που διαθέτει. Πάντως στις συζητήσεις που έχουν γίνει στο παρασκήνιο οι φρεγάτες και τα αεροσκάφη έχουν συνδυαστεί με την απαραίτητη στρατιωτική πλαισίωση των ερευνών για την ύπαρξη κοιτασμάτων στο Αιγαίο.²⁹⁸

Η συνάντηση Σαμαρά – Ολάντ υπήρξε το έναυσμα για την έναρξη μία προσπάθεια της ελληνικής κυβέρνησης να αποσπάσει την Ευρωπαϊκή στήριξη για την οριοθέτηση της ΑΟΖ .

Η συνέχεια δόθηκε από τον Έλληνα πρωθυπουργό 7 Μαρτίου 2013 στη συνεδρίαση του προεδρείου του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος όπου και δήλωσε ότι «το ελληνικό ή το κυπριακό πετρέλαιο ή φυσικό αέριο είναι ‘‘Ευρωπαϊκό’’ φυσικό αέριο και ‘‘Ευρωπαϊκό’’ πετρέλαιο» , και θύμισε ότι υπάρχει πρόβλημα έλλειψης ασφάλειας του ενεργειακού ανεφοδιασμού στην Ευρώπη. Αναρωτήθηκε για το «πότε , θα μιλήσει η Ευρώπη για τις Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες; Για την Ευρώπη, για μια κοινή πολιτική, πανευρωπαϊκή; Γιατί θα πρέπει να είναι πρόβλημα μόνο για μένα, για τη χώρα μου; Υπάρχουν κάποιοι τομείς της κοινής εξωτερικής πολιτικής, που αν τους ενοποιήσουμε, αν διαμορφώσουμε μια ενιαία ευρωπαϊκή θέση θα δημιουργήσουμε όχι μόνο πιο ενισχυμένη αλληλεγγύη μεταξύ μας, αλλά και μεγαλύτερη χημεία μεταξύ μας, πολύ πιο θετική ενέργεια και ακτινοβολία για το σύνολο της Ευρώπης. Είναι, λοιπόν, σημαντικό η εξωτερική πολιτική να αποτελέσει ένα στοιχείο στη συζήτηση για την ενίσχυση της ενότητας.»²⁹⁹

298. Εφημερίδα ‘‘Πρώτο Θέμα’’, Σπύρος Γκουτζάνης(20-2-2012), «Ικανοποίηση Μαξίμου , στήριξη από Ολάντ σε όλα τα επίπεδα» ,<http://www.protothema.gr/politics/article/?aid=258395> (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

299. ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ , (07 -3 - 2013), «Τοποθετήσεις του Πρωθυπουργού στη συνεδρίαση του προεδρείου του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος.» ,www.primeminister.gov.gr/2013/03/07/10107, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

Σε αυτή τη τακτική συνέβαλε και μια σπουδαία, για την Ελλάδα, απόφαση που πήρε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αναγνωρίζοντας πως η ελληνική ΑΟΖ είναι και ‘‘ευρωπαϊκή’’. Υιοθετώντας την έκθεση για τον ευρωπαϊκό οδικό ενεργειακό χάρτη μέχρι το 2050, η Ευρωβουλή εντάσσει την ελληνική ΑΟΖ στην ευρωπαϊκή και ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να βοηθήσει με κάθε τρόπο στην οριοθέτηση των ΑΟΖ των χωρών μελών με τρίτες χώρες . Σημειώνεται όμως ότι αυτό δε σημαίνει ότι παραχωρούνται δικαιώματα, καθώς η αξιοποίηση των κοιτασμάτων θα παραμείνει εθνική υπόθεση.³⁰⁰

Περαιτέρω συνέχεια δόθηκε από τον Έλληνα πρωθυπουργό Κ. Αντώνη Σαμαρά , ο οποίος κατά τον Χαιρετισμό του στις 18-4-2013 ,στο 12ο Συνέδριο του Μηχανισμού Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας και Επενδύσεων δήλωσε ότι : « η Ενωμένη Ευρώπη είναι υποχρεωμένη να κάνει αισθητή την παρουσία της στον κόσμο. Και το πρώτο πεδίο όπου πρέπει να αναδείξει αποδεικνύοντας ότι διαθέτει διεθνές εκτόπισμα, είναι η ίδια η μεσογειακή της γειτονιά . Η Μεσόγειος θα παίξει καθοριστικό ρόλο καθοριστικό ρόλο για τον ενεργειακό εφοδιασμό, αλλά και την διαφοροποίηση ενεργειακών πηγών της Ευρώπης. Στη Μεσόγειο η Ευρώπη δεν έχει μόνο την Ελλάδα. Υπάρχουν και τα δύο ευρωπαϊκά νησιωτικά κράτη: η Κύπρος και η Μάλτα. Φανταστείτε τι μπορεί να σημαίνει η θαλάσσια σύζευξη Ελλάδας και Κύπρου, αλλά και Ελλάδας- Μάλτας. Δέστε στο χάρτη τι τεράστιες δυνατότητες και ευκαιρίες δημιουργεί για την Ευρώπη ολόκληρη η σύζευξη της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Ελλάδας με την αντίστοιχη ΑΟΖ της Κύπρου προς Ανατολάς και της Μάλτας προς δυσμάς . Είναι κοινό μυστικό πια ότι στις θαλάσσιες αυτές περιοχές υπάρχουν σημαντικοί ενεργειακοί πόροι . Τα ενεργειακά αποθέματα που ήδη έχουν ανακαλυφθεί στη νοτιανατολική Μεσόγειο – κι εκείνα που βασίμως πιθανολογούνται εκεί – βάσει του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας βρίσκονται κατά κύριο λόγο στην δικαιοδοσία Ευρωπαϊκών κρατών. Και μπορούν να δώσουν σημαντικούς βαθμούς ενεργειακής αυτοδυναμίας, επάρκειας στην Ευρώπη. Είναι μέρος της Ευρωπαϊκής μας ‘‘περιουσίας’’ που πρέπει ως Ευρωπαίοι να την αξιοποιήσουμε . Η ανακήρυξη ΑΟΖ από παράκτια κράτη και η οριοθέτησή της³⁰¹

300.Euronews , (14-3-2013)« Ευρωκοινοβούλιο: Η ελληνική ΑΟΖ είναι και ευρωπαϊκή»gr.euronews.com/2013/03/14/greece-aoz-european-parliament-apofasi-stathmos/ , (τελευταία πρόσβαση 24/4/13)

301.ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ , (18-4-2013), «Χαιρετισμός του Πρωθυπουργού κ. Αντώνη Σαμαρά στο 12ο Συνέδριο του Μηχανισμού Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας και Επενδύσεων» ,www.primeminister.gov.gr/2013/04/18/10172, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

με άλλα γειτονικά και αντικείμενα παράκτια κράτη, είναι αναμφίβολα δικαιοδοσία των εθνικών κρατών. Αλλά η Ενωμένη Ευρώπη μπορεί να ενθαρρύνει, να στηρίζει και να διευκολύνει τα κράτη-μέλη της, ώστε η ανακήρυξη της ΑΟΖ εκ μέρους τους να γίνει ταχύτερα και η πλήρης οριοθέτησή της να ολοκληρωθεί με ασφάλεια.»³⁰²

Στις 22 Μαΐου 2013 το θέμα της ενέργειας απασχόλησε τη Σύνοδο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες. Ο Αντόνης Σαμαράς με την παρέμβασή του θέλησε να δώσει έναν ενιαίο, ευρωπαϊκό χαρακτήρα στην έρευνα και την ανάπτυξη εγχώριων χερσαίων και θαλάσσιων ενεργειακών πόρων . Ο Έλληνας πρωθυπουργός , δηλαδή έκανε προσπάθεια και κατάφερε να μετατρέψει (ως ένα βαθμό) σε ευρωπαϊκό ζήτημα τα ενεργειακά αποθέματα που λέγεται πως υπάρχουν στην ελληνική ΑΟΖ.

Ο κ. Σαμαράς τόνισε ότι όλες οι υπόλοιπες οικονομικές δυνάμεις στον κόσμο, αυτή τη στιγμή κάνουν «αγώνα δρόμου» για να διευρύνουν τις δικές τους ενεργειακές πηγές και να μειώσουν την ενεργειακή τους εξάρτηση. Με κλασικότερα παραδείγματα τα μεγάλα βήματα που έκαναν τελευταία ΗΠΑ και Ιαπωνία στην εκμετάλλευση υδρογονανθράκων από σχιστολιθικά κοιτάσματα και τους Υδρίτες .

Αυτό, όπως τόνισε ο πρωθυπουργός, είναι πολύ σημαντικό για την Ελλάδα, αλλά και για την Κύπρο, διότι υπάρχουν πλέον ισχυρές ενδείξεις ότι η Ελλάδα διαθέτει -πιθανότατα σημαντικούς- ενεργειακούς πόρους, όπως η Κύπρος, που τους έχει ανακαλύψει ήδη και προχωρά στην αξιοποίησή τους.

Εκεί, λοιπόν, στάθηκε ο κ. Σαμαράς και τόνισε πως είναι προς το συμφέρον όλης της Ευρώπης να αναζητηθούν αυτά τα αποθέματα και να αξιοποιηθούν το συντομότερο δυνατόν, διότι μπορούν να μειώσουν την ενεργειακή εξάρτηση της Ευρώπης. Παράλληλα, ο πρωθυπουργός τόνισε πως η ελληνική και η κυπριακή ΑΟΖ είναι απαραίτητο να διασυνδεθούν με την ενιαία ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας και υπογράμμισε την έννοια της «πλήρους διασύνδεσης», με την οποία θα αρθεί η ιδιότυπη «ενεργειακή απομόνωση» απομακρυσμένων περιοχών και θα δημιουργηθούν ευκαιρίες επενδύσεων στις περιοχές αυτές.³⁰³

302.ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ , (18-4-2013), «Χαιρετισμός του Πρωθυπουργού κ. Αντόνη Σαμαρά στο 12ο Συνέδριο του Μηχανισμού Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας και Επενδύσεων» ,www.primeminister.gov.gr/2013/04/18/10172, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

303.Ι-EFIMERIDA,(22-5-2013),«Σαμαράς στη Σύνοδο Κορυφής: Κάντε την ελληνική ΑΟΖ, ευρωπαϊκή» <http://www.iefimerida.gr/news/106641/> , (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

Αναφορικά με τη «διαφοροποίηση πηγών», είπε ότι η σημερινή ελληνική κυβέρνηση (μαζί με τις κυβερνήσεις της Ιταλίας, της Αλβανίας και των άλλων χωρών των Δυτικών Βαλκανίων) πήρε τους τελευταίους μήνες πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός νέου εναλλακτικού αγωγού, που θα φέρνει φυσικό αέριο από το Αζερμπαϊτζάν στην Ευρώπη, τον αγωγό TAP (Trans-Adriatic Pipeline).

Παράλληλα, εξέφρασε την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι για πρώτη φορά περιλήφθηκε στα συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής ρητή αναφορά στην εκμετάλλευση και έρευνα των εγχώριων ενεργειακών πόρων της Ευρώπης. Ο πρωθυπουργός ανέφερε ότι αυτό ενδιαφέρει ιδιαίτερα την Ελλάδα και την Κύπρο, καθώς υπάρχουν πολύ ισχυρές ενδείξεις για ύπαρξη σοβαρών ενεργειακών κοιτασμάτων.

Τέλος, ο πρωθυπουργός εξέφρασε την ικανοποίησή του και για το γεγονός ότι έγινε δεκτή η πρότασή του να υπάρχει στο κείμενο των συμπερασμάτων, ειδική αναφορά σε εγχώριες πηγές ενέργειας «χερσαίες και θαλάσσιες» ώστε να συμπεριλαμβάνει ξεκάθαρα και το θαλάσσιο ενεργειακό πλούτο των κρατών-μελών.³⁰⁴

Σε άρθρο που δημοσιεύτηκε στην επίσημη σελίδα του London School Of Economics ,ο Vassilis Paipais σχολιάζοντας την πολιτική που ακολουθεί η Ελληνική κυβέρνηση στο θέμα της ΑΟΖ με οδηγό τον κ. Σαμαρα , αναφέρει ότι η ιδέα μίας Ευρωπαϊκής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΕΑΟΖ) βρίσκεται ακόμη σε εμβρυακό στάδιο. Η Ευρώπη είναι ακόμα μακριά από το να έχει μια κοινή πολιτική σε θέματα ενεργειακών πόρων ή υπεράκτιες γεωτρήσεις. Παρ 'όλα αυτά, η ελληνική κυβέρνηση έχει ανακοινώσει την πρόθεσή της να επενδύσει στην προοπτική μιας «ευρωπαϊκής» ΑΟΖ ως έναν τρόπο που θα συντελέσει καθοριστικά στο να ανοίξει το γεωπολιτικό παιχνίδι γύρω από τα ενεργειακά αποθέματα του Αιγαίου , κάτι που είναι στο σωστό δρόμο , αλλά χρειάζεται η ύπαρξη ισχυρών κινήτρων στις υπόλοιπες χώρες για να ευοδωθεί . Σε αυτό όπως λέει συμβάλει και η πρόσφατη απόφαση που πήρε στις 14 -3- 2013 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.³⁰⁵

304.I-EFIMERIDA,(22-5-2013),«Σαμαράς στη Σύνοδο Κορυφής: Κάντε την ελληνική ΑΟΖ, ευρωπαϊκή» <http://www.efimerida.gr/news/106641/> , (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

305.London School of Economics , Vassilis Paipais (14-3-2013), «Greek Expectations: broaching the case for a European Exclusive Economic Zone» , Πηγή: <http://blogs.lse.ac.uk/eurocrisispress/2013/03/14/greek-expectations-broaching-the-case-for-a-european-exclusive-economic-zone/> (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

Ο Daniel Pipes δήλωσε στις 14 Μαρτίου, 2013 , αμέσως μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ότι : « Η ελληνική κυβέρνηση έχει επινοήσει την ιδέα μίας ‘Ευρωπαϊκής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης’ ή ΕΑΟΖ ως ένας τρόπος για να γίνει διασπορά του κινδύνου έναντι τυχόν εχθρικών ενεργειών από μέρους της Τουρκίας , στην υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση. Ξευπνο, αλλά θα λειτουργήσει;»³⁰⁶

Αναμφίβολα μπορούμε να πούμε , με δεδομένο το ενεργειακό πρόβλημα της Ευρώπης, το οποίο θα γίνεται όλο και μεγαλύτερο στα επόμενα χρόνια, και με τη νέα πολιτική της Ε.Ε. για την ενέργεια να βρίσκεται υπό διαμόρφωση, ο πρωθυπουργός βλέπει διπλωματικά περιθώρια για σύνδεση των ελληνικών επιδιώξεων με την ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική στον τομέα των υδρογονανθράκων.

Το θέμα της οριοθέτησης της ελληνικής ΑΟΖ βέβαια δεν πρόκειται να το λύσει η Ε.Ε. , καθώς είναι απίθανο να υποχωρήσει η Τουρκία σε πιέσεις των Ευρωπαίων ακόμα και αν υποτεθεί ότι οι εταίροι «υιοθετούν» απολύτως την ελληνική ΑΟΖ ως ευρωπαϊκή. Το ενεργειακό και κατ’ επέκταση το συνολικό γεωπολιτικό στοίχημα είναι τεράστιο για να αποδεχθεί η Άγκυρα έτσι «απλά» αυτό που δεν αποδέχεται μέχρι τώρα, δηλαδή τις ελληνικές θέσεις (στην ουσία την εφαρμογή του Δικαίου της Θάλασσας). Όμως μια επίσημη πολιτική της Ε.Ε. που θα αναγνωρίζει ως ευρωπαϊκά τα κοιτάσματα των κρατών μελών (σε ό,τι αφορά την αξιοποίηση και όχι την ιδιοκτησία) ενισχύει την ελληνική διπλωματική θέση.

Η κατάσταση είναι πολύπλοκη. Το ευρωπαϊκό «χαρτί» στην ενέργεια είναι η μία παράμετρος. Η ενεργειακή συνεργασία με το Ισραήλ (με τις όποιες αμυντικές και διπλωματικές προεκτάσεις, καθώς και σε επίπεδο lobbying) είναι μια άλλη πτυχή η οποία σχετίζεται με το ευρωπαϊκό πεδίο καθώς μέρος των ισραηλινών και κυπριακών κοιτασμάτων θα καλύψουν ανάγκες της Ε.Ε. στο πλαίσιο του «νότιου διαδρόμου». Αυτό είναι συμβατό με την πάγια αμερικανική επιδίωξη για μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της Ευρώπης από τη Ρωσία, οπότε αν στο αζέρικο φυσικό αέριο από την Κασπία, το οποίο προωθεί η Ουάσιγκτον, προστεθούν τα κοιτάσματα του Ισραήλ, της Κύπρου και «αύριο» της Ελλάδας διευρύνονται οι εναλλακτικές για τη μείωση της ενεργειακής επιρροής της Μόσχας στην Ε.Ε.³⁰⁷

306. Daniel Pipes (16-3-2013) , «Kastelorizo Updates» , www.danielpipes.org/blog/2013/02/kastelorizo-updates (τελευταία πρόσβαση 14/5/13).

307. Εφημερίδα ‘Τύπος της Κυριακής’ , Λάμπρος Καλλαρότης (26-5-2013), «Ενεργειακή παρτίδα με περίπλοκους συσχετισμούς» , <http://www.antinews.gr/2013/05/26/216955/> (τελευταία πρόσβαση 27/5/13)

Σημειωτέον ότι δεν προϋποθέτει καθορισμό ΑΟΖ η εκμετάλλευση όλων των πιθανολογούμενων κοιτασμάτων καθώς πολλά από αυτά μπορεί να βρίσκονται είτε εντός χωρικών υδάτων είτε σε ασφαλή απόσταση από τη μέση γραμμή η οποία, με οποιαδήποτε απόκλιση υπολογισμού, θα αποτελέσει όριο των ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας και οποιουδήποτε γειτονικού κράτους. Γι' αυτό και γίνονται οι έρευνες στο Ιόνιο και νότια της Κρήτης.³⁰⁸

308.Εφημερίδα "Τύπος της Κυριακής", Λάμπρος Καλλαρότης (26-5-2013), «Ενεργειακή παρτίδα με περίπλοκους συσχετισμούς», <http://www.antinews.gr/2013/05/26/216955/> (τελευταία πρόσβαση 27/5/13)

Ε' ΜΕΡΟΣ : Συμπεράσματα Μέσα από τη Βιβλιογραφία Καθώς και Συμπεράσματα Συγγραφέα.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το θέμα της ΑΟΖ απασχολεί πάρα πολύ σήμερα Ελλάδα και Ευρώπη, δηλαδή το πώς η ΑΟΖ επιδρά στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και γενικότερα στην ελληνική εξωτερική πολιτική. Είναι ένα θέμα το οποίο έχει σήμερα μία ιδιαίτερη σημασία για την ελληνική εξωτερική πολιτική και είναι πολύ σημαντικό να θυμόμαστε ότι η ΑΟΖ είναι μία δυνητικά ουσιαστική κατάκτηση. Και λέμε δυνητικά διότι η νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης είναι αρκετά αμφιλεγόμενη σε σχέση με το θέμα που μας απασχολεί ως χώρα, δηλαδή πρωτίστως το ζήτημα της ύπαρξης ΑΟΖ των νησιών, όπως είναι το Καστελόριζο που είναι κρίσιμο για μας και για το κατά πόσο εφάπτεται η ελληνική της κυπριακής ΑΟΖ. Χρειάζεται αισιοδοξία, επιθετική διάθεση, αλλά και πολύ προσοχή για να επιλέξει το ελληνικό κράτος την κατάλληλη στιγμή στην οποία η γενικότερη κατάσταση θα είναι όσο το δυνατόν ευνοϊκότερη για τα ελληνικά συμφέροντα προκειμένου να κινηθεί. Αυτό θα εξαρτηθεί από τις πολιτικές, διεθνείς και άλλες συγκυρίες και ισορροπίες.³⁰⁹

Η οριοθέτηση της ΑΟΖ , που συνιστά προεκλογική δέσμευση του Έλληνα πρωθυπουργού, δίνει τη δυνατότητα στην Ελλάδα να οριοθετήσει τη μέγιστη ΑΟΖ που δικαιούται, όπως άλλωστε ορίζει και η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας, ενώ ταυτόχρονα θέτει δίλλημα στην Τουρκία για το πώς θα αντιδράσει. Προς το παρόν, η Αθήνα δεν έχει προχωρήσει στην ανακήρυξη της ελληνικής ΑΟΖ, προφανώς λόγω: α) της τουρκικής απειλής, β) της αμερικανικής στάσης περί διευθέτησης του θέματος μέσα από μια ελληνοτουρκική συμφωνία , γ) της μη ολοκλήρωσης των ερευνών της PGS, που θα έδινε μια πιο σαφή εικόνα των πιθανών κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στις προαναφερθείσες περιοχές, δ) της απουσίας ισχυρών ενδείξεων υποστήριξης από ευρωπαϊκής πλευράς. Σήμερα, διαφαίνεται μια αλλαγή των δεδομένων, τόσο λόγω της εκτιμώμενης ως ένα βαθμό γαλλικής υποστήριξης, όσο και λόγω των αναμενόμενων αποτελεσμάτων των ερευνών του Nordic Explorer.³¹⁰

309. Λάβδας Κ. , (5-4-2013) , «Το Ζήτημα της ΑΟΖ και Ελληνική Εξωτερική Πολιτική» ,Πηγή: rethemnosnews.gr/2013/04/%CF%84%CE%BF-%CE% , (τελευταία πρόσβαση 27/5/13)

310. GEOSTRATEGY , Βασίλης Γιαννακόπουλος,(22-2-2013) «Οι επιλογές της κυβέρνησης για την ΑΟΖ» www.geostrategy.gr/pdf/20120222%20Greek%20EEZ.pdf (τελευταία πρόσβαση 27/5/13)

Επομένως, στο επόμενο χρονικό διάστημα (από τα μέσα Μαΐου έως το φθινόπωρο του 2013), αυξάνεται η πιθανότητα ανακήρυξης της ελληνικής ΑΟΖ, η οποία ωστόσο αναμένεται να επιδεινώσει τις σχέσεις Αθηνών - Άγκυρας ή και υπό ορισμένες συνθήκες να τις οδηγήσει στο Διεθνές Δικαστήριο.

Μέχρι στιγμής, η ελληνική κυβέρνηση επέλεξε να μην λάβει την απόφαση ανακήρυξης της ΑΟΖ, προκειμένου να ολοκληρωθεί η επεξεργασία των σεισμικών δεδομένων και μέχρι τότε να αποφύγει την αναμενόμενη αντίδραση των περιφερειακών κρατικών δρώντων και κυρίως της Τουρκίας.

Ουσιαστικά, η μη ανακήρυξη της ελληνικής ΑΟΖ χαρακτηρίζεται ως μια προσωρινή επιλογή, η οποία θα διαρκέσει μέχρι το Σεπτέμβριο οπότε η Αθήνα θα ενημερωθεί για την αξία των κοιτασμάτων των υδρογονανθράκων που βρίσκονται εντός των μη αμφισβητούμενων θαλάσσιων περιοχών της Δυτικής Ελλάδας και νοτιώς της Κρήτης ή μέχρι η Άγκυρα να προβεί σε προκλητική ενέργεια εντός της εν δυνάμει ελληνικής ΑΟΖ (έναρξη ερευνών ή ανακήρυξη και οριοθέτηση της τουρκικής ΑΟΖ, κτλ) ή ακόμη μέχρι να λάβει τη σαφή υποστήριξη συγκεκριμένων χωρών της ΕΕ (έχει της Γαλλίας και επιθυμεί και της Γερμανίας).

Η Άγκυρα γνωρίζει πολύ καλά ότι δεν έχει τη δυνατότητα να εκμεταλλευθεί τα πιθανά κοιτάσματα υδρογονανθράκων εντός της εν δυνάμει ελληνικής ΑΟΖ. Εκτός κι αν μελλοντικά αποκτήσει την κατάλληλη τεχνολογία και προβεί μόνη της σε έρευνες, γεωτρήσεις και εκμετάλλευση, αγνοώντας τη διεθνή νομιμότητα. Ακόμη όμως και σ' αυτή την περίπτωση θα κινηθεί εκτός της διεθνούς νομιμότητας. Επομένως, αυτό που της απομένει να πράξει είναι να προβάλλει την ισχύ της, προκειμένου να προκαλέσει «φοβικά σύνδρομα», ώστε σε πρώτη φάση να αποθαρρύνει την ελληνική πλευρά, και στη συνέχεια να την οδηγήσει σε μια διμερή συμφωνία. Σε περίπτωση που δεν το κατορθώσει, θα επιδιώξει να δημιουργήσει τετελεσμένα (ίσως και τύπου Ιμίων), θα ισχυρισθεί ότι το θέμα απαιτεί διακρατική συμφωνία διότι υπονομεύει τα συμφέροντα των υπόλοιπων χωρών, θα προκαλέσει θερμά επεισόδια των οποίων η έκβαση είναι αδύνατον να εκτιμηθεί στην παρούσα φάση, και τελικά, ίσως προβεί στην ανακήρυξη της τουρκικής ΑΟΖ.³¹¹

311. GEOSTRATEGY, Βασίλης Γιαννακόπουλος, (22-2-2013) «Οι επιλογές της κυβέρνησης για την ΑΟΖ» www.geostrategy.gr/pdf/20120222%20Greek%20EEZ.pdf (τελευταία πρόσβαση 27/5/13)

Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονίσουμε ότι αν και οι ΗΠΑ γνωρίζουν ότι η Τουρκία αγνοεί επιδεικτικά την διεθνή νομιμότητα , δεν επιθυμούν να την δυσαρεστήσουν γιατί την χρειάζονται για τον σχεδιασμό τους στη Μέση Ανατολή, την Κεντρική Ασία και σε σχέση με την «ανάσχεση» της Ρωσίας, οπότε στήριξη της Ελλάδας στο θέμα της ΑΟΖ δεν πρέπει να αναμένεται, τουλάχιστον στην παρούσα φάση. Γι' αυτό και ο Αντώνης Σαμαράς παίζει όσο πιο έντονα μπορεί το ευρωπαϊκό χαρτί , αποσπώντας τη στήριξη ισχυρών χωρών όπως η Γαλλία η οποία αν και διαθέτει το 5 μεγαλύτερο Α.Ε.Π. παγκοσμίως , και τις ισχυρότερες ένοπλες δυνάμεις στην Ε.Ε. των 27 είναι σίγουρο ότι δεν μπορεί να υποκαταστήσει την αμερικανική ισχύ και επιρροή αλλά σίγουρα εντούτοις ισχυροποιεί την διπλωματική διαπραγματευτική ικανότητα της Ελλάδας και είναι απαραίτητο να συνδυαστεί και με άλλους παράγοντες και ενέργειες.³¹²

Όπως δείχνουν σχεδόν όλες οι εκτιμήσεις και τα έως τώρα αποτελέσματα των σχετικών ερευνών που έχουν γίνει , τα αναμενόμενα ενεργειακά κοιτάσματα στο Αιγαίο , αν και σημαντικά , είναι σχετικά μικρότερα από εκείνα που εκτιμώνται για τις περιοχές του Ιονίου και ιδιαίτερος εκείνων νοτίως της Κρήτης.³¹³

Κατά συνέπεια , για την Ελλάδα θα πρέπει να προέχει η επιδίωξη ανεύρεσης και εκμετάλλευσης των υδρογονανθράκων των δύο τελευταίων περιοχών , η οποία εκμετάλλευση με τις συνέργειες που θα δημιουργήσει με μεγάλες εταιρείες (όπως η Γαλλική Total και η Αμερικανική ExxonMobil) , θα ενισχύσει τη διαπραγματευτική ισχύ της Ελλάδας και ίσως να αλλάξει εν μέρει την στάση των Η.Π.Α. .

Ακόμα πριν προβεί σε οριοθέτηση ΑΟΖ με την Τουρκία , η Ελλάδα οφείλει να ισχυροποιήσει την θέση της με το να προβεί σε πρότερο χρόνο σε οριοθέτηση ΑΟΖ με Αλβανία , Ιταλία , Λιβύη , Αίγυπτο και Κύπρο.

Με την Αλβανία με την οποία υφίσταται ήδη συμφωνία για την ΑΟΖ από το 2009 , η οποία απορρίφθηκε προσωρινά για τυπικούς λόγους από το συνταγματικό δικαστήριο, και που όπως όλα δείχνουν έχει αποδεχτεί σιωπηλά η Αλβανική κυβέρνηση. Σε αυτό συντείνουν πέντε γεγονότα:³¹⁴

312. Παπαδάκης Κων/νος , «Συμπεράσματα Μ.Ε.Ε. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη Ελλάδας – Τουρκίας : Προβλήματα, Συνθήκες και Προοπτικές »

313. Παρίσης Ιωάννης : *Η ΚΑΘ'ΗΜΑΣ ΘΑΛΑΣΣΑ , ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ*. Αθήνα , Εκδόσεις ΛΙΒΑΝΗ, 2013 ,σελ 230

314. Παπαδάκης Κων/νος , «Συμπεράσματα Μ.Ε.Ε. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη Ελλάδας – Τουρκίας : Προβλήματα, Συνθήκες και Προοπτικές »

I) Η έντονη επιθυμία της Αλβανικής κυβέρνησης για την συμμετοχή στην υλοποίηση του Αγωγού Τ.Α.Ρ

II) Τα δημοσιεύματα στον Αλβανικό τύπο που «προετοιμάζουν» μέσω διαρροών την κοινή γνώμη για ένα συμβιβασμό με την Ελλάδα.

III) Η μη αντίδραση στις έρευνες της PGS εντός των υποτιθέμενων αμφισβητούμενων περιοχών, οι οποίες σημειωτέον ήταν από τις πλέον λεπτομερείς.

IV) Η μεγάλη οικονομική εξάρτηση της Αλβανίας από την Ελλάδα που παρά την οικονομική κρίση παραμένει η πρώτη χώρα στις άμεσες επενδύσεις στην Αλβανία ενώ δεν πρέπει να ξεχνάμε και τους 500.000 αλβανούς μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα .

V) Τέλος ότι η Αλβανία επιθυμεί την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση και της είναι απαραίτητη η ελληνική στήριξη για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Εν συνεχεία θα ακολουθήσει οριοθέτηση με την Ιταλία με την οποία έχουμε οριοθετήσει ήδη την υφαλοκρηπίδα μας από το 1977 και η οποία είναι χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης . Η Ιταλία , αν και επιθυμεί μία μεγαλύτερη ΑΟΖ από ότι υφαλοκρηπίδα , έχει μία μετριοπαθή στάση διότι γνωρίζει , και συντείνει προς αυτή τη κατεύθυνση , το γεγονός ότι ήδη από το 1985 από τις 30 συμβατικές οριοθετήσεις ΑΟΖ που είχαν γίνει έως τότε , οι 29 είχαν υιοθετήσει οριοθετική γραμμή που συνέπιπτε με την οριοθετική γραμμή της υφαλοκρηπίδας , ενώ ακόμα θετικό ρόλο παίζει και ο αγωγός Τ.Α.Ρ. .

Το επόμενο βήμα πρέπει να γίνει με την Λιβύη , η οποία αν και μετά την Αραβική Άνοιξη αναβάθμισε πολύ τις Τούρκο-λιβυκές σχέσεις , σε γενικές γραμμές είναι θετική για να καθοριστούν τα σύνορα των ΑΟΖ, απλώς αμφισβητεί το νησί της Γαύδου ως αντικείμενο της ΑΟΖ . Η Ελλάδα όμως μπορεί να χρησιμοποιήσει ως αντάλλαγμα την αποδοχή του κλεισίματος του κόλπου της Σύρτης (αν και δεν προβλέπεται κάτι τέτοια από το Δ.Θ. μιας και είναι πολύ μεγαλύτερος από τα 50 ν.μ.). Αν η Λιβύη αρνιόταν την επήρεια της Γαύδου η Ελλάδα θα αρνιόταν το κλείσιμο του κόλπου και το κόστος για αυτή θα ήταν σαφώς μεγαλύτερο μιας και θα έχανε πολύ μεγαλύτερη έκταση, κάτι που συντείνει σε μία μελλοντική συμφωνία.

Όπως και η Λιβύη έτσι και η Αίγυπτος μετά την Αραβική Άνοιξη αν και αναβάθμισε την σχέση της με την Τουρκία και απέφυγε να αναφερθεί στο Καστελλόριζο , προκειμένου να μην τη δυσανεστήσει, τήρησε μία πολύ σοβαρή ³¹⁵

315. Παπαδάκης Κων/νος , «Συμπεράσματα Μ.Ε.Ε. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη Ελλάδας – Τουρκίας : Προβλήματα, Συνθήκες και Προοπτικές »

στάση . Ενδεικτικό είναι ότι το 2012, η Αίγυπτος παραχώρησε οικόπεδα για έρευνα περί υδρογονανθράκων, τα οποία εφάπτονται δίχως να καταπατούν την θεωρητική γραμμή της ελληνικής ΑΟΖ (με πλήρη επήρεια του Καστελλόριζου) . Αυτή η “λεπτομέρεια” είναι ουσιαστική για τις επόμενες διαπραγματεύσεις. Διότι ξέρουμε ήδη ότι η Αίγυπτος ενδιαφέρεται να εκμεταλλευτεί τα δικά της κοιτάσματα σε ένα πλαίσιο, το οποίο να είναι ξεκάθαρο για τους στρατηγικούς επενδυτές στον τομέα του φυσικού αερίου και του πετρελαίου, αλλά επίσης και ότι δεν προσπαθεί να ξεπεράσει τη μέση γραμμή, ακόμα και για λόγους εντυπωσιασμού, όπως κάνει η Τουρκία όταν εκδίδει τις αυθαίρετες παραχωρήσεις της . Τα παραπάνω ενθαρρύνουν μία μελλοντική οριοθέτηση των ΑΟΖ ανάμεσα στις δύο χώρες.

Κατά την προσπάθεια οριοθέτησης ΑΟΖ Ελλάδας – Κύπρου είναι σίγουρο ότι η Τουρκία θα αντιδράσει δυναμικά και το πιθανότερο είναι ότι θα οδηγηθούμε στο Δ.Δ.Χ. , το οποίο κατά την προσωπική μου άποψη είναι η μόνη λύση και οι όποιες καθυστερήσεις στη προσφυγή ευνοούν την Τουρκία και μόνο η οποία θα επιθυμούσε την προσφυγή σε αυτό αφού όμως προηγούνταν διμερείς διαπραγματεύσεις, προκειμένου οι δύο πλευρές να χαράξουν - καθορίσουν τις εκατέρωθεν μη αμφισβητούμενες θαλάσσιες περιοχές, και στη συνέχεια, με βάση αυτή την κοινή αποδοχή, να αποφασίσουν να οδηγηθούν στο Διεθνές Δικαστήριο. Είναι προφανές ότι σ’ αυτή την περίπτωση μόνο η Άγκυρα θα μπορούσε να κερδίσει .³¹⁶

Η προσφυγή στο Δ.Δ.Χ. δεν είναι κάτι που πρέπει να τρομάζει την Ελλάδα , καθώς η νομολογία του δικαστηρίου παρουσιάζεται πια αρκετά πειθαρχημένη και ελέγξιμη . Αλλά ωστόσο , θα πρέπει να υπολογιστεί ότι ένα δικαστικό όργανο , μπορεί πολλές φορές , να οδηγήσει σε μη αρεστές αποφάσεις που προσδιορίζονται από μεταβλητά στοιχεία – όπως η σύνθεση του - , και από τον τρόπο που εφαρμόζει το δίκαιο στις συνθήκες κάθε ειδικής περίπτωσης . Παρά τον νομολογιακό πλούτο , κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι μία υπόθεση του παρελθόντος θα συμπίπτει απόλυτα με μία μεταγενέστερη , και κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί μία πανομοιότυπη αντίδραση του δικαστηρίου σε θέματα , που , εκ πρώτης όψεως , ταυτίζονται στη συνείδηση του παρατηρητή. Η μέθοδος της ευθυδικίας που εφαρμόζει σήμερα το Δ.Δ.Χ. αφήνει πάντοτε περιθώρια πρωτοβουλιών και αποκλίσεων . Σε αυτό το θέμα η ελληνική πλευρά θα πρέπει να είναι προσεκτική³¹⁷

316. Παπαδάκης Κων/νος , «Συμπεράσματα Μ.Ε.Ε. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη Ελλάδας – Τουρκίας : Προβλήματα, Συνθήκες και Προοπτικές »

317. Δίπλα Χαριτίνη - Ροζάκης Χρήστος Λ. : *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004 , σελ 233-234

και καλά προετοιμασμένη για να αποτρέψει , στα όρια του δυνατού, εκπλήξεις .

Η προσφυγή στο διεθνές δικαστήριο της Χάγης είναι προς το συμφέρον της Ελλάδας διότι με αυτή θα είχαμε:

- I. Κατάληξη σε υποχρεωτική και τελεσίδικη απόφαση που επιλύει οριστικά την υπάρχουσα διαφορά, ενώ αντίθετα οι διαπραγματεύσεις μπορεί να αποτύχουν , να μην οδηγήσουν πουθενά ή να μην επιφέρουν οριστική επίλυση , ακόμη και αν επιτευχθεί συμφωνία .
- II. Αμερόληπτη και ακριβοδίκαιη κρίση στη βάση γενικά αποδεκτών νομικών κανόνων και αρχών , χωρίς επηρεασμό από την αντίστοιχη ισχύ των κρατών ή την περιρρέουσα ατμόσφαιρα διεθνώς .
- III. Απόφαση που στοχεύει στη δίκαιη επίλυση της διαφοράς , στην αρχή της δικαιοσύνης και στην αποφυγή νομικίστικων λύσεων στη βάση στενών νομικών προβλέψεων που θα αδικούσαν τη μία από τις δύο πλευρές.
- IV. Απόφαση που διαθέτει μεγάλο κύρος , κάτι που συμβάλλει και στον μελλοντικό σεβασμό της απόφασης.
- V. Μετάθεση της ευθύνης. Το γεγονός ότι ένα τρίτο μέρος παίρνει την τελική απόφαση , προφυλάσσει (εν μέρει τουλάχιστον) τις κυβερνήσεις από τυχόν κατηγορίες , ειδικά σε περίπτωση που η απόφαση είναι πολύ κατώτερη των προσδοκιών του κοινού.³¹⁸

Η Τουρκία δεν επιθυμεί, και γι' αυτό αποφεύγει, την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ, και αυτό γιατί δεν επιθυμεί να συμπεριληφθεί το Καστελλόριζο στη προσφυγή , όπως πεισματικά αναφέρει σε κάθε ευκαιρία ο Τούρκος ΥΠ.ΕΞ. Αχμέτ Νταβούτογλου , αλλά κυρίως και γιατί θεωρεί ότι θα κερδίσει πολύ περισσότερα από μία διμερή διαπραγμάτευση μιας γνωρίζει ότι το Δικαστήριο, στην καλύτερη περίπτωση για την ίδια, θα της εκχωρήσει , με βάση και προηγούμενες αποφάσεις του , 4%-5% στο βόρειο και κεντρικό Αιγαίο, τίποτα στα Δωδεκάνησα μέχρι και τη Ρόδο και περίπου 25% μεταξύ της Ρόδου και του συμπλέγματος του Καστελλόριζου και περίπου 25% ανατολικά της Στρογγύλης (βλέπε χάρτη Νο97, 98).³¹⁹

318.Ηρακλειδής Αλέξης , *Ασπονδοί γείτονες : Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.,σελ 273
319.Παπαδάκης Κων/νος , «Συμπεράσματα Μ.Ε.Ε. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη Ελλάδας – Τουρκίας : Προβλήματα, Συνθήκες και Προοπτικές »

Χάρτης Νο 97 , πηγή:www.lygeros.org/articles?n=7638&l=gr
Η ιδεατή ΑΟΖ με βάση το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982

Χάρτης Νο 98 , οι εκτιμώμενες απώλειες βάση νομικών δεδικασμένων , πηγή:www.lygeros.org/ , επεξεργασία : Παπαδάκης Κων/νος

Το σύμπλεγμα του Καστελόριζου είναι στρατηγικής σημασίας για την Ελλάδα διότι :

- I. Επιτρέπει την επαφή μεταξύ των ΑΟΖ Ελλάδας Κύπρου κάτι που σημαίνει την απρόσκοπτη μεταφορά των υδρογονανθράκων από τα Ισραηλινά και τα Κυπριακά κοιτάσματα.
- II. Ενώνει τα F.I.R. Αθηνών και Λευκωσίας
- III. Επιτρέπει την ύπαρξη του ενιαίου αμυντικού δόγματος Ελλάδας – Κύπρου που αν και έχει ατονήσει εξακολουθεί να βρίσκεται σε ισχύ
- IV. Οι τελευταίες μελέτες που έχουν γίνει δείχνουν ότι υπάρχουν υπολογίσιμες ποσότητες φυσικού αερίου και πετρελαίου στο τρίγωνο Καστελόριζου-Κρήτης-Κύπρου.

Τα παραπάνω και ο φόβος της απώλειας κάποιου από αυτά , αλλά και η άρνηση του πολιτικού κόσμου να αναλάβει το απαιτούμενο πολιτικό κόστος του όποιου συμβιβασμού επιδικάσει το Δ.Δ.Χ , κάνουν διστακτική την Ελληνική κυβέρνηση σε μία προσφυγή σε αυτό , όμως πιστεύω ότι ακόμα και αν το Δ.Δ.Χ. λάβει την χειρότερη δυνατή απόφαση για την Ελλάδα, η ΑΟΖ της θα εξακολουθεί να εφάπτεται με αυτή της Κύπρου . Οι λόγοι που με κάνουν να το πιστεύω αυτό είναι :

- I. Το σύμπλεγμα του Καστελόριζου δεν αποτελείται από ένα μόνο νησί όπως εσφαλμένα πολλές φορές αναφέρεται αλλά από 15 τα οποία είναι : Μεγίστη , Άγιος Γεώργιος , Αγριέλαια , Μικρή Βουτσάκη , Μεγάλη Βουτσάκη , Μεγάλη Μαυροποινή , Μικρή Μαυροποινή , Πολύφαδος , Αντιπολύφαδος , Ρω , Σαβούρα , Στρογγυλή , Τραγονέρα , Ψωμί , Ψωραδιά ,(εκ των οποίων 3 κατοικούνται), ενώ οι αποφάσεις του Δ.Δ.Χ. που δεν ήταν ευνοϊκές για την Ελλάδα αφορούσαν μεμονωμένα νησιά³²⁰.

320.Παπαδάκης Κων/νος , «Συμπεράσματα Μ.Ε.Ε. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη Ελλάδας – Τουρκίας : Προβλήματα, Συνθήκες και Προοπτικές »

II. Το σύμπλεγμα του Καστελόριζου δεν είναι μεμονωμένο αλλά ανήκει στα Δωδεκάνησα τα οποία παραχωρήθηκαν στις 10 Φεβρουαρίου 1947 με συνθήκη σύμφωνα με την οποία η Ιταλία εκχωρούσε στην Ελλάδα με πλήρη κυριαρχία τα νησιά της Δωδεκανήσου και τις παρακείμενες νησίδες , έχοντας έτσι το σύμπλεγμα του Καστελλόριζου νομική και οικονομική συνέχεια με τον ελλαδικό χώρο.

III. Η Τουρκία δεν αμφισβητεί την κυριαρχία στο σύμπλεγμα του Καστελόριζου , μιας και τα δεκαπέντε νησιά παραχωρήθηκαν ονομαστικά με το άρθρο 3 της συνθήκης του 1932 από την Τουρκία στην Ιταλία , και εν συνεχεία από την Ιταλία στην Ελλάδα το 1947 , αλλά ισχυρίζεται ότι έχουν μόνο χωρικά ύδατα 6 ν.μ. χωρίς να δικαιούνται υφαλοκρηπίδα ή ΑΟΖ , κάτι που αντίκειται στο Δίκαιο της Θάλασσας το οποίο η Τουρκία ουδέποτε επικύρωσε .

IV) Το σύμπλεγμα του Καστελόριζου έχει μεγάλη ιστορική σημασία , μιας και είχε αποτελέσει εμπορικό και ναυτικό κόμβο , ενώ στο παρελθόν αριθμούσε 16.000 κατοίκους .Η Γαλλική κυβέρνηση το 1920 απένειμε ανώτατο στρατιωτικό παράσημο ανδρείας στους κατοίκους του νησιού για το θάρρος και που επέδειξαν στην άμυνα του νησιού έναντι των συνδυασμένων επιθέσεων των Τούρκων και Γερμανών κατά των Α Παγκόσμιο Πόλεμο. Ακόμα στο Καστελόριζο έχουν γίνει πληθώρα συσκέψεων τόσο σε εθνικό , και Ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο κάτι που προσδίδει ένα ιδιαίτερο συμβολισμό , ενώ οι επισκέψεις ελλήνων αξιωματούχων είναι στην ημερήσια διάταξη.

Τέλος πέραν , από την περίπτωση του συμπλέγματος του Καστελλόριζου , δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι όλες οι αποφάσεις του Δ.Δ.Χ. , αλλά ακόμα και του ITLOS αναγνώριζαν σε όλες τις περιπτώσεις που επιδίκασαν πλήρη κυριαρχικά δικαιώματα 12ν.μ. στα νησιά , κάτι που σημαίνει ότι στο Αιγαίο η Ελλάδα θα αύξανε τα ελληνικά χωρικά ύδατα από 43,5% σε πάνω από 70,0 % , με αποτέλεσμα οι όποιες απώλειες σε υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ να ήταν ελάχιστες.³²¹

321.Παπαδάκης Κων/νος , «Συμπεράσματα Μ.Ε.Ε. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη Ελλάδας – Τουρκίας : Προβλήματα, Συνθήκες και Προοπτικές »

Σε κάθε περίπτωση, και ανεξάρτητα από την απόφαση του διεθνούς δικαστηρίου, μία προσφυγή σε αυτό θα έθετε (ίσως) ένα τέλος στις ελληνοτουρκικές διαφορές επιτρέποντας στις δύο χώρες να εκμεταλλευτούν το φυσικό πλούτο τους .

Σημασία έχει ότι μια απόφαση της Χάγης θα λύσει την ελληνοτουρκική διένεξη σε αυτό το θέμα και η Ελλάδα δεν θα κινδυνεύει πλέον από τον τουρκικό επεκτατισμό, διότι θα απολαμβάνει ασφάλειας δικαίου. Θα είναι, δηλαδή, ελεύθερη να κάνει γεωτρήσεις για πετρέλαιο και φυσικό αέριο, να μπορεί να αξιοποιήσει στο έπακρο την αλιευτική της δυνατότητα και να χρησιμοποιήσει τον εναέριο χώρο της ΑΟΖ για αιολική ενέργεια. Μπορούμε σήμερα να λέμε ότι το 90% του Αιγαίου ανήκει στην Ελλάδα αλλά δεν είμαστε σε θέση να αξιοποιήσουμε τις πλουτοπαραγωγικές πηγές του.³²²

Η Κύπρος έχει ήδη κερδίσει από την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της 23 εκατομμύρια ευρώ για τις σεισμικές έρευνες, 150 εκατομμύρια ευρώ για το bonus της υπογραφής των οικοπέδων 2,3 και 9 από την κοινοπραξία της Ιταλίας και της Νότιας Κορέας (KOGAS) και από 12 εκατομμύρια ευρώ για κάθε οικόπεδο (οικόπεδα 10 και 11) από την Γαλλική Total , δηλαδή έχει προεισπράξει συνολικά 200 εκατομμύρια ευρώ . Αν σκεφτούμε ότι όλες αυτές οι απολαβές γίνονται πριν οποιαδήποτε φάση εξόρυξης, μπορούμε να αντιληφθούμε την τάξη μεγέθους των αποθεμάτων των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων που βρίσκονται στην Κύπρο και βέβαια στην κυπριακή ΑΟΖ.

Σε περίπτωση που επιβεβαιωθεί το κοιτάσμα η Κύπρος θα προχωρήσει στην έκδοση ομολόγων εντός του 2014 με αποτέλεσμα να εισρεύσει χρήμα στα ταμεία της από το 2014 κάτι που θα καταστήσει την Κύπρο ικανή να ανακάμψει ταχύτατα από τις καταστροφικές συνέπειες του Απριλίου του 2013 .³²³

Κρίνοντας από το παράδειγμα της Κύπρου , η Ελληνική ΑΟΖ , που είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη Κυπριακή , με τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων, αν επιβεβαιωθούν τα πρώτα ενθαρρυντικά αποτελέσματα της PGS , μπορούν μεσο-μακροπρόθεσμα να συμβάλουν αποφασιστικά στην οικονομική ανάκαμψη της Ελλάδας. Προσωπικά δεν έχω την εικόνα ότι πρόκειται ξαφνικά με³²⁴

322.Καρυώτης Θ. (27-11-2012) " Μια νέα απόφαση της Χάγης για ΑΟΖ" , πηγή: www.aixmi.gr/index.php/neaapofashxaghs-aoz/ (τέλευταία πρόσβαση 14/3/13).

323.INEWS , (10-4-2013), «Συμφωνία Κύπρου- Ισραήλ για συνεκμετάλλευση των κοιτασμάτων και στρατιωτική «ομπρέλα» πάνω από τις ΑΟΖ»<http://www.inews.gr/261/symfonia-kyprou--israil-gia-synekmetallepsi-ton-koitasmaton-kai-stratiotiki-obrelapano-aro-tis-aoz.htm>

324.Παπαδάκης Κων/νος , «Συμπεράσματα Μ.Ε.Ε. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη Ελλάδας – Τουρκίας : Προβλήματα, Συνθήκες και Προοπτικές »

την οριοθέτηση ΑΟΖ να γίνει η Ελλάδα μία «Νορβηγία του Νότου», διότι η εξόρυξη από τα κοιτάσματα δεν θα είναι εφικτή πριν το 2018, αλλά σίγουρα θα συμβάλει στην αλλαγή του οικονομικού κλίματος στη χώρα προσελκύοντας επενδύσεις μεγάλου μεγέθους στο τομέα των υδρογονανθράκων, οι οποίες με τη σειρά τους θα συνεισφέρουν καθοριστικά στην αύξηση των δημοσίων εσόδων, με τη μείωση της ανεργίας και την δυναμική είσοδο της χώρας στον ενεργειακό χάρτη, αρχικά ως χώρα διέλευσης των υδρογονανθράκων Ισραήλ και Κύπρου και μακροπρόθεσμα ως χώρα παραγωγός υδρογονανθράκων, το μέγεθος και την ύπαρξη των οποίων απομένει να δείξει ο χρόνος.³²⁵

325. Παπαδάκης Κων/νος, «Συμπεράσματα Μ.Ε.Ε. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη Ελλάδας – Τουρκίας : Προβλήματα, Συνθήκες και Προοπτικές»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**Ελληνική Βιβλιογραφία**

1. Βερέμης Θάνας : *Ιστορία των Ελληνο –Τουρκικών Σχέσεων 1453-1998*. Αθήνα , Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 1998
2. Δίπλα Χαριτίμη - Ροζάκης Χρήστος Λ. : *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης Ι., 2004.
3. Έλλης Α.,Ιγνατίου Μ. . *Τμια , τα απόρρητα τηλεγραφήματα των Αμερικανών* .Εκδόσεις Λιβάνη, 2009
4. Ηρακλείδης Αλέξης Άσπονδοι γείτονες : *Ελλάδα-Τουρκία: η διένεξη για το Αιγαίο* . Αθήνα : Σιδέρης, 2007.
5. Ήφαιστος Π. , Πλατιάς Α. , *Ελληνική Αποτρεπτική Στρατηγική* . Αθήνα , Εκδόσεις Παπαζήση , 1992 .
6. Καρακωστανόγλου Ισ. Βενιαμίν : *Η αποκλειστική οικονομική ζώνη στο νέο δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα , Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., 2001.
7. Καραμπέλιας Γεράσιμος : *Ο ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων στην πολιτική ζωή της Τουρκίας και της Ελλάδας*. Αθήνα , Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα , 2001 .
8. Καψής Γ. *Οι τρεις μέρες του Μάρτη*. Αθήνα , Εκδόσεις Λιβάνη, 1990
9. Κικίλιας Π. Βασίλης (επιμέλεια), κείμενα των: Θεόδωρου Καρυώτη, Σόλωνα Κασίνη, Νίκου Λυγερού : *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) . Από τη στρατηγική κίνηση στην οικονομική λύση* . Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2012.
10. Κεντρωτής Δ. Κυριάκος : *Αεροναυτικές Ασκήσεις στο Αιγαίο* . Αθήνα , Εκδόσεις Προσκήνιο , 1999
11. Κόλμερ Κωνσταντίνος , *Τα πετρέλαια της Ελλάδος* . Αθήνα , Εκδόσεις Λιβάνη 2006 .
12. Λυμπέρης Χρήστος , *Πορεία σε ταραγμένες θάλασσες* . Αθήνα , Εκδόσεις ποιότητα 1999 .
13. Μανουσάκης Γ., *Η εξωτερική πολιτική της Ελλάδος κατά την περίοδο 1980-1989* . Αθήνα ,Τεχνική-Εκδοτική, 1989 . Σελ. 271-272.
14. Μηλάκας Δημήτρης : *Η απόρρητη ιστορία του Αιγαίου* . Αθήνα, Εκδόσεις Το Ποντίκι , 2012

15. Νταβούτογλου Αχμέτ: *Στρατηγικό βάθος, η διεθνής θέση της Τουρκίας*. Αθήνα , Εκδόσεις Ποιότητα , 2010
16. Ντόκος Ι. Θ.: *Ο Γεωστρατηγικός ρόλος της Τουρκίας* . Αθήνα , Εκδόσεις Τουρίκη , 2001 . σκ
17. Ντόκος Ι.Θ. – Τσάκωνας Π. : *Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας* . Αθήνα , Εκδόσεις Παπαζήση , , 2005 .
18. Ξενάκης Κ.Δημήτρης , Μ. Ι. Τσινισιζέλης . *Παγκόσμια Ευρώπη; Οι διεθνείς διαστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης* . Αθήνα : Σιδέρης , 2006 .
19. Παρίσης Ιωάννης : *Η ΚΑΘ'ΗΜΑΣ ΘΑΛΑΣΣΑ , ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ*. Αθήνα , Εκδόσεις ΛΙΒΑΝΗ, 2013
20. Πουλάντζας Νικόλαος . *Το δίκαιο της θάλασσας* . Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη , 2007
21. Σημίτης Κώστας . *Πολιτική για μία δημιουργική Ελλάδα 1996-2004* . Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ , Αθήνα , 2005 .
22. Στεργίου Ανδρέας . *Κυπριακό.Η λύση των δύο κρατών, το γερμανικό παράδειγμα* . Αθήνα : Τουρίκης, 2012
23. Χρήστος Γ. Κολλίας . *Ελλάδα – Τουρκία , Άμυνα , Οικονομική και Εθνική Στρατηγική* .Αθήνα , Εκδόσεις Πατάκη , 2001 .

Ξενογλώσση Βιβλιογραφία

1. Attard D.J. , *The Exclusive Economic Zone in International Law* , Clarendon Press , Oxford , 1987
2. Churchill R.R. and Lowe A.V. , *The Law of the sea, 2nd edition* , Manchester Un. Press , 1988 ,
3. Lavdas A. Kostas . *The Europeanization of Greece : interest politics and the crises of integration* . London/ New York: Macmillan, 1997 .
4. Roach A.J. and Smith R.W. , *Excessive Maritime Claims* , in International Law Studies , (ILS) , Vol. 66 , Naval War college , Newport Rhode Island , USA , 1994 .
5. Yücel Acer , «The Aegean maritime disputes and international law», Antony Row LTD , Chippenham ,Wiltshire , 2003

Ελληνόγλωσσες Ηλεκτρονικές Πηγές

- 1.Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (.Γ.Ε.ΕΘ.Α.) , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13) :
 - I. «Παραβάσεις- Παραβιάσεις Χωρικών Υδάτων»
www.geetha.mil.gr/index.asp?a_id=2740
 - II. «Αρχείο Παραβάσεων - Παραβιάσεων » http://www.geetha.mil.gr/index.asp?a_id=2735
 - III. «Χωρικά ύδατα» , http://www.geetha.mil.gr/index.asp?a_id=2740

- 2.Γενικό Επιτελείο Στρατού, (9-1-2012), «Ημερήσιος Τύπος» πηγή :
www.army.gr/default.php?pname=Article&art_id=65240&cat_id=55 (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

- 3.Γραφείο Τύπου Πρωθυπουργού , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)
 - I. (19 - 2 - 2013), «Κοινές δηλώσεις του Πρωθυπουργού της Ελλάδας κ. Αντώνη Σαμαρά και του Προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας κ. Francois Hollande» ,www.primeminister.gov.gr/2013/02/19/9980 ,
 - II. (07 -3 - 2013), «Τοποθετήσεις του Πρωθυπουργού στη συνεδρίαση του προεδρείου του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος.»
www.primeminister.gov.gr/2013/03/07/10107, (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)
 - III. (18-4-2013), «Χαιρετισμός του Πρωθυπουργού κ. Αντώνη Σαμαρά στο 12ο Συνέδριο του Μηχανισμού Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας και Επενδύσεων»
www.primeminister.gov.gr/2013/04/18/10172, (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

4. Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας , (10.08.2011), «ΑΟΖ- προκλητική συμπεριφορά Τουρκίας» , www.cyprus.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/0/AB89462E00BC0F73C22575710025E69C?opendocument (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

- 5.Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού «Σεπτεμβριανά του 1955»
<http://constantinople.ehw.gr/Forms/fLemmaBody.aspx?lemmaid=11006> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

6.Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής(ΕΛΙΑΜΕΠ) , Ντόκος Θ. (10-1-2010) , «Αλφαβητάρι των Ελληνο –Τουρκικών σχέσεων» , πηγή : www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2010/05/%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F-%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A3%CE%99%CE%91%CE%A3-11_2010_-%CE%98-%CE%9D%CF%84%CF%8C%CE%BA%CE%BF%CF%821.pdf (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

7.Εθνικό Τυπογραφείο , Φ.Ε.Κ. 101 ,τεύχος Α της 21-6-1978, πηγή: www.et.gr/idocs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wFPPIPXvEuPndtvSoClrL8zNy8yys-iQh5MXD0LzQTLWPU9yLzB8V68knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkJb0x1LldQ163nV9K--td6SIuYa6bX_tuifHgGh8KJQWqSBSHBeLEZ8etKunq7WL65mf(τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

8.Επίσημη Ιστοσελίδα Ν. Λυγερού (τελευταία πρόσβαση 29/5/13) :

- I. Λυγέρος Ν. (12-8-2012) “Η Γαύδος, το άλλο μας Καστελλόριζο” <http://www.lygeros.org/articles?n=7638&l=gr>
- II. Λυγερός Ν. (20-12-2012)«Νέα δεδομένα στην Κυπριακή ΑΟΖ», <http://www.lygeros.org/articles?n=10529&l=gr>
- III. Λυγερός Ν., (15-3-13) , « Ευρωπαϊκή ΑΟΖ» , www.lygeros.org/lygeros/6772-gr.html
- IV. Λυγέρος Ν., Κονοφάγος Η.(12-1-2013) “Αιγυπτιακά οικόπεδα και ελληνική ΑΟΖ” <http://www.lygeros.org/articles.php?n=10328&l=gr>

9.Εφημερίδα «Το Βήμα» :

- I. Παπαγελάς Αλέξης (16-1-2005) «Βόμβα οι «γκρίζες ζώνες »Τι επιδιώκει η Τουρκία με τις προσεγγίσεις της στα Ίμια », www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=163604 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)
- II. Νίκος Χασαπόπουλος (01/09/2011) «Η Στρατιά του Αιγαίου «διαλύθηκε» για... λίγες ώρες» , www.tovima.gr/politics/article/?aid=417495 (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

- III. Αθανασόπουλος Α. (22-4-2012) ,«Το Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας προσέφερε βάσιμα νομικά επιχειρήματα στην Τουρκία» , www.tovima.gr/politics/article/?aid=454189 (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).
- IV. Αθανασόπουλος Α. (21/02/2013) «Καστελόριζο και Ρόδος έχουν πλήρη υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ» Πηγή : www.tovima.gr/politics/article/?aid=499419 (τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

10. Εφημερίδα «Έθνος» , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13):

- I. Μελέτης Ν. ,(4-9-2010), «Ριφιφι ετοιμάζει η Τουρκία στο Αιγαίο», www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=28266948
- II. Μελέτης Ν., (29-3-2011) , «Μετά το Καστελόριζο η Ζουράφα» πηγή:www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=59336958
- III. Μελέτης Ν, (17-2-2012), «Κλιμακώνει Την Ένταση Η Τουρκία, Ευθείες απειλές κατά της Κύπρου» , www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=63618079
- IV. Εφημερίδα Έθνος, (13-2-2013) : «Σαμαράς: Ισχυρή βάση συνεργασίας η συμφωνία για τον ΤΑΡ» www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=63782233
- V. Μελέτης Ν, (19-2-2013), «Ενέργεια και ΑΟΖ στην ατζέντα Ολάντ-Σαμαρά» <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22767&subid=2&pubid=63785393>

11. Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

- I. Καρυώτης Θ. (8-2-2009) «Ταυτόχρονη οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) από το Δ.Δ.Χ. ανάμεσα στην Ουκρανία και τη Ρουμανία» <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=15146>
- II. Τζανετάκου Ν. (26-2-2012), «Ολοκληρώθηκαν οι έρευνες για τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων» <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=346552> , (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)
- III. Τζανετάκου Ν. (14-2-13), «Συμφωνία για ΤΑΡ» , www.enet.gr/?i=news.el.article&id=343564

IV. Τζανετάκου Ν. , (6-3-2013) , «Καπαρώνει οικόπεδα «win-win» , <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=348417> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

12. Εφημερίδα «Η Καθημερινή» (τελευταία πρόσβαση 29/5/13) :

- I. Λιάγγου Χ.(09-02-06) ‘‘Νέα ηλεκτρική διασύνδεση και εξαγωγή ρεύματος στην Ιταλία εξετάζει η Ελλάδα’’ http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_economy_3_09/02/2006_172976
- II. Αντωνίου Δ. , (15-09-12) ‘‘Τα Τίρανα θεωρούν πλέον αναγκαία την κύρωση της συμφωνίας με την Ελλάδα , news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_politics_100031_15/09/2012_495586
- III. Αντωνίου Δ. ,(27-03-2013), «Η Τουρκία διακόπτει τη συνεργασία με την ιταλική πετρελαϊκή ENI» www.kathimerini.com.cy/index.php?pageaction=kat&modid=1 &artid=127798

13. Εφημερίδα ‘‘Πρώτο Θέμα’’ , Σπύρος Γκουτζάνης(20-2-2012), «Ικανοποίηση Μαξίμου , στήριξη από Ολάντ σε όλα τα επίπεδα» , www.protothema.gr/politics/article/?aid=258395 (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

14. Εφημερίδα «Τα Νέα» , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13) :

- I. Εφημερίδα «Τα Νέα»(13-3-2013) , «Ρηματική διακοίνωση και από την Τουρκία στον ΟΗΕ» Πηγή : www.tanea.gr/news/politics/article/5006278/rhmatikh-diakoinwsh-kai-apo-thn-toyrkia-ston-ohe/
- II. Γιώργος Φιντικάκης,(5-9-2012), «Στη νορβηγική PGS οι σεισμικές έρευνες για υδρογονάνθρακες σε Ιόνιο και νότια Κρήτη» , www.tanea.gr/news/economy/article/4749829/?iid=2 ,
- III. Γιώργος Φιντικάκης (5-9-2012), «Αισιοδοξία από τα πρώτα δεδομένα των ερευνών που διεξήγαγε το νορβηγικό σκάφος» , www.tanea.gr/news/economy/article/5009539/myrise-petrelaio-se-ionio-krhth/,

15. Εφημερίδα ‘‘Τύπος της Κυριακής’’ , Λάμπρος Καλλαρύτης (26-5-2013), «Ενεργειακή παρτίδα με περίπλοκους συσχετισμούς», www.antinews.gr/2013/05/26/216955/ (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

16. Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε., (11-2-2012) «ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΓΥΡΟ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΔΕΙΩΝ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ ΣΕ ΥΠΕΡΑΚΤΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ »
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:038:0024:01:EL:HTML> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

17. Υπουργείο Βιομηχανίας Εμπορίου και Τουρισμού Κύπρου, «Δεύτερος γύρος Αδειοδότησης – Έρευνας Υδρογονανθράκων» www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/dmlhcarbon_gr/dmlhcarbon_gr?OpenDocument (τελευταία πρόσβαση 14/4/13)

18. ΥΠ.Ε.Κ.Α. , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13):

- I. (8-3-2012) « Άρθρο Υφυπουργού ΠΕΚΑ, Γιάννη Μανιάτη στην ηλεκτρονική σελίδα www.energypress.gr » , πηγή: [http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=362&snid\[524\]=1380&language=el-GR](http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=362&snid[524]=1380&language=el-GR)
- II. (5-9-2012) , «Συνέντευξη τύπου ΥΠΕΚΑ - Ανακοίνωση αναδόχου για τις Σεισμικές Έρευνες», πηγή : [www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=785&snid\[524\]=1994&language=el-GR](http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=785&snid[524]=1994&language=el-GR)

19. Υπουργείο Εξωτερικών , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13):

- I. «Ζητήματα Ελληνοτουρκικών Σχέσεων» <http://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/>
- II. «Εξωτερικές Σχέσεις - Διεύρυνση» <http://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stin-ee/exoterikes-sheseis-dievrynsi.html?page=1>
- III. «Αιγιαλίτιδα ζώνη – Casus belli» <http://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/eidikotera-keimena/aigialitida-zoni-casus-belli.html>
- IV. (13-2-2013) «Ανακοίνωση του Υπουργείου Εξωτερικών σχετικά με την πραγματοποιηθείσα υπογραφή Τριμερούς Διακυβερνητικής Συμφωνίας Ελλάδας-Αλβανίας-Ιταλίας για την κατασκευή του αγωγού Trans Adriatic Pipeline» πηγή : <http://www.mfa.gr/epikairota/eidiseis-anakoinoiseis/anakoinoise-tou-upourgeiou-exoterikon-skhetika-me-ten-pragmatopoietheisa-upographe-trimerous-diakubernetikes-sumphonias-elladas-albanias-italias-gia-ten-kataskeue-tou-agogou-trans-adriatic-pipeline-tap.html>

- V. (21-12-2012) «Δηλώσεις ΥΠΕΞ Δ. Αβραμόπουλου με Υπουργό Διεθνούς Συνεργασίας Λιβύης Μ. Αμπντελαζίζ», <http://www.mfa.gr/epikairotitia/prototHEMA/deloseis-upeks-abramopoulou-me-upourgo-diethnous-sunergasias-libues-ampntelaziz.html> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)
- VI. «Ανακοίνωση ΥΠΕΞ σχετικά με την αποστολή ρηματικής διακοίνωσης της Τουρκίας στον ΟΗΕ» www.mfa.gr/epikairotitia/eidiseis-anakoinoseis/anakoinose-upeks-skhetika-me-ten-apostole-rematikes-diakoinoses-tes-tourkia
- VII. (22-03-2012) « Άρθρο Εκπροσώπου ΥΠΕΞ Γ. Δελαβέκουρα στο περιοδικό ΕΠΙΚΑΙΡΑ», <http://www.mfa.gr/epikairotitia/diloseis-omilies/arthro-ekprosopou-upeks-delabekoura-sto-periodiko-epikaira.html>
- VIII. « Ομιλία ΥΠΕΞ Σταύρου Δήμα στη συζήτηση για την παροχή ψήφου εμπιστοσύνης», <http://www.mfa.gr/epikairotitia/diloseis-omilies/omilia-upeks-staurou-dema-ste-suzetese-gia-ten-parokhe-psephou-empistosunes-pleres-keimeno.html> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)
- 20.** Υπουργείο Εξωτερικών Κύπρου, «Ομιλία Γενικού Διευθυντή Υπουργείου Εξωτερικών Πρέσβη κ. Σώτου Ζακχαίου, σε εκδήλωση της ΟΚΟΕ» <http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/All/D7B841C4AD94154AC22571C500314029?OpenDocument> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)
- 21.** Τηλεοπτικός σταθμός ΣΚΑΙ, (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)
- I. (7-4-2013), «Κύπρος: Γραφείο στη Λευκωσία, ανοίγει η ENI» <http://www.skai.gr/news/finance/article/228570/kupros-grafeio-sti-leukosia-anoigei-i-eni/>
- II. Αλέξης Παπαχελάς , «Τα μυστικά βήματα της Κύπρου» <http://folders.skai.gr/main/theme?locale=el&id=265>
- III. ΣΚΑΙ ΦΑΚΕΛΟΙ , «Wikileaks: Αποκαλύπτει απόρρητα έγγραφα των ΗΠΑ για την κυπριακή ΑΟΖ» <http://www.skai.gr/news/world/article/178019/wikileaks-apokalypitei-aporritha-eggrafa-twn-ipa-gia-tin-kypriaki-aoz/>
- 22.** ΑΙΧΜΙ.GR , Καρυώτης Θ. (27-11-2012) ‘‘ Μια νέα απόφαση της Χάγης για ΑΟΖ’’ , www.aixmi.gr/index.php/neaapofashxaghs-aoz/ (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

23.CAPITAL.GR (6-10-2007) «Ο Κλίντον παρουσίασε στην Αθήνα τη μοντέρνα οικονομία» <http://www.capital.gr/news.asp?Details=372065> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

24.ENERGIA.GR , (24-12-2011) Συμφωνία Θαλασσίων Υδάτων Ελλάδος-Αλβανίας: «Παρέμβαση και ... Λίρες Τουρκίας Πίσω από την Ακύρωση;» http://www.energia.gr/article.asp?art_id=53093 (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

25.ENERGYPRESS.GR, (τελευταία πρόσβαση 29/5/13):

- I. (12-9-11) , « «Βγήκε» η προκήρυξη για τις σεισμικές έρευνες σε Ιόνιο, Ν. Κρήτη» www.energypress.gr/news/ereyna/Bghke-h-prokhryxh-gia-tis-seismikes-ereynes-se-Ionio-N.-Krhth
- II. 287.ENERGYPRESS ,(11/9/11),« Θέμα ημερών η προκήρυξη για τις σεισμικές έρευνες σε Ιόνιο,Ν. Κρήτη»www.energypress.gr/news/ereyna/Thema-hmerwn-h-prokhryxh-gia-tis-seismikes-ereynes-se-Ionio-N.-Krhth

26.EURONEWS, (τελευταία πρόσβαση 29/5/13):

- I. (04/02/13) «Ερντογάν: Ασυγχώρητη η καθυστέρηση της τουρκικής ένταξης στην ΕΕ» , <http://gr.euronews.com/2013/02/04/xyz-erdogan-unforgivable-delay-of-turkish-eu-membership/>
- II. (14-3-2013)« Ευρωκοινοβούλιο: Η ελληνική ΑΟΖ είναι και ευρωπαϊκή» gr.euronews.com/2013/03/14/greece-aoz-european-parliament-apofasi-stathmos/

27.Geostrategy.gr , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13) :

- I. Βασίλης Γιαννακόπουλος,(22-2-2013) «Οι επιλογές της κυβέρνησης για την ΑΟΖ» www.geostrategy.gr/pdf/20120222%20Greek%20EEZ.pdf
- II. Χρήστος Μηνάγιας (4-1-2012), Geostrategy, «Παρασκηνιακά παιχνίδια της Άγκυρας»,<http://www.geostrategy.gr/pdf/20120404%20Backstage%20Games%20of%20Ankara.pdf>

28.Geopolitics & Daily News , Κ. Ν. Σταμπολή(5-2-2013), « Κερδίζει Έδαφος ο Αγωγός Φυσικού Αερίου Ελλάδος – Κύπρου» www.geopolitics.com.gr/2013/01/blog-post_1153.html(τελευταία πρόσβαση 14/5/13)

29.Foreignaffairs.gr ,Βαλινάκης Ι. (2/06/2012) , «Το σχέδιο «Ελλάς επί Τέσσερα»» foreignaffairs.gr/articles/68831/giannis-balinakis/to-sxedio-%C2%ABellas-epi-tessera%C2%BB?page=show (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

30.I-EFIMERIDA.GR,(22-5-2013),«Σαμαράς στη Σύνοδο Κορυφής: Κάντε την ελληνική ΑΟΖ, ευρωπαϊκή» <http://www.iefimerida.gr/news/106641/>, (τελευταία πρόσβαση 24/5/13)

31.IN.GR (11-3-2013) , ‘Κυπριακό, ΑΟΖ και κρίση στην συνάντηση Σαμαρά με Αναστασιάδη’ , <http://news.in.gr/greece/article/?aid=1231239107> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

32.INEWS.GR , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13) :

- I. (31-10-2012), «Ξεκίνησε ο β' γύρος αδειοδοτήσεων σε τέσσερα οικόπεδα στην κυπριακή ΑΟΖ» , www.inews.gr/203/xekinise-o-v-gyros-adeiodotiseon-se-tessera-oikopeda-stin-kypriaki-aoz.htm
- II. Ιακώβου Χ. , Κυπριακό Κέντρο Μελετών ΚΥΚΕΜ (11-1-2011), «Μετά το Ισραήλ επιβάλλεται οριοθέτηση ΑΟΖ Κύπρου – Ελλάδος» , www.inews.gr/62/meta-to-israil-epivalletai-oriothetisi-aoz-kyprou--ellados.htm
- III. (10-4-2013), «Συμφωνία Κύπρου- Ισραήλ για συνεκμετάλλευση των κοιτασμάτων και στρατιωτική «ομπρέλα» πάνω από τις ΑΟΖ»<http://www.inews.gr/261/symfonia-kyprou--israil-gia-synekmetallefsi-ton-koitasmaton-kai-stratitotiki-obrela-pano-apo-tis-aoz.html>

33.Newsbomb , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

- I. (24-4-2013) , «ΗΠΑ σε Κύπρο: Μην αδειοδοτήσετε τα οικόπεδα 5 και 6» <http://www.newsbomb.gr/kypros/story/301304/ipa-se-kypro-min-adeiodotisete-ta-oikopeda-5-kai-6>

II. (23-5-2013) «Η Αλβανία υπέγραψε για την κατασκευή του αγωγού ΤΑΡ», www.newsbomb.gr/diethnh/story/310460/i-alvania-yregrapse-gia-tin-kataskeyi-toy-agogoy-tap

34. Newsnow , Θεόδωρος Καρυώτης (26-4-2013) , «Η ΑΟΖ της Ευρώπης» , <http://www.newsnow.gr/article/412745/i-aoz-tis-evropis.html> (τελευταία πρόσβαση 24/4/13).

35. ONALERT.GR , Καρβουνόπουλος Π., (19.10.2012), «Στη Ζουράφα, ο Α/ΓΕΕΘΑ Μ.Κωσταράκος», www.onalert.gr/stories/zourafa-kostarakos-polemiko-ploio (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

36. Rethemnosnews.gr , Λάβδας Κ. , (5-4-2013) , «Το Ζήτημα της ΑΟΖ και Ελληνική Εξωτερική Πολιτική» , Πηγή: [rethemnosnews.gr/2013/04 /%CF%84%CE%BF-%CE%](http://rethemnosnews.gr/2013/04/%CF%84%CE%BF-%CE%) , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

37. SOFOKLEOUSIN.GR ,(3-10-2012) Συνάντηση Αβραμόπουλου-Παναρίτι για ΑΟΖ – ΤΑΡ . πηγή: , <http://www.sofokleousin.gr/archives/110590.html> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13).

38. STRATEGY REPORTS , (19-10-12), « Επίσημη επίσκεψη Προέδρου της Δημοκρατίας στην Αίγυπτο» , πηγή : strategyreports.wordpress.com/2012/10/19/%CE%B5%CF%80%CE%AF%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B7-%CE%B5%CF%80%CE%AF%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%88%CE%B7-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%AD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%85-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BA%CF%81/ (τελευταία πρόσβαση 14/3/13)

Ξενόγλωσσες Ηλεκτρονικές πηγές

1. BBC (3-7-2011), «Libya: Turkey recognises Transitional National Council», <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-14009206> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)
2. Daniel Pipes Organisation , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13) :
 - I. Daniel Pipes (7-2-2012) Kastelorizo - Mediterranean Flashpoint? <http://www.danielpipes.org/10630/kastelorizo> (τελευταία πρόσβαση 14/3/13).
 - II. Daniel Pipes (16-3-2013) , «Kastelorizo Updates» , www.danielpipes.org/blog/2013/02/kastelorizo-updates
3. France24 , (19-9-2011) , «Cyprus offshore drilling begins despite Turkish threat» <http://www.france24.com/en/20110919-cyprus-offshore-drilling-begins-despite-turkey-pressure-oil-gas-noble-energy> , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)
4. Greekreporter.com, Venetia Aftziagianni (23-2-2011), «Israel Recognizes Greek Exclusive Economic Zone» world.greekreporter.com/2011/02/23/israel-recognizes-greek-exclusive-economic-zone/ (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)
5. Helsinki Watch , Denying Human Rights and Ethnic Identity . The Greeks of Turkey. , Human Right Watch , New York , 1992 , Πηγή: <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/TURKEY923.PDF> , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13).
6. Hurriyet (25-1-2012), “Turkey offers Libya \$250 million in loan”, <http://www.hurriyetdailynews.com/turkey-offers-libya--250-million-in-loan.aspx?pageID=238&nID=12229&NewsCatID=344> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)
7. Hurriyet, Fulya Özerkan ,(20-12-2010) «Israel defends energy exploration deal with Greek Cyprus» www.hurriyetdailynews.com/n.php?n=israel-has-no-intention-to-back-off-deal-with-greek-cyprus-2010-12-20 (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

8.Libya-Business News (26-1-2012), “Turkey donates Libya police cars, uniforms”, <http://www.libya-businessnews.com/2012/01/26/turkey-donates-libya-police-cars-uniforms/> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

9.Libya Herald (30-3-12), “Turkey seeks to replace Iranian with Libyan crude”,<http://www.libyaherald.com/2012/03/30/turkey-seeks-to-replace-iranian-with-libyan-crude/> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

10.London School of Economics , Vassilis Paipais (14-3-2013), «Greek Expectations: broaching the case for a European Exclusive Economic Zone» , Πηγή: <http://blogs.lse.ac.uk/eurocrisispress/2013/03/14/greek-expectations-broaching-the-case-for-a-european-exclusive-economic-zone/> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

11. International Court of Justice (Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης), (τελευταία πρόσβαση 29/5/13) :

- I. (03-02-2009) «Απόφαση οριοθέτησης θαλασσίων συνόρων Ρουμανίας – Ουκρανίας στη Μαύρη Θάλασσα» πηγή: <http://www.icj-cij.org/docket/files/132/14985.pdf>
- II. (19-11-2012) «Απόφαση οριοθέτησης θαλασσίων συνόρων Νικαράγουας – Κολομβίας» , πηγή: <http://www.icj-cij.org/docket/files/124/17164.pdf>

12. International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS)(Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας) (14-3-2012) , «DISPUTE CONCERNING DELIMITATION OF THE MARITIME BOUNDARY BETWEEN BANGLADESH AND MYANMAR IN THE BAY OF BENGAL» www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_16/1-C16_Judgment_14_02_2012.pdf (τελευταία πρόσβαση 29/5/13).

13.Pakistan Defence (21-5-12), «Libya and Turkey in military deal», <http://www.defence.pk/forums/turkey-defence/182465-libya-turkey-military-deal.html> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

14. Petroleum Geo-Services (PGS) , (τελευταία πρόσβαση 29/5/13):

- I. «MC2D CYP2006» , www.pgs.com/en/Data_Library/North_Africa___Middle_East/Cyprus/MC2D-CYP2006
- II. «MC3D CYP2007» www.pgs.com/en/Data_Library/North_Africa___Middle_East/Cyprus/MC3D-CYP2007/
- III. «MC2D CYP2008» http://www.pgs.com/en/Data_Library/North_Africa___Middle_East/Cyprus/MC2D-CYP2008/

15. Reuters , Angus MacSwan(3-4-2011) , , «Turkish ship evacuates wounded from Libya city » , <http://www.reuters.com/article/2011/04/03/us-libya-misrata-ship-idUSTRE7321VX20110403> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

16. Sana Ajmi (3-1-2012), TunisiaLive, “Tunisia Hosts First Tunisian-Turkish Libyan Economic Forum”, <http://www.tunisia-live.net/2012/01/03/tunisia-hosts-first-tunisian-turkish-libyan-economic-forum/>(τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

17. Yalibnan, 1-3-2012 , «Lebanon Speaker on EEZ: Our problem is with Israel not Cyprus» , www.yalibnan.com/2012/03/01/lebanon-speaker-on-eez-our-problem-is-with-israel-not-cyprus/ (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

18. The Jerusalem Post (25-7-2011), «Turkey sends first fuel aid to east Libya rebel government», <http://www.jpost.com/MiddleEast/Article.aspx?ID=230929&R=R1> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

19. The Jerusalem Post (7-11-2011) , “In Libya, Erdogan woos with one eye on history”, <http://www.jpost.com/MiddleEast/Article.aspx?id=238262> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

20. The Tripoli Post (28-7-12), “Turkey Training Libyans to Become Law Enforcers”, <http://www.tripolipost.com/articledetail.asp?c=1&i=8894> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

21. The Wall Street Journal, ALKMAN GRANITSAS (7-3-2013), « Greek Maritime Claims Rock Boat With Turkey» <http://online.wsj.com/article/SB10001424127887323978104578332352776971978.html> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

22.Today's Zaman,(7-12-12) “Libya, Turkey promise to further bilateral relations”,<http://www.todayszaman.com/news-300473-libya-turkey-promise-to-further-bilateral-relations.html> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

23.Turkish Airlines (16-11-2011), «Turkish Airlines begins services to Benghazi and Tripoli in Libya», <http://www.turkishairlines.com/en-int/corporate/press-room/press-releases/8977/turkish-airlines-begins-services-to-benghazi-and-tripoli-in-libya.aspx> (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)

24.Turkeys Ministry Of Foreign Affairs , «Background Note on Aegean Disputes» , www.mfa.gov.tr/background-note-on-aegean-disputes.en.mfa (τελευταία πρόσβαση 29/5/13)